

सौर्य दैनिक

www.souryaonline.com

बर्ष १५ अंक ८५ शुक्रबार, १ जेठ २०८३

SOURYA NATIONAL DAILY

Friday, 15 May 2026 पृष्ठ : ८ मूल्य रु. ५

नेपाल सरकार वन तथा वातावरण मन्त्रालय

मधेश प्रदेश पर्सा जिल्लाको पोखरिया नगरपालिका वार्ड नम्बर ८ र ९ मा निर्माण तथा सञ्चालनका लागि प्रस्तावित प्राइम स्टील उद्योग आयोजनाको वातावरणीय प्रभाव अध्ययन (EIA) को मस्यौदा प्रतिवेदनमा राय सुझावको लागि आह्वान गरिएको सार्वजनिक सूचना

(प्रथम पटक प्रकाशित मिति : २०८३/०२/०१)

प्रस्तावक श्री प्राइम स्टील प्रा. लि. ले मधेश प्रदेश पोखरिया नगरपालिका वार्ड नम्बर ८ र ९ मा निर्माण तथा सञ्चालनका लागि प्रस्तावित प्राइम स्टील उद्योग आयोजनाको मस्यौदा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन अध्ययन (EIA) प्रतिवेदन श्री उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयको सिफारिस सहित यस मन्त्रालयमा प्राप्त भएको छ।

प्राप्त मस्यौदा प्रतिवेदन अनुसार उत्पादनमूलक यस उद्योगले वार्षिक रूपमा HR Strip ३,९६,००० मेट्रिक टन, TMT Rods ७९,२०० मेट्रिक टन, Wire Rod १,१८,८०० मेट्रिक टन, Billet ७९,२०० मेट्रिक टन र अन्य स्टीलजन्य समग्री उत्पादन गर्ने यस उद्योगको कूल पूँजी ने.रु. ५,५००,०००,००० हुनेछ।

प्रस्तावित उद्योग वार्षिक ३३० दिन (दैनिक ८ घण्टाको ३ सिफ्ट) संचालन हुनेछ र यसका लागि ४०० जना मानव संसाधन आवश्यक रहने भनि प्रतिवेदनमा उल्लेख गरिएको छ। उत्पादनको विवरण तल तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २.१: उद्योगको संरचनागत तथा अन्य प्रमुख विशेषताहरू

१.	मानव स्रोत	No.	४००
२.	विजुलि (वार्षिक)	KVA	१००,०००
३.	उद्योगको किसिम	ठूला	
४.	पानीको स्रोत तथा आवश्यकता	भूमिगत पानी, १.९६ घन मिटर/दिन (उत्पादन प्रक्रिया १.५१ घन मिटर/दिन र सरसफाईमा ४५ घन मिटर/दिन)	
५.	फोहोर पानी	उत्पादन प्रक्रिया ४५ घन मिटर/दिन सरसफाई- ४० घन मिटर/दिन	
६.	फोहोर पानी प्रशोधन गर्ने व्यवस्था	१०० घन मिटर/दिन क्षमताको फोहोर पानी प्रशोधन केन्द्रको स्थापना	
७.	ठोस फोहोरको विवरण	५०९.०३ मे.टन/दिन [Slag/dross, Rejected Billet, Unseen loss, Mill scale, End cuts, Misrolled]	
८.	विद्युतको वैकल्पिक स्रोत	जेनेरेटर- १० सेट	

उद्योग आफ्नै स्वामित्व र भाडामा लिएको कुल २,५८.८२३.९५ वर्ग मिटर क्षेत्रफलमा संचालन हुनेछ। उद्योग परिसरमा कारखाना, मिल, प्रशासनिक भवन लगायतको कूल Built Up area ९५,९५७.७७ वर्ग मिटर र खुला क्षेत्र १,६२,८६६.१८ वर्ग मिटर र हरियाली ५९,३९५.०३ वर्ग मिटर रहने प्रस्ताव गरिएको छ।

वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ को नियम ९ को उपनियम (६) बमोजिम मस्यौदा वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदनमा राय सुझाव सङ्कलन गर्नको लागि राष्ट्रियस्तरको राष्ट्रिय दैनिक पत्रिकामा सूचना प्रकाशन तथा वन तथा वातावरण मन्त्रालयको Web site: www.mofe.gov.np र उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयको Web site: www.moics.gov.np मा समेत प्रतिवेदन सार्वजनिक गरिएको छ। यस प्रतिवेदनमा सरोकारवालाको राय सुझाव प्राप्त भएमा यस मन्त्रालयले मस्यौदा प्रतिवेदनमा समावेष्ट गर्न लगाउनेछ।

अतः मस्यौदा प्रतिवेदन सम्बन्धमा सर्वसाधारण व्यक्ति वा संस्थाको कुनै राय-सुझाव भए यो सूचना प्रथम पटक प्रकाशन भएको मितिले सात (७) दिन भित्र आफ्नो राय सुझाव सम्बन्धित प्रस्तावकलाई वा निम्न ठेगानामा पठाई दिनु हुन यसै सूचनाद्वारा आह्वान गरिन्छ।

प्रतिवेदन अध्ययन वा उतार गर्न सकिने स्थानहरू:

- श्री उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, सिंहदरबार, काठमाडौं।
- श्री वन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्रको पुस्तकालय, बबरमहल, काठमाडौं।
- श्री राष्ट्रिय पुस्तकालय, हरिहरभवन, हाल मुकाम: सानोठिमी, भक्तपुर।
- श्री उद्योग विभाग, त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं।
- श्री पुस्तकालय, सङ्घीय संसद् सचिवालय, सिंहदरबार, काठमाडौं।
- श्री जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय, पर्सा, वीरगंज।
- श्री पोखरिया नगरपालिका, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, पोखरिया, पर्सा।

राय सुझाव पठाउने ठेगाना

वन तथा वातावरण मन्त्रालय,

वातावरण प्रभाव अध्ययन शाखा, सिंहदरबार, काठमाण्डौं।

फो.नं. ०१-४२११५६७, ४२११६३८, फ्याक्स नं. ०१-४२११८६८, Email: info@mofe.gov.np

प्राइम स्टील उद्योगको स्थापनाको

मधेश प्रदेश, पर्सा जिल्ला, पोखरिया नगरपालिका, वडा नं. ८ र ९

वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदन

पेश गरिएको निकाय

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल

मार्फत

उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय

सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल

प्रस्तावक

प्राइम स्टील प्रा. लि.

पोखरिया नगरपालिका-८ र ९, पर्सा, मधेश प्रदेश

इमेल: account@primesteel.com.np

फोन: ९७०७०५३८२०

चैत्र २०८२

कार्यकारी सारांश

प्रस्तावक

यस आयोजनाको प्रस्तावक प्राइम स्टील उद्योग रहेको छ। प्रस्तावकको सम्पर्क ठेगाना निम्न रहेको छ।

नाम	प्राइम स्टील प्रा. लि.
कार्यालय ठेगाना	काठमाण्डौं महानगरपालिका-२८, काठमाण्डौं, नेपाल
उद्योग ठेगाना	पोखरिया नगरपालिका-०८, ०९, पर्सा, मधेश प्रदेश, नेपाल
इमेल	account@primesteel.com.np
सम्पर्क नं	९७०७०५३८२०
आधिकारीक प्रतिनिधि	कौशल श्रीवास्तव

प्रस्तावको विवरण

मधेश प्रदेशको पर्सा जिल्ला पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ८, ९ मा प्राइम स्टील प्रा. लि. ले विभिन्न स्टीलका उत्पादनहरू क्रमशः HR Strip, TMT Rods, Wire Rod, Angles/Flats/Channels/Tees/Plain Round, Hexagon Bars, I beam/ H beam/ Structural Items etc. र Billet उत्पादन गर्ने उद्देश्यले उद्योग स्थापनाका लागि प्रस्ताव गरेको छ। यि स्टीलका उत्पादनहरू इलेक्ट्रिक आर्क फर्नेस (EAF)/इन्डकशन फरनेसमा माइल्ड स्टील (MS) स्क्र्याप पगालेर उत्पादन गरिनेछ।

यस वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदन वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ को अनुसूची १२ मा निर्दिष्ट ढाँचा अनुसार तयार पारिएको छ।

वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकनको औचित्य तथा उद्देश्य

यस वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनको आवश्यकता वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ र वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ (पछिल्लो संशोधित, २०७८) द्वारा निम्न कानूनी सीमाहरू तय गरी अनिवार्य गरिएको छः

- उत्पादन क्षमता: नियम ३, अनुसूची ३ खण्ड ज उद्योग क्षेत्र अन्तर्गत बुँदा १९ ले दैनिक ५०० मेट्रिक टन भन्दा बढी प्रारम्भिक स्मेल्टिङ्ग गरी फेरस तथा नन् फेरस वस्तु उत्पादन गर्ने उद्योग र बुँदा २० ले दैनिक ७५० मेट्रिक टन भन्दा बढी धातु

रिमेल्डिङ वा रिरोलिङ वा ऐलोयिङ गर्ने उद्योग स्थापनाका लागि वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गर्ने प्रावधान रहेको र यस आयोजनाले दैनिक २,५२९.६ मेट्रिक टन धातु उत्पादन गर्नेछ।

- Built-up Area: नियम ३, अनुसूची ३ खण्ड ज आवास भवन तथा बस्ती विकास र शहरी विकास क्षेत्र अन्तर्गत बुँदा २ ले १०,००० वर्गमिटर क्षेत्रफलभन्दा बढीको builtup area वा floor area भएको आवासीय, व्यवसायिक वा आवासीय र व्यवसायिक दुवै प्रकृति भएको संयुक्त भवन निर्माण गर्न वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गर्ने प्रावधान रहेको र यस आयोजनाको builtup area ९५,९५७.७७ वर्गमिटर रहेको छ।
- पानीको आवश्यकता: नियम ३, अनुसूची ३ खण्ड ज (६) ले २०,००० लिटर भन्दा बढी दैनिक भूमिगत पानीको प्रयोग हुने भवन निर्माण तथा सञ्चालन गर्नका लागि वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गर्ने प्रावधान रहेको छ र यस आयोजनाको builtup area ९५,९५७.७७ वर्गमिटर रहेको र आयोजनाले दैनिक १९६,००० लिटर भूमिगत पानीको प्रयोग गर्नेछ।

उद्देश्य: यस अध्ययनको प्राथमिक उद्देश्य आयोजनाको कार्यान्वयनबाट हुने सम्भावित प्रतिकूल वातावरणीय, भौतिक, जैविक, र सामाजिक-आर्थिक प्रभावहरू पहिचान गर्नु, न्यूनिकरणका उपायहरू तर्जुमा गर्नु, सकारात्मक प्रभाव बढाउनु र वातावरणीय व्यवस्थापन योजना बनाई कार्यान्वयन गराउनु गर्नु हो।

अध्ययन विधि

वातावरणीय प्रभाव अध्ययनको लागि प्रारम्भिक र द्वितीय स्रोतहरूको प्रयोग गरिएको छ:

सन्दर्भ सामाग्री तथा डेक्स अध्ययन

द्वितीय स्रोत अन्तर्गत, टोपोग्राफिक नक्सा, सरकारी पोर्टलहरू मार्फत उपलब्ध जिल्ला र वडा प्रोफाइलहरू, सान्दर्भिक प्राविधिक प्रतिवेदनहरूको समीक्षा गरिएको छ। यसका साथै, आयोजनासँग आकर्षित हुने प्रचलित ऐन, कानुनीहरू, राष्ट्रिय नीतिहरू आदिको विश्लेषण गरिएको छ।

प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्ने क्षेत्रमा पाइने वनस्पति तथा वनजन्तुको जानकारी सङ्कलन तथा पहिचानको लागि सामुदायिक छलफल तथा विज्ञहरूको सहयोग लिइएको थियो। संकलित

तथ्यांकहरूलाई भौगोलिक सूचना प्रणालीको प्रयोग तथा विज्ञहरूको सहयोग र विगतमा भएका समान किसिमका अध्ययनका आधारमा तथ्यांक विश्लेषण गरिएको थियो।

स्थलगत अध्ययन तथा बेसलाइन अनुगमन

डेस्क अध्ययनपछि, अध्ययन टोलीद्वारा विस्तृत स्थलगत अध्ययन तथा अवलोकन गरिएको थियो।

- वातावरणीय बेसलाइन: भौतिक, जैविक तथा सामाजिक-आर्थिक वातावरण सम्बन्धी तथ्याङ्क चेकलिष्ट र म्याट्रिक्स प्रयोग गरी संकलन गरियो।
- टेक्निकल अनुगमन: वायु गुणस्तर तथा ध्वनि स्तरको स्थलगत परीक्षण गरियो।
- पानी गुणस्तर: नजिकैको नौरङ्गिया नदीबाट संकलित नमूना पानीको प्रयोगशाला परीक्षण गरियो।

सार्वजनिक परामर्श तथा सामाजिक-आर्थिक मूल्याङ्कन

- सरोकारवालाहरूको संलग्नता: स्थानीय जनसांख्यिक, पेशा, सांस्कृतिक विविधता, र स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी जानकारी प्रमुख सूचनादाता अन्तर्वार्ता (KII) र प्रमुख समूह छलफल (FGD) मार्फत सङ्कलन गरिएको थियो।
- सार्वजनिक परामर्श: स्थानीय राय संकलन गर्न र परियोजनाको प्रभाव सम्बन्धी समुदायको चासोलाई सम्बोधन गर्न वडा नं. ८ र ९ मा दुई औपचारिक सार्वजनिक सुनुवाइहरू आयोजना गरियो।
- विज्ञद्वारा विश्लेषण: संकलन गरिएका तथ्याङ्कको प्राविधिक विश्लेषण गरी वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन अध्ययन गरियो।

विद्यमान वातावरणीय अवस्था

भौतिक वातावरण

यस आयोजना मधेश प्रदेश, पर्सा जिल्लाको पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ८, ९ मा प्रस्ताव गरिएको छ। यस नगरपालिकाको कूल क्षेत्रफल ३२.५ वर्ग कि.मी. रहेको छ र १० वडामा विभाजित छ।

- भौगोलिक सीमाना: यस नगरपालिको पूर्वमा- बिन्दवासिनी गाउँपालिका, बहुदरमाई नगरपालिका, विरगंज महानगरपालिका, पश्चिममा- जगरनाथपुर र कलिकामाई

- गाउँपालिका, उत्तरमा- सखुवा पर्सौनी र जगरनाथपुर गाउँपालिका र दक्षिणमा- कलिकामाई, पकाहा मैनपुर र बिन्दवासिनी गाउँपालिकाको सिमाना रहेका छन्।
- जनसांख्यिक विवरण: यस नगरपालिकाको कुल जनसंख्या ३७,६७५ छ, जसमध्ये १९,५६२ पुरुष र १८,११३ महिला छन्।
 - जलवायु: आयोजना क्षेत्रमा उपोष्ण जलवायु पाइन्छ।

जैविक वातावरण

उद्योगको स्थापनाका लागि प्रस्तावित जग्गा कृषिपयोग्य रहेको छ र हाल धान खेती भइरहेको छ। प्रस्तावित जग्गा औद्योगिक वर्गीकरण गरिएको छ। आयोजना क्षेत्रमा विभिन्न प्रकारका वनस्पति र जीवजन्तुहरू पाइन्छन्:

- वनस्पति: तितेपाती (*Artemisia vulgaris*), रातोरानी (*Cestrum nocturnum*), पातिफुल (*Clitoria ternatea*), सिसौ (*Dalbergia sissoo*), साल (*Shorea robusta*)
- जीवजन्तु: बाघ (*Panthera tigris*), स्याल (*Clerodendrum chinese*)
- पशुधन: घरपालुवा जनावरहरू जस्तै गाई, भैंसी, सुँगुर, बाखा आदि।

सामाजिक-आर्थिक र सांस्कृतिक वातावरण

यस उद्योगको प्रभावित क्षेत्र पर्सा जिल्लाको पोखरिया नगरपालिकाको वडा नं. ८, जगतपुर र ९, बैरिया शिवर्वा हुन्।

सामुदायिक प्रोफाइल: जिल्लामा अधिकांश जनसंख्या हिन्दू छन् र त्यसपछि मुसलमान र क्रिश्चियन जनसंख्याको पनि थोरै प्रतिशत छ। आयोजना प्रस्तावित क्षेत्रमा यादव, चमार र कुर्मी जस्ता हिन्दु समुदायको बसोबास रहेको छ।

ऊर्जा खपत: आयोजना संचालन हुने नगरपालिकाका बासिन्दा र स्थानीय व्यवसायहरू मुख्यतया विद्युत ऊर्जाको लागि राष्ट्रिय विद्युत ग्रिडमा निर्भर छन्। यसै गरी, खाना पकाउन तथा अन्य कार्यका लागि सौर्य ऊर्जा, एलपी ग्याँस, गोबरग्याँस, मट्टितेल र दाउरा पनि ऊर्जाको रूपमा प्रयोगमा रहेको छ।

प्रभाव पहिचान

सकारात्मक प्रभाव

सामाजिक-आर्थिक लाभहरू

- रोजगारी सृजना हुने: यस आयोजनाको निर्माणका क्रममा अस्थायी रोजगारी र संचालन क्रममा स्थायी रोजगारीको अवसर सृजना गर्नेछ जसमा स्थानीयलाई प्राथमिकता दिइनेछ।
- स्थानीय आर्थिक गतिविधिमा वृद्धि: औद्योगिक र आर्थिक गतिविधि बढनाले स्थानीय सेवा प्रदायकहरू (होटल, रेस्टुरेन्ट र खुद्रा विक्रेताहरू) को आयमा वृद्धि हुनेछ।
- सीप विकास: स्टील उत्पादन क्षेत्रमा प्रविधि हस्तान्तरण र प्राविधिक तालिम मार्फत स्थानीय जनशक्तिको अभिवृद्धि।
- सामाजिक उत्तरदायित्व: उद्योगको सामाजिक उत्तरदायित्व (CSR) अन्तर्गत बजेट विनियोजन गर्ने र प्रभावित क्षेत्रका सामुदायिक विकास र स्थानीय पूर्वाधारको लागि प्रत्यक्ष सहयोग।

वातावरणीय र राष्ट्रिय लाभहरू

- कार्बन उत्सर्जनमा कम: उद्योगमा उत्पादनका लागि इलेक्ट्रिक आर्क फरनेस/इन्डक्शन फरनेस प्रयोग हुनेछ जसबाट नेपालमा उत्पादन हुने स्वच्छ जलविद्युत प्रयोगमा आउने र जीवाश्म ईन्धन (fossil fuels) खपत कम गर्छ र सन् २०४५ सम्ममा नेट-जिरो GHG उत्सर्जन गर्ने देश बन्ने राष्ट्रिय प्रतिबद्धतामा योगदान पुऱ्याउँछ। साथै, प्रिहिटिंग र पोस्ट-हिटिंग प्रणालीहरूले कार्बन मोनोअक्साइड (CO) उत्सर्जनलाई अझ कम गर्नेछ, जसले स्थानीय वायु गुणस्तरमा हास नहुने देखिन्छ।
- रिसोर्स एफिशियन्सी: घरेलु धातुका स्क्र्याप (MS Scraps) लाई कच्चा पदार्थको रूपमा प्रयोग गर्नाले फोहोर पुनःप्रशोधनलाई बढावा दिन्छ र आयातित कच्चा पदार्थमा निर्भरता कम गर्छ।
- पूर्वाधार निर्माण सामग्रीको उपलब्धता: देशको भौतिक पूर्वाधार निर्माणका लागि गुणस्तरीय विकास निर्माणका सामग्रीको सहज उपलब्धता हुनेछ।

नकारात्मक प्रभाव

भौतिक वातावरण

- निर्माण चरणका प्रदुषक: वायु, ध्वनि र पानी प्रदूषणको सम्भावना रहेको साथै निर्माण कार्यमा संलग्न कामदारहरूको दैनिक क्रियाकलापबाट निस्कने फोहोरको उचित व्यवस्थापनको कमीबाट हुने समस्या।
- संचालनका क्रममा हुने उत्सर्जन: वायु, पानी र ध्वनि प्रदूषणको जोखिम, ठोस फोहोर व्यवस्थापनका चुनौतीहरू र सम्भावित रासायनिक चुहावट।

- कृषि भूमिको नोकसानी: उद्योग स्थापनाबाट कूल २०.९४ हेक्टर कृषियोग्य जग्गा built up area मा रूपान्तरण हुने हुँदा वार्षिक करिब ८३.७६ मे.टन धान बाली उत्पादनमा हास आउनेछ (आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा नेपालको धान बालीको उत्पादकत्व ४.० मे.टन प्रति हेक्टरको आधारमा)।

जैविक वातावरण

- निर्माण चरण: उद्योग स्थापनाका लागि भौतिक संरचनाको निर्माण हुँदा जैविक दृष्टिले कुनै पनि महत्वपूर्ण बोट-बिरुवा तथा जिवजन्तुहरुमा कुनै क्षति हुनेछैन।
- वनस्पतिमा असर: उद्योग संचालन हुँदा उत्सर्जन हुने धूलो र धुँवाले उद्योग परिसर भित्र वृक्षारोपण गरिएका रूख-बिरुवामा प्रतिकूल प्रभाव परी हरियालीमा प्रभाव पर्न सक्छ।
- जीवजन्तुलाई असर: सामान ढुवानीका बखत उद्योग क्षेत्र वरपरका जीवजन्तुलाई हानी पुग्न सक्छ।

सामाजिक-आर्थिक वातावरण

- स्वास्थ्य र सुरक्षा: कामदारहरुको व्यावसायजन्य सुरक्षा र स्वास्थ्य जोखिम तथा आयोजना क्षेत्र आसपासमा स्वास्थ्य र सरसफाई सम्बन्धी जोखिम।
- सामाजिक मुद्दाहरु: लैंगिक विभेदको सम्भावना तथा उचित गुनासो व्यवस्थापन प्रणाली।

सकारात्मक प्रभाव बढोत्तरीका उपायहरु

उद्योगको नकारात्मक प्रभाव कम गरि सकारात्मक बढोत्तरीका लागि अवलम्बन गरिने उपायहरु निम्न प्रकारका छन्:

दिगो उत्पादन र कच्चा पदार्थको स्रोत दक्षता

- सर्कुलर इकोनोमी प्रवर्द्धन: बिलेट उत्पादनका लागि सकेसम्म देशभित्र उपलब्ध स्क्र्याप मेटलको प्रयोगलाई प्राथमिकता दिइनेछ। यसले कच्चा पदार्थको आयात घटाई फोहोरको पुनःप्रयोग (recycling) लाई प्रोत्साहन गर्छ।
- ऊर्जा दक्षतामा सुधार: प्रस्तावित उद्योगले continuous production flow को प्रक्रिया अपनाउने हुँदा रिहिटिडको आवश्यकता पर्नेछैन। यसले गर्दा ऊर्जाको खपत न्यून हुनेछ।
- कम उत्सर्जन हुने प्रविधिको प्रयोग: उद्योगले कोइला वा तेलमा आधारित फर्नेसको सट्टा इलेक्ट्रिक आर्क फर्नेस (EAF)/इन्डक्सन फरनेस प्रयोग गर्नेछ जसले कार्बन उत्सर्जन

- उल्लेखनीय रूपमा घटाउनेछ साथै विकल्पको रूपमा हरित इन्धन जस्तै हाइड्रोजन फ्यूलको प्रयोग गरिनेछ।
- हिट रिकभरी प्रणाली: उत्पादन प्रक्रियाबाट निस्कने तापलाई पुनःप्रयोग गर्न वेस्ट हीट रिकभरी प्रणाली जडान गरिनेछ, जसलाई अन्य औद्योगिक कार्य वा pre-heating मा पुनःप्रयोग गरिनेछ।

स्थानीय अर्थतन्त्र र समुदायको विकास

- स्थानीय खरिद नीति: आवश्यक सामग्री तथा सेवाहरू खरिद गर्दा “Local First” नीति अपनाइनेछ, जसअन्तर्गत नजिकका होटल, रेस्टुरेन्ट तथा यातायात सेवा प्रदायकहरूलाई प्राथमिकता दिइनेछ।
- मानव स्रोत विकास: स्थानीय जनशक्तिको सीप अभिवृद्धि र दीर्घकालीन रोजगारी सुनिश्चित गर्न नियमित प्राविधिक तालिम तथा व्यवसायिक (vocational) प्रशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
- सामाजिक उत्तरदायित्व: स्थानीय पूर्वाधार विकासलाई प्राथमिकता दिँदै सामाजिक उत्तरदायित्व (CSR) अन्तर्गत बजेट विनियोजन गरिनेछ।
- गुनासो व्यवस्थापनको संयन्त्र: स्थानीयबासीसँग कुराकानी गर्न र जनचासोलाई सम्बोधन गर्न पारदर्शी सामुदायिक liaison office स्थापना गरिनेछ।

वातावरणीय तथा सौन्दर्य सुधार

- हरियाली प्रवर्द्धन: उद्योग परिसर भित्र स्थानीय प्रजातिका रुख तथा सजावटी बोटबिरुवा रोपेर हरित क्षेत्र विकास गरिनेछ, जसले ध्वनि न्यूनीकरण गर्नुका साथै क्षेत्रको सौन्दर्यतामा पनि सुधार गर्नेछ।
- जल संरक्षण: फोहोर पानी प्रशोधन केन्द्र जडान गरी Zero Liquid Discharge (ZLD) अवधारणा अपनाइनेछ, जसअनुसार प्रशोधन गरिएको पानी १००% उद्योगभित्रै पुनःप्रयोग गरिनेछ।
- पूरक नवीकरणीय ऊर्जा: गोदम तथा प्रशासनिक भवनहरूमा रुफटप सोलार प्यानल जडान गरी प्रकाश र अन्य उपयोगिताहरूका लागि गैर-नवीकरणीय ऊर्जाको निर्भरता थप कम गरिनेछ।

वातावरणीय प्रभाव न्यूनीकरणका उपायहरू

भौतिक वातावरण

वायुको गुणस्तर तथा उत्सर्जन व्यवस्थापन

- धुवाँ व्यवस्थापन: इलेक्ट्रिक आर्क फरनेस (EAF)/इन्डक्सन फरनेसबाट निस्कने धुलो तथा धुवाँ संकलन गर्न उच्च दक्षता भएको fume exhaust system जडान गरी नियमित मर्मत सम्भार गरिनेछ।
- धुलो व्यवस्थापन: कच्चा पदार्थ भण्डारण गर्ने स्थानहरूको सतह पक्की र ठोस बनाइनेछ, जसले धुलो उत्सर्जन (fugitive dust) कम गर्नेछ।
- जेनेरेटर सञ्चालन मापदण्ड: डिजेल जेनेरेटर विद्युत आपूर्ति नभएको अवस्थामा मात्र प्रयोग गरिनेछ। साथै नियमित मर्मत सम्भार गरी डिजेल जेनेरेटरको राष्ट्रिय उत्सर्जन मापदण्डको पालना गरिनेछ।
- उपकरणहरूको मर्मत सम्भार: वायु प्रदूषण नियन्त्रण उपकरण र फरनेसको नियमित मर्मत सम्भार गरिनेछ।

ध्वनि व्यवस्थापन

- स्रोत आइसोलेशन: डिजेल जेनेरेटरलाई इन्सुलेट गरिएको छुट्टै सेडमा राखिनेछ र उच्च आवाज आउने उपकरण वरिपरि acoustic barriers जडान गरिनेछ।
- अपरेशनल कन्ट्रोल: उद्योग परिसरभित्र प्रेसर हर्न प्रयोग पूर्ण रूपमा निषेध गरिनेछ र उद्योग परिसरमा पर्खाल निर्माण गरिनेछ।
- व्यक्तिगत सुरक्षा: उच्च ध्वनि क्षेत्रमा काम गर्ने सबै श्रमिकलाई अनिवार्य इयर पलग/मफ प्रयोग गर्न लगाइनेछ।
- यातायात व्यवस्थापन: उद्योगका सवारी साधनहरूको नियमित मर्मत गरी इन्जिनको आवाज र धुवाँलाई कानुनी सीमाभित्र राखिनेछ।

पानी तथा फोहोरपानी व्यवस्थापन

- पानीको पुनःप्रयोग: क्वेन्चिङ गरिने पानीलाई प्रशोधन गरी पुनःप्रयोग गर्नका लागि closed-loop system स्थापना गरिनेछ।
- फोहोर पानी प्रशोधन केन्द्र: दैनिक १०० घनमिटर क्षमता भएको Mechanical aeration प्रविधिमा आधारित Effluent Treatment Plant (ETP) सञ्चालन गरिनेछ, जसमा रोलिङ मिलबाट आउने तेल तथा चिल्लो पदार्थ छुट्याउन oil and grease trap पनि जडान गरिनेछ।
- वर्षाको पानी व्यवस्थापन: वर्षाको पानीलाई व्यवस्थित नालीमार्फत रिचार्ज पिटमा पठाई भूमिगत पानी पुनर्भरण गरिनेछ।

- सेनेटरी फोहोरपानी: नगरपालिकासँग समन्वय गरी उद्योगको सेनेटरी फोहोर पानीलाई सेप्टिक ट्यांकमा व्यवस्थापन गरिनेछ।

ठोस फोहोर व्यवस्थापन

- स्ल्याग/ड्रस प्रशोधन: स्ल्यागलाई क्रस गरी चुम्बकीय विधिबाट त्यसबाट धातु छुट्याइ पुनःप्रयोग गरिनेछ, बाँकीलाई ल्यान्डफिल वा सिमेन्ट तथा इँटा उद्योगमा बिक्री गरिनेछ।
- By products को उपयोग: मिल स्केल (फलामको धुलो) संकलन गरी सिमेन्ट उद्योगमा बिक्री गरिनेछ।
- स्क्र्याप पुनःप्रयोग: Rejected billets, misrolled products, and end-cuts back हरूलाई उत्पादन प्रक्रियामा पुनःप्रयोग गरिनेछ।
- कच्चा पदार्थको स्रोतमा न्यूनीकरण: कच्चा पदार्थ खरिद गर्दा कडा मापदण्ड लागू गरी फोहोर घटाइनेछ।

आपतकालीन तयारी तथा सुरक्षा

- आगो नियन्त्रण: उद्योगमा अग्नि नियन्त्रकहरू (fire extinguishers) र हाइड्रेन्ट जडान गरिनेछ।
- सुरक्षा पूर्वाधार: आपतकालीन समयमा भेला हुने स्थान निर्धारण गरी सुरक्षा संकेतहरू सबैले देखिने गरी राखिनेछ।
- तालिम: Emergency Preparedness Plan तयार गरी नियमित mock drill सञ्चालन गरिनेछ।

जैविक वातावरण

वृक्षारोपण तथा हरित क्षेत्र विकास

- लक्ष्य: उद्योगको पूर्वी खाली क्षेत्रमा कम्तीमा २०० वटा बिरुवा रोपेर हरित क्षेत्र विकास गरिनेछ।
- प्रजाति छनोट: स्थानीय जैविक विविधता संरक्षणका लागि स्वदेशी प्रजाति तथा फलफूलका प्रजातिलाई प्राथमिकता दिइनेछ, जस्तै:
 - ✓ काठ/छायौंका लागि: साल
 - ✓ फलफूल: आँप, लिची, केरा, बडहर, मेवा

- ✓ औषधीजन्य: सहजन (Moringa)
- हेरचाह: बोट बिरुवाहरू समय समयमा गोडमेल गरी दिर्घकालीन समयका लागि सुनिश्चित गरिनेछ।

वन्यजन्तु तथा घरेलु जीवजन्तु संरक्षण

- यातायात व्यवस्थापन: उद्योग क्षेत्रमा सञ्चालन हुने सवारी साधनको गति नियन्त्रण गरिनेछ।
- प्रभाव न्यूनीकरण: चालकहरूलाई सावधानीपूर्वक सवारी चलाउन तालिम दिइनेछ, जसले स्थानीय जनावर तथा वन्यजन्तुको दुर्घटना न्यून गरी जैविक वातावरणमा असर कम गर्नेछ।

सामाजिक-आर्थिक तथा सांस्कृतिक वातावरण

व्यवसायजन्य सुरक्षा र स्वास्थ्य (OSH)

कामदारहरूको व्यवसायजन्य सुरक्षा र स्वास्थ्यमा पर्ने प्रभाव कम गर्न उद्योगले निम्न उपायहरू अपनाउनेछ:

जोखिम मूल्याङ्कन: कार्यस्थलका सम्भावित जोखिमहरू पहिचान तथा न्यूनीकरण गर्न नियमित रूपमा Hazard Identification and Risk Assessment (HIRA) गरिनेछ।

Hierarchy of Controls: पहिचान गरिएका जोखिमहरूलाई Elimination, Substitution, Engineering Controls, Administrative Controls, and Personal Protective Equipment (PPE) प्रयोग मार्फत व्यवस्थापन गरिनेछ।

नीति र नियमको पालना: राष्ट्रिय श्रम ऐन र नियमावली अनुसार औपचारिक व्यवसायजन्य सुरक्षा र स्वास्थ्य नीति बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ।

आन्तरिक संयन्त्र: नीति कार्यान्वयन अनुगमन गर्न छुट्टै व्यवसायजन्य सुरक्षा र स्वास्थ्य समिति गठन गरिनेछ।

सुरक्षा पूर्वाधार: ठाउँ ठाउँमा अनिवार्य सुरक्षा संकेतहरू तथा चिन्हहरू लगाइनेछ।

- घुम्ने मेसिन तथा खाल्डो वरिपरि छेकबार राखिनेछ।
- सम्भावित दीर्घकालीन व्यवसायजन्य रोग रोकथामको लागि उचित प्रकाश र एर्गोनोमिक कार्यक्षेत्र डिजाइन सुनिश्चित गरिनेछ।

तालिम:

- प्रत्येक ६ महिनामा mock drill सञ्चालन गरिनेछ।

- मेसिनका लागि Preventive Maintenance System (PMS) लागू गरिनेछ।
- नियमित सुरक्षा तालिम तथा गुणस्तरीय PPE उपलब्ध गराइनेछ।

सरसफाइ तथा फोहोर व्यवस्थापन

उद्योग क्षेत्रभित्र तथा वरिपरि स्वच्छता कायम गर्न निम्न कार्य गरिनेछः

फोहोरलाई स्रोततमा छुट्याउने व्यवस्था: स्रोतमा नै कुहिने (decomposable) र नकुहिने (non-decomposable) फोहोर छुट्याउने व्यवस्था अनिवार्य गरिनेछ।

4R सिद्धान्त: Reduce, Reuse, Recycle, तथा Recover सिद्धान्त अपनाई स्रोतमा फोहोर न्यूनकरण गरिनेछ।

फोहोरपानी निरीक्षण: ढल निकास प्रणालीको नियमित निरीक्षण गरी चुहावट रोक्ने र माटो तथा भूमिगत पानी प्रदूषण हुन नदिने व्यवस्था गरिनेछ।

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

उद्योग व्यवस्थापक इकाईले समावेशी तथा समान कार्य वातावरण सुनिश्चित गर्न कुनै विभेद नगरी समान रोजगारीको लागि महिला र पुरुषलाई समान अवसर र पारिश्रमिक सुनिश्चित गरिनेछ।

गुनासो व्यवस्थापन

कार्यस्थल तथा समुदायका गुनासाहरू समाधान गर्न औपचारिक गुनासो व्यवस्थापन समिति गठन गरिनेछ। साथै स्थानीय बासिन्दा तथा सरोकारवालाहरूबाट सुझाव लिन सहज हुने गरी विभिन्न स्थानमा गुनासो पेटिका राखिनेछ, जसले पारदर्शीता र उत्तरदायी संवाद सुनिश्चित गर्नेछ।

रासायनिक वातावरण

उद्योगमा प्रयोग हुने रसायनहरूको सुरक्षित प्रयोग सुनिश्चित गर्न तथा चुहावटबाट वातावरणीय प्रदूषण हुन नदिन निम्न उपायहरू लागू गरिनेछः

सुरक्षित भण्डारण र व्यवस्थापन

Secondary Containment: तरल रसायन भण्डारण क्षेत्रहरूमा चुहावट भइ पानी र माटोको प्रदूषण हुन नदिन bund wall वा drip tray जस्ता secondary containment प्रणालीको व्यवस्था गरिनेछ।

उचित गृहसम्भार: “Clean-as-you-go” पद्धति लागू गरिनेछ। रसायनका कन्टेनरहरू राम्रोसँग बन्द गरी स्पष्ट लेबल लगाई राम्रो हावाप्रवाह हुने छुट्टै स्थानमा राखिनेछ।

रसायनको पृथक (isolated) भण्डारण: रसायनहरूको सम्भावित जोखिमपूर्ण रियाक्सन हुन नदिन Safety Data Sheet (SDS) बनाई incompatible रसायनहरूलाई अलग-अलग भण्डारण गरिनेछ।

मर्मत सम्भार र अनुगमन

प्रणाली जाँच: पाइपलाइन, भल्भ र रासायनिक प्रशोधन मेसिनरीहरूमा खिया लाग्नु वा यान्त्रिक रूपमा बिग्रनु जस्ता प्रारम्भिक संकेतहरू पहिचान गर्न नियमित निरीक्षण गरिनेछ।

Prompt Repair Protocol: कुनै पनि चुहावट वा उपकरण बिग्रिएको पाइएमा तुरुन्त मर्मत गरिनेछ।

स्पिल किटको व्यवस्था: रसायन चुहाएमा वा पोखिनाले मानव तथा वातावरणमा हुने असर कम गर्न रसायन प्रयोग हुने स्थानहरूमा absorbent र neutralizing सामग्री सहितका spill response kit राखिनेछ।

रसायनको सुरक्षित प्रयोग तथा अभिलेखीकरण (Documentation)

Standard Operating Procedures (SOPs): उद्योगभित्र रसायनको डिक्वान्टिड, मिश्रण र ढुवानीको लागि स्पष्ट SOP तयार गरिनेछ।

तालिम: रसायनका गुण, जोखिम तथा chemical-resistant PPE को सही प्रयोगबारे कामदारहरूलाई विशेष तालिम प्रदान गरिनेछ।

SDS उपलब्धता: प्रयोग हुने सबै रसायनहरूको Safety Data Sheet (SDS) कायम गरिनेछ।

वातावरणीय व्यवस्थापन योजना

यस वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदनमा उद्योगबाट हुन सक्ने संभावित प्रतिकूल प्रभावहरूलाई न्यूनीकरण गर्ने विधि, अनुगमन तथा योजना संलग्न गरी वातावरणीय व्यवस्थापन योजना तयार गरिएको छ। नेपालमा विद्यमान ऐन, नियम तथा प्रदूषण मापदण्डहरूलाई मध्यनजर राखी व्यवस्थापन योजना प्रस्ताव गरिएको छ।

- कार्यान्वयन र निरीक्षण: न्यूनीकरणका उपायहरू कार्यान्वयन गर्न र नियामक अनुपालन सुनिश्चित गर्न जिम्मेवार व्यक्ति, विभाग र संस्थाहरूको पहिचान गरिएको छ।

- अनुगमन: परियोजनाको संचालन अवधिभरी अनुगमनका लागि आवश्यक भौतिक, जैविक, सामाजिक-आर्थिक तथा साँस्कृतिक वातावरणका विभिन्न अनुगमन सूचांकहरूको पनि पहिचान गरिएको छ।
- प्रभाव वर्गीकरण: अध्ययनको क्रममा संचालन चरणमा पहिचान र अनुमान गरिएका नकारात्मक प्रभावहरू न्यून देखि उच्च परिमाण सम्मको, स्थान विशेष देखि स्थानीय क्षेत्रसम्मको र छोटो देखि दीर्घकालीन अवधिसम्मको देखिएको छ।

निष्कर्ष

यस वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनले पोखरिया नगरपालिकाको वडा ८ र ९ मा प्रस्तावित प्राइम स्टील उद्योगको स्थापना तथा संचालनबाट महत्वपूर्ण औद्योगिक गतिविधि हुने भएता पनि वातावरणीय व्यवस्थापन योजनाको कार्यान्वयन मार्फत संभावित जोखिमहरू व्यवस्थापन गर्न सकिने देखिन्छ। यस आयोजनाले स्थानीय रोजगारी सिर्जना गर्ने, प्रविधि हस्तान्तरण र इलेक्ट्रिक आर्क फरनेस/इन्डक्सन फरनेस प्रविधिको प्रयोग तथा घरेलु (नेपालको) स्क्र्याप पुनःप्रशोधन गरी नेपालको नेट-जिरो २०४५ लक्ष्यमा योगदान दिने सहित उल्लेखनीय सकारात्मक प्रभावहरू प्रदान गर्दछ। आयोजनाबाट २०.९४ हेक्टर कृषि भूमिको रूपान्तरण र वायु, ध्वनि र जल प्रदूषणको सम्भावना आदि उल्लेखनीय चुनौतीहरू रहन्छन्, तर १०० घनमिटर/दिनको फोहोर पानी प्रशोधन केन्द्र, आधुनिक धुवाँ निकासी प्रणाली, र २०० स्थानीय प्रजातिहरूको वृक्षारोपण आदि जस्ता प्रस्तावित प्राविधिक न्यूनीकरणका उपायहरूले प्रभाव न्यूनीकरण गर्न टेवा पुर्‍याउनेछ।

आयोजनाको दिगो सञ्चालन सुनिश्चित गर्न, उद्योगले आधुनिक प्रदूषण नियन्त्रण प्रविधिहरू कायम राख्ने, स्थानीय सामाजिक-आर्थिक विकासलाई प्राथमिकता दिने, र नेपालको राष्ट्रिय नियमहरूको पूर्ण पालन गर्न वायु, पानी र कार्यस्थलको सुरक्षा मापदण्डहरूको पालना तथा अनुगमन गरी वातावरणीय व्यवस्थापन योजनालाई उद्योगले अनिवार्य रूपमा लागू गरिनेछ। अन्तमा, प्राविधिक लगनशीलता र सामाजिक उत्तरदायित्वका साथ न्यूनीकरण र वृद्धिका उपायहरू कार्यान्वयन गरिएको खण्डमा, प्राइम स्टील उद्योग औद्योगिक वृद्धि तथा वातावरणीय व्यवस्थापनसँग सन्तुलनमा राख्न सकिने परियोजना रहेको छ।

Executive Summary

Name and Address of the Proponent

The proponent of this project is Prime Steel Industry. The contact address of the proponent is as follows:

Name	Prime Steel Pvt. Ltd.
Address	Pokhariya Municipality-08, 09, Parsa, Madhesh Province
Email	account@primesteel.com.np
Contact number	9707053820
Official representative	Kaushal Shriwastav

Project Description

Prime Steel Industry is proposed for establishment in Ward Nos. 08 and 09 of Pokhariya Municipality, Parsa District, Madhesh Province. The facility will produce a diverse range of steel products, including HR Strip, TMT Rods, Wire Rods, Angles, Flats, Channels, Tees, Plain Rounds, Hexagon Bars, I-beams, H-beams, and Billets. These products will be manufactured by melting Mild Steel (MS) scrap using an Electric Arc Furnace (EAF)/Induction Furnace.

This Environmental Impact Assessment (EIA) report has been prepared following the format prescribed in Schedule 12 of the Environment Protection Regulations (EPR), 2077.

Rationale for the EIA Study

The requirement for this EIA is mandated by the Environment Protection Act (EPA), 2076 and EPR, 2077 (Last Revised, 2078) based on the following legal thresholds:

- Production Capacity: Under Schedule 3 (अ), Industry Sector (19) and (20), an EIA is required for primary smelting industries exceeding 500 MT/day of ferrous and non-ferrous products or re-melting/re-rolling industries exceeding 750 MT of metal per day. This project's proposed output is 2,529.6 metric tons of ferrous metal per day, significantly exceeding these limits.
- Built-up Area: Per Schedule 3, Section (अ) (2), projects for the construction of residential, commercial or combined buildings of both residential and commercial nature with a built-up area or floor area exceeding 10,000 m² require an EIA. This industry occupies a built-up area of 95,957.77 m².

- **Water Consumption:** Per Section (क) (6), an EIA is mandatory for construction and operation of buildings that use more than 20,000 liters of groundwater daily. This project will utilize 196,000 liters per day.

Objective: The primary goal of this study is to identify potential adverse environmental, physical, biological, and socio-economic impacts, formulate mitigation strategies, enhance positive project outcomes, and develop a comprehensive Environmental Management Plan (EMP).

Study Methodology

The assessment utilized a combination of primary and secondary data sources to establish a baseline for the project area:

Secondary Research & Desk Study

A comprehensive review was conducted involving topographic maps, district and ward profiles via government portals, and relevant technical reports. Furthermore, all prevailing laws, national policies, and industrial regulations were analyzed to ensure legal alignment.

Primary Field Survey & Baseline Monitoring

Following the desk study, a multidisciplinary team conducted a detailed site visit and walkthrough. Key activities included:

- **Environmental Baseline:** Data collection on the physical, biological, and socio-economic environment using standardized checklists and matrices.
- **Technical Monitoring:** In-situ testing of ambient air quality and noise levels.
- **Water Quality Analysis:** Laboratory analysis of water samples taken from the nearby Naurangiya River.

Public Consultation & Socio-Economic Assessment

- **Stakeholder Engagement:** Information regarding local demographics, occupations, cultural diversity, and healthcare was gathered through Key Informant Interviews (KII) and Focus Group Discussions (FGD).
- **Public Hearings:** Two formal public hearings were held in Wards 8 and 9 to solicit local opinions and address community concerns regarding project impacts.
- **Expert Analysis:** The gathered data was synthesized by technical experts to interpret findings and finalize the environmental impact study.

Existing Environmental Conditions

Physical Environment

The proposed project is located within Ward Nos. 8 and 9 of Pokhariya Municipality, Parsa District, Madhesh Province. Pokhariya Municipality covers a total area of 32.5 km² and is divided into 10 administrative wards.

- **Geographical Boundaries:** The municipality is bordered by Bindawasini Rural Municipality, Bahudarmai Municipality, and Birgunj Metropolitan City to the east; Jagarnathpur and Kalikamai Rural Municipalities to the west; Sakhuwa Parsauni and Jagarnathpur Rural Municipalities to the north; and Kalikamai, Pakaha Mainpur, and Bindawasini Rural Municipalities to the south.
- **Demographics:** The total population of the municipality is 37,675, consisting of 19,562 males and 18,113 females.
- **Climate:** The project area is characterized by a sub-tropical climate, typical of the Terai region.

Biological Environment

The industry is proposed on land classified as industrial.

The local ecosystem of the area supports a variety of flora and fauna, including:

- **Flora:** Common species include *Titepati (Artemisia vulgaris)*, *Ratorani (Cestrum nocturnum)*, *Patiphul (Clitoria ternatea)*, *Sal (Shorea robusta)*, *Sisou (Dalbergia sissoo)*, and *Ashoka (Saraca asoca)*.
- **Fauna:** Wildlife observed in the region includes the fox and tiger (*Panthera tigris*).
- **Livestock:** Domesticated animals such as cows, buffaloes, pigs, and goats are prevalent in the surrounding agricultural landscape.

Socio-Economic and Cultural Environment

The primary impact zone encompasses the villages of Bairiya Sibarba and Jagatpur within Wards 8 and 9.

- **Community Profile:** Parsa District has majority of Hindu population followed by Muslim population and also includes small percentage of Christian population. The immediate project area is inhabited predominantly by Hindu communities, including the Yadav, Chamar, and Kurmi groups.
- **Energy Consumption:** Residents and local businesses primarily rely on national electricity grid for electric energy and also uses solar energy for light and hot water. LP gas, cow dung (biomass), kerosene, and fuelwood is the source of energy for cooking purposes.

Identification of Impacts

Positive Impacts

Socio-Economic Benefits:

- **Employment Generation:** Creation of temporary jobs during construction and permanent roles during operation, with hiring priority given to the local workforce.
- **Local Economic Growth:** Increased revenue for local service providers (hotels, restaurants, and retail) due to heightened industrial and economic activity.
- **Skill Development:** Enhancement of local manpower through the transfer of technology and technical training in steel manufacturing.
- **Corporate Social Responsibility (CSR):** Direct support for community development and local infrastructure under the industry's social responsibility mandates.

Environmental & National Benefits:

- **Carbon Reduction:** Use of Electric Arc Furnaces (EAF)/induction furnace eliminates fossil fuel consumption in manufacturing utilizing the Nepal's clean hydropower and contributing the national commitment of becoming a net zero GHG emitting country by 2045. Preheating and post-combustion systems will further reduce Carbon Monoxide (CO) emissions, supporting for local air quality.
- **Resource Efficiency:** Utilization of domestic metallic scrap as raw material promotes waste recycling and reduces reliance on imported raw materials.
- **Infrastructure Support:** Local availability of high-quality construction materials for national development projects.

Negative Impacts

Physical Environment:

- **Construction Phase Pollutants:** Potential for air, noise, and water pollution, as well as mismanagement of construction worker waste.
- **Operational Emissions:** Risk of air and noise pollution, solid waste disposal challenges, and potential chemical leakages.
- **Resource Loss:** Conversion of 20.94 hectares of agricultural land will result in a loss of approximately 83.76 MT of annual rice production (based on the FY 2080/81 yield of 4.0 MT/ha).

Biological Environment:

- **Construction Phase:** No any significant impact will occur to biologically important plants and animals
- **Vegetation Stress:** Industrial dust and fumes, during operation, may adversely affect the growth of onsite greenery and plantations.

- Fauna Disturbance: Potential harm to local fauna caused by heavy vehicle movement and transportation of goods.

Socio-Economic Challenges:

- Health & Safety: Risks regarding Occupational Safety and Health (OSH) for workers and general cleanliness of the surrounding area.
- Social Issues: Potential for gender discrimination and the need for robust grievance/complaint management systems.

Enhancement Measures

The following strategic actions will be implemented to optimize the project's positive environmental and socio-economic outcomes:

Sustainable Production & Resource Efficiency

- Circular Economy Integration: Prioritize the use of domestic metallic scrap for billet production, reducing dependence on imported raw materials and promoting national waste recycling.
- Energy Optimization: Utilize a continuous production flow to maximize thermal efficiency and minimize energy waste during the melting process.
- Low-Emission Technology: Operate exclusively with Electric Arc Furnace (EAF)/induction furnace technology powered by the national grid, significantly reducing the carbon footprint compared to traditional coal or oil-fired furnaces. Option for green energy like hydrogen fuel in the process, wherever possible.
- Heat Recovery Systems: Explore the installation of waste heat recovery systems to repurpose thermal energy for secondary industrial processes or pre-heating.

Local Economic & Community Development

- Local Procurement Policy: Implement a "Local First" policy for sourcing supplies and services, providing preferential opportunities to nearby hotels, restaurants, and logistics providers.
- Human Capital Investment: Conduct regular technical workshops and vocational training programs for the local workforce to enhance specialized industrial skills and long-term employability.
- Strategic CSR Initiatives: Allocate a dedicated budget for Corporate Social Responsibility (CSR) focusing on local infrastructure, such as improving community roads, supporting local schools, or enhancing healthcare facilities in Pokhariya Municipality.

Environmental & Aesthetic Enhancements

- Industrial Greening: Develop a "Green Belt" buffer zone featuring native trees and ornamental plants to provide natural noise dampening and improve the visual landscape of the site.

- **Advanced Water Conservation:** Implement a zero-liquid discharge (ZLD) philosophy by upgrading the treatment plant to allow for 100% internal reuse of process water.
- **Renewable Energy Supplementary:** Install solar rooftop panels on warehouses and administrative buildings to power lighting and office utilities, further reducing reliance on non-renewable sources.

Mitigation Measures

Physical Environment

Air Quality & Emission Control

- **Fume Management:** Install and maintain a high-efficiency fume exhaust system to capture dust and emissions from the Electric Arc Furnace (EAF)/induction furnace.
- **Dust Suppression:** Ensure all raw material storage surfaces are paved or kept solid to prevent fugitive dust.
- **Generator Protocol:** Limit diesel generator (DG) use to power failure periods only; optimize energy efficiency and ensure compliance with national emission standards through regular engine tuning.
- **Preventive Maintenance:** Implement a rigorous schedule for cleaning air pollution control equipment and maintaining furnace integrity to minimize leaks.

Noise Abatement

- **Source Isolation:** House diesel generators within a dedicated, sound-insulated shed and install acoustic barriers around high-noise machinery.
- **Operational Controls:** Strictly prohibit the use of pressure horns within the premises and maintain a buffer wall around the industrial perimeter.
- **Personnel Protection:** Mandate the use of earplugs/muffs for all workers in high-decibel zones.
- **Logistics:** Conduct regular maintenance on all facility vehicles to ensure exhaust and engine noise remain within legal limits.

Water & Wastewater Management

- **Process Recycling:** Implement a closed-loop system for quenching water to maximize reuse.
- **Treatment Facilities:** Operate an Effluent Treatment Plant (ETP) with a capacity of 100 m³/day, featuring:
 - Oil and grease traps to capture rolling mill lubricants.
 - Mechanical aeration technology for biological/chemical stabilization.
- **Stormwater & Recharging:** Redirect rainwater via an organized drainage system into a dedicated recharging pit to replenish local groundwater.

- Sanitary Waste: Divert domestic sewage to a septic tank system, coordinated with municipal disposal services.

Solid Waste & Resource Recovery

- Slag/Dross Processing: Crush and magnetically separate metal particles for on-site recycling; sell residual silica for landfilling or cement brick manufacturing.
- By-product Utilization: Collect and sell mill scale (iron dust) to cement industries.
- Scrap Recovery: Directly reuse or reprocess rejected billets, misrolled products, and end-cuts back into the production cycle.
- Source Reduction: Establish strict raw material specifications to minimize waste generation at the procurement stage.

Emergency Preparedness & Safety

- Fire Suppression: Install a comprehensive network of fire extinguishers and hydrants throughout the facility.
- Safety Infrastructure: Designate a clear emergency assembly area and install high-visibility safety signage.
- Training: Develop a formal Emergency Preparedness Plan and conduct regular mock drills to ensure staff readiness.

Biological Environment

Compensatory Plantation & Green Belt Development

- Target: A minimum of 200 saplings will be planted to establish a green belt within the vacant land on the eastern side of the industrial premises.
- Species Selection: Priority will be given to indigenous and fruit-bearing species to support local biodiversity. Planned species include:
 - Timber/Shade: *Sakuwa* (Sal).
 - Fruit/Horticulture: Mango, Litchi, Banana, *Badahar* (Monkey Fruit), and *Papista* (Papaya).
 - Nutritional/Medicinal: *Sahajan* (Drumstick/Moringa).
- Maintenance: A dedicated survival monitoring plan will be implemented to ensure the long-term growth of the plantation.

Wildlife & Domestic Animal Protection

- Traffic Management: Goods transport vehicles will be subject to strict speed limits and operational protocols within and around the industrial zone.
- Impact Mitigation: Drivers will be trained to operate vehicles cautiously to prevent accidents involving local fauna or stray animals, ensuring minimal disruption to the surrounding biological habitat.

Socio-Economic and Cultural Environment

Occupational Health and Safety (OHS)

To ensure the highest standards of worker safety and health, the industry will implement the following scientific risk-management protocols:

- Risk Assessment: Conduct regular Hazard Identification and Risk Assessment (HIRA) to proactively identify and mitigate workplace dangers.
- Hierarchy of Controls: Address all identified risks by applying the standard hierarchy: Elimination, Substitution, Engineering Controls, Administrative Controls, and Personal Protective Equipment (PPE).
- Policy & Compliance: Establish a formal Occupational Safety and Health (OSH) Policy in full compliance with national labor laws and regulations.
- Internal Governance: Form a dedicated OSH Committee to oversee safety audits and policy implementation.
- Safety Infrastructure: * Install mandatory safety signage and high-visibility warnings.
 - Place physical barriers/guards around rotating machinery and open pits.
 - Ensure optimized lighting and ergonomic workstation design to prevent long-term physical strain.
- Preparedness & Training: * Conduct comprehensive emergency drills every six months.
 - Implement a Preventive Maintenance System (PMS) for all machinery to prevent equipment-failure accidents.
 - Provide regular safety awareness training and high-quality PPE to all employees.

Sanitation and Waste Management

To maintain hygiene and environmental health within and around the project area:

- Waste Segregation: Enforce mandatory source segregation of waste into decomposable (organic) and non-decomposable (inorganic) streams.
- 4R Principle: Adopt the Reduce, Reuse, Recycle, and Recover strategy to minimize the industrial waste footprint.
- Wastewater Integrity: Conduct routine inspections of the sanitary drainage system to identify and repair leaks, ensuring zero contamination of the surrounding soil and water.

Gender Equality and Social Inclusion

The Industry Management Unit (IMU) is committed to fostering an equitable workplace through:

- **Equal Opportunity:** Ensuring zero discrimination in hiring and providing equal wages for men and women performing work of equal value.
- **Grievance Redressal:** Establish a formal Grievance Management Committee to handle workplace and community concerns. Install accessible complaint boxes at strategic locations to collect feedback and comments from local residents and stakeholders, ensuring a transparent and responsive communication channel.

Chemical Environment

To ensure the safe handling of industrial chemicals and prevent environmental contamination through leaks or spills, the following measures will be strictly implemented:

Containment and Storage Management

- **Secondary Containment:** All liquid chemical storage areas will be equipped with secondary containment systems (such as bund walls or drip trays) to capture potential leaks and prevent soil or water infiltration.
- **Good Housekeeping:** Establish a standardized "clean-as-you-go" protocol, ensuring that chemical containers are properly sealed, labeled, and stored in designated, well-ventilated areas.
- **Segregation:** Incompatible chemicals will be stored separately according to their Safety Data Sheets (SDS) to prevent hazardous reactions.

Preventive Maintenance and Monitoring

- **System Integrity Checks:** Implement a rigorous schedule for the inspection of pipelines, valves, and chemical processing machinery to identify early signs of corrosion or mechanical wear.
- **Prompt Repair Protocol:** Any identified leak or equipment malfunction will trigger an immediate repair response to minimize exposure and environmental impact.
- **Spill Kits:** Strategically place chemical spill response kits (containing absorbents and neutralizing agents) near chemical handling zones for rapid containment of accidental releases.

Safe Handling and Documentation

- **Standard Operating Procedures (SOPs):** Develop and enforce strict SOPs for the decanting, mixing, and transport of chemicals within the facility.
- **Staff Training:** Provide specialized training to workers on the chemical properties, risks, and the correct use of chemical-resistant Personal Protective Equipment (PPE).
- **SDS Accessibility:** Ensure that Safety Data Sheets for all chemicals used on-site are readily available to staff and emergency responders.

Environmental Management Plan (EMP)

The Environmental Management Plan (EMP) outlined in this report provides a comprehensive framework for the mitigation, monitoring, and management of potential adverse impacts resulting from industrial operations. This plan has been developed in

strict accordance with the prevailing laws, regulations, and environmental pollution standards of Nepal.

Key components of the EMP include:

- **Implementation Oversight:** Identification of specific individuals, departments, and institutions responsible for executing mitigation measures and ensuring regulatory compliance.
- **Monitoring Framework:** Selection of measurable indices across the physical, biological, socio-economic, and cultural environments to track environmental health throughout the project lifecycle.
- **Impact Classification:** The management strategy addresses negative impacts identified during the operational phase, which vary in magnitude (low to high), extent (site-specific to regional), and duration (short-term to long-term).

By integrating these systematic controls, the industry aims to ensure sustainable operations while minimizing its environmental footprint in the Pokhariya Municipality.

Conclusion and Recommendations

The Environmental Impact Assessment (EIA) for the proposed Prime Steel Industry indicates that while the project will introduce significant industrial activity to Wards 8 and 9 of Pokhariya Municipality, the associated risks are manageable through the rigorous implementation of the Environmental Management Plan (EMP). The project offers substantial positive impacts, including the creation of local employment, technology transfer, and a contribution to Nepal's Net-Zero 2045 goal by utilizing Electric Arc Furnace technology and domestic scrap recycling. While the conversion of 20.94 hectares of agricultural land and the potential for air, noise, and water pollution represent notable challenges, the proposed technical mitigations such as the 100 m³/day Effluent Treatment Plant, advanced fume extraction systems, and extensive compensatory plantation of 200 local species are designed to neutralize these effects effectively.

To ensure sustainable operations, it is strongly recommended that the industry strictly adheres to the Environmental Management Plan (EMP) by maintaining advanced pollution control technologies, prioritizing local socio-economic development, and conducting rigorous, periodic monitoring of air, water, and workplace safety standards to remain in full compliance with Nepal's national regulations. In conclusion, provided that the mitigation and enhancement measures are implemented with technical diligence and social responsibility, the Prime Steel Industry is a viable project that balances industrial growth with environmental stewardship.

संक्षिप्त शब्दावली

कि.मि.	किलो मिटर
न.पा.	नगरपालिका
प्रा. लि.	प्राइभेट लिमिटेड
मे.टन	मेट्रिक टन
नं.	नम्बर
मि.	मिटर
मि.लि.	मिलि लिटर

ABBREVIATIONS AND ACCRONYMS

BOD	Biological Oxygen Demand
CITES	Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora
CO	Carbon Monoxide
COD	Chemical Oxygen Demand
CSR	Corporate Social Responsibility
DO	Dissolved Oxygen
EAF	Electric Arc Furnace
ETP	Effluent Treatment Plant
FTP	Fume Treatment Plant
HR	Hot Rolled
IUCN	International Union for Conservation of Nature
LF	Ladle Furnace
MS	Mild Steel
NEA	Nepal Electricity Authority
NOC	Nepal Oil Corporation
NWQGA	Nepal Water Quality Guidelines for Aquaculture
NWQGIW	Nepal Water Quality Guidelines for Irrigation Water
TMT	Thermo-mechanical Treatment
TSS	Total Suspended Solids
WTP	Water Treatment Plant
<u>Units</u>	
CFU	Colony Forming Unit
Cu.M.	Cubic meter
dBA	Decibels A

KL	Kilo Litre
kVA	Kilo Volt-Ampere
mg/l	Milligrams Per Liter
mm	Millimetre
$\mu\text{S/cm}$	Microsiemens Per Centimeter
mS/cm	Millisiemens Per Centimeter
MT	Metric Tonnes

विषय सूची

कार्यकारी सारांश	ii
Executive Summary	xv
संक्षिप्त शब्दावली	xxv
विषय सूची	xxviii
तालिकाहरूको सूची	xxxii
चित्रहरूको सूची	xxxiv
परिच्छेद १: प्रतिवेदन तयार गर्ने व्यक्ति वा संस्थाको नाम र ठेगाना	१
१.१ प्रस्तावकको नाम, ठेगाना, ईमेल र सम्पर्क नं.	१
१.२ परामर्शदाताको नाम, ठेगाना, ईमेल र सम्पर्क नं.	१
१.३ वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनको औचित्य	१
१.४ वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनको उद्देश्य	३
१.५ अध्ययनको सीमा तथा सम्बन्धित अन्य कुरा	३
परिच्छेद २: प्रस्तावको परिचय	५
२.१ भूमिका	५
२.२ प्रस्तावको विवरण	६
२.२.१ आयोजनाको अवस्थिति र पहुँच	६
२.२.२ प्रस्तावको संरचनागत अवयव	७
२.२.३ निर्माण चरणका क्रियाकलाप	१०
२.२.४ आवश्यक निर्माण सामग्री	१२
२.२.५ उत्पादन क्षमता	१२
२.२.६ आवश्यक कच्चा पदार्थ	१३
२.२.७ ऊर्जा आपूर्ति	१३
२.२.८ आवश्यक जनशक्ति	१४
२.२.९ आवश्यक जग्गाको क्षेत्रफल र जग्गाको प्रकार	१५
२.२.१० निर्माण तालिका तथा योजना	१८
२.२.११ प्लान्ट र मेशिनरी	१८
२.२.१२ आयोजनाको लगानी	२८
२.२.१३ प्रयोग हुने प्रविधि	२९

२.३ प्रस्तावको उद्देश्य.....	३४
परिच्छेद ३: प्रतिवेदन तयार गर्दा अपनाइएको विधि	३६
३.१ सन्दर्भ सामाग्रीको अध्ययन	३६
३.२ प्रभाव क्षेत्र निर्धारण (प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष).....	३६
३.३ स्थलगत अध्ययन तथा तथ्याङ्क सङ्कलन.....	३७
३.४ सार्वजनिक परामर्श, छलफल, अन्तरक्रिया र सुनुवाई.....	४३
३.५ सार्वजनिक सूचना प्रकाशन.....	४६
३.६ सिफारिस पत्र.....	४७
३.७ तथ्याङ्कको विश्लेषण.....	४७
३.८ प्रभावको पहिचान, आँकलन तथा उल्लेखनीय प्रभावको मूल्याङ्कन गर्दा अपनाइएको विधि	४७
३.९ मस्यौदा प्रतिवेदनको तयारी.....	५०
परिच्छेद ४: प्रस्तावसँग सम्बन्धित नीति, कानून तथा मापदण्ड.....	५१
४.१ प्रस्तावसँग सम्बन्धित वातावरणीय तथा अन्य मापदण्ड/कार्यविधि.....	७५
परिच्छेद ५: विद्यमान वातावरणीय अवस्था.....	७८
५.१ भौतिक वातावरण.....	७८
५.१.१ भू-धरातलिय अवस्था	७८
५.१.२ भू-उपयोग	७८
५.१.३ जलवायु.....	७९
५.१.४ जल तथा जलाधार क्षेत्र.....	८०
५.१.५ भूकम्पीय जोखिम.....	८१
५.१.६ भूमिगत पानी सतह.....	८२
५.१.७ वायु, ध्वनि, पानीको गुणस्तर तथा माटो परीक्षण	८३
५.१.८ उद्योगबाट अनुमानित हरितगृह ग्याँस उत्सर्जन.....	८८
५.२ जैविक वातावरण.....	९०
५.२.१ वनस्पति.....	९०
५.२.२ जडीबुटी तथा गैर-काष्ठ वन पैदावर.....	९१
५.२.३ जीवजन्तु र चराचुरुंगी.....	९२
५.३ सामाजिक-आर्थिक र साँस्कृतिक वातावरण.....	९४

५.३.१ प्रस्तावित आयोजना क्षेत्रको जिल्ला र स्थानिय तहमा रहेको जनसंख्या	९४
५.३.२ साक्षरता	९५
५.३.३ स्वास्थ्य र सरसफाई	९६
५.३.४ पानीको स्रोत	९७
५.३.५ भौतिक/सामुदायिक पूर्वाधार	९७
५.३.६ उद्योग र तिनका किसिम	९८
५.३.७ आर्थिक	९८
५.३.८ जल उपयोग	९८
५.३.९ धार्मिक, सांस्कृतिक र पर्यटकीय वातावरण	९९
५.३.१० भाषा	१००
५.३.११ स्थानीय परम्परा र संस्कृति	१००
५.३.१२ ऊर्जा आपूर्ति	१००
परिच्छेद ६: प्रस्तावको विकल्प विश्लेषण	१०१
६.१ डिजाइन	१०१
६.२ आयोजना स्थल र भू-बनोट विकल्प	१०१
६.३ प्रविधि विकल्प	१०२
६.४ संचालन विधि, समय तालिका विकल्प र कच्चा पदार्थ विकल्प	१०२
६.५ वन तथा सरकारी जग्गाको प्रयोग	१०२
परिच्छेद ७: प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्दा वातावरणमा पर्ने प्रभाव तथा संरक्षणका उपाय	१०३
७.१ सकारात्मक प्रभाव	१०३
७.१.१ निर्माण चरणका लाभहरू	१०३
७.१.२ संचालन चरणका लाभहरू	१०५
७.२ नकारात्मक प्रभाव	११३
७.२.१ निर्माण चरणमा पर्ने नकारात्मक प्रभावहरू	११३
७.२.२ संचालन चरणमा पर्ने नकारात्मक प्रभावहरू	११८
परिच्छेद ८: अनुकूल प्रभाव अधिकतम अभिवृद्धि गर्ने तथा प्रतिकूल प्रभाव न्यून गर्ने उपाय	१२९
८.१ अनुकूल प्रभावहरू अभिवृद्धिका उपायहरू	१३०
८.२ प्रतिकूल प्रभावहरू न्यूनीकरणका उपायहरू	१४०
८.३ वातावरण व्यवस्थापन योजना	१८०

८.४ वातावरणीय व्यवस्थापन योजनाको अनुमानित लागत	२१४
परिच्छेद ९: वातावरणीय अनुगमन	२१५
९.१ अनुगमनका प्रकार	२१५
९.२ स्व:अनुगमनको लागि अनुमानित लागत	२१९
परिच्छेद १०: वातावरणीय परीक्षण	२२१
परिच्छेद ११: निष्कर्ष र प्रतिबद्धता	२२६
११.१ अध्ययनको निष्कर्ष	२२६
११.२ प्रतिबद्धता	२२६
सन्दर्भ सूची	२२८
अनूसूची	२३०

तालिकाहरूको सूची

तालिका २.१: उद्योगको संरचनागत तथा अन्य प्रमुख विशेषताहरू	८
तालिका २.२: प्रस्तावित प्रस्ताव वरपर अवस्थित संवेदनशील क्षेत्र	९
तालिका २.३: प्रोजेक्ट स्कीम बमोजिमको संरचनाहरूको विवरण	१०
तालिका २.४: प्रस्तावित आयोजनाको संरचनाहरूको विवरण	११
तालिका २.५: आवश्यक निर्माण सामग्री र परिमाण	१२
तालिका २.६: उत्पादन र क्षमता	१२
तालिका २.७: आवश्यक कच्चा पदार्थको विवरण	१३
तालिका २.८: ऊर्जाको किसिम, स्रोत, वार्षिक खपत	१४
तालिका २.९: आवश्यक जनशक्तिको विवरण	१४
तालिका २.१०: जग्गाको विवरण	१५
तालिका २.११: कम्पनीको स्वामित्वमा रहेको जग्गाको विवरण	१६
तालिका २.१२: भाडामा लिएको जग्गाको विवरण	१७
तालिका २.१३: प्लान्ट र मेशिनरीहरूको विवरण	१८
तालिका २.१४: आयोजनाको लगानी	२८
तालिका २.१५: लगानीको विवरण	२८
तालिका ३.१: प्रभाव क्षेत्रको दायरा	३७
तालिका ३.२: भौतिक वातावरणसंग सम्बन्धित तथ्यांक संकलन विधि	३८
तालिका ३.३: वायुको गुणस्तर परीक्षण विधि	४०
तालिका ३.४: पानी गुणस्तर परीक्षण विधि	४०
तालिका ३.५: जैविक वातावरणसंग सम्बन्धित तथ्यांक संकलन गर्ने विधि	४१
तालिका ३.६: सामाजिक-आर्थिक र सांस्कृतिक वातावरणसंग सम्बन्धित तथ्यांक संकलन गर्ने विधि	४२
तालिका ३.७: सार्वजनिक सुनुवाइबाट प्राप्त सुझावहरू (वडा नं. ९)	४४
तालिका ३.८: सार्वजनिक सुनुवाइबाट प्राप्त सुझावहरू (वडा नं. ८)	४५
तालिका ३.९: सूचना टाँस गरिएका कार्यालय/स्थानहरू	४७
तालिका ३.१०: प्रमुख सूचनादाता अन्तर्वार्ता	४८
तालिका ३.११: प्रभावको तह आंकलन गर्ने आधार	४९
तालिका ३.१२: संचयी परिमाणको आधारमा प्रभावहरूको मूल्याङ्कन	५०
तालिका ४.१: नेपालको संविधान	५१
तालिका ४.२: नीति/रणनीति	५१
तालिका ४.३: ऐन	५४
तालिका ४.४: नियमावली/नियम	६७
तालिका ४.५: निर्देशिका	७३
तालिका ४.६: सन्धि सम्झौता	७४
तालिका ५.१: आयोजना क्षेत्रको नजिकको जलस्रोत	८१
तालिका ५.२: प्रस्तावित आयोजना क्षेत्रको वायु गुणस्तर	८४

तालिका ५.३: आयोजना क्षेत्रको ध्वनिको स्तर.....	८४
तालिका ५.४: नौरङ्गीया नदीको उपल्लो तटिय क्षेत्रको पानी गुणस्तर.....	८५
तालिका ५.५: नौरङ्गीया नदीको तल्लो तटिय क्षेत्रको पानी गुणस्तर.....	८६
तालिका ५.६: उद्योगबाट हुने वार्षिक Scope १ emission.....	८९
तालिका ५.७: उद्योगबाट हुने वार्षिक Scope २ emission.....	८९
तालिका ५.८: उद्योगबाट उत्सर्जन हुने अनुमानित कुल वार्षिक हरितगृह ग्याँस.....	८९
तालिका ५.९: आयोजना क्षेत्र वरपरको वनस्पति.....	९०
तालिका ५.१०: आयोजना क्षेत्र वरपरको औषधीजन्य बोटबिरूवा.....	९१
तालिका ५.१२: आयोजना क्षेत्र वरपर पाइने जीवजन्तु तथा चराचुरुङ्गी.....	९३
तालिका ५.१३: आयोजना क्षेत्र वरपर पाइने जीवजन्तु.....	९४
तालिका ५.१४: आयोजना क्षेत्रको जिल्ला र स्थानिय तहमा रहेको जनसंख्या.....	९४
तालिका ५.१५: उद्योग नजिकका बस्तीहरू.....	९५
तालिका ५.१६: आयोजना क्षेत्र वरपरको विभिन्न शैक्षिक संस्थानहरू.....	९५
तालिका ५.१७: आयोजना क्षेत्र वरपरको स्वास्थ्य संस्थानहरू.....	९६
तालिका ५.१८: आयोजना क्षेत्र नजिकका उद्योग.....	९८
तालिका ५.१९: जिल्लाका प्रमुख धर्महरू.....	९९
तालिका ५.२०: आयोजना क्षेत्र वरपर रहेको धार्मिक स्थलको विवरण.....	९९
तालिका ७.१: निर्माण चरणमा हुने सकारात्मक प्रभावहरूको तह निर्धारण.....	१०४
तालिका ७.२: संचालन चरणमा हुने सकारात्मक प्रभावहरूको तह निर्धारण.....	१०९
तालिका ७.३: निर्माण चरणमा हुने नकारात्मक प्रभावहरूको तह निर्धारण.....	११५
तालिका ७.४: संचालन चरणमा हुने नकारात्मक प्रभावहरूको तह निर्धारण.....	१२२
तालिका ८.१: निर्माण चरणमा हुने सकारात्मक प्रभावहरूको अभिवृद्धि.....	१३०
तालिका ८.२: संचालन चरणमा हुने सकारात्मक प्रभावहरूको अभिवृद्धि.....	१३१
तालिका ८.३: निर्माण चरणमा हुने नकारात्मक प्रभावहरूको न्यूनीकरण.....	१४०
तालिका ८.४: संचालन चरणमा हुने नकारात्मक प्रभावहरूको न्यूनीकरण.....	१४६
तालिका ८.५: वातावरणीय व्यवस्थापन योजना.....	१८०
तालिका ८.६: न्यूनीकरण तथा बढोत्तरीका क्रयाकलापको लागि अनुमानित लागत.....	२१४
तालिका ९.१: अनुगमनका सूचक, विधि, अवधि, स्थान र निकाय.....	२१६
तालिका ९.२: अनुगमनको लागत.....	२१९
तालिका १०.१: वातावरण परीक्षण प्रतिवेदन ढाँचा.....	२२१
तालिका १०.२: वातावरणीय परीक्षणको चेकलिष्ट.....	२२२
तालिका १०.३: वातावरणीय परीक्षण योजना.....	२२४

चित्रहरूको सूची

चित्र २.१: पोखरिया नगरपालिकाको नक्सा	६
चित्र २.२: प्रस्तावित आयोजनाको निर्माण स्थल नक्सा	७
चित्र २.३: प्रस्तावित आयोजनाको गुगल नक्सा.....	७
चित्र २.४: Billet र TMT Rods उत्पादन प्रक्रियाको flow chart.....	३१
चित्र २.५: HR strip उत्पादन प्रक्रियाको flow chart	३२
चित्र २.६: Wire Rod उत्पादन प्रक्रियाको flow chart.....	३२
चित्र २.७: Angles/Flats/Channels/Tees/ Plain Round, Hexagon Bars, I beam/ H beam/ Structural Items etc. उत्पादन प्रक्रियाको flow chart	३३
चित्र ५.१: पर्सा जिल्लाको २०२४ को तापक्रम	७९
चित्र ५.२: पर्सा जिल्लाको २०२४ को औषत बर्षा	८०
चित्र ५.३: नेपालको भूकम्पीय क्षेत्रीकरण नक्सा (Seismic Zoning Map of Nepal) ..	८२

परिच्छेद १: प्रतिवेदन तयार गर्ने व्यक्ति वा संस्थाको नाम र ठेगाना

१.१ प्रस्तावकको नाम, ठेगाना, ईमेल र सम्पर्क नं

यस आयोजनाको प्रस्तावकको विवरण निम्न अनुसार रहेको छः

नाम	प्राइम स्टील प्रा. लि.
कार्यालय ठेगाना	काठमाण्डौ महानगरपालिका-२८, काठमाण्डौ, नेपाल
उद्योग ठेगाना	पोखरिया नगरपालिका-०८, ०९, पर्सा, मधेश प्रदेश, नेपाल
ईमेल	account@primesteel.com.np
सम्पर्क नं	९७०७०५३८२०
आधिकारीक प्रतिनिधि	कौशल श्रीवास्तव

१.२ परामर्शदाताको नाम, ठेगाना, ईमेल र सम्पर्क नं

यस आयोजनाको वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन अध्ययनको लागी परामर्शदाताको विवरण निम्न अनुसार रहेको छः

नाम	एस एम एस ईन्भ्याएरोमेन्ट एण्ड ईन्जिनियरिङ्ग प्रा. लि.
ठेगाना	इमाडोल, ललितपुर, बागमती प्रदेश
ईमेल	smseenepal@gmail.com
सम्पर्क नं	९८५१००९५३६
आधिकारीक प्रतिनिधि	दिनेश प्रसाद साह

१.३ वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनको औचित्य

वातावरण संरक्षण ऐन २०७६ दफा ३ को उपदफा १ अनुसार विकास निर्माण तथा अन्य कुनै प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्नु पूर्व वातावरणीय अध्ययन अनिवार्य बनाएको छ साथै वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ ले प्रस्तावहरूको सूची बनाई वातावरणीय अध्ययन गर्दा अनुसरण गर्नुपर्ने प्रक्रियाहरू निर्दिष्ट गरेको छ। वातावरण संरक्षण नियमावली २०७७ को नियम ३ ले प्रस्तावहरूलाई संक्षिप्त वातावरणीय अध्ययन (अनुसूची-१), प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षण (अनुसूची-२) वा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन (अनुसूची-३) श्रेणीमा वर्गीकरण गरी राखेको छ।

वातावरण संरक्षण ऐन २०७६ र वातावरण संरक्षण नियमावली २०७७ (पछिल्लो संशोधित, २०७८) को नियम ३, अनुसूची ३ खण्ड ज उद्योग क्षेत्र अन्तर्गत बुँदा १९ ले दैनिक ५०० मेट्रिक टन भन्दा बढी प्रारम्भिक स्मेल्टिङ्ग गरी फेरस तथा नन् फेरस वस्तु उत्पादन गर्ने उद्योग स्थापनाका लागि वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गर्ने प्रावधान रहेको छ। त्यसका साथै खण्ड ज उद्योग क्षेत्र अन्तर्गत बुँदा २० ले दैनिक ७५० मेट्रिक टन भन्दा बढी धातु रिमेल्टिङ्ग वा रिरोलिङ्ग वा ऐलोयिङ्ग गर्ने उद्योग स्थापनाका लागि वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गर्ने प्रावधान रहेको छ। यस उद्योगले दैनिक २,५२९.६ मेट्रिक टन धातु उत्पादन गर्ने हुनाले उक्त प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्दा वातावरणीय, भौतिक, जैविक र सामाजिक-आर्थिक पक्षमा पार्ने प्रभावहरूको पहिचान र न्यूनीकरणका लागि वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गर्नु पर्ने कानुनी प्रावधान रहेको छ।

वातावरण संरक्षण ऐन २०७६ र वातावरण संरक्षण नियमावली २०७७ (पछिल्लो संशोधित, २०७८) को नियम ३, अनुसूची ३ खण्ड ज आवास भवन तथा बस्ती विकास र शहरी विकास क्षेत्र अन्तर्गत बुँदा २ ले १०,००० वर्गमिटर क्षेत्रफलभन्दा बढीको builtup area वा floor area भएको आवासीय, व्यवसायिक वा आवासीय र व्यवसायिक दुवै प्रकृति भएको संयुक्त भवन निर्माण गर्नका लागि वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गर्ने प्रावधान रहेको छ। यस आयोजनाको builtup area ९५,९५७.७७ वर्गमिटर रहेको छ। त्यसका साथै खण्ड ज आवास भवन तथा बस्ती विकास र शहरी विकास क्षेत्र अन्तर्गत बुँदा ६ ले २०,००० लिटर भन्दा बढी दैनिक भूमिगत पानीको प्रयोग हुने भवन निर्माण तथा सञ्चालन गर्नका लागि वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गर्ने प्रावधान रहेको छ। यस आयोजनाले दैनिक १९६,००० लिटर भूमिगत पानीको प्रयोग गर्नेछ।

औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०७६ को दफा ४ को (३) अनुसार, प्रदेश सरकारबाट दर्ता, नविकरण र नियमन हुने उद्योगको सम्बन्धमा सम्बन्धित प्रदेश सरकारले कानून द्वारा व्यवस्थित नगरे सम्म त्यस्ता उद्योगको दर्ता, नविकरण र नियमन, लगायतका उद्योग प्रशासनसंग सम्बन्धित कार्य संघले गर्ने भन्ने व्यवस्था रहेकोले वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ को दफा ३ को उपदफा २ बमोजिम प्रस्तावित प्रस्तावको हकमा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनको क्षेत्र निर्धारण कार्य सपन्न गरी वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गरिएको छ।

प्रस्तावित प्रस्ताव (उद्योग स्थापना) को लागि निर्माण चरणमा हुने निर्माण कार्य तथा प्रस्ताव कार्यान्वयनबाट संचालन चरणमा हुने गतिविधिको वातावरणीय असरहरूको आँकलन गर्न साथसाथै उपयुक्त व्यवहारिक र क्षेत्र विशेष अभिवृद्धि र न्यूनीकरणका उपायहरूको सुझाव दिन यस उद्योगको वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन अध्ययन आवश्यक रहेको छ।

यस वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदन वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ को अनुसूची १२ मा निर्दिष्ट ढाँचा अनुसार तयार गरिएको छ।

१.४ वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनको उद्देश्य

वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनको मुख्य उद्देश्य आयोजना क्षेत्रमा प्रस्तावित उद्योगले पार्ने जैविक, भौतिक, सामाजिक-आर्थिक र साँस्कृतिक वातावरणीय प्रभाव (सकारात्मक र नकारात्मक दुवै) को पहिचान गर्नु र अनुकूल प्रभावको बढोत्तरी तथा प्रतिकूल प्रभावको उपयुक्त न्युनिकरण विधि प्रस्ताव गर्नु हो। प्रस्तावित वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनको उद्देश्यहरू निम्न रहेका छन्:

- १) प्रस्तावित आयोजनाको स्थानको भौतिक, जैविक, सामाजिक-आर्थिक र साँस्कृतिक क्षेत्रका आधारभूत तथ्यांकको संकलन गर्ने र तथ्यांक संकलन गर्ने विस्तृत विधिहरूको वर्णन गर्ने
- २) प्रस्तावित आयोजनाले प्रस्ताव क्षेत्रमा पर्न सक्ने मुख्य जैविक, भौतिक, सामाजिक-आर्थिक तथा साँस्कृतिक वातावरणीय सम्भावित प्रभावहरू (सकारात्मक र नकारात्मक दुवै) को पहिचान, भविष्यवाणी र मूल्याङ्कन गर्ने
- ३) प्रस्तावित आयोजनाको सकारात्मक प्रभावको बढोत्तरी तथा नकारात्मक प्रभाव न्युनिकरण गर्ने उपायहरूको पहिचान र सिफारिस गर्ने
- ४) प्रस्तावित आयोजनाको विकल्प विश्लेषण गर्ने
- ५) वातावरणीय व्यवस्थापन र अनुगमन योजना प्रदान गर्ने
- ६) वातावरणीय परीक्षणबारे जानकारी गर्ने
- ७) प्रस्तावित आयोजनाद्वारा हुन सक्ने विभिन्न वातावरणीय प्रभावहरूका बारे निर्णय निर्माताहरू र सम्बन्धित निकायहरूलाई जानकारी प्रदान गर्ने

१.५ अध्ययनको सीमा तथा सम्बन्धित अन्य कुरा

प्रस्तावित प्रस्तावको वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन अध्ययन उद्योगको निर्माण तथा संचालन अवधिका लागि सिमित रहेको छ। यस अध्ययनले उद्योग स्थापनाका लागि हुने निर्माण

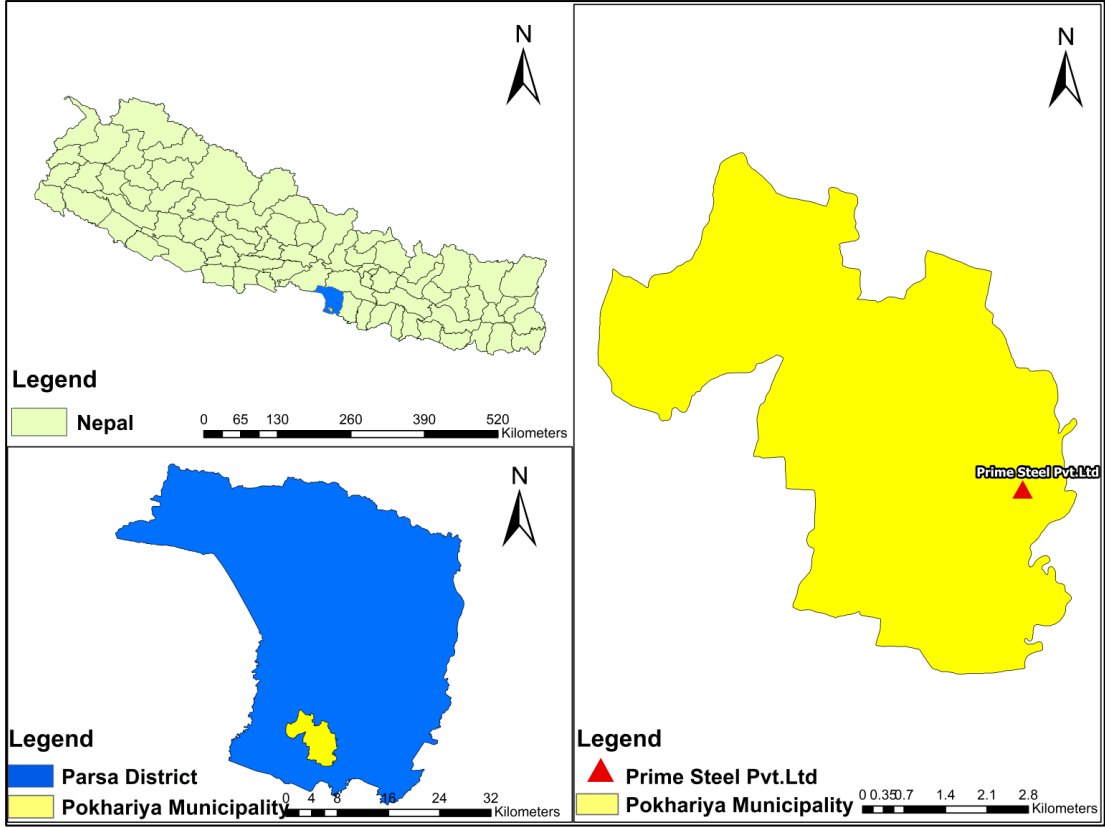
कार्य, मेसिनरी सेट-अप आदि बाट हुने वातावरणीय प्रभाव र उद्योगको संचालन चरणमा पर्ने वातावरणीय प्रभाव र सवालहरु समावेश गरेको छ। धातु उत्पादनबाट हुने वायु, जल, ध्वनी प्रदुषणका साथै ठोस फोहर, व्यवसायजन्य स्वास्थ्य तथा सुरक्षा र प्रस्ताव कार्यान्वयनबाट प्रभावित हुने समुदायसँग सम्बन्धित सवाल र प्रभावहरुलाई यस वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन अध्ययन सिमा भित्र पर्दछन्।

परिच्छेद २: प्रस्तावको परिचय

२.१ भूमिका

प्राइम स्टील पर्सा जिल्लाको पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ०८, ०९ मा स्थापना हुन गईरहेको छ। यस उद्योग एक प्रस्तावित स्टील उत्पादन गर्ने उद्योग हो जसले नेपालकै ठूलो र अत्याधुनिक स्टील उत्पादन गर्ने उद्योगको रूपमा स्थापित हुने लक्ष्य राख्दछ। उद्योग पूर्ण रूपमा संचालनमा आएपछि, यस उद्योगले प्रतिस्पर्धी मूल्यमा उच्च गुणस्तरको स्टील उत्पादनहरू उत्पादन गरी घरेलु स्टील उद्योगलाई रूपान्तरण गर्न महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्ने अपेक्षा राखिएको छ।

यस उद्योग मुख्यतः Slabs र Billets उत्पादनमा केन्द्रित रहनेछ, जुन steel rolling mills का लागि अत्यावश्यक कच्चा पदार्थहरू हुन्। यी अत्यावश्यक सामग्रीहरू स्थानीय रूपमा आपूर्ति गरेर प्राइम स्टीलले देशभरका रोलिङ मिलहरूको परिचालन दक्षता (operational efficiency) लाई समर्थन गर्न, विदेशी आयातमा निर्भरता कम गर्न र थप stable supply chain सुनिश्चिततामा टेवा पुऱ्याउनेछ। Slabs र Billets अतिरिक्त, प्राइम स्टीलले नेपाली निर्माण बजारका लागि HR Strips, TMT Rods र Plates पनि उत्पादन गर्ने योजना बनाएको छ। यी उत्पादनहरूको गुणस्तर उच्च कायम राख्दै उचित मूल्यमा उपलब्ध गराइनेछन्, जसले नेपालमा तीव्र गतिमा बढिरहेको पूर्वाधार र real estate क्षेत्रको माग पुरा गर्न सहयोग गर्नेछ। यस उद्योगको संचालनले भविष्यमा स्थानीय समुदायदेखि लिएर यातायात तथा ढुवानी सेवा प्रदायकहरू, स्टील व्यापारीहरू र समग्र निर्माण क्षेत्रका सबै पक्षहरूलाई लाभ पुऱ्याउने अपेक्षा गरिएको छ। नेपालको औद्योगिक जग मजबुत पाउँदै आर्थिक वृद्धि र रोजगारी सिर्जना गर्ने दिशामा महत्त्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउने यो एक दीर्घकालीन रणनीतिक पहल रहेको छ।

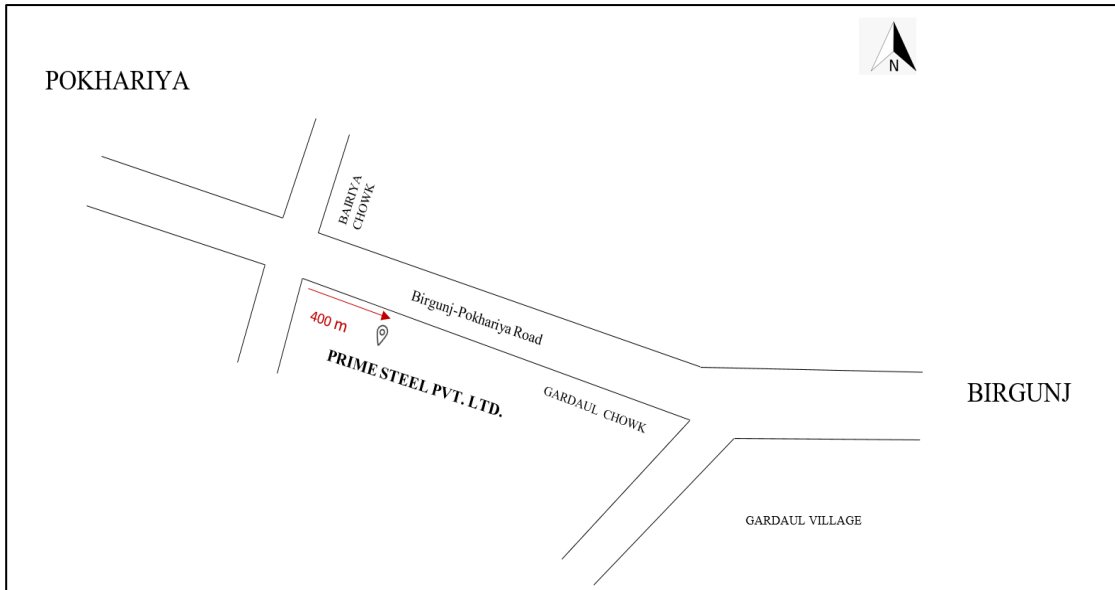
चित्र २.१: पोखरिया नगरपालिकाको नक्सा

यस प्रस्तावको वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनको अध्ययनले उद्योग स्थापनाको लागि निर्माण तथा संचालन चरणमा हुने गतिविधिहरूबाट वातावरणमा पर्ने नकरात्मक तथा सकारात्मक प्रभावहरूको आँकलन गर्दछ साथै प्रभावहरूको न्यूनीकरण तथा अभिवृद्धिको उपायहरू प्रस्ताव गर्नेछ।

२.२ प्रस्तावको विवरण

२.२.१ आयोजनाको अवस्थिति र पहुँच

पर्सा जिल्लाको पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ८, जगतपुर र वडा नं. ९, बैरिया सिवर्वाको जग्गामा उद्योग प्रस्ताव गरिएको छ। आयोजनास्थलको भौगोलिक अवस्थिति २७°०३'५९" उत्तरी आक्षांश र ८४°४७'१४" पूर्वी देशान्तर रहेको छ। प्रस्तावित आयोजना स्थल वीरगंज-पोखरिया सडकको बैरिया चोकबाट ४०० मि. पूर्वमा अवस्थित रहेको छ। बैरिया चोकबाट आयोजना स्थल पक्की सडकको पहुँचमा रहेको छ। प्रस्तावित उद्योगस्थलको निर्माण स्थल नक्सा चित्र २.२ र गुगल अर्थ नक्सा चित्र २.३ मा देखाइएको छ।

चित्र २.२: प्रस्तावित आयोजनाको निर्माण स्थल नक्सा

चित्र २.३: प्रस्तावित आयोजनाको गुगल नक्सा

(स्रोत: गुगल अर्थ, २०२५)

२.२.२ प्रस्तावको संरचनागत अवयव

यस उद्योगको संरचनागत तथा अन्य प्रमुख विशेषताहरू तालिका २.१ मा दिइएको छः

तालिका २.१: उद्योगको संरचनागत तथा अन्य प्रमुख विशेषताहरू

क्र.सं	सामान्य विवरण		
१.	आयोजना प्रस्तावक	प्राइम स्टील उद्योग	
२.	आयोजनाको नाम	प्राइम स्टील प्रा. लि. को स्थापना	
३.	कार्यालय ठेगाना	काठमाडौं महानगरपालिका-२८, काठमाडौं	
४.	उद्योग ठेगाना	पोखरिया नगरपालिका-०८ र ०९, पर्सा, मधेश प्रदेश	
५.	भौगोलिक निर्देशाङ्क	२७°०३'५९" उत्तरी आक्षांश ८४°४७'१४" पूर्वी देशान्तर	
		इकाइ	कुल
६.	वार्षिक उत्पादन क्षमता HR Strip	MT	३९६,०००
	TMT Rods	MT	७९,२००
	Wire Rod	MT	११८,८००
	Angles/Flats/Channels/Tees/Plain Round, Hexagon Bars, I beam/ H beam/ Structural Items etc.	MT	११८,८००
	Billet	MT	७९,२००
७.	मानव स्रोत	No.	४००
८.	बिजुलि (वार्षिक)	kVA	१००,०००
९.	उद्योगको किसिम	ठूला	
१०.	कुल संचालन दिन प्रति वर्ष	३३०	
११.	कामको शिफ्ट	३	
१२.	घण्टा प्रति शिफ्ट	८	
१३.	उद्योगको प्रकार	उत्पादनमूलक	
१४.	पानीको स्रोत तथा आवश्यकता	भूमिगत पानी, १९६ घन मिटर/दिन	

क्र.सं	सामान्य विवरण	
		(उत्पादन प्रक्रिया- १५१ घन मिटर/दिन र सेनिटरी प्रयोग- ४५ घन मिटर/दिन)
१५.	फोहोर पानी	उत्पादन प्रक्रिया- ४५ घन मिटर/दिन सेनिटरी- ४० घन मिटर/दिन
१६.	फोहोर पानी प्रशोधन गर्ने व्यवस्था	१०० घन मिटर/दिन क्षमताको फोहोर पानी प्रशोधन केन्द्रको स्थापना
१७.	ठोस फोहोरको विवरण	५०९.०३ मे.टन/दिन [Slag/dross, Rejected Billet, Unseen loss, Mill scale, End cuts, Misrolled]
१८.	विद्युतको वैकल्पिक स्रोत	जेनेरेटर- १० सेट (६३० KVA, ५०० KVA, २५० KVA, ६२५ KVA, १२५ KVA, ३२ KVA, ४ MW र २ MW)

(स्रोत: प्राइम स्टील, प्रोजेक्ट स्किम, २०८०)

प्रस्तावित आयोजनाका अवयव देहाय तालिकामा दिइएको छ।

तालिका २.२: प्रस्तावित प्रस्ताव वरपर अवस्थित संवेदनशील क्षेत्र

क्र.सं.	संवेदनशील क्षेत्र	नाम	दूरी
१.	शैक्षिक संस्थान	श्री नेपाल राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालय, बैरिया विर्ता, वडा नं. ८ श्री नेपाल राष्ट्रिय आधारभूत विद्यालय, सिवर्वा, वडा नं. ९	१ कि. मि. दक्षिण १.५ कि. मि. उत्तर-पश्चिम
२.	हेल्थ पोस्ट/ हस्पिटल	पोखरिया अस्पताल आधारभूत स्वास्थ्य चौकी, वडा नं. ९ आयुर्वेद अस्पताल	२.५ कि. मि. पश्चिम ३ कि. मि. पश्चिम १.५ कि.मि. उत्तर
३.	नदी	नौरङ्गीया नदी धुताहा खोला	१ कि. मि. पूर्व १ कि. मि. पश्चिम र दक्षिण

क्र.सं.	संवेदनशील क्षेत्र	नाम	दूरी
४.	बसोबास क्षेत्र	वैरिया बस्ती जगतपुर सिमरबारी	२ कि. मि. पश्चिम १ कि. मि. दक्षिण २ कि. मि. पश्चिम
५.	बजार	रामनगरी बजार	३.७ कि. मि. दक्षिण
६.	मन्दिर/धार्मिक स्थल	जानकी मन्दिर भेदराहा माई मन्दिर	२.८ कि. मि. पश्चिम ७०० मि. पश्चिम
७.	अन्य उद्योगहरू	हुलास आइरन ईण्डष्ट्रिज साउथ एसियन बेभरेज ग्लोबल अटोमोबाइल	२.५ कि. मि. पूर्व २ कि. मि. उत्तर २ कि. मि. उत्तर
८.	सामुदायिक वन	छैन	-
९.	राष्ट्रिय निकुञ्ज	पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज	२५ कि. मि. उत्तर
१०.	अन्तराष्ट्रिय सिमाना	रक्सौल	७ कि. मि. दक्षिण-पूर्व

(स्रोत: प्राइम स्टील, क्षेत्र अध्ययन, २०८०)

२.२.३ निर्माण चरणका क्रियाकलाप

उद्योग स्थापनाको लागि तल उल्लेखित संरचनाहरू निर्माण गरिनेछन्। तालिका २.३ मा प्रोजेक्ट स्कीम बमोजिमको संरचना र क्षेत्रफलको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ। यसमा सामान्य विवरणहरू मात्र उल्लेख गरिएको छ भने तालिका २.४ मा अझै विस्तृत रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ। यस सम्बन्धि गुरु योजना (project layout master plan) अनुसूची १५ मा संलग्न गरिएको छ।

तालिका २.३: प्रोजेक्ट स्कीम बमोजिमको संरचनाहरूको विवरण

क्र.सं	संरचनाहरू	इकाइ	क्षेत्रफल
१.	Main Factory Building (Steel Structure with roofing and Civil Works for Machineries Foundation) including storage shed for raw materials and finished products	वर्ग मिटर	५१,०९६.२५
२.	Office, laboratory and canteen building	वर्ग मिटर	८३६.१२

क्र.सं	संरचनाहरू	इकाइ	क्षेत्रफल
३.	Site facilities such as boundary walls, main gate, internal road, pavement, drainage, sanitation, water supply, underground tank for cooling water, civil work effluent treatment plant, electrification, security guard room, utility shed, parking shed, gardening	LS	-

(स्रोत: प्राइम स्टील, प्रोजेक्ट स्किम, २०८०)

तालिका २.४: प्रस्तावित आयोजनाको संरचनाहरूको विवरण

क्र.सं	संरचनाहरू	क्षेत्रफल (वर्ग मिटर)
	Main Plant Shed	
१.	Steel Melting	२६,८६२.२७
२.	Mill	३५,१९८.५६
	Utilities	
१.	Water Treatment Plant (WTP)	८,९८१.२८
२.	Effluent Treatment Plant (ETP)	७१२.८
३.	Fume Treatment Plant (FTP)	२,८५१.२
४.	Oxygen Plant	५,७०२.४
५.	Raw WTP	३,५६४
६.	Substations, Control Unit and Others	९,२६६.४
	Other	
१.	Admin building and quarters	२,८१८.८६
१.	Total Built Up area	९५,९५७.७७
२.	Total Land Area	२५८,८२३.९५
३.	Total Open area	१६२,८६६.१८
	Open scrap Processing area	२२,४६४
	Open Vehicle Parking area	५,२२०
	Internal Road	२६,४४८.७७

क्र.सं	संरचनाहरू	क्षेत्रफल (वर्ग मिटर)
	Total Greenary area	५९,३९५.०३

(स्रोत: प्राइम स्टील, प्लान्ट लेआउट, २०८२)

२.२.४ आवश्यक निर्माण सामग्री

प्रस्तावित उद्योग स्थापनाका लागि विभिन्न संरचना निर्माण गरिनेछ जसका लागि आवश्यक पर्ने निर्माण सामग्री र परिमाण तलको तालिकामा दिइएको छः

तालिका २.५: आवश्यक निर्माण सामग्री र परिमाण

क्र.सं	निर्माण सामग्री	इकाइ	कूल परिमाण	स्रोत
१.	Cement	Bags	५००,०००	Local Purchase
२.	Sand	Cu.M.	३०,०००	
३.	Aggregate	Cu.M.	६०,०००	
४.	Boulder	Cu.M.	२०,०००	
५.	Bricks	Nos	१,०००,०००	
६.	TMT Bars	MT	३,५००	
७.	Structural Steel	MT	५०००	

(स्रोत: प्राइम स्टील, Internal Assessment, २०८०)

२.२.५ उत्पादन क्षमता

उद्योगको प्रस्तावित उत्पादन र क्षमता निम्न अनुसार हुनेछन्ः

तालिका २.६: उत्पादन र क्षमता

क्र.सं	उत्पादन	इकाइ	कूल (वार्षिक)
१.	HR Strip	MT	३९६,०००
२.	TMT Rods	MT	७९,२००
३.	Wire Rod	MT	११८,८००
४.	Angles/ Flats/ Channels/ Tees/ Plain Round, Hexagon Bars, I beam/ H beam/ Structural Items etc.	MT	११८,८००
५.	Billet	MT	७९,२००

(स्रोत: प्राइम स्टील, प्रोजेक्ट स्किम, २०८०)

२.२.६ आवश्यक कच्चा पदार्थ

प्रस्तावित आयोजनाको लागि आवश्यक कच्चा पदार्थको विवरण तालिका २.७ मा प्रस्तुत गरिएको छः

तालिका २.७: आवश्यक कच्चा पदार्थको विवरण

क्र.सं.	विवरण	इकाइ	आवश्यकता (वार्षिक)	स्रोत
A.	HR Strip	MT	३९६,०००	
1.	MS Billet	MT	४१९,७६०	Self-production
B.	Wire Rod	MT	११८,८००	
1.	MS Billets	MT	१२५,९२८	Self-production
C.	TMT Rods	MT	७९,२००	
1.	MS Billet	MT	८३,९५२	Self-production
D.	Angles/Flats/Channels/Tees/Plain Round, Hexagon Bars, I beam/ H beam/ Structural Items etc.	MT	११८,८००	
1.	MS Billets	MT	१२५,९२८	Self-production
E.	Billets	MT	७९,२००	
F.	MS Billet (Captive Use)	MT	८३४,७६८	
1.	Sponge iron	MT	६६७,८१४	Import
2.	Pig Iron/Ferro alloys	MT	४१,७३८	Import
3.	MS Scrap	MT	१६६,९५४	Local/import
4.	Fluxes and additives	MT	८३,४७७	Import
5.	Refractory Materials	MT	३,३६०	Import

(स्रोत: प्राइम स्टील, प्रोजेक्ट स्किम, २०८०)

२.२.७ ऊर्जा आपूर्ति

उद्योगमा प्रयोग हुने ऊर्जाको किसिम, स्रोत, खपत हुने वार्षिक परिमाण निम्न तालिकामा दिइएको छः

तालिका २.८: ऊर्जाको किसिम, स्रोत, वार्षिक खपत

क्र.सं.	उपयोगिता	इकाइ/क्षमता (वार्षिक)	कूल	स्रोत
१.	बिजुली	kVA	१००,०००	NEA
२.	Vehicle fuels	KL	१०	NOC
३.	Water treatment chemicals	MT	३०	Local market
४.	Furnace oil	KL	९००	NOC
५.	Diesel for Generators	KL	३००	

(स्रोत: प्राइम स्टील, प्रोजेक्ट स्किम, २०८०)

प्रस्तावित उद्योगले NEA बाट हाल १०० kVA बिजुलीको स्वीकृति प्राप्त गरिसकेको छ। बाँकी आवश्यक विद्युतीय क्षमताका लागि उद्योग परिसरको पश्चिम दिशामा substation निर्माण गर्ने योजना रहेको छ। सो को स्वीकृति लिनको लागि उद्योगले NEA मा निवेदन पेश गरेको छ।

२.२.८ आवश्यक जनशक्ति

उद्योगको संचालन चरणका लागि कूल ४०० जना जनशक्ति आवश्यक हुनेछ। आवश्यक प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष जनशक्तिको विवरण तलको तालिकामा दिइएको छ:

तालिका २.९: आवश्यक जनशक्तिको विवरण

क्र.सं.	आवश्यक जनशक्तिको विवरण	संख्या
	प्रत्यक्ष जनशक्ति	३५०
१.	फ्याक्ट्री म्यानेजर	१
२.	ईन्जिनियर्स	६
३.	सुपरभाइजर	८
४.	क्वालिटी कन्ट्रोलर	५
५.	दक्ष कामदार र अपरेटर्स	३०
६.	अर्धदक्ष कामदार	५०
७.	अदक्ष कामदार	२५०
	अप्रत्यक्ष जनशक्ति	५०

क्र.सं.	आवश्यक जनशक्तिको विवरण	संख्या
१.	जेनेरल म्यानेजर	१
२.	एडमिनिष्ट्रेटिभ/मार्केटिङ/अकाउन्ट/सेल्स म्यानेजर	८
३.	अकाउन्ट, प्रोक्यूर्मेन्ट, पब्लिक रिलेशन र एडमिनिष्ट्रेटिभ अफिसर	१२
४.	स्टोर किपर, टाइपिष्ट, क्लर्क आदि	२०
५.	प्यून, वाचमिन, स्वीपर, ड्राइभर आदि	९
	कूल आवश्यक जनशक्ति	४००

(स्रोत: प्राइम स्टील, प्रोजेक्ट स्किम, २०८०)

२.२.९ आवश्यक जग्गाको क्षेत्रफल र जग्गाको प्रकार

जग्गाको क्षेत्रफल

प्रस्तावित उद्योग कूल २५८,८२३.९५ वर्ग मि. (३८-४-६.४७) जग्गामा स्थापना हुनेछ। प्रयोग हुने जग्गाको क्षेत्रफल र कित्ताहरू तलको तालिकामा दिइएको छ।

तालिका २.१०: जग्गाको विवरण

निवेश	वडा नं	कूल
कित्ता नं.	साबिक- वडा नं. ५ हाल- वडा नं. ८	१५७,१०८७,१०८९, १५६, १५८, २७६, १०८८, ९३५, ९३३, ६०५, १२४७, १२४८, १३३१, १०६२, ७५१, १०६१, २८७, २८१, ८२४, ८२५, ८८१, २७९, २७५, १०१७, १४६३, १४३०, ११०६, ९२२, ४५४, ११०५, २८०, ६१६, ९२३, ४२९, ६१५, ६१४, २८६, १४२९, ७३९, ९२४, ९२५, ११०७, ११०८, ६७१, ३३२, २९०, ३००, ३०२, १४५४, ७४८, ३१३, ४१९, १३५५, १३५४, १६९, ९७३, ४२१, ४२२, १३५६, १३५३, ६७३, ७२७, १२५९, १२५८, ११०२, ४६२, ४६३, ४६४, ४६५, ८०१, ४२४, १०११, ११०१, ४९३, ८८०, १०४५, ३०८, ८७९, ७४७, १०१२, ९७२, १०१८, १२९९, १२७६, १२७३, १२७८, १२७५, १२७४, १२७७,

निवेश	वडा नं	कूल
		४६७, ८५५, १५५, १२९८, ३३३, १८२, ४६९, ४७०
	साबिक- वडा नं. ७ र ९ हाल- वडा नं. ९	३४७, ४२०, ४१८, १९८, ७३९, ७३७, ७४०, ७४१, ७३८, ७३६, ३१९, ३२९, १३४५, ७१०, १३६७, ३२७, १३४६, ३२३, ३२४, ३२५, ३२६, ७०३, ९५३, ९५४, ७०४, ९५२, ९५१, ११६९, १३५८, ६७५, १३५९, ७९८, ७९७, ३३३, १२५८, १२५७, ३१७, ३३१, ६५६, ६५७, ११७०, ११६८, ८५७, १२१४, ५२७, २८३, ७६९, ७०६, ७०७, १२१५, ९४७, ९४८, १३६८, ३३५, ३३४, ६८८, ३१८, ६८७, ११७१, ४२७, ४७२, ९५०
कूल क्षेत्रफल	वडा नं. ८ र ९	२५८,८२३.९५ वर्ग मि. (३८ विघा ४ कठ्ठा ६.४७ धुर)

(स्रोत: प्राइम स्टील, २०८२)

जग्गाको स्वामित्वको विवरण

तालिका २.११: कम्पनीको स्वामित्वमा रहेको जग्गाको विवरण

जग्गाधनी	कित्ता नं.	जग्गाको क्षेत्रफल
प्राइम स्टील (कम्पनी आफै)	३४७, १९८, ४१८, ४२०, ७३९, ७३७, ७४०, ७४१, ७३८, ७३६, १५७, २७६, ३२९, ३१९, १५८, १५६, १३६७, ७१०, १०८९, १०८७, १०८८, ९३५, ९३३, ६०५, १३४५, ३२७, १२४७, १२४८	५८,३४७.२५ वर्ग मि. (८ विघा १२ कठ्ठा ६.०६२२ धुर)

(स्रोत: प्राइम स्टील, २०८२)

प्राइम स्टीलले भाडामा लिएको जग्गाको विवरण तलको तालिकामा दिइएको छ। सो जग्गाहरु ५० वर्षका लागि भाडामा लिइएको छ।

तालिका २.१२: भाडामा लिएको जग्गाको विवरण

जग्गाधनी	कित्ता नं.	जग्गाको क्षेत्रफल
अपोलो स्टिल प्रा. लि.	७३९, ९२४, ९२५, ११०७, ११०८, ६७१, ३३२, २९०, ११६९, १३५८, ३००, ६७५, १३५९, ३०२, १४५४	२१,२६४.३६ वर्ग मि. (३ बिघा २ कठ्ठा १५.८९९९ धुर)
ग्लोबल स्टिल प्रा. लि.	७४८, ३१३, ४१९, १३५५, १३५४, १६९, ९७३, ४२१, ४२२, १३५६, १३५३, ६७३, ७२७, १२५९, १२५८, ११०२, ४६२, ४६३, ४६४, ४६५, ८०१, ४२४, १०११, ११०१, ४९३, ८८०, १०४५, ३०८, ८७९, ७४७, १०१२, ९७२, १०१८	५२,३५२ वर्ग मि. (७ बिघा १४ कठ्ठा ११.९७५२ धुर)
स्टार स्टिल प्रा.लि.	१३४६, १३३१, १०६२, ७५१, १०६१, २८७, २८१, ८२४, ८२५, ८८१, २७९, २७५, १०१७, १४६३, १४३०, ११०६, ३२३, ३२४, ३२५, ९२२, ४५४, ११०५, २८०, ६१६, ९२३, ४२९, ६१५, ६१४, २८६, १४२९, ३२६, ७०३, ९५३, ९५४, ७०४, ९५२, ९५१	६७,००२.१५ वर्ग मि. (९ बिघा १७ कठ्ठा १७.२३१६ धुर)
सुर्य आईरन एण्ड स्टिल प्रा.लि.	७९८, १२९९, १२७६, ७९७, १२७३, ३३३, १२५७, १२५८, ३१७, ३३१, ६५६, ६५७, ११७०, ११६८, १२७८, १२७५, ८५७, १२१४, ५२७, १२७४, १२७७, ४६७, ८५५, २८३, ७६९, ७०६, ७०७, १२१५, ९४७, ९४८, १३६८, ३३५, ३३४, १५५, ६८८, ३१८, ६८७, ११७१, १२९८, ४२७, ४७२, ९५०, ३३३, १८२, ४६९, ४७०	५९,८५८.१९ वर्ग मि. (८ बिघा १६ कठ्ठा १५.३००३ धुर)

(स्रोत: प्राइम स्टील, २०८२)

जग्गाको प्रकार

उद्योग संचालनको लागि आवश्यक जग्गा आफ्नै निजी जग्गा र केही अन्य कम्पनीहरूसँग भाडामा लिइएको छ। सो जग्गाहरू भू-उपयोग नियमावली, २०७९ बमोजिम स्थानीय वर्गीकरण अनुसार औद्योगिक क्षेत्रमा पर्दछन्। सो सम्बन्धी सिफारिस पत्रहरू अनुसूची ९ मा समावेश गरिएको छ। उद्योग स्थापनाका लागि प्रयोग हुने जग्गामा कुनै महत्वपूर्ण

बोटबिरुवा रहेका छैनन् भने प्रस्तावित क्षेत्र वरपर अन्य उद्योगहरू पनि संचालनमा रहेका छन्।

२.२.१० निर्माण तालिका तथा योजना

उद्योगको स्थापनाको लागि निर्माण कार्यहरू १.५ वर्ष भित्र सम्पन्न गर्ने योजना रहेको छ।

२.२.११ प्लान्ट र मेशिनरी

यस परियोजनाको लागि आवश्यक प्लान्ट र मेशिनरीहरू तलको तालिकामा सूचीबद्ध गरिएका छन्:

तालिका २.१३: प्लान्ट र मेशिनरीहरूको विवरण

क्र.सं.	मेशिनको नाम, मेशिन पार्ट्स र उपकरण	इकाइ	कूल
A	Melting Unit		
1	Induction Melting Furnace 50 MT with Panel & Crucibles	Set	४
2	Sintering Panel 2500 Kw with busbar & Selector Switches	No	१
3	Data logger with I- log for Main panel	No	२
4	24000 Kw Vip Power Tank High Efficiency Power Control	Nos	२
5	Hydrolic Power Control Unit	Set	२
6	EOT Cranes 20T/10T	Set	२
7	EOT Cranes 15T/5T	Set	२
8	Magnet For Scrap Charging with Panel	Nos	२
9	Scrap Charging Bucket/Hangers	Nos	२
10	Slag Pot with Lugs	Nos	२
11	Ingot Molds - 3.5" X 4.5"	Set	६
12	Bottom Plate & Center Column	Nos	२
13	Ladle X4 & Hangers X3	Set	२
14	Boring & Water Pump, Water Storage Tank (Under Ground & Over	Set	२
15	Water Cooling Tower - Induced Draft, FRP Types	Set	२
16	Water Circulating Pump with Motors, Standby Pump, & Diesel Pump	Nos	१०
17	Pipelines & Fitting	Lot	१
18	DM Plant Upflow Type	Set	१
19	Water Softening Plant Upflow Type	Set	१
20	Plate Type Exchanger For Water Cooling	Nos	१
21	Bailing Press & Shradng Machine	Set	२

क्र.सं.	मेसिनको नाम, मेसिन पार्ट्स र उपकरण	इकाइ	कूल
22	Temperature Measuring Instruments	Set	२
23	Rotary Shear	Set	२
24	Air Compressor 100 HP	Nos	२
25	Electrical Control Panel, Cable, CT, Switches etc.	Lot	१
26	AC/DC Motors	Lot	१
27	65 T Electric Arc Furnace with its utilities	Lot	१
B	Pollution Control system		
1	Pollution Control system with bag filters etc. complete with structure	Set	४
C	Crane		
1	Scrap handling crane 40/15 Ton - EOT type	No	४
2	Billet Handling Crane 15T - EOT type	No	६
3	5 MT Capacity	Nos	१२
4	10 MT Capacity	Nos	९
5	10.50 MT Capacity	Nos	४
6	15 MT Capacity	Nos	१
7	40 MT Capacity	Nos	१
8	100/120 MT Capacity	Nos	२
9	FES (Fume Exhaust System)	Nos	१
D	Magnet		
1	Electrical Charging Magnet with electrical panel (2100 mm), Circular Electro lifting, working voltage, 220V DC, Power Rating 32KW, Weight of the Magnet 8200 Kg.	Set	४
E	Furnace Aux. Equipment		
1	Cooling Tower	Set	४
2	Softning Plant	Set	२
3	External Heat Exchanger	Set	४
4	Pumps & Motors + Pipes & Fittings	Lot	१
F	Caster Plant - 8/15, 3-Strands		
1	Caster Plant - 8/15, 3-Strands Complete with -Water Complex, Cooling Tower + Ladle Stand + Hot Billet Shear etc.	Set	२
G	Electrical		
	LT PANEL		
1	Main PCC Panel	Set	१

क्र.सं.	मेसिनको नाम, मेसिन पार्ट्स र उपकरण	इकाइ	कूल
2	Pump House MCC Panel I, II & III	Set	२
3	Furnace DB #1	Set	१
4	Furnace DB #2, #3	Set	२
5	Crane DB	Set	१
6	Air Pollution Control DB	Set	१
7	LT Power & Control Cable		Lot
8	Earthing		Lot
H	Transformer		
1	Furnace Duty Transformer (25000 KVA, 33Kv/575 V, 24 Pulse)	Set	४
2	Auto Booster Fitted with OLTC (CTR), 20MVA, 33KV/33KV	Set	१
3	Transformer for sintering Panel (690 KVA, 33kv/575V), If it works for both the Furnaces	Set	२
4	Auxiliary Transformer – 20000 KVA, (33kv / 433V)	Set	१
I	Furnace		
1	Pulverizer for reheating furnace with accessories	Set	३
2	EOT crane for rolling mill/tube mill	Set	२५
3	Charging grate for reheating furnace	Set	१
4	Roller table for reheating furnace	Set	१
5	Furnace Charging rollers tables for reheating furnace	Set	१
6	Pull out roll for reheating furnace 1	Set	१
7	Shrouded DSL copper 250 Amp. With accessories	Set	३३२
8	Shrouded DSL copper 400 Amp. With accessories	Set	२६०
9	LT rail clamp for EOT crane	Set	२७५०
10	Rolls table for reheating furnace	Set	६६
11	Foundation Bolts	Set	१२००
12	Complete automation system	Set	१
13	Nuts, washer and bolts	Set	१२००
14	Roll branding machine with accessories	Set	१
15	CNC rib cutting machine with accessories	Set	१
16	CNC roll turning lathe with accessories	Set	१
17	Lube oil system 1	Set	१

क्र.सं.	मेसिनको नाम, मेसिन पार्ट्स र उपकरण	इकाइ	कूल
18	Lube oil system 2	Set	१
19	Lube oil system 3	Set	१
20	Transformer	Set	२
21	Electric Panel, starters, switches, cables, foundation bolts, plates etc	Set	१
22	DG set (total capacity not exceeding 25MVA)	Set	३
23	Structures for CTs, PTs, Isolators and Surge arrester	Set	१
24	Water softening Plant	Set	१
25	Laboratory equipment	Set	२
26	Fuel Storage tanks	Set	१
27	Effluent treatment plant	Set	१
28	Air pollution Control Equipment-Wet scrubber system including fume collection and ducting chimneys for furnace	Set	१
29	Cooling tower	Set	२
30	Air Compressor	Set	३
31	Non-cycling Refrigerated	Set	३
32	Air Filter	Set	३
33	Air Receiver	Set	२
34	Billet Weighing station for reheating furnace	Set	१
35	Disappearing stopper for reheating furnace	Set	१
36	General purpose lathe	Set	१
37	Precision Lathe machine	Set	१
38	Shaping Machine	Set	१
39	Radial Drilling Machine	Set	१
40	Pedestal Grinder	Set	१
41	Power hack saw	Set	१
42	DCDB	Set	१
43	415 volt AC Distribution Board	Set	१
44	Tubular low maintenance lead acid battery with accessories	Set	१
45	Water pump along with spares	Set	१३
46	Reheating furnace with complete accessories	Set	१

क्र.सं.	मेसिनको नाम, मेसिन पार्ट्स र उपकरण	इकाइ	कूल
47	Crain rails	Set	८५
48	Complete water filtration unit	Set	१
49	Tungsten Carbide rolls	Set	१६
50	Complete set of AC motors	Set	१६२
51	Side stream filtration for ICW System	Set	१
52	Complete Hydraulic System	Set	१
53	Complete Guide box set	Set	३
54	Billet Lifting Magnet for EOT Crane	Set	१
55	DC motors	Set	३२
56	Refractories for reheating furnace	Set	१५००००
57	Universal testing machine	Set	१
58	Cold bending testing machine	Set	१
59	Brinell Hardness Tester	Set	१
60	Metllurgical Microscope	Set	१
61	Digital Portable hardness tester	Set	१
62	Electronic Balance	Set	१
63	Portable hardness tester	Set	१
64	Fire fighting equipment	Set	१
65	Weighing scales	Set	१०
66	Weighing bridge	Set	१
67	Complete rolling mill set with spare including Roughing mill, intermediate mill, Finishing mill mechanical of conveying equipment, mechanical of shears and pins roll, mechanical of TMT system, mechanical of rake type colling bed with runout table, mechanical of cold shear and other accessories	Set	१
68	Slitting machine complete set (including hydraulic loading cart, decoiler, shovel feeding device, preleveling machine, crop shear, loop bridge, correcting and guiding facility, slitting machine hydraulic system and electrical control system etc.)	Set	२
69	Spring making machine complete set (including straightening, wire drawing, spring forming machine	Set	१
70	Nail making machine complete set	Set	१
71	Melting furance complete set	Set	२

क्र.सं.	मेसिनको नाम, मेसिन पार्ट्स र उपकरण	इकाइ	कूल
72	Ladle Refining Furnance (LRF)	Set	२
73	70 LRF (Ladle Refining Furnance)	Set	१
74	Wire Rod Mill with its utilities	Set	१
J	Items in Complete Rolling Mill		
1	Reduction gear box cum pinion stands, base frames under the motor and gearboxes	Set	२०
2	Housing less stand with bearing, cardan shaft and additional accessories	Set	१८
3	Cantilever stand with connecting cardan shaft	Set	२
4	Fast roll changing robot	Set	३
5	Vertical lopers	Set	३०
6	Down lopers	Set	१
7	Guide channel at the mill	Set	१
8	Bypass roller table	Set	६
9	Mechanicals of crank shear	Set	१
10	Flying shear	Set	८
11	Pinch roll	Set	१०
12	Tail breaking pinch roll	Set	२
13	High speed shear	Set	१
14	Crank cum flying shear	Set	१
15	TMT mechanical equipment	Set	४
16	Bar receiving twin channel	Set	१
17	Mounting Frame for second twin channel	Set	१
18	Rake type cooling bed with accessories	Set	१
19	Runout roller table	Set	६
20	Short bar seperator with runout table	Set	१
21	Chain transfer runin roller table	Set	३
22	Bar counter	Set	१
23	Bar separator	Set	१
24	Master bundle tying	Set	१
25	Bent bundle tying	Set	१

क्र.सं.	मेसिनको नाम, मेसिन पार्ट्स र उपकरण	इकाइ	कूल
26	Bundle bending device	Set	१
27	Bundle transfer weighing station	Set	१
28	Friction and roller guides for mill	Set	१
29	Cashette with container	Set	९
30	Candan shaft with adaptor Heads	Set	५
31	Roller assembly at roughing mills	Set	२
32	Bending machine	Set	१
33	Blade of cranksher	Set	२
34	Contineous rotating shear	Set	४
35	Cold shear	Set	४
36	Re-Rolling Mill Plant & Machineries consisting of 600 TPD	Set	१
37	410 - Roughing Mill (460 - 3 High Mill Stand) Complete Set	Nos	३
38	310 - Alt. Intermediate Mill (310 MM - 2 High Mill Stand) Complete	Nos	४
39	260 - High Continuous Mill (260 MM - 2 High Mill Stand) Complete	Nos	४
40	Re-Heating Furnance With Coal Pulverizer, Chimney, Burners	Nos	४
41	Pusher, Injector, Gasifier, System, etc. for Re-Heating Ingots Before Rolling	Nos	१
42	ET Crane 10 Ton Capacity	Nos	१
43	ET Crane 5 Ton Capacity	Nos	१
44	Rolls	Set	४
45	Electric Motors for Re - Rolling Mills	Set	१
46	Panels for Re - Rolling Mills	Set	१
47	Pick & Move Hydra Crane (Escort Make)	Set	१
48	Tractor With Trolley	Set	१
49	Repeaters, Roller Table	Set	१
50	Shearing Machine, Pinch Rolls (Flying Shear M/C)	Set	१
K	Cut to length Line		
1	Loading Cart	Set	३
2	Decoder	Set	३
3	Shovel and material guiding device	Set	३
4	Pre- leveling machine	Set	३
5	Plateform	Set	३

क्र.सं.	मेसिनको नाम, मेसिन पार्ट्स र उपकरण	इकाइ	कूल
6	Side guide facility	Set	३
7	Leveling Machine	Set	३
8	Length fixing facility	Set	३
9	Shearing machine	Set	३
10	Stacking facility	Set	३
11	Hydraulic system	Set	३
12	Electricity system	Set	३
13	Coil Lifter	Set	१
14	Strip Guide Arrangement	Set	१
15	Straightner (Pinch Roll) Cum Strip Leveller	Set	१
16	Leveller Drive Gear Box	Set	१
17	Speed Reduction Gear Box	Set	१
18	Drive Arrangement	Set	१
19	Supporting Conveyor (Hump) Table	Set	१
20	Electro - Mechanically Operated Shearing Machine	Set	१
21	Belt Conveyor Driven Type	Set	१
22	Length Control System	Set	१
23	Sheet Stacker	Set	१
24	Hydraulics Arrangement	Set	१
25	Electricals Arrangement (Control Panels, Switches, Cables, Etc.)	Set	१
26	Crane 30 MT Capacity	Nos	१
27	Decoiler 4 Jaw Expanding Type	Set	१
28	Coil Lifter Trolley - Hydraulically Operated	Set	१
29	Strip Guide Slide Multi Roller Type	Set	१
30	Pressure Pad (Strip Tensioner)	Set	१
31	Sheet Straightner (Pinch Roll Cum Leveller)	Set	१
32	Drive Arrangement For Pinch Roll Cum Leveller	Set	१
33	Drive Gear Box	Set	१
34	Straightner Drive Arrangement	Set	१
35	Supporting Conveyor (Hump Table)	Set	१
36	Sheet Cutting Machine Electro Pnevumatically Operated	Set	१
37	Belt Conveyor Driven Type	Set	१
38	Length Conveyor Driven Type	Set	१
39	Sheet Stacker	Set	१

क्र.सं.	मेसिनको नाम, मेसिन पार्ट्स र उपकरण	इकाइ	कूल
40	Hydraulics & Hydraulic Moter	Set	१
41	Electrical Moter	Set	१
42	Control Panel	Set	१
L	HR Sheet Mill		
1	Slab Caster	Set	२
2	Reheating furnance for slab	Set	४
3	High pressure water descaler	Set	१
4	High pressure Compressor	Set	१
5	Roughing Mill with reversing stand with upstream edger	Set	१
6	Intermediate stand with inspection system	Set	१
7	Rough strip cooling	Set	१
8	Edge Heater	Set	२
9	Cropping Shear	Set	२
10	Finishing Train with 8 rolling stands	Set	१
11	Measuring System	Set	१
12	Water Cooling System	Set	१
13	Measuring System	Set	१
14	Coiler	Set	२
15	Cut to length shear	Set	१
16	Conveyor	Set	१
17	Cooling Tower	Set	१
M	Workshop Machine		
1	Heavy duty lathe machine	No	६
2	Shaper machine	Set	२
3	Grinder	Set	४
4	Drilling machine	Set	३
5	Oxy-actelene cutting machine set with gas cylinger	Set	४
6	Welding machine	Set	५
7	Weighing bridge 40 tons with all electronic system, computer and other bridge platform	Set	१
N	Common Equipments		
1.	Weighing bridge of different ranges	Set	२
2.	Control Panel Switches, Cables	Lot	१
3.	Picklik Tank	Nos	१
4.	Alkali Tank	Nos	१
5.	Water Rising Tank	Nos	१

क्र.सं.	मेसिनको नाम, मेसिन पार्ट्स र उपकरण	इकाइ	कूल
6.	Decoiler	Set	१
7.	Coil Lifter	Set	१
8.	Speed Reductions Gear Box	Set	१
9.	Electro Mechanically Operated Shearing Machine	Set	१
10.	Welding Machine	Set	५
11.	Drill Machine 1"	Set	१
12.	Drill Machine 3"/4"	Set	१
13.	Bench Grinder	Set	१
14.	Arressive Cut off Machine	Set	१
15.	Compressor	Set	१
16.	Testing Equipments, Spare Parts (Tensile Testing/Bend Testing & other equipments)	Set	२
17.	Waste Water Treatment Plant	Set	३
18.	Exhaust Fan, Fire Extinguishers	LS	
19.	Cranes		
	5 MT Capacity	Nos	१२
	10 MT Capacity	Nos	९
	10.50 MT Capacity	Nos	४
	15 MT Capacity	Nos	१
	30 MT Capacity	Nos	१
	60 MT Capacity	Nos	२
20.	DG Set - Diesel		
	630 KVA	Nos	२
	500 KVA	Nos	२
	250 KVA	Nos	१
	625 KVA	Nos	१
	125 KVA	Nos	१
	32 KVA	Nos	१
21.	DG Set		
	4 MW	Nos	१
	2 MW	Nos	१
22.	Transformer		
	500 KVA	Nos	१
	1000 KVA	Nos	१
	2000 KVA	Nos	२
	4000 KVA	Nos	१

क्र.सं.	मेसिनको नाम, मेसिन पार्ट्स र उपकरण	इकाइ	कूल
	12000 KVA	Nos	३
23.	Booster & Stabilizer		
	5000 KVA Booster	Nos	१
	1000 KVA Stabilizer	Nos	१
24.	Cooling Tower	Nos	४
25.	Slitting Machine Complete Set	Set	१
26.	Sub Station 132 KVA With Accessories		
	15 MVA Capacity Transformer 132/11000 KVA	Nos	१
	20 MVA Capacity Transformer 132/11000 KVA	Nos	२
27.	Cooling Tower	Nos	१
28.	Chiller Plant for Rolling Mill (TMT)	Nos	१

(स्रोत: प्राइम स्टील, प्रोजेक्ट स्किम, २०८०)

२.२.१२ आयोजनाको लगानी

प्रस्तावित आयोजनाको लागि आवश्यक लगानी तालिका २.१४ मा दिइएको छः

तालिका २.१४: आयोजनाको लगानी

क्र.सं.	विवरण	कूल (रु.)
१.	स्थिर लगानी	३,८७०,०००,०००
२.	संचालन पूँजी	१,६३०,०००,०००
३.	कूल लगानी	५,५००,०००,०००

(स्रोत: प्राइम स्टील, प्रोजेक्ट स्किम, २०८०)

लगानीको विवरण

आयोजनाको लागि आवश्यक लगानीको विवरण र भुक्तानी अवधि (payback period) तलको तालिकामा दिइएको छ।

तालिका २.१५: लगानीको विवरण

क्र.सं.	विवरण	कूल (रु.)	प्रतिशत (%)
A	नेट संचालन नाफा		
१.	नेट सेल्स रेभेन्यु	७२,४३७,३४९,६००	
२.	वार्षिक संचालन लागत	७१,०९१,५१८,४३६	

क्र.सं.	विवरण	कूल (रु.)	प्रतिशत (%)
३.	नाफा (कर तिर्नु अघि)	१,३४५,८३१,१६४	
४.	कर - @ २०%	२६९,१६६,२३३	
B	आयोजनाको रिटर्न	१,०७६,६६४,९३१	
a.	लगानीमा रिटर्न		२०
	कुल लगानी	५,५००,०००,०००	
b.	इक्वीटिमा रिटर्न		९८
	कुल इक्वीटि	१,१००,०००,०००	
c.	ब्रेक इभन प्वाइन्ट		३८
१.	स्थिर संचालन लागत	१,१३३,१२५,३००	
२.	भेरिएबल कस्ट	६९,९५८,३९३,१३६	
३.	नेट सेल्स रेभेन्यु	७२,४३७,३४९,६००	

(स्रोत: प्राइम स्टील, प्रोजेक्ट स्किम, २०८०)

२.२.१३ प्रयोग हुने प्रविधि

यस उद्योग संचालनका लागि निम्न प्रविधिको प्रयोग गरिनेछन्:

- Electric Arc Furnace (EAF) and Induction Furnace
- Ladle Furnace (LF)
- Material Handling System for EAF & Ladle Refining Furnace (LRF)
- Continuous Casting Machine/Caster plant for billets
- Fume Treatment Plant for EAF & LF
- Rolling Mill to produce rebars & wire rods (Low & Medium Carbon)

प्रक्रियाको विवरण

Billet

Continuous casting machine बाट billet उत्पादन गरिनेछ। Billet उत्पादनका लागि आवश्यक sponge iron, pig iron/ ferro alloys, MS scrap, magnese र fluxes and additives लाई एकै साथ batching, melting, purifying र self casting system मा casting गरेर billet बनाईन्छ। प्रक्रिया MS scrap लाई म्याग्नेटबाट पारित गराई सुरु हुन्छ। त्यसपछि,

primary melting गरिन्छ, जसका लागि Electric Arc Furnace (EAF) र induction furnace प्रयोग गरिनेछ, र secondary refining का लागि Ladle Furnace (LF) प्रयोग गरिनेछ।

TMT Rods

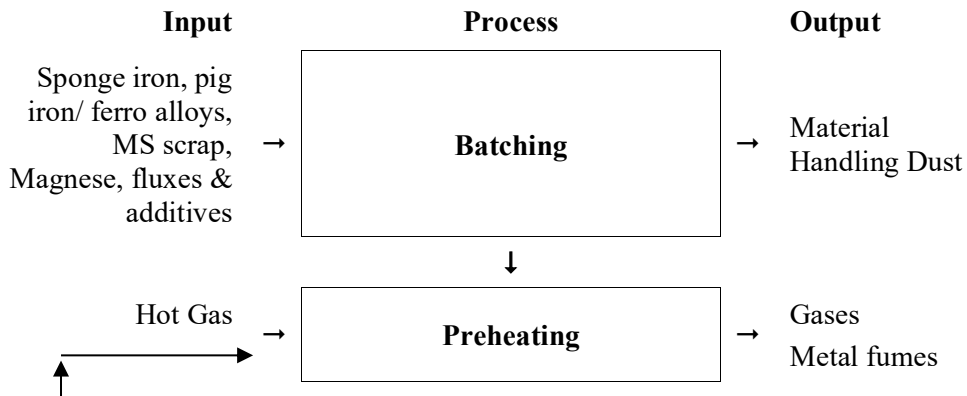
Rolling in 3 stages Mills: Hot billet लाई पहिला रफिंग मिलबाट पास गराइन्छ, जहाँ यसको क्रस-सेक्सनमा कटौती हुन्छ। त्यसपछि थप कटौतीको लागि यसलाई intermediate mill बाट पार गरिन्छ। Billet ले आफ्नो आवश्यक dimension फिनिशिंग मिलमा प्राप्त गर्दछ।

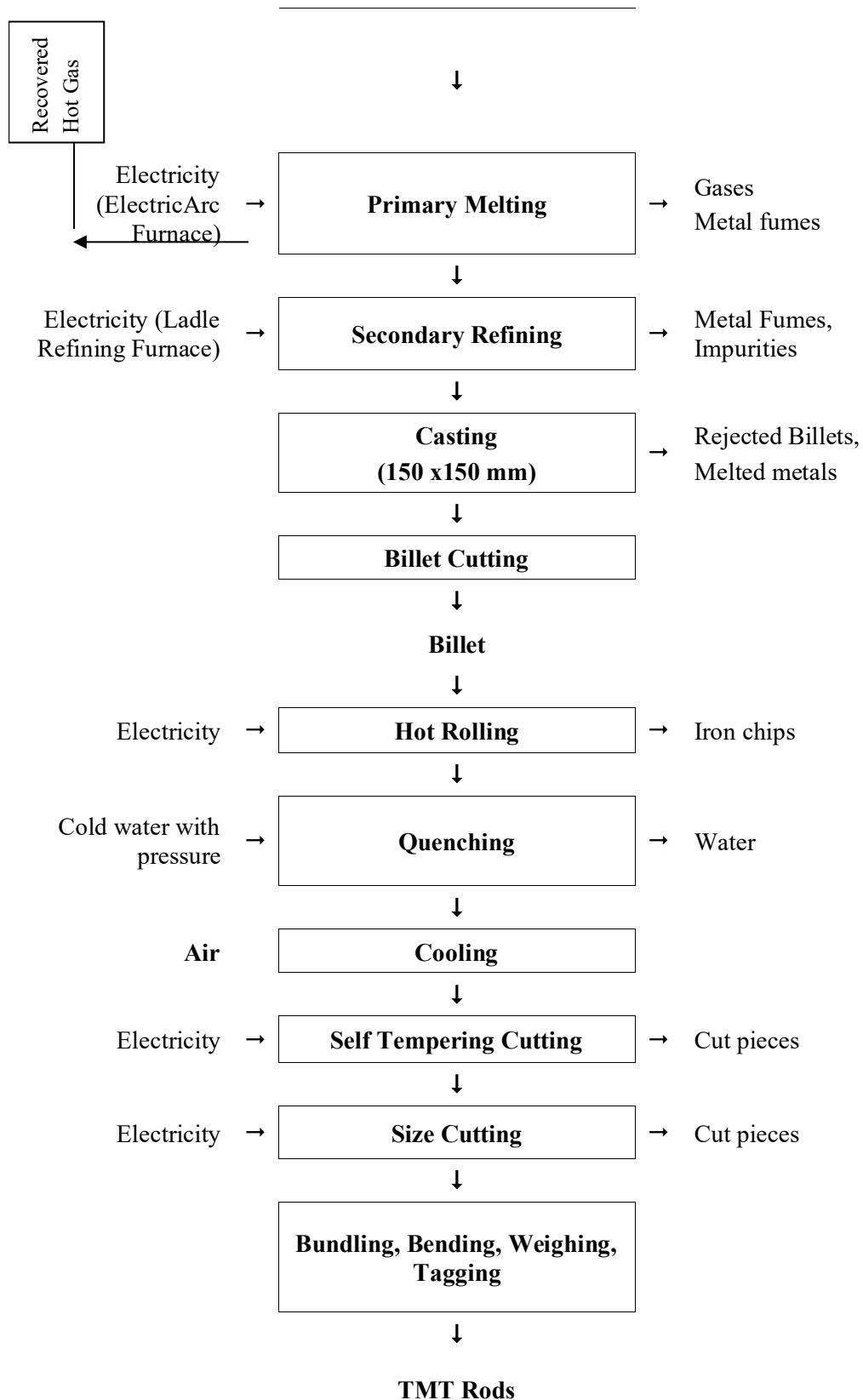
Roughing Mill: Casting unit बाट आएका billets लाई रफिंग मिलमा पठाइन्छ, जहाँ यसको cross-section मा कटौती हुन्छ। त्यसपछि रोलरको pressure ले गर्दा billet को लम्बाई बढ्छ।

Intermediate Mill: रफिंग मिलबाट आएको elongated metals intermediate mill मा automatically पास गरिन्छ, जहाँ elongated metals को cross-section को थप कटौती हुन्छ। यस प्रक्रियाको बिचमा elongated metal rod को end को सानो भागलाई shearing machine द्वारा काटिन्छ।

Finishing mill: यस मिलमा मेटल रडले आवश्यक diameter प्राप्त गर्छ। Finishing mill बाट निस्केको मेटल रडलाई cooling bed मा पठाइन्छ, जहाँ पानीले hot metal rod लाई पानी प्रयोग गरी cool (quenching) गरिन्छ। चिस्याइएका मेटल रडहरू shear gauge मा पठाइन्छ र आवश्यक लम्बाई अनुसार काटिन्छ। अन्तमा, उत्पादनहरू ओभरहेड क्रेन द्वारा बन्डलिंग बेडमा स्तानान्तरण हुन्छ र मिति, तौल र तिनीहरूको ट्रेडमार्कका ब्याच नम्बरको साथ ट्याग गरिन्छ।

Billet र TMT Rods को उत्पादन प्रक्रिया निम्न चित्रमा प्रस्तुत गरिएको छ।

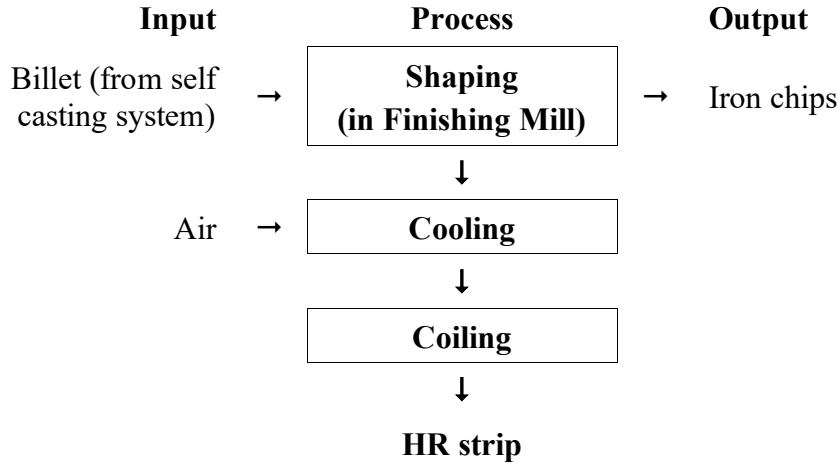

चित्र २.४: Billet र TMT Rods उत्पादन प्रक्रियाको flow chart

HR Strip

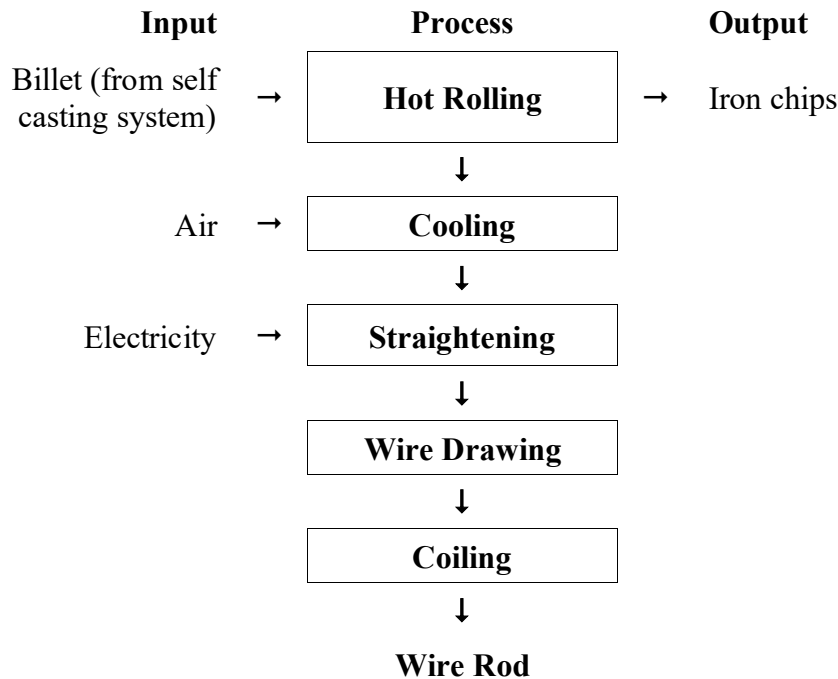
Continuous casting बाट billet बनिसकेपछि billet लाई finishing mill मा shaping गरिन्छ र चिस्याइन्छ। अन्तमा, coiling गरी HR strip तयार गरिन्छ।

चित्र २.५: HR strip उत्पादन प्रक्रियाको flow chart

Wire Rod

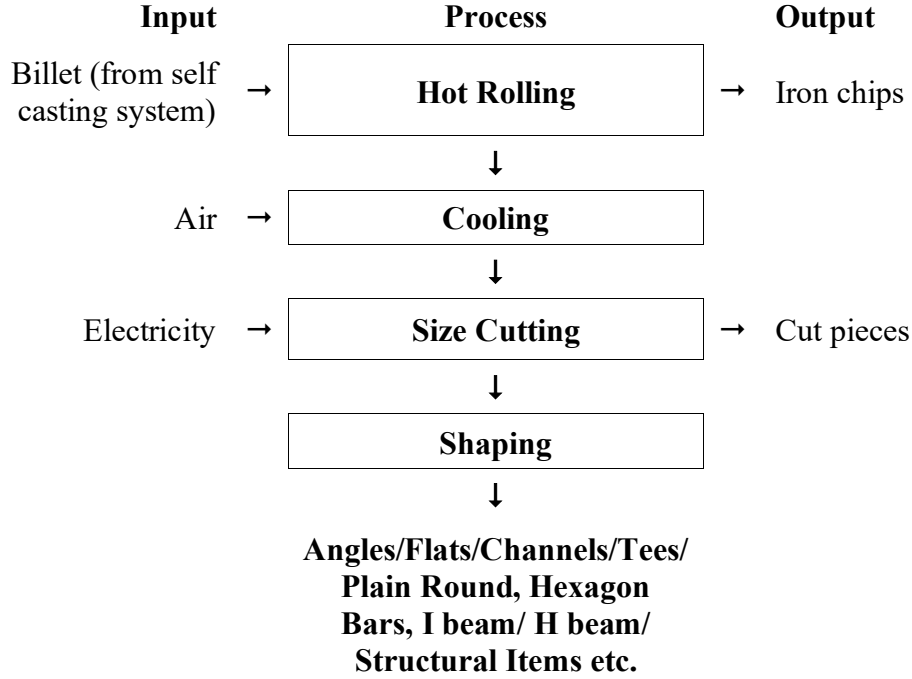
Billet लाई hot rolling र cooling गरिसकेपछि straightening गरिन्छ। त्यसपछि, shafts को माध्यमबाट wire drawing गरिन्छ। Shafts ले मेटललाई different sides' बाट compress गर्दछ जसबाट मसिनो र लामो wire तयार पारिन्छ।

चित्र २.६: Wire Rod उत्पादन प्रक्रियाको flow chart

Angles/ Flats/ Channels/ Tees/ Plain Round, Hexagon Bars, I beam/ H beam/ Structural Items etc.

Billet लाई roughing mill मा पठाइन्छ जहाँ आवश्यक thickness प्राप्त नभएसम्म rolling गरिन्छ र विभिन्न आकारका angles/flats/channels/tees/plain round, hexagon bars, I beam/ H beam/ structural items etc. आदि तयार पारिन्छ।

चित्र २.७: Angles/Flats/Channels/Tees/ Plain Round, Hexagon Bars, I beam/ H beam/ Structural Items etc. उत्पादन प्रक्रियाको flow chart

Material Balance Sheet for Billet Casting

S.N.	Item	Daily Quantity	Operating days per year	Annual Quantity
1.	Total Input (MS scrap, sponge iron, pig iron/ferro alloys, magnese, carbon, fluxes and additives)	2,909.03	330	959,983 MT
2.	Total Output	2,529.6		834,768 MT
3.	Waste generation:	379.43 MT		125,215 MT
a	Slag/dross	261.81 MT		86,398.47 MT
b	Rejected Billet	87.27 MT		28,799.49 MT
c	Unseen loss	30.35 MT		10,017.04 MT

Material Balance Sheet for Rolling Mill

S.N.	Item	Daily Quantity	Operating days per year	Annual Quantity
1.	Total Input (MS Billet)	2,289.6 MT	330	755,568 MT
2.	Total Output (MS Rod TMT)	2,160 MT		712,800 MT
3.	Waste generation:	129.6 MT		42,768 MT
a	Mill scale (sellable)	22.89 MT		7,555.68 MT
b	Misrolled (reprocess)	60.91 MT		20,100.96 MT
c	End cuts (reprocess)	45.79 MT		15,111.36 MT

Annual Wastewater Discharge

S.N.	Item	Daily Quantity	Operating days per year	Annual Quantity
1.	Quenching process (Evaporation Loss)	106 m ³	330	34,980 m ³
2.	Wastewater from Rolling Mill	45 m ³		14,850 m ³
3.	Sanitary wastewater	40 m ³		13,200 m ³

Solid Waste from filtration unit

S.N.	Item	Daily Quantity	Operating days per year	Annual Quantity
1.	Oil and grease/carbon	0.13 MT	330	42.9 MT

Estimated solid waste from sanitary use

Item	Daily	Annual Working Days	Annual
Average Per Capita Waste generation	0.317 Kg/person/day	330	104.61 Kg/person
Waste Generation of 400 workers	126.8 Kg/day		41,844 Kg

(Source: CBS, 2022)

२.३ प्रस्तावको उद्देश्य

यस प्रस्तावको उद्देश्य वार्षिक ३९६,००० मे.टन HR Strip, ७९,२०० मे.टन TMT Rods, ११८,८०० मे.टन Wire Rod, ११८,८०० मे.टन Angles/Flats/Channels/Tees/

Plain Round, Hexagon Bars, I beam/ H beam/ Structural Items etc. र ७९,२०० मे.टन Billet उत्पादन गर्ने रहेको छ।

Finished steel हरूको आयातलाई न्यूनीकरण गर्नु र कच्चा पदार्थको रूपमा sponge iron आयातमा ध्यान केन्द्रित गरी नेपालको निर्माण क्षेत्रको सहज संचालन सुनिश्चित गर्नु नै यस उद्योगको स्थापना पछाडिको मुख्य उद्देश्य हो। यो परिवर्तनले आत्मनिर्भरता बढाउने र राष्ट्रिय औद्योगिक विकासमा योगदान पुऱ्याउने अपेक्षा गरिएको छ।

हाल नेपाली बजारमा वार्षिक २५ लाख मे.टन स्टीलको माग रहेको छ र यो माग बढ्दो क्रममा नै रहेको छ। तसर्थ, यस उद्योगको उत्पादनले करिब २५% भन्दा बढी बजारको माग पूरा गर्ने क्षमता राख्दछ (BIGMINT, 2024)।

परिच्छेद ३: प्रतिवेदन तयार गर्दा अपनाइएको विधि

यस प्रस्तावको वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गर्दा वातावरण संरक्षण ऐन २०७६ तथा वातावरण संरक्षण नियमावली २०७७ मा व्यवस्था भएका प्रावधानहरूलाई अनुशरण गरी वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन तयार गरिएको छ। वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदन तयार गर्न निम्न विधिहरू अपनाइएको छ।

३.१ सन्दर्भ सामाग्रीको अध्ययन

आयोजनाले प्रभाव पार्ने क्षेत्रको जनसांख्यिक अवस्था, आर्थिक प्रोफाइल र सामाजिक-सांस्कृतिक विकासका प्यारामिटरहरूको जानकारी, पर्सा जिल्लाको प्रोफाइल र राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालयको राष्ट्रिय जनगणना वि.सं. २०७८ बाट संकलन सो को अध्ययन समिक्षा गरियो। त्यसका साथै प्रस्तावसँग सम्बन्धित नीति, ऐन, नियम र निर्देशिकाको अध्ययन गरी कानुनी समीक्षा गरिएको छ। यस परियोजनाको मौसम सम्बन्धित तथ्याङ्क जल तथा मौसम विभागको वेबसाइट अध्ययन गरी संकलन गरियो। परियोजनाको project scheme समग्र अध्ययन गरिएको छ। प्रस्तावित क्षेत्रको भौतिक, जैविक, सामाजिक, आर्थिक र सांस्कृतिक वातावरण सम्बन्धी आधारभूत जानकारीका लागि चेकलिस्ट (checklist) तयार गरी स्थलगत अध्ययन गरिएको थियो।

३.२ प्रभाव क्षेत्र निर्धारण (प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष)

प्रभावित क्षेत्रका गतिविधिहरूको कार्यान्वयनको कारण परिकल्पना गरिएको प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष प्रभावहरूको बारेमा विश्लेषण गरिएको छ। प्रभाव क्षेत्र पहिचान गर्न स्रोत-मार्ग रिसेप्टर (Source-Pathway-Receptor) विश्लेषण विधि प्रयोग गरिएको छ। यस विधि अन्तर्गत आयोजनाबाट उत्पन्न हुने गतिविधिलाई स्रोतका रूपमा पहिचान गरी यी स्रोतबाट हुन सक्ने प्रभावहरू फैलिने वातावरणीय माध्यम (हावा, पानी, माटो, ध्वनि आदि) को विश्लेषण गरिएको छ। मार्ग विश्लेषण पश्चात् पहिचान गरिएका प्रभावबाट प्रभावित हुन सक्ने भौतिक, जैविक तथा सामाजिक-आर्थिक अवयवहरूलाई रिसेप्टरका रूपमा पहिचान गरिएको छ। यसै गरी, प्रभाव क्षेत्रको दायरा वर्गीकरण गर्नका लागि International Institute for Sustainable Development (२०१६) द्वारा प्रकाशित Environmental Impact Assessment Training Manual को अध्ययन गरी सो लाई आधार बनाई यस उद्योग स्थापनाको प्रभाव क्षेत्रको दायरा छुट्ट्याइएको छ।

प्रभावित क्षेत्रका गतिविधिहरूको कार्यान्वयनको कारण परिकल्पना गरिएको प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष प्रभावहरूको बारेमा विश्लेषण गरिएको छ। प्रस्तावित उद्योग “पोइन्ट प्रोजेक्ट” हो र यस उद्योग स्थापनाका लागि हुने निर्माण कार्य, संलग्न जनशक्ति, उद्योगबाट हुने emission र vehicle movement को आधारमा प्रभावित क्षेत्रको वर्गीकरण गरिएको छ।

प्रत्यक्ष प्रभाव क्षेत्र: प्रस्तावित आयोजनाको निर्माण चरणमा हुने निर्माण कार्य, निर्माण सामग्री भण्डारण, वा निर्माण कार्यका लागि प्रयोग गरिने सहायक क्षेत्र सबैलाई प्रत्यक्ष प्रभाव क्षेत्र मानिएको छ। त्यसका साथै आयोजनाको सञ्चालन चरणमा हुने विभिन्न क्रियाकलापले गर्दा उत्सर्जन हुने ध्वनि, ठोस तथा तरल फोहरमैलाको आधार मानेर आयोजना क्षेत्रको boundary wall बाट ५०० मिटरको दुरी सम्मको क्षेत्रलाई प्रत्यक्ष प्रभावित क्षेत्रको रूपमा लिईएको छ। यस उद्योगमा विभिन्न प्रदुषण नियन्त्रणका उपकरणहरू जडान गरिने हुनाले ५०० मिटरको दुरी सम्मको क्षेत्रलाई प्रत्यक्ष प्रभाव क्षेत्र मानिएको छ।

अप्रत्यक्ष प्रभाव क्षेत्र: आयोजना निर्माणको क्रियाकलापले प्रत्यक्ष प्रभाव नपार्ने तर आयोजनामा संलग्न निर्माण जनशक्ति र कामदारहरूका क्रियाकलापले प्रभाव पर्न जाने क्षेत्रलाई अप्रत्यक्ष प्रभावित क्षेत्र भनिन्छ जस्तै सामाजिक संरचना र रितिरिवाजमा उद्योगका कामदारले पर्न सक्ने प्रभाव। अप्रत्यक्ष प्रभाव क्षेत्रमा आयोजना पर्ने स्थानीय तहको वडा नं. ८ र ९ लाई लिईएको छ।

तालिका ३.१ मा प्रभाव क्षेत्रको दायरा वर्गीकरण गरिएको छ।

तालिका ३.१: प्रभाव क्षेत्रको दायरा

प्रभाव क्षेत्र	विवरण
प्रत्यक्ष प्रभावित क्षेत्र	आयोजना क्षेत्र तथा सो क्षेत्रको boundary wall बाट ५०० मिटरको दुरीमा पर्ने क्षेत्र
अप्रत्यक्ष प्रभावित क्षेत्र	आयोजना पर्ने पोखरिया नगरपालिकाको वडा नं. ८ र ९

३.३ स्थलगत अध्ययन तथा तथ्याङ्क सङ्कलन

आयोजनाले प्रभाव पार्ने क्षेत्रको विद्यमान भौतिक, जैविक, सामाजिक, आर्थिक तथा साँस्कृतिक वातावरण सम्बन्धी आधारभूत सूचना संकलन गरिएको छ। अध्ययन टोलिद्वारा चेकलिष्ट तथा प्रश्नवाली तयार गरी वडा नं. ९ अन्तर्गतको स्थलगत क्षेत्र सर्भे मिति २०८२/०४/२७ देखि २०८२/०४/३१ सम्म र वडा नं. ८ अन्तर्गतको स्थलगत क्षेत्र

सर्भे २०८२/०९/२१ देखि २०८२/०९/२५ सम्म गरिएको थियो। अध्ययन टोलीद्वारा स्थलगत अध्ययन गरी आयोजना क्षेत्रको भौतिक, जैविक, सामाजिक, आर्थिक तथा सांस्कृतिक वातावरण सम्बन्धी आवश्यक तथ्याङ्क संकलन गर्न चेकलिष्ट तथा प्रश्नवालीको प्रयोग गरिएको थियो।

क) भौतिक वातावरण

आयोजना स्थलको भौतिक वातावरण अन्तर्गत अध्ययन टोलीद्वारा निम्न उल्लेखित विषयमा जानकारी तथा तथ्याङ्क सङ्कलन गरियो र आयोजना सञ्चालनबाट हुन सक्ने प्रभाव मूल्याङ्कन गरी वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ। भौतिक वातावरण अन्तर्गत निम्न सूचना तथा तथ्याङ्क संलग्न गरिएको छ।

- **भौगोलिक अवस्था:** आयोजना प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष प्रभावित क्षेत्रको भौगोलिक अवस्था सम्बन्धी जानकारीका लागि सन्दर्भ सामाग्रीको पुनरावलोकन र स्थलगत अध्ययन गरियो।
- **भू-उपयोग:** भू-उपयोग सम्बन्धी जानकारी प्राप्त गर्नका लागि सन्दर्भ सामाग्रीको पुनरावलोकन, स्थलगत अध्ययन तथा स्थानीयसँग अन्तर्वार्ता गरियो।
- **तापक्रम र वर्षा:** तापक्रम र वर्षा सम्बन्धी तथ्याङ्क तथा जानकारी जल तथा मौसम विभागबाट लिइयो।
- **वायु, पानी र ध्वनीको गुणस्तर:** उद्योग परिसर भित्रको वायु तथा ध्वनीको गुणस्तर मापन गरिनुका साथै उद्योग नजिकको खोलाको पानी गुणस्तरको पनि मापन गरियो। मापन गरिएका सुचकहरू तथा अपनाइएको परिक्षण विधि तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ३.२ भौतिक वातावरणसंग सम्बन्धित तथ्यांक संकलन विधि

अवयव	आवश्यक तथ्यांक	तथ्यांक संकलन विधि	स्थान
<u>प्राथमिक तथ्यांक</u>			
वायु गुणस्तर	वायु प्रदूषण	वायुको गुणस्तरसम्बन्धी राष्ट्रिय मापदण्ड, २०६९ मा उल्लेख गरिए बमोजिम नमुना संकलन तथा प्रयोगशाला परीक्षण (अध्याय ५.१.६ मा समावेश)	उद्योग प्रस्तावित क्षेत्र

अवयव	आवश्यक तथ्यांक	तथ्यांक संकलन विधि	स्थान
ध्वनी	ध्वनी स्तर	उद्योग प्रस्तावित क्षेत्रको चार दिशामा ध्वनी मापन यन्त्र मार्फत डेसिबलमा ध्वनीको स्तर मापन (अध्याय ५.१.६ मा समावेश)	उद्योग प्रस्तावित क्षेत्र
पानी	पानीको गुणस्तर	उद्योग प्रस्तावित क्षेत्र नजिकको खोलाको upstream र downstream बाट पानी संकलन र गुणस्तर जाँच (अध्याय ५.१.६ मा समावेश)	उद्योग प्रस्तावित क्षेत्र नजिकको खोला
माटो	बियरिड टेष्ट	उद्योग प्रस्तावित क्षेत्रको माटो संकलन तथा गुणस्तर जाँच	उद्योग प्रस्तावित क्षेत्र
द्वितीय स्रोतमा आधारित तथ्यांक			
भौगोलिक अवस्था	भू-बनोट, भू-उपयोग, भू-क्षमता	जिल्लाको प्रोफाइल/ नगरपालिकाको प्रोफाइल/ खानी तथा भूगर्भ विभाग	
जल तथा मौसम	तापक्रम औसत वर्षा भूमिगत पानी सतह	जल तथा मौसम विज्ञान विभाग/ हालसालै प्रकाशित अध्ययन- अनुसन्धान	
जल तथा जलाधार क्षेत्र	नदीको विवरण जलाधार क्षेत्रको विवरण	जिल्लाको प्रोफाइल/ नगरपालिकाको प्रोफाइल/ प्रकाशित अध्ययन-अनुसन्धान	

वायु गुणस्तर, ध्वनीको स्तर र उद्योग प्रस्तावित क्षेत्र नजिकको खोलाको पानी गुणस्तर मापन गरिएका सुचकहरू तथा अपनाइएको परिक्षण विधिको विस्तृत विवरण निम्न प्रस्तुत गरिएको छ।

- वायु गुणस्तर

उद्योग प्रस्तावित क्षेत्रको वायु गुणस्तर विश्लेषण गर्न लागि निम्न परिक्षण विधि अपनाइयो।

तालिका ३.३: वायुको गुणस्तर परीक्षण विधि

Parameters	Sampling Method	Analysis Method
PM ₁₀	High Volume Sampler	Gravimetric Analysis
PM _{2.5}	Low Volume Sampler	Gravimetric Analysis
Total Suspended Particulate (TSP)	High Volume Sampler	Gravimetric Analysis
Lead	From PM ₁₀ samples	Atomic Absorption Spectrometry
Sulphur Dioxide (SO ₂)	Chemical Absorption	West and Gaeke
Nitrogen Dioxide (NO ₂)	Chemical Absorption	Modified Jacobs and Hochheiser
Benzene	Solvent Adsorption in Activated Charcoal	Gas Chromatography
Carbon Monoxide (CO)	Carbon Monoxide Analyzer	Direct Reading

- ध्वनिको स्तर

ध्वनि स्तर उद्योग प्रस्तावित क्षेत्रको चार दिशामा Digital Noise Level Meter ले परिक्षण गरियो। ध्वनि स्तर मापन पूर्व Noise Level Meter लाई external calibrator ले क्यालिब्रेट गरिएको थियो। ध्वनिको स्तर नेपाल सरकारको ध्वनिको गुणस्तर सम्बन्धी राष्ट्रिय मापदण्ड, २०६९ सँग तुलना गरियो।

- पानी गुणस्तर

प्रस्तावित उद्योगस्थल नजिकको नौरङ्गीया नदीको upstream (before reaching factory location) र downstream (after factory location) बाट पानी संकलन गरी APHA, 24th EDITION को test method प्रयोग गरी सिंचाइ तथा आक्वाकल्चरको लागि नेपाल सरकारले जारी गरेको मापदण्ड अनुसार पानीको गुणस्तर जाँच गरियो। Test method को विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ३.४: पानी गुणस्तर परीक्षण विधि

S.N.	Parameters	Methods
1.	Conductivity	2510 B, APHA, 24 th EDITION
2.	pH	4500-H+ B, APHA, 24 th EDITION
3.	Lab Temperature	2550 B, APHA, 24 th EDITION

S.N.	Parameters	Methods
4.	Total Suspended Solids	2540 D., APHA, 24 th EDITION
5.	Total Dissolved Solids (TDS)	2540 C., APHA, 24 th EDITION
6.	Total Hardness	2340C, APHA, 24 th EDITION
7.	Total Alkalinity	2320 C, APHA, 24 th EDITION
8.	Chloride	4500-Cl B, APHA, 24 th EDITION
9.	Fluoride	4500-D, APHA, 24 th EDITION
10.	Copper	3111 C., APHA, 24 th EDITION
11.	Zinc	3111 C., APHA, 24 th EDITION
12.	Total Chromium	3111 C., APHA, 24 th EDITION
13.	Dissolved Oxygen	4500-O C, APHA, 24 th EDITION
14.	Nitrogen (Inorganic)	Calculation
15.	Iron	3111 C., APHA, 24 th EDITION
16.	Manganese	3114 B., APHA, 24 th EDITION
17.	Total Coliform	9222 B, APHA, 24 th EDITION
18.	E. Coli	9222 D, APHA, 24 th EDITION

ख) जैविक वातावरण

प्रस्ताव कार्यान्वयन हुने क्षेत्र वरपरको जैविक वातावरण सम्बन्धि तथ्याङ्क तल उल्लेखित विधिहरूबाट संकलन गरिएको छ।

तालिका ३.५: जैविक वातावरणसंग सम्बन्धित तथ्यांक संकलन गर्ने विधि

तथ्याङ्क	विधि	कैफियत
<ul style="list-style-type: none"> प्रभावित क्षेत्रमा पाइने विभिन्न प्रजातिका वनस्पति, चराचुरुङ्गी तथा जनावरको सूची प्रभावित क्षेत्रको दुर्लभ, जोखिममा रहेका संरक्षित 	<ul style="list-style-type: none"> विज्ञ टोलीबाट स्थलगत अवलोकन तथा walkthrough Transect walk वडा नं. ८ र ९ को वडाअध्यक्ष संग प्रमुख सूचनादाता अन्तरवार्ता (KII) 	प्राथमिक स्रोत

तथ्याङ्क	विधि	कैफियत
वनस्पती र वन्यजन्तुका उपस्थिति र अवस्थाको विवरण • जैविक वातावरणमा पर्ने सम्भावित प्रभाव	र पुरुष, महिला र युवा लक्षित समूह छलफल • स्थानीय तथा सरोकारवालाहरु संग छलफल • चेकलिष्ट	
	• विभिन्न कार्यालय, संघ-संस्था तथा व्यक्तिहरुद्वारा प्रकाशित अनुसन्धानात्मक लेखहरुको अध्ययन • अन्तर्राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण संघ (IUCN) को रेड लिस्ट र दुर्लभ तथा संकटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार महासन्धिको अनुसूची	द्वितीय स्रोत

ग) सामाजिक-आर्थिक र साँस्कृतिक वातावरण

परियोजना प्रभावित क्षेत्रको सामाजिक-आर्थिक जानकारी स्थलगत अवलोकन तथा walkthrough, सार्वजनिक परामर्श र प्रमुख सूचनादाता अन्तरवार्ताको माध्यमबाट संकलन गरिएको छ। प्रस्ताव कार्यान्वयन हुने क्षेत्र स्थित सामाजिक पूर्वाधार जस्तै विद्यालय, स्वास्थ्य चौकी, खानेपानीको व्यवस्था आदिको जानकारी वडा कार्यालय तथा पुरुष, महिला र युवा लक्षित समुहगत छलफलबाट संकलन गरिएको छ। निम्न बमोजिमका सामाजिक तथ्याङ्क प्राथमिक र द्वितीय स्रोतबाट संकलन गरिएको छ:

तालिका ३.६: सामाजिक-आर्थिक र साँस्कृतिक वातावरणसंग सम्बन्धित तथ्यांक संकलन गर्ने विधि

क्र.सं.	तथ्याङ्क	विधि	कैफियत
१.	जनसंख्या, जनघनत्व • आयोजना क्षेत्रको जनसङ्ख्या	• राष्ट्रिय तथ्यांक कार्यालय	द्वितीय स्रोत

क्र.सं.	तथ्याङ्क	विधि	कैफियत
	<ul style="list-style-type: none"> स्वास्थ्य र सरसफाईको विवरण भौतिक पूर्वाधार- खानेपानी, सडकको पहुँच, विद्युत, टेलिफोन सेवा प्रमुख भाषा, धर्म, चाडपर्व उर्जा आपूर्ति साक्षरता 		
२.	घरधूर, जातजाति आदिका बारेमा जानकारी	<ul style="list-style-type: none"> प्रमुख सूचनादाता अन्तरवार्ता (KII) 	प्राथमिक स्रोत
३.	<p>धर्म, भाषा, चाडपर्व, धार्मिक तथा संस्कृतिक महत्व स्थानहरू, ऐतिहासिक र पुरातात्विक महत्वका सम्पदाहरू, पर्यटकीय स्थलहरू</p> <ul style="list-style-type: none"> आयोजना क्षेत्र वरपरको शैक्षिक संस्थान आयोजना क्षेत्र वरपरको स्वास्थ्य संस्थान पानीको स्रोत र प्रयोग सिचाईको अवस्था नजिकका उद्योग धार्मिक स्थल 	<ul style="list-style-type: none"> प्रमुख सूचनादाता अन्तरवार्ता (KII) स्थलगत अवलोकन तथा walkthrough चेकलिष्ट 	प्राथमिक स्रोत
४.	सामाजिक आर्थिक तथा सांस्कृतिक वातावरणमा पर्ने सम्भावित प्रभाव	<ul style="list-style-type: none"> लक्षित समूह छलफल [FGD (पुरुष, महिला र युवा लक्षित)] 	प्राथमिक स्रोत
५.	उद्योगको स्थापनाबाट सो क्षेत्रका स्थानियको अपेक्षा		

३.४ सार्वजनिक परामर्श, छलफल, अन्तरक्रिया र सुनुवाई

वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनको क्षेत्र निर्धारण प्रतिवेदन र कार्यसूचीको लागि सार्वजनिक छलफल तथा परामर्श मिति २०८०/०५/०६ मा गरिएको थियो। वातावरणीय प्रभाव

मूल्याङ्कनको क्षेत्र निर्धारण प्रतिवेदन र कार्यसूची स्वीकृत (मिति २०८२/०४/०९) मा स्वीकृत भए पश्चात् पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ९ र ८ मा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदनको सार्वजनिक सुनुवाईको लागि सौर्य दैनिक पत्रिकामा क्रमशः मिति २०८२/०४/२७ र २०८२/०९/२९ गतेको दिन सूचना प्रकाशित गरी सार्वजनिक सुनुवाइमा उपस्थितिका लागि स्थानियवासी, सम्बन्धित नगरपालिका र वडा कार्यालयका व्यक्तिहरु, विद्यालयको प्रतिनिधित्व र सरोकारवाला तथा स्थानीय संघ संस्थाहरुलाई आव्हान गरिएको थियो। वडा नं. ९ मा सार्वजनिक सुनुवाइ मिति २०८२/०४/२९ गते र वडा नं. ८ मा सार्वजनिक सुनुवाइ मिति २०८२/०९/२३ गते उद्योग परिसरभित्र सम्पन्न गरियो। वडा नं. ९ का स्थानीयवासीहरुबाट प्राप्त सुझावहरु तालिका ३.७ मा र वडा नं. ८ का स्थानीयवासीहरुबाट प्राप्त सुझावहरु तालिका ३.८ मा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका ३.७: सार्वजनिक सुनुवाइबाट प्राप्त सुझावहरु (वडा नं. ९)

क्र.सं.	सार्वजनिक सुनुवाइको बेला प्राप्त सुझावहरु	व्यवस्थापन
१.	उद्योगले आफ्नो उत्पादन प्रक्रियाबाट हुने कार्बन उत्सर्जन, धुवाँ-धुलो निष्काशनलाई न्यूनीकरण गर्नु पर्ने	संचालन चरणमा आधुनिक प्रविधिमा आधारित Electric Arc Furnace/induction furnace विद्युतबाट संचालन हुने हुँदा जैविक ऊर्जाको प्रयोग नहुने र हरित गृह ग्याँस उत्सर्जनमा कमि आउनेछ। साथै उद्योगले वातावरण व्यवस्थापन योजनामा उल्लेखित वायु प्रदूषण नियन्त्रणका उपायहरु अपनाई संचालन गर्नेछ।
२.	फोहोर पानीलाई प्रशोधन नगरी उद्योग परिसर बाहिर पठाउन नपाउने	उद्योगले वातावरण व्यवस्थापन योजनामा उल्लेखित पानी प्रदूषण नियन्त्रणका उपायहरु अपनाई प्रशोधन गरी निकास गर्नेछ।
३.	स्थानीयलाई रोजगारीमा प्राथमिकता दिनुपर्ने	उद्योगले दक्षता अनुसार स्थानीयलाई प्राथमिकता दिई रोजगारी प्रदान गर्नेछ। (अध्याय ८.३ मा समावेश गरिएको)

४.	स्थानीय अथवा उद्योग वरपर रहेको मठ मन्दिर, विद्यालय, स्वास्थ्य, शिक्षा जस्ता क्षेत्रमा आर्थिक सहयोग गर्नु पर्ने	उद्योगले औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०७६ बमोजिमको सामाजिक उत्तर्दायित्वका क्रियाकलाप अन्तर्गत स्थानीय अथवा उद्योग वरपर रहेको मठ मन्दिर, विद्यालय, स्वास्थ्य, शिक्षा जस्ता क्षेत्रमा आर्थिक सहयोग गर्नेछ।
५.	उत्पादित माल सामान स्थानीय बासिन्दालाई सहूलियत मुल्यमा उपलब्ध गराउनु पर्ने	उद्योगले उत्पादित माल सामान स्थानीय बासिन्दालाई सहूलियत मुल्यमा उपलब्ध गराउनेछ।
६.	जलवायु परिवर्तन कम गर्ने उपायहरू अपनाउनु पर्ने	उद्योगले वातावरण व्यवस्थापन योजनामा उल्लेखित प्रदूषण नियन्त्रणका उपायहरू अपनाई संचालन गर्नेछ।
७.	संविधान, वातावरण ऐन, वातावरण नियमावलीको पूर्ण पालना गर्नुपर्ने	उद्योगले निर्माण तथा संचालन चरणमा यस प्रतिवेदनको अध्याय ४ मा उल्लेखित सबै नीति, कानून तथा मापदण्डको पूर्ण पालना गर्नेछ।
८.	सामाजिक उत्तरदायित्व मार्फत स्थानीयसँग समन्वय गरी प्रभावित क्षेत्रमा सहयोग गर्नु पर्ने	उद्योगले औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०७६ बमोजिम स्थानीयको लागि सामाजिक उत्तर्दायित्वका क्रियाकलापको संचालन गर्नेछ
९.	श्रम ऐन र नियमावलीको पूर्ण पालना गर्नुपर्ने	उद्योगले श्रम ऐन, २०७४ र श्रम नियमावली, २०७५ मा उल्लेख भए अनुरूप सबै व्यवस्थाको पूर्ण पालना गर्नेछ

तालिका ३.८: सार्वजनिक सुनुवाइबाट प्राप्त सुझावहरू (वडा नं. ८)

क्र.सं.	सार्वजनिक सुनुवाइको बेला प्राप्त सुझावहरू	व्यवस्थापन
१.	स्थानीय मानिसहरूलाई उद्योग निर्माण तथा संचालनका दौरान रोजगारी प्रदान गर्नुपर्ने।	उद्योगले दक्षता अनुसार स्थानीयलाई प्राथमिकता दिई रोजगारी प्रदान गर्नेछ। (अध्याय ८.२ र ८.३ मा समावेश गरिएको)

२.	उद्योग संचालनबाट हुनसक्ने वायु प्रदूषण र पानी प्रदूषणलाई न्यूनीकरण गरी वातावरण मैत्री बनाई संचालन गर्नुपर्ने।	उद्योगले वातावरण व्यवस्थापन योजनामा उल्लेखित वायु तथा पानी प्रदूषण नियन्त्रणका उपायहरू अपनाई संचालन गर्नेछ।
३.	उद्योगमा कार्यरत हुने कामदारलाई उद्योग सम्बन्धी विविन्न तालिम दिई क्षमता विकास गराउनु पर्ने।	उद्योगमा कार्यरत हुने कामदारलाई नयाँ सीप र विधिमा प्रशिक्षण तथा तालिम दिइनेछ (अध्याय ७.१ र ८.१ मा समावेश गरिएको)।
४.	स्थानीय विकासका लागि CSR मार्फत सहयोग गर्नु पर्ने।	उद्योगले औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०७६ बमोजिम स्थानीयको लागि सामाजिक उत्तर्दायित्वका क्रियाकलापको संचालन गर्नेछ।
५.	श्रम ऐन र नियमावलीको पालना गर्नुपर्ने।	उद्योगले श्रम ऐन, २०७४ र श्रम नियमावली, २०७५ मा उल्लेख भए अनुरूप सबै व्यवस्थाको पूर्ण पालना गर्नेछ।
६.	वातावरण ऐन, नियमावली, मापदण्डको पूर्ण पालना गर्नुपर्ने।	उद्योगले निर्माण तथा संचालन चरणमा यस प्रतिवेदनको अध्याय ४ मा उल्लेखित सबै नीति, कानून तथा मापदण्डको पूर्ण पालना गर्नेछ।
७.	ठोस फोहोरको पूर्ण व्यवस्थापन गर्नुपर्ने।	उद्योगले वातावरण व्यवस्थापन योजनामा उल्लेख भए अनुरूप ठोस फोहोरको व्यवस्थापन गर्नेछ।

सरोकारवालाहरूबाट सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा उठेका सवाललाई वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन अध्ययन टोलीका विज्ञहरूद्वारा विश्लेषण गरी समस्याहरूको समाधानका लागि न्यूनीकरणका उपायहरू यस वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदनमा उल्लेख गरिएको छ र उल्लेख भएका सबै न्यूनीकरणका उपायहरू अवलम्बन गर्न प्रस्तावक प्रतिबद्ध हुनेछ।

३.५ सार्वजनिक सूचना प्रकाशन

प्राइम स्टील प्रा. लि. को स्थापनाको वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन अध्ययनका लागि ७ दिने सार्वजनिक सूचना मिति २०८२/१०/०४ मा सौर्य दैनिक पत्रिकामा प्रकाशित भएको

थियो र वातावरण संरक्षण नियमावली २०७७ को आवश्यकता अनुसार वडा (८, ९) कार्यालयको सूचना बोर्डमा टाँस गरिएको थियो। सार्वजनिक सूचनाको प्रतिलिपि यस प्रतिवेदनको अनुसूची १ मा समावेश गरिएको छ। सम्बन्धित नगरपालिका र वडा कार्यालयहरू, विद्यालय, र अन्य सरोकारवालाहरूलाई ७ दिन भित्र आयोजना प्रभावित क्षेत्रको भौतिक, जैविक, रसायनिक, सामाजिक-आर्थिक र सांस्कृतिक वातावरणमा सम्भावित अनुकूल र प्रतिकूल प्रभावहरू सम्बन्धी आफ्नो राय र सुझाव पठाउन अनुरोध गरिएको थियो।

तालिका ३.९: सूचना टाँस गरिएका कार्यालय/स्थानहरू

क्षेत्र	सूचना टाँस गरिएका कार्यालय/स्थानहरू
पालिका र वडा	पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ९ को वडा कार्यालय पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ८ को वडा कार्यालय

३.६ सिफारिस पत्र

सार्वजनिक सूचना प्रकाशित भएको ७ दिन पछि स्थानियवासी र अन्य सरोकारवालाहरूको राय सुझाव आए-नआएको खुलाई पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ८ र ९ को कार्यालयबाट सिफारिस पत्र संकलन गरियो। उक्त सिफारिस पत्रहरू यस प्रतिवेदनको अनुसूची ४ मा समावेश गरिएको छ।

३.७ तथ्याङ्कको विश्लेषण

प्रस्ताव कार्यान्वयन हुने क्षेत्रको अध्ययन गर्दा प्राप्त भएका तथ्याङ्क तथा जानकारीलाई संक्षिप्तिकरण गर्ने, आवश्यकता अनुसार तालिकामा राख्ने तथा प्रतिवेदनको उपयुक्त भागहरूमा विश्लेषण गरी समावेश गरियो। विद्यमान भौतिक, जैविक, रसायनिक, सामाजिक-आर्थिक र साँस्कृतिक तथ्यांक र जानकारीको आधारमा प्रस्ताव कार्यान्वयनबाट वातावरणमा पर्न सक्ने सकारात्मक र नकारात्मक प्रभावका पक्षहरू मूल्यांकन गरियो साथै भविष्यमा हुन सक्ने सकारात्मक र नकारात्मक प्रभावहरूको पनि आंकलन गरिएको थियो।

३.८ प्रभावको पहिचान, आँकलन तथा उल्लेखनीय प्रभावको मूल्याङ्कन गर्दा अपनाइएको विधि

क) वातावरणीय प्रभाव पहिचान विधि

- **चेकलिष्ट**

सम्भावित प्रभावहरू समावेश गरी जानकारी व्यवस्थित गर्न चेकलिष्टको प्रयोग गरियो। चेकलिष्टमा उद्योगका गतिविधिहरूद्वारा प्रभावित हुनसक्ने वातावरणीय सूचकहरूको सूची समावेश गरिएको थियो।

- **KII**

- उद्योग स्थापना तथा संचालनबाट वातावरणका विभिन्न पक्षहरूमा पर्न सक्ने प्रभाव र प्रभावित क्षेत्रको सामाजिक, आर्थिक तथा सांस्कृतिक जानकारीको लागि पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ९ का वडा अध्यक्ष सँग मिति २०८२/०४/२८ गते र वडा नं. ८ का वडा अध्यक्ष सँग मिति २०८२/०९/२२ गते प्रमुख सूचनादाता अन्तरवार्ता (KII) गरिएको थियो।

तालिका ३.१०: प्रमुख सूचनादाता अन्तर्वार्ता

क्र.सं.	प्रमुख सूचनादाताको नाम	पद	ठेगाना
१.	किशोरी साह	वडा अध्यक्ष	पोखरीया नगरपालिका वडा नं. ८
२.	नौसाद आलम	वडा अध्यक्ष	पोखरीया नगरपालिका वडा नं. ९

- **FGD**

यस आयोजना प्रति स्थानीयहरूको दृष्टिकोण, यसका सम्भावित प्रभावहरू, र आयोजनाबाट उनीहरूको अपेक्षाहरू बारे जानकारी संकलन गर्न २ वटा पुरुष लक्षित, २ वटा महिला लक्षित र २ वटा युवा लक्षित समूह छलफल गरिएको थियो। यस सम्बन्धि माइन्सूटहरू अनुसूची ८ मा राखिएको छ।

- **विज्ञ राय**

क्षेत्रगत विज्ञहरूको राय तथा सुझाव पनि वातावरणीय प्रभाव पहिचान प्रक्रियामा प्रयोग गरिने एक महत्त्वपूर्ण विधि मानिन्छ। यस विधिमा विभिन्न विषयहरूका विज्ञहरूको ज्ञान र अनुभवको उपयोग गरी वातावरणीय प्रभाव पहिचान गरिन्छ। तसर्थ, यस उद्योगको वातावरणीय प्रभाव पहिचान प्रक्रियामा पनि यस विधिको प्रयोग गरियो।

ख) प्रभाव पूर्वानुमान विधि

वातावरणीय प्रभावको पूर्वानुमान गर्न विभिन्न किसिमका प्रभाव अनुमानका सम्भावित तरिकाहरू छन्। तर कुनै पनि पूर्वानुमान विधिहरू सत प्रतिशत सही हुन सक्दैनन् तसर्थ नयाँ वा सुधारिएका विधिहरू लगातार विकास भइरहेका हुन्छन्। यस अध्ययनमा पनि वातावरणीय प्रभावको पूर्वानुमान गर्न विशेषज्ञ ज्ञान, प्रमुख सूचनादाता अन्तरवार्ता (KII), लक्षित समूह छलफल (FGD), स्थानिय तथा सरोकारवालाहरूसँग छलफल तथा क्षेत्र अवलोकन विधिहरू नै अपनाएको थियो।

ग) वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन विधि

विज्ञहरूको विज्ञता, स्थलगत सर्भेक्षण, प्रमुख सूचनादाता अन्तरवार्ता र चेकलिष्ट तथा सामुहिक छलफलको आधारमा वातावरणीय प्रभावहरूको पहिचान गरियो। प्रस्तावित आयोजना क्षेत्रको वातावरणीय डकुमेन्टेसन गरियो र वातावरणीय मुद्दाहरूको थप पहिचानको लागि विश्लेषण गरियो। उद्योग स्थापनाका लागि गरिने निर्माण कार्य र संचालनसँग सम्बन्धित प्रभावहरू प्रकृति, परिमाण, सीमा र अवधि राष्ट्रिय वातावरण प्रभाव मूल्याङ्कन निर्देशिका २०५० अनुसार पहिचान, मूल्यांकन र पूर्वानुमान गरियो। सो निर्देशिकाले प्रभावहरूको पहिचानको आधारहरूलाई संख्यात्मक मापन सहित गरिएको प्रावधान तालिका ३.११ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ३.११: प्रभावको तह आंकलन गर्ने आधार

परिमाण	मापन	सीमा	मापन	अवधि	मापन (वर्ष)
उच्च	६०	क्षेत्रीय	६०	दीर्घकालीन	२०
मध्यम	२०	स्थानीय	२०	मध्यकालीन	१०
निम्न	१०	स्थलगत	१०	अल्पकालीन	०५

(स्रोत- वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७)

यस आयोजनाले पार्ने प्रभावहरूको मूल्याङ्कन (तालिका ३.१२) मा दिए अनुरूप परिमाण, सीमा र अवधिको संचयी संख्यात्मक परिमाणको आधारमा गरियो। संचयी परिमाण ४५ अंक भन्दा कम भएका प्रभावहरू नगण्य मानियो भने ४५ देखि ७५ अंक सम्म संचयी परिमाण आएका प्रभावहरूलाई मध्यम महत्वपूर्ण प्रभाव मानियो। ७५ भन्दा माथिको परिमाण पाउने प्रभावहरूलाई व्यवस्था गरिए अनुसार अत्यधिक महत्वपूर्ण प्रभावको रूपमा लिइयो।

तालिका ३.१२: संचयी परिमाणको आधारमा प्रभावहरूको मूल्याङ्कन

क्र. स.	संचयी परिमाण	मूल्याङ्कन
१	<४५	नगण्य
२	४५-७५	मध्यम महत्वपूर्ण
३	>७५	अत्यधिक महत्वपूर्ण

(स्रोत- राष्ट्रिय वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन निर्देशिका, २०५०)

३.९ मस्यौदा प्रतिवेदनको तयारी

प्रस्तावित आयोजनाको कार्यान्वयनबाट हुन सक्ने नकारात्मक प्रभावको न्यूनीकरण र सकारात्मक प्रभावहरूको बढोत्तरी उपायहरू यस वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदनमा उल्लेख गरिएको छ। साथै, वातावरणीय प्रभावहरूको व्यवस्थापनको लागि वातावरणीय व्यवस्थापन योजना, प्रभाव न्यूनीकरणका उपायहरू कार्यान्वयन भए-नभएको अनुगमनका लागि वातावरणीय अनुगमन योजना सहित् वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ को अनुसूची १२ को ढाँचामा यो वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदन तयार पारिएको छ।

परिच्छेद ४: प्रस्तावसँग सम्बन्धित नीति, कानून तथा मापदण्ड

नेपाल सरकार तथा स्थानीय र प्रदेश तहबाट कार्यान्वयनमा रहेका र प्रस्तावसँग सम्बन्ध राख्ने ऐन, नियमावली, सन्धी सम्झौता पालना गर्न प्रस्तावक प्रतिबद्ध छ।

तालिका ४.१: नेपालको संविधान

संविधान	धारा/ उपधारा	सम्बन्धित बुँदा
नेपालको संविधान	धारा ३०	प्रत्येक नागरिकलाई स्वच्छ तथा स्वस्थ वातावरणमा बाँच्न पाउने हक हुनेछ।
	धारा ३० को उपधारा २	वातावरणीय प्रदूषण वा हासबाट हुने क्षति बापत पीडितलाई प्रदूषकबाट कानून बमोजिम क्षतिपूर्ति पाउने हक हुनेछ।

तालिका ४.२: नीति/रणनीति

नीति, योजना र रणनीति	परिच्छेद र खण्ड	सम्बन्धित बुँदा
सोह्रौँ पञ्चवर्षीय योजना (२०८१/८२-२०८५/८६)	३.४ (७)	आधुनिक प्रविधि एवम् स्वच्छ उर्जाको उपयोग गरी उत्पादन तथा पारवहन लागत कटौती गर्दै उत्पादकत्व तथा प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता अभिवृद्धि गर्ने
	२.४ (१)	सार्वजनिक तथा निजी निर्माणका लागि स्वदेशी उद्योगसँगको सहकार्यमा निर्माण सामग्री उत्पादन गर्ने
	२.४ (२)	उत्पादन तथा उत्पादकत्व अभिवृद्धि गर्ने
	२.४ (७)	उत्पादनमूलक उद्योगको विकास र संरक्षण गर्ने
	३.५ (१३)	उद्योगका लागि आवश्यक सीपयुक्त जनशक्तिको उपलब्धता सुनिश्चित गर्न कार्यस्थलमा आधारित तालिमदेखि विश्वविद्यालय र तालिम केन्द्रसँग समन्वयमा दक्ष जनशक्ति उत्पादन गर्ने
	३.५ (१७)	उत्पादकका हरेक उत्पादन बिक्रि हुने बजारको सुनिश्चितता गर्ने

नीति, योजना र रणनीति	परिच्छेद र खण्ड	सम्बन्धित बुँदा
फोहरमैला व्यवस्थापन राष्ट्रिय नीति, २०७९	७	फोहरमैलाको दिगो व्यवस्थापनद्वारा नागरिकको स्वच्छ र स्वस्थ वातावरणमा बाँच्न पाउने हकको सुनिश्चित गर्ने।
	८.१	घरेलु, औद्योगिक र सेवा क्षेत्रबाट उत्पादन हुने फोहरमैलाको व्यवस्थापनसम्बन्धी कानून तथा मापदण्डलाई मार्गदर्शन गर्नु
	८.२	फोहरमैलाबाट हुने वातावरणीय प्रदूषण र जनस्वास्थ्यमा पर्ने नकारात्मक असर न्यूनीकरण गर्नु
	९.३	फोहरमैलालाई स्रोतमै न्यूनीकरण गरी विसर्जन स्थलको उपयोगलाई दिगो बनाउने
राष्ट्रिय वातावरण नीति, २०७६	८.१ (१)	सबै प्रकारका प्रदूषण रोकथाम, नियन्त्रण र न्यूनीकरणका लागि प्रभावकारी प्रणाली स्थापना गरिनेछ।
	८.३ (१)	स्वच्छ तथा स्वस्थ वातावरण कायम गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ।
	८.३ (२)	वातावरण प्रदूषण गर्नेले सो बापत दायित्व व्यहोर्नु पर्ने व्यवस्था गरिनेछ।
राष्ट्रिय जलवायु परिवर्तन नीति, २०७६	८.५ (क)	उद्योग तथा यातायात क्षेत्रका हरितगृह ग्याँस उत्सर्जन हुने मुख्य विन्दु र कारकहरू पहिचान गरी न्यूनीकरणका लागि मापदण्डहरू बनाई लागु गरिनेछ।
	८.५ (ख)	उद्योग, यातायात र भौतिक पूर्वाधारको क्षेत्रमा ऊर्जा किफायती प्रविधि र विद्युतीय ऊर्जाको प्रयोगलाई प्रवर्द्धन गरिनेछ।
	८.५ (ग)	उद्योग, यातायात तथा भौतिक पूर्वाधार विकास गर्दा वातावरणमैत्री स्थानहरूको छनौट र जलवायुमैत्री प्रविधिहरूको प्रयोग गरिनेछ।
राष्ट्रिय जैविक विविधता रणनीति तथा कार्ययोजना,		यस रणनीतिको मुख्य उद्देश्य भनेको वन क्षतिको दरलाई घटाउने, जैविक संगलनतामा सुधार, प्रजातिहरूको वंशिक विविधता संरक्षण, वनमा आधारित जीविकोपार्जनमा वृद्धि, विकेन्द्रित क्षेत्रहरूको व्यवस्थापन गर्नु तथा राष्ट्रिय जैविक विविधता संरक्षण गर्नु हो।

नीति, योजना र रणनीति	परिच्छेद र खण्ड	सम्बन्धित बुँदा
(२०७१-२०७७)		
विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय नीति, २०७५	७.६	शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, उद्योग, पर्यटन, उर्जा, आवास, यातायात, खानेपानी, सरसफाई लगायतका पूर्वाधार र ऐतिहासिक तथा साँस्कृतिक सम्पदामा पर्नसक्ने विपद् जोखिम लेखाजोखा तथा नक्शाङ्कन गरी प्रचारप्रसार गरिनेछ।
	७.७	विपद् बाट व्यापार व्यवसाय, जनस्वास्थ्य र पोषणमा पर्न सक्ने सम्भाव्य जोखिम न्यूनीकरण गर्न विपद् जोखिम लेखाजोखा गरिनेछ।
	७.२४	विपद् जोखिमाबाट सुरक्षित भवन निर्माण कार्यलाई प्रोत्साहन गर्न राष्ट्रिय भवन संहिता र स्थानीय मापदण्डलाई समय सापेक्ष परिमार्जन गरी लागू गरिनेछ।
	७.२५	विकासका भौतिक पूर्वाधारहरूको डिजाइन तथा निर्माणका क्रममा जिखिम सुरक्षित पूर्वाधार नीति अवलम्बन गरिनेछ। साथै जलवायु परिवर्तन अनुकूलित पूर्वाधार निर्माणलाई समेत प्रोत्साहित गरिनेछ।
आपूर्ति नीति, २०६९	६	देशमा अत्यावश्यक वस्तु तथा सेवा सहज, सुलभ र नियमित रूपमा उचित गुणस्तर र मूल्यमा आपूर्ति हुने व्यवस्था मिलाई उपभोक्ताको हक हितको संरक्षण गर्ने।
	७.३	आपूर्ति हुने वस्तु र सेवाको गुणस्तर कायम गर्ने तथा यथार्थपरक लागत मूल्यको आधारमा उपभोक्ता मूल्य प्रणालीलाई स्थापित गराउने।
	८.१.७	स्थानीयस्तरमा उत्पादित वस्तु तथा सेवाको उपभोगलाई प्राथमिकता र प्रोत्साहन दिइनेछ।
	९.३.३	वस्तु तथा सेवाको लागत विश्लेषण गरी लागतमा उचित मुनाफाको प्रतिशत जोडी बिक्री मूल्य निर्धारण भए नभएको विश्लेषण गरिनेछ। साथै, वस्तु तथा सेवाको संचय मापदण्ड तयार गरिनेछ। मापदण्ड विपरीत संचय गर्ने र अनुचित

नीति, योजना र रणनीति	परिच्छेद र खण्ड	सम्बन्धित बुँदा
		मुनाफा लिई व्यापारिक क्रियालकाप गर्ने प्रवृत्तिलाई निरूत्साहित गर्न यस सम्बन्धी कानूनको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा जोड दिइनेछ।
औद्योगिक नीति, २०६७	६	सार्वजनिक, निजी र सहकारी क्षेत्रको प्रभावकारी, समन्वयात्मक र सामञ्जस्यपूर्ण सहकार्यमा दिगो एवम् बृहत् आधारसहितको औद्योगिक विकासको माध्यमबाट राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा उल्लेख्य योगदान पुर्याई गरिवी न्यूनीकरणमा सघाउ पुर्याउने।
	७.१	स्थानीय स्रोत, कच्चा पदार्थ, सीप र साधनको परिचालन गरी सन्तुलित राष्ट्रिय तथा क्षेत्रीय विकासमा उद्योग क्षेत्रको योगदान बढाउने।
	८.९	आफ्नै प्रयासमा वातावरण मैत्री प्रविधि एवम् ऊर्जा वचत गर्ने उद्योगहरूलाई प्राविधिक र आर्थिक सहयोग पुर्याइनेछ।

तालिका ४.३: ऐन

ऐन	दफा, उपदफा	सम्बन्धित बुँदा
संघ, प्रदेश र स्थानीय तह (समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध) ऐन, २०७७	दफा ३ को उपदफा १ (थ)	व्यापार, वस्तुको ढुवानी र सेवाको विस्तारमा आपसी सहयोग र समन्वय
	दफा ६ को उपदफा १ (ख) (२)	शिक्षा, स्वास्थ्य, वातावरण जस्ता विषयमा जनचेतनाको अभिवृद्धि
	दफा ६ को उपदफा १ (ख) (५)	सार्वजनिक स्वास्थ्य, उपभोक्ता हित, सार्वजनिक सेवा प्रवाहको गुणस्तर सम्बन्धमा प्रदेशस्तरको नियमन
वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६	दफा ३ को उपदफा १	प्रस्तावकले तोकिए बमोजिमको प्रस्तावको तोकिए बमोजिम वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्नेछ।

ऐन	दफा, उपदफा	सम्बन्धित बुँदा
संघ, प्रदेश र स्थानीय तह (समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध) ऐन, २०७७	दफा ३ को उपदफा १ (थ)	व्यापार, वस्तुको ढुवानी र सेवाको विस्तारमा आपसी सहयोग र समन्वय
	दफा ६ को उपदफा १ (ख) (२)	शिक्षा, स्वास्थ्य, वातावरण जस्ता विषयमा जनचेतनाको अभिवृद्धि
	दफा ६ को उपदफा १ (ख) (५)	सार्वजनिक स्वास्थ्य, उपभोक्ता हित, सार्वजनिक सेवा प्रवाहको गुणस्तर सम्बन्धमा प्रदेशस्तरको नियमन
	दफा ८	कसैले पनि यस ऐन बमोजिम वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन स्वीकृत नगराई कुनै पनि प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्न वा गराउन हुँदैन।
	दफा १५ को उपदफा २	कसैले पनि जनजीवन, जनस्वास्थ्य, एवं वातावरणमा उल्लेखनीय प्रतिकूल प्रभाव पार्ने गरी प्रदूषण गर्न वा उपदफा (१) बमोजिम नेपाल सरकारले निर्धारण गरेको मापदण्ड विपरीतको कुनै काम गर्न वा गराउन हुँदैन।
	दफा १५ को उपदफा ४	उपदफा (२) वा (३) विपरीत कसैले कुनै कार्य गरी वातावरणमा प्रतिकूल प्रभाव पारेको देखिएमा विभागले सम्बद्ध व्यक्ति, समूह, वा संस्थालाई प्रदूषण न्यूनीकरण वा निराकरणको उपाय अवलम्बन गर्न निर्देशन दिन, आवश्यक शर्त तोक्न वा वातावरणमा प्रतिकूल प्रभाव पर्ने गरी कुनै कार्य गर्न नपाउने गरी रोक लगाउन सक्नेछ।
भू-उपयोग ऐन, २०७६	-	भूमिको वर्गीकरण, समुचित उपयोग र प्रभावकारी व्यवस्थापनको माध्यमबाट अधिकतम र दिगो लाभ हासिल गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले सङ्घीय संसदले यो ऐन बनाएको छ।
	दफा ३ को उपदफा १	कसैले यस ऐन बमोजिम दर्ता नगराई उद्योगको स्थापना वा सञ्चालन गर्न वा गराउन हुँदैन।

ऐन	दफा, उपदफा	सम्बन्धित बुँदा
संघ, प्रदेश र स्थानीय तह (समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध) ऐन, २०७७	दफा ३ को उपदफा १ (थ)	व्यापार, वस्तुको ढुवानी र सेवाको विस्तारमा आपसी सहयोग र समन्वय
	दफा ६ को उपदफा १ (ख) (२)	शिक्षा, स्वास्थ्य, वातावरण जस्ता विषयमा जनचेतनाको अभिवृद्धि
	दफा ६ को उपदफा १ (ख) (५)	सार्वजनिक स्वास्थ्य, उपभोक्ता हित, सार्वजनिक सेवा प्रवाहको गुणस्तर सम्बन्धमा प्रदेशस्तरको नियमन
	दफा ७ को उपदफा २	उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि उद्योगको पूँजी वृद्धि, उद्देश्य थप, उद्देश्य परिवर्तन, उद्योगको ठाउँसारी वा स्थानान्तरण गर्नु पर्दा प्रचलित कानून बमोजिम वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन वा प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षण गर्नु पर्ने भएमा सो समेत गर्नु पर्नेछ।
	दफा ७ को उपदफा ३	उद्योग सञ्चालनको क्रममा वातावरणमा परेको वा पर्न सक्ने प्रतिकूल वातावरणीय असरको न्यूनीकरण गर्ने जिम्मेवारी सम्बन्धित उद्योगको हुनेछ।
बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५	दफा २ (ज)	“बालबालिका” भन्नाले अठार वर्ष उमेर पूरा नगरेको व्यक्ति सम्झनु पर्छ।
	दफा १७ को उपदफा ४	बाबु, आमा, परिवारका अन्य सदस्य वा संरक्षकले बालबालिकाको शिक्षा, स्वास्थ्य तथा शारीरिक वा मानसिक विकासमा असर पर्ने गरी श्रम गराउनु हुँदैन।
मुलुकी देवानी संहिता, २०७४	दफा ९	कुसैले पनि अन्य व्यक्तिलाई दुःख दिने, हैरानी हुने वा निजको इज्जत, प्रतिष्ठा वा सम्पत्तिमा क्षति पुग्ने गरी कुनै काम गर्न वा गराउन हुँदैन।
	दफा २० को उपदफा २ (ड)	कानूनको अधीनमा रही प्रत्येक नागरिकलाई कुनै पेशा, रोजगार, उद्योग, व्यवसाय गर्ने स्वतन्त्रता र अधिकार हुनेछ।

ऐन	दफा, उपदफा	सम्बन्धित बुँदा
संघ, प्रदेश र स्थानीय तह (समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध) ऐन, २०७७	दफा ३ को उपदफा १ (थ)	व्यापार, वस्तुको ढुवानी र सेवाको विस्तारमा आपसी सहयोग र समन्वय
	दफा ६ को उपदफा १ (ख) (२)	शिक्षा, स्वास्थ्य, वातावरण जस्ता विषयमा जनचेतनाको अभिवृद्धि
	दफा ६ को उपदफा १ (ख) (५)	सार्वजनिक स्वास्थ्य, उपभोक्ता हित, सार्वजनिक सेवा प्रवाहको गुणस्तर सम्बन्धमा प्रदेशस्तरको नियमन
	दफा ४३१ को उपदफा १ र २	कुनै व्यक्तिले आफ्नो नाममा रहेको सम्पत्ति केही रकम थप गरि वा नगरी अर्को व्यक्तिको सम्पत्तिसँग सट्टापट्टा गर्न सक्नेछ। यस संहिता बमोजिम सम्पत्ति सट्टापट्टा गर्दा कानून बमोजिम लिखत गर्नु पर्नेछ।
मुलुकी देवानी कार्यविधि संहिता, २०७४	-	देवानी मुद्दाको दायरी, कारवाही, सुनुवाई र किनारा तथा सोसँग सम्बन्धित अन्य कार्यविधि र त्यस्ता मुद्दामा भएको निर्णय कार्यन्वयन सम्बन्धी प्रचलित कानूनलाई संशोधन र एकीकरण गरी कार्यविधि कानूनलाई सरलीकृत र समयानुकूल बनाउन वाञ्छनीय भएकोले, नेपालको संविधानको धारा २९६ को उपधारा (१) बमोजिमको व्यवस्थापिका-संसदले यो ऐन बनाएको छ।
श्रम ऐन, २०७४	दफा ६ को उपदफा १	रोजगारदाताले श्रमिकलाई धर्म, वर्ण, लिङ्ग, जात जाति, उत्पत्ति, भाषा वा वैचारिक आस्था वा अन्य त्यस्तै आधार मध्ये कुनै कुराको आधारमा भेदभाव गर्न पाइने छैन।
	दफा ७ को उपदफा १	लिङ्गको आधारमा श्रमिकबीच समान मूल्यको काम (इक्वयल भ्यालु अफ वर्क) को लागि पारिश्रमिकमा भेदभाव गर्न हुँदैन।
	दफा ११ को उपदफा १ र ३	रोजगारदाताले रोजगार सम्झौता नगरी कसैलाई काममा लगाउन पाउने छैन। उपदफा (१) बमोजिम रोजगार सम्झौता गर्दा त्यस्तो सम्झौतामा

ऐन	दफा, उपदफा	सम्बन्धित बुँदा
संघ, प्रदेश र स्थानीय तह (समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध) ऐन, २०७७	दफा ३ को उपदफा १ (थ)	व्यापार, वस्तुको ढुवानी र सेवाको विस्तारमा आपसी सहयोग र समन्वय
	दफा ६ को उपदफा १ (ख) (२)	शिक्षा, स्वास्थ्य, वातावरण जस्ता विषयमा जनचेतनाको अभिवृद्धि
	दफा ६ को उपदफा १ (ख) (५)	सार्वजनिक स्वास्थ्य, उपभोक्ता हित, सार्वजनिक सेवा प्रवाहको गुणस्तर सम्बन्धमा प्रदेशस्तरको नियमन
		श्रमिकले पाउने पारिश्रमिक, सुविधा रोजगारीको शर्त तथा तोकिए बमोजिमको अन्य कुरारु समेत उल्लेख गर्नु पर्नेछ।
	दफा ८३ को उपदफा ३	कार्यालयले कार्यस्थलमा भएको दुर्घटना, व्यवसायजन्य रोग वा श्रमिक तथा अन्य व्यक्तिको स्वास्थ्य तथा सुरक्षा सम्बन्धमा रोजगारदातालाई आवश्यक सूचना तथा विवरण उपलब्ध गराउन निर्देशन दिन सक्नेछ।
स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४	दफा ११ को उपदफा २ (ज) को १२	वातावरण संरक्षण तथा जैविक विविधता सम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, तर्जुमा तथा त्यसको कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन
	दफा ११ को उपदफा २ (ज) को १३	स्थानीयस्तरमा वातावरणीय जोखिम न्यूनीकरण
	दफा ११ को उपदफा २ (ज) को १४	स्थानीयस्तरमा जनस्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर पर्ने किसिमका उपभोग्य वस्तुको बेचबिखन र उपभोग्य तथा वातावरणीय प्रदूषण र हानिकारक पदार्थहरूको नियन्त्रण, अनुगमन तथा नियमन
	दफा ११ को उपदफा २ (ज) को १९	स्थानीय बजार व्यवस्थापन, वातावरण संरक्षण र जैविक विविधता सम्बन्धी अन्य कार्य

ऐन	दफा, उपदफा	सम्बन्धित बुँदा
संघ, प्रदेश र स्थानीय तह (समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध) ऐन, २०७७	दफा ३ को उपदफा १ (थ)	व्यापार, वस्तुको ढुवानी र सेवाको विस्तारमा आपसी सहयोग र समन्वय
	दफा ६ को उपदफा १ (ख) (२)	शिक्षा, स्वास्थ्य, वातावरण जस्ता विषयमा जनचेतनाको अभिवृद्धि
	दफा ६ को उपदफा १ (ख) (५)	सार्वजनिक स्वास्थ्य, उपभोक्ता हित, सार्वजनिक सेवा प्रवाहको गुणस्तर सम्बन्धमा प्रदेशस्तरको नियमन
विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४	दफा ११ को उपदफा १ (ण)	विपद् जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धमा जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने, गराउने।
	दफा २० को उपदफा १ (ज)	फोहोरमैला तथा प्रदूषणको यथोचित व्यवस्थापन गरी यसबाट वातावरणमा र जनजीवनमा पर्न सक्ने नकारात्मक प्रभावलाई न्यूनीकरण गर्ने उपायहरू अपनाउने।
	दफा २१ (ख)	विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने
सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तराष्ट्रिय व्यापार नियन्त्रण ऐन, २०७३	दफा ३ को उपदफा (१)	कसैले पनि दुर्लभ वा लोपोन्मुख वन्यजन्तु वा वनस्पति वा सो को नमुना खरिद बिक्री गर्न, आफूसँग राख्न, प्रयोग गर्न, रोप्न, हुर्काउन, नियन्त्रित प्रजनन गर्न, ओसारपसार गर्न वा निकासी वा पैठारी गर्न वा गराउन हुँदैन।
फोहोरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०६८	दफा ५ को उपदफा २	आफ्नो क्षेत्रभित्र विसर्जन हुने सक्ने फोहोरमैलाको विसर्जन वा पुनः प्रयोगको व्यवस्था मिलाई बाँकी फोहोरमैलामात्र निष्काशन गरी फोहोरमैलाको परिमाणलाई घटाउनु प्रत्येक व्यक्ति, संस्था वा निकायको कर्तव्य हुनेछ।
	दफा ६ को उपदफा १	स्थानीय तहले फोहोरमैलालाई कम्तीमा जैविक र अजैविक लगायत विभिन्न प्रकारमा विभाजन गरी स्रोतमै छुट्याउने गरी तोक्नु पर्नेछ।

ऐन	दफा, उपदफा	सम्बन्धित बुँदा
संघ, प्रदेश र स्थानीय तह (समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध) ऐन, २०७७	दफा ३ को उपदफा १ (थ)	व्यापार, वस्तुको ढुवानी र सेवाको विस्तारमा आपसी सहयोग र समन्वय
	दफा ६ को उपदफा १ (ख) (२)	शिक्षा, स्वास्थ्य, वातावरण जस्ता विषयमा जनचेतनाको अभिवृद्धि
	दफा ६ को उपदफा १ (ख) (५)	सार्वजनिक स्वास्थ्य, उपभोक्ता हित, सार्वजनिक सेवा प्रवाहको गुणस्तर सम्बन्धमा प्रदेशस्तरको नियमन
	दफा ३८ (ज)	स्थानीय तहले तोकेको ठाउँमा बाहेक जनस्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर पर्ने गरी सडक वा अन्य सार्वजनिक स्थानमा कुनै पनि किसिमको हानिकारक फोहरमैला राख्ने, फाल्ने, थुपर्ने वा निष्काशन गर्न काम गरेमा यस ऐन बमोजिम कसूर गरेको मानिनेछ।
कम्पनी ऐन, २०६३	-	आर्थिक उदारीकरणद्वारा उद्योग, व्यापार र व्यवसायका क्षेत्रमा लगानी प्रवर्द्धन गरी मुलुकको आर्थिक विकासमा गतिशीलता ल्याउन तथा कम्पनीको संस्थापना, सञ्चालन तथा प्रशासनलाई अझ बढी सुगम, सरल र पारदर्शी बनाउन कम्पनी सम्बन्धी कानूनलाई संशोधन र एकीकरण गर्न वाञ्छनीय भएकोले प्रतिनिधिसभाको घोषणा, २०६३ जारी भएको पहिलो वर्षमा प्रतिनिधिसभाले यो ऐन बनाएको छ।
	दफा ३ को उपदफा (१)	मुनाफाको उद्देश्य लिई कुनै उद्यम गर्न चाहने व्यक्तिले एकलै वा अरूसँग समूहबद्ध भई प्रबन्धपत्रमा उल्लेख भए बमोजिम एक वा एकभन्दा बढी उद्देश्य प्राप्तिका लागि कम्पनी संस्थापना गर्न सक्नेछ।
	दफा ४ को उपदफा (१)	दफा ३ बमोजिम कम्पनीको संस्थापना गर्न चाहने व्यक्तिले विद्युतीय माध्यमबाट कम्पनीको प्रस्तावित

ऐन	दफा, उपदफा	सम्बन्धित बुँदा
संघ, प्रदेश र स्थानीय तह (समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध) ऐन, २०७७	दफा ३ को उपदफा १ (थ)	व्यापार, वस्तुको ढुवानी र सेवाको विस्तारमा आपसी सहयोग र समन्वय
	दफा ६ को उपदफा १ (ख) (२)	शिक्षा, स्वास्थ्य, वातावरण जस्ता विषयमा जनचेतनाको अभिवृद्धि
	दफा ६ को उपदफा १ (ख) (५)	सार्वजनिक स्वास्थ्य, उपभोक्ता हित, सार्वजनिक सेवा प्रवाहको गुणस्तर सम्बन्धमा प्रदेशस्तरको नियमन
		नाम स्वीकृतिको लागि कार्यालय समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ।
बाल श्रम (निषेध र नियमित गर्ने) ऐन, २०५६	दफा ३ को उपदफा १	कसैले पनि चौध वर्ष उमेर पूरा नगरेका बालकलाई श्रमिकको रूपमा काममा लगाउनु हुँदैन।
	दफा ३ को उपदफा २	कसैले बालकलाई अनुसूचीमा उल्लिखित जोखिमपूर्ण व्यवसाय वा काममा लगाउनु हुँदैन।
	दफा ९ को उपदफा २	बालकलाई काममा लगाउँदा दिनमा ६ घण्टा र एक सप्ताहमा छत्तिस घण्टाभन्दा बढी अतिरिक्त पारिश्रमिक दिई वा नदिई काममा लगाउनु हुँदैन।
	दफा ९ को उपदफा ३	बालकलाई प्रत्येक दिन लगातार तीन घण्टा काम गरेपछि आधा घण्टा आराम गर्ने समय र प्रत्येक सप्ताहमा एक दिनको बिदा दिनुपर्नेछ।
भवन ऐन, २०५५ (संशोधित २०६७)	दफा १०	कुनै व्यक्ति, संस्था वा सरकारी निकायले भवन निर्माण गर्दा भवन संहितामा तोकिएको स्तर अनुरूप बनाउनु पर्नेछ। त्यसरी भवन निर्माण गर्दा सो भवनको नक्सा र डिजाइन जुन स्तरको डिजाइकर्ता, इञ्जिनियर वा आर्किटेक्टबाट प्रमाणित गराइएको हो कम्तीमा सोही स्तरको डिजाइनकर्ता वा नजिको प्रतिनिधि, इञ्जिनियर वा आर्किटेक्टको रेखदेखमा निर्माण गर्नु पर्नेछ।
	दफा ११ को उपदफा २	यो ऐन लागू भएको गाँउपालिका क्षेत्रभित्र दफा ८ मा उल्लिखित “क” वा “ख” वर्गको भवन निर्माण

ऐन	दफा, उपदफा	सम्बन्धित बुँदा
संघ, प्रदेश र स्थानीय तह (समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध) ऐन, २०७७	दफा ३ को उपदफा १ (थ)	व्यापार, वस्तुको ढुवानी र सेवाको विस्तारमा आपसी सहयोग र समन्वय
	दफा ६ को उपदफा १ (ख) (२)	शिक्षा, स्वास्थ्य, वातावरण जस्ता विषयमा जनचेतनाको अभिवृद्धि
	दफा ६ को उपदफा १ (ख) (५)	सार्वजनिक स्वास्थ्य, उपभोक्ता हित, सार्वजनिक सेवा प्रवाहको गुणस्तर सम्बन्धमा प्रदेशस्तरको नियमन
		गर्न चाहने व्यक्ति, संस्था वा सरकारी निकायले भवनको नक्सा र डिजाइन तयार गरी शहरी विकास कार्यालयबाट स्वीकृत गराउनु पर्नेछ।
	दफा १२ को उपदफा १	नगरपालिकाले भवन संहितामा उल्लिखित मापदण्ड विपरीत हुने गरी नक्सा स्वीकृत गर्नु हुँदैन।
ट्रेड यूनियन ऐन, २०४९	दफा ३ को उपदफा १	सम्बन्धित प्रतिष्ठानका कामदारहरूले आफ्नो पेशागत हक हितको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्न प्रतिष्ठानस्तरको ट्रेड यूनियनहरूको गठन गर्न सक्नेछन्।
	दफा ४ को उपदफा २ (१)	उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि प्रतिष्ठान बाहिरका एकै प्रकृतिका उद्योग, व्यापार व्यवसाय वा सेवाका काम गर्ने कम्तीमा पाँचसय जना कामदार वा स्वरोजगारहरूले पनि आपसमा सम्झौता गरी ट्रेड यूनियन संघ गठन गर्न सक्नेछन्।
जलस्रोत ऐन, २०४९	दफा १९ को उपदफा २	उपदफा (१) बमोजिम तोकिएको जलस्रोतको प्रदूषण सहन-सीमा नाघ्ने गरी कसैले पनि कुनै किसिमको फोहरमैला, औद्योगिक निकास, विष, रसायनिक वा विषालु पदार्थ हाली वा प्रयोग गरी जलस्रोतलाई प्रदूषित गर्नु हुँदैन।
	दफा १९ को उपदफा ३	कुनै जलस्रोत प्रदूषित भए नभएको वा कुनै जलस्रोत उपयोगको सम्बन्धमा दफा १८ को उपदफा (१) बमोजिम तोकिएको गुणस्तर भए नभएको सम्बन्धमा

ऐन	दफा, उपदफा	सम्बन्धित बुँदा
संघ, प्रदेश र स्थानीय तह (समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध) ऐन, २०७७	दफा ३ को उपदफा १ (थ)	व्यापार, वस्तुको ढुवानी र सेवाको विस्तारमा आपसी सहयोग र समन्वय
	दफा ६ को उपदफा १ (ख) (२)	शिक्षा, स्वास्थ्य, वातावरण जस्ता विषयमा जनचेतनाको अभिवृद्धि
	दफा ६ को उपदफा १ (ख) (५)	सार्वजनिक स्वास्थ्य, उपभोक्ता हित, सार्वजनिक सेवा प्रवाहको गुणस्तर सम्बन्धमा प्रदेशस्तरको नियमन
		तोकिएको अधिकारीले आवश्यकता अनुसार परीक्षण गर्न गराउन सक्नेछ।
	दफा २०	जलस्रोतको उपयोग गर्दा भू-क्षय, बाढी पहिरो वा यस्तै अरु कारणद्वारा वातावरणमा उल्लेखनीय प्रतिकूल असर नपर्ने गरी गर्नुपर्नेछ।
भू तथा जलाधार संरक्षण ऐन, २०३९	दफा ३ (१)	भू तथा जलाधार संरक्षणको लागि आवश्यक देखेमा नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी नेपालको कुनै क्षेत्रलाई चार किल्ला खुलाई संरक्षित जलाधार क्षेत्र घोषणा गर्न सक्नेछ।
	दफा १७	कसैले संरक्षित जलाधार क्षेत्रमा दफा ४ बमोजिम गरिएको कुनै कार्य नास्न, मास्न, बिगार्न वा हेरफेर गर्न गराउन हुँदैन।
नेपाल गुणस्तर (प्रमाण चिन्ह) ऐन, २०३७	दफा ७	कुनै उत्पादक, निर्माता, वितरक वा सेवा प्रदान गर्ने व्यक्तिले कुनै पदार्थ वा प्रक्रियाको सम्बन्धमा प्रमाण चिन्ह लगाउन चाहेमा यस ऐन अन्तर्गत इजाजतपत्र लिनु पर्नेछ।
	दफा ७क को उपदफा (१)	कुनै व्यक्तिले कुनै पदार्थ नेपाल गुणस्तर अनुरूप छ भनी प्रचार प्रसार गर्न चाहेमा त्यस्तो व्यक्तिले कार्यालयको स्वीकृति लिनु पर्नेछ।
	दफा ८ को उपदफा (२)	इजाजतपत्र प्राप्त गरेका व्यक्तिले पनि निर्धारित गुणस्तर अनुकूल नरहेका पदार्थको सम्बन्धमा

ऐन	दफा, उपदफा	सम्बन्धित बुँदा
संघ, प्रदेश र स्थानीय तह (समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध) ऐन, २०७७	दफा ३ को उपदफा १ (थ)	व्यापार, वस्तुको ढुवानी र सेवाको विस्तारमा आपसी सहयोग र समन्वय
	दफा ६ को उपदफा १ (ख) (२)	शिक्षा, स्वास्थ्य, वातावरण जस्ता विषयमा जनचेतनाको अभिवृद्धि
	दफा ६ को उपदफा १ (ख) (५)	सार्वजनिक स्वास्थ्य, उपभोक्ता हित, सार्वजनिक सेवा प्रवाहको गुणस्तर सम्बन्धमा प्रदेशस्तरको नियमन
		प्रमाण-चिन्हको प्रयोग वा त्यसको आकार प्रकारमा भ्रम हुन सक्ने कुनै चिन्ह प्रयोग गर्न हुँदैन।
स्टाण्डर्ड नाप र तौल ऐन, २०२५	दफा २० को उपदफा (१)	दफा १४ र २४ बमोजिम नेपाल सरकारले अन्यथा अनुमति दिएमा बाहेक प्रचलित कानूनमा वा प्रचलनमा जेसुकै भए तापनि यो ऐन लागू भएको तीन महिना पछि यो ऐन लागू भएको क्षेत्रभित्र वा यो ऐन लागू भएको कारोबार र मालसामानको सम्बन्धमा स्टान्डर्ड नाप वा तौल बाहेक अरु किसिमको नाप वा तौलको व्यवहार गर्न वा त्यस्तो कुनै नाप वा तौलको इकाईद्वारा कुनै वस्तुको मूल्य किटन वा परिमाण तोक्न हुँदैन।
	दफा २२	व्यापारिक नाप वा तौलमा नाप्ने नाप र तौलने तौलको संज्ञा र परिमाण स्पष्टरूपले अङ्कित भएको हुनु पर्छ र तोकिए बमोजिम जाँचको स्पष्ट छाप लगाईएको हुनु पर्छ।
भूमि सम्बन्धी ऐन, २०२१	दफा ५६	यो ऐन बमोजिम कुनै कुराको जाँचबुझ गर्ने प्रयोजनको निमित्त सम्बन्धित गाँउपालिका वा नगरपालिका, अड्डा, समिति वा अधिकारीले सम्बन्धित जुनसुकै व्यक्तिको घर जग्गामा पूर्वसूचना दिई परवेश गर्न पाउनेछ। तर, त्यस्तो अधिकारीले कसैको घर जग्गामा प्रवेश गर्दा गाँउपालिका वा नगरपालिकाको १ जना सदस्यलाई साक्षी राख्नुपर्छ।

ऐन	दफा, उपदफा	सम्बन्धित बुँदा
संघ, प्रदेश र स्थानीय तह (समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध) ऐन, २०७७	दफा ३ को उपदफा १ (थ)	व्यापार, वस्तुको ढुवानी र सेवाको विस्तारमा आपसी सहयोग र समन्वय
	दफा ६ को उपदफा १ (ख) (२)	शिक्षा, स्वास्थ्य, वातावरण जस्ता विषयमा जनचेतनाको अभिवृद्धि
	दफा ६ को उपदफा १ (ख) (५)	सार्वजनिक स्वास्थ्य, उपभोक्ता हित, सार्वजनिक सेवा प्रवाहको गुणस्तर सम्बन्धमा प्रदेशस्तरको नियमन
	दफा ५९ (१)	नेपाल सरकारले आवश्यक सुविधा दिई सुचित आदेशद्वारा कुनै क्षेत्रको जग्गामा कुनै खास वा खास जातका एक वा बढी वली लगाई सोही सूचनामा निर्धारण गरिएको तरिका र व्यवस्था समेत अपनाई खेती गर्ने निर्देशन दिन सक्नेछ र सो निर्देशन बमोजिम खेती गर्नु सम्बन्धित जग्गावाला र मोहीको कर्तव्य हुनेछ।
साझेदारी ऐन, २०२०	दफा ५	साझेदारी खडा भएको ६ महिनाभित्र सो साझेदारीलाई यस ऐन बमोजिम सम्बन्धित विभागको लगतमा दर्ता गराउनु पर्छ।
	दफा ७	पहिले रजिष्ट्रेशन भैराखेको अरू फर्मको नाम र कम्पनी ऐन अन्तर्गत रजिष्ट्रेशन भैराखेको लिमिटेड कम्पनीको नाम मिल्ने गरी फर्मको नाम राख्न हुँदैन।
	दफा ११ (ख) को उपदफा (१) (घ)	उद्योग सम्बन्धी फर्मले कार्य सञ्चालन गरी सम्बन्धित विभागलाई जानकारी दिई वा नदिई उद्योग बन्द गरेमा, यस ऐन बमोजिम दर्ता भएको फर्म सम्बन्धित विभागले खारेज गर्न सक्नेछ।
	दफा १२ को उपदफा (१)	साझेदारीहरूको आपसमा भएको कबुलियतद्वारा साझेदारीमा हक र दायित्व कायम हुन्छ। यस्तो कबुलियत आपसको व्यवहारबाट अङ्कित भएको वा लिखित रूपमा पनि हुन सक्छ।

ऐन	दफा, उपदफा	सम्बन्धित बुँदा
संघ, प्रदेश र स्थानीय तह (समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध) ऐन, २०७७	दफा ३ को उपदफा १ (थ)	व्यापार, वस्तुको ढुवानी र सेवाको विस्तारमा आपसी सहयोग र समन्वय
	दफा ६ को उपदफा १ (ख) (२)	शिक्षा, स्वास्थ्य, वातावरण जस्ता विषयमा जनचेतनाको अभिवृद्धि
	दफा ६ को उपदफा १ (ख) (५)	सार्वजनिक स्वास्थ्य, उपभोक्ता हित, सार्वजनिक सेवा प्रवाहको गुणस्तर सम्बन्धमा प्रदेशस्तरको नियमन
संक्रामक रोग ऐन, २०२०	दफा २ को उपदफा (१)	नेपाल भर वा त्यसको कुनै भागमा मानिसमा कुनै संक्रामक रोग उब्जेमा वा फैलिएमा वा फैलिने सम्भावना देखिएमा नेपाल सरकारले सो रोग निर्मूल गर्न वा रोकथाम गर्न आवश्यक कारवाई गर्न सक्छ र सर्वसाधारण जनता वा कुनै व्यक्तिहरूको समूह उपर लागू हुने गरी आवश्यक आदेश जारी गर्न सक्नेछ।
	दफा २ को उपदफा (३)	उपदफा (१) वा (२) को सर्वसामान्यतामा प्रतिकूल असर नपर्ने गरी नेपाल सरकारले पैदल वा जुनसुकै सवारीको साधनबाट लगिने वा ल्याइने सफर गर्ने यात्रुको जाँचबुझ गर्न र त्यस्ता यात्रुलाई कुनै संक्रामक रोग लागेको छ भन्ने शङ्का लागेमा जाँचबुझ गर्न खटिएको कर्मचारीले त्यस्तो यात्रुलाई अस्पताल तथा अन्य स्थानहरूमा अलग गरी राख्न वा कुनै किसिमबाट ल्याउन लैजान वा सफर गर्नमा समेत निरीक्षण र नियन्त्रण गर्नको लागि आवश्यक आदेशहरू जारी गर्न सक्नेछ।
जलचर संरक्षण ऐन, २०१७	दफा ५ (ग)	प्रदेश र स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्रभित्र जलचरको संरक्षण गर्नु पर्नेछ।

तालिका ४.४: नियमावली/नियम

नियम तथा नियमावलीहरु	परिच्छेद र खण्ड	सम्बन्धित बुँदा
भू-उपयोग नियमावली, २०७९	नियम २०	यस नियमावलीमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि भूउयोग कार्यक्रम सञ्चालन भएको क्षेत्रमा कित्तानापी प्रयोजनको लागि जग्गा नापजाँच र स्वेस्ता तयार गर्दा तथा जग्गाको किसिम उल्लेख गर्दा यस नियमावली बमोजिम वर्गीकरण गरिएको भूउपयोग क्षेत्र उल्लरख गर्नु पर्नेछ।
औद्योगिक व्यवसाय नियमावली, २०७८	नियम ४ (१)	नियम ३ बमोजिम प्राप्त निवेदन जाँचबुझ गर्दा उद्योग दर्ताको लागि आवश्यक पर्ने कागजात र विवरण पूरा भएको देखिएमा उद्योग दर्ता गर्ने निकायले त्यस्तो उद्योग दर्ता गरी सम्बन्धित निवेदकलाई अनुसूची-३ बमोजिमको ढाँचामा उद्योग दर्ताको प्रमाणपत्र दिनु पर्नेछ।
	नियम ९ (१)	कुनै उद्योगले आफ्नो विद्यमान पूँजी वृद्धि, क्षमता वृद्धि वा उद्देश्य थप वा परिवर्तन गर्नको लागि ऐनको दफा १२ को उपदफा (१) बमोजिम स्वीकृति लिन चाहेमा देहायका कागजात र विवरणसहित अनुसूची-१२ बमोजिमको ढाँचामा उद्योग दर्ता गर्ने निकाय समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ।
वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७	नियम ३	ऐनको दफा ३ को उपदफा (१) को प्रयोजनको लागि प्रस्तावकले अनुसूची-१ मा उल्लिखित प्रस्तावको हकमा संक्षिप्त वातावरणीय अध्ययन, अनुसूची-२ मा उल्लिखित प्रस्तावको हकमा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण र अनुसूची-३ मा उल्लिखित प्रस्तावको हकमा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गर्नु पर्नेछ।
	नियम ४ (१)	प्रस्तावकले वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदन तयार गर्नु अघि ऐनको दफा ५ को

नियम तथा नियमावलीहरू	परिच्छेद र खण्ड	सम्बन्धित बुँदा
		उपदफा (१) बमोजिम क्षेत्र निर्धारण गर्नु पर्नेछ।
	नियम ५ (१) (ग)	वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनसँग सम्बन्धित कार्यसूची अनुसूची-८ बमोजिम।
	नियम ६ (१)	ऐनको दफा ३ को उपदफा (५) को प्रयोजनको लागि प्रस्तावकले वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन तयारीको सिलसिलामा प्रस्तावको कार्यान्वयनबाट प्रभावित हुने क्षेत्रमा प्रस्तावको बारेमा सार्वजनिक सुनुवाईको आयोजना गरी राय सुझाव सङ्कलन गर्नु पर्नेछ।
	नियम ७ (३)	उपनियम (२) बमोजिमको सूचना संक्षिप्त वातावरणीय अध्ययन वा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण गर्नु पर्ने प्रस्तावको हकमा कुनै एक स्थानीय पत्रिकामा र वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गर्नु पर्ने प्रस्तावको हकमा राष्ट्रियस्तरको कुनै एक दैनिक पत्रिकामा प्रकाशन गरी आफ्नो वेबसाइट भएमा सोमा समेत प्रकाशन गर्नु पर्नेछ।
	नियम १३	प्रस्तावकले कुनै प्रस्तावको वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन स्वीकृत भएको मितिले तिन वर्षभित्र त्यस्तो प्रस्ताव कार्यान्वयन प्रारम्भ गर्नु पर्नेछ।
विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली, २०७६	नियम ३ (ग)	विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धमा सङ्घ, प्रदेश जिल्ला तथा स्थानीय तहका सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरी विपद् व्यवस्थापनको लागि आवश्यक पर्ने भौतिक तथा प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने।
	नियम ४ (३) (ज)	आर्थिक सामाजिक विकास र वातावरण संरक्षण गर्दै विपद् जोखिम न्यूनीकरण, विपद् पूर्वतयारी, पुर्नलाभ तथा पुननिर्माणका क्रियाकलापलाई प्रभावकारी बनाउन सुभाव दिने।

नियम तथा नियमावलीहरू	परिच्छेद र खण्ड	सम्बन्धित बुँदा
स्टाण्डर्ड नाप र तौल (मोहरबन्द प्याकेज) नियमावली, २०७६	नियम ३ (१)	कुनै वस्तुको उत्पादक वा वितरकले वस्तु बिक्री वितरणको लागि प्याकिङ्ग गर्दा अनुसूची-१ मा उल्लेख गरिएको परिमाण बमोजिम हुने गरी स्टान्डर्ड प्याकेज बनाउनु पर्नेछ।
	नियम २ (१)	उपनियम (१) बमोजिम तोकिएको भन्दा फरक परिमाण हुने गरी बनाइएका मोहरबन्द प्याकेज बिक्री, वितरण गर्न बाधा पर्ने छैन।
सङ्कटापत्र वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तराष्ट्रिय व्यापार नियन्त्रण नियमावली, २०७६	नियम ६ (२)	नियम ३ बमोजिम संरक्षित वन्यजन्तु वा वनस्पति वा सोको नमुना राख्ने, प्रयोग गर्ने, रोप्ने, हुर्काउने, पालनपोषण गर्ने, उत्पादन गर्ने, बिउको रूपमा व्यापार गर्ने, ओसारपसार गर्ने वा निकासी, पैठारी वा पुनः निकासी गर्ने अनुमतिको लागि पेश भएको निवेदन उपर वयवस्थापन निकायले आवश्यक जाँचबुझ गरी सो उपर वैज्ञानिक निकायको परामर्श माग गर्न सक्नेछ।
श्रम नियमावली, २०७५	नियम १६ (१)	रोजगारदाताले प्रतिष्ठानको कामको प्रकृतिको आधारमा प्रतिष्ठानमा काम गर्ने समयको निर्धारण गरी सोको जानकारी सबै श्रमिकलाई गराउनु पर्नेछ।
	नियम ३४ (१)	ऐन तथा यस नियमावलीमा अन्यत्र लेखिएको बाहेक रोजगारदाताले कार्यस्थलमा कार्यरत श्रमिक तथा अन्य व्यक्तिको सुरक्षा तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति बनाउँदा प्रतिष्ठानको कार्य प्रकृति अनुसार कार्यस्थलमा अपनाउनु पर्ने सुरक्षा सतर्कता, श्रमिकको स्वास्थ्य, कार्यस्थलमा हुनसक्ने सम्भावित दुर्घटना, कार्यस्थलमा मेसिनरी यन्त्र उपकरण सञ्चालन गर्दा अपनाउनु पर्ने सावधानी, स्वास्थ्यका दृष्टिले संवेदनशील मानिने रसायनिक पदार्थको प्रयोग गर्दा अपनाउनु पर्ने सावधानी लगायत व्यवसायजन्य सुरक्षा तथा

नियम तथा नियमावलीहरू	परिच्छेद र खण्ड	सम्बन्धित बुँदा
		स्वास्थ्यको सुनिश्चितता गर्ने आधारलाई समेटिने गरी बनाउनु पर्नेछ।
	नियम ३८ (ख)	व्यवसायजन्य सुरक्षा तथा स्वास्थ्य सम्बन्धमा अपनाउनु पर्ने नीति वा भैरहेको नीतिमा सुधारको लागि रोजगारदातालाई सुझाव दिने
	नियम ५३ (ख)	निर्माण कार्यस्थलमा कामको सिलसिलामा श्रमिकलाई कुनै चोटपटक लागेमा तत्काल प्राथमिक उपचार गर्न सकिने व्यवस्था मिलाउने।
फोहोरमैला व्यवस्थापन नियमावली, २०७०	नियम ३ (२)	उपनियम (१) बमोजिम पृथकीकरण गरिएको रसायनिक वा हानिकारक फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्ने दायित्व सम्बन्धित उत्पादकको हुनेछ।
	नियम ५ (१)	हानिकारक, रसायनिक, जैविक वा अजैविक फोहोरमैला अन्य फोहोरमैलासँग मिसाई निष्काशन गर्न हुँदैन।
	नियम २४ (२) (क)	फोहोरमैला स्रोतमै घटाउने उपायहरू तथा प्रविधिको अवलम्बन गर्ने
भवन नियमवली, २०६६	नियम ३ (१)	ऐनको दफा ११ को उपदफा (१) मा उल्लिखित 'क' 'ख' वा 'ग' वर्गको भवन निर्माण गर्न चाहने व्यक्ति, संस्था वा सरकारी निकायले नक्सा स्वीकृतिको लागि नगरपालिका समक्ष अनुसूची-१ बमोजिमको ढाँचामा दरखास्त दिँदा डिजाइन समेत पेश गर्नु पर्नेछ।
बाल श्रम (निषेध र नियमन गर्ने) नियमावली, २०६२	नियम ४ (१)	बालकलाई श्रमिकको रूपमा काममा लगाउनु अघि निजले सो काम गर्न सक्ने नसक्ने विषयमा बालकको स्वास्थ्य परीक्षण गर्न प्रतिष्ठानले कामको प्रकृति र बालकको उमेर समेत उल्लेख गरी श्रम कार्यालयमा निवेदन दिनु पर्नेछ।

नियम तथा नियमावलीहरू	परिच्छेद र खण्ड	सम्बन्धित बुँदा
	नियम ६	प्रतिष्ठानमा काम गर्ने बालकले श्रम ऐन, २०४८ बमोजिम नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी समय समयमा तोकिएको पारिश्रमिक र भत्तामा कम नहुने गरी मासिक पारिश्रमिक र भत्ता पाउनेछ।
ट्रेड युनियन नियमावली, २०५०	नियम ५ (२) (च)	प्रतिष्ठान बाहिरका एकै प्रकृतिका उद्योग व्यवसायमा काम गर्ने कामदारहरूले आपसमा सम्झौता गरी ट्रेड युनियन संघ गठन गरेको भए त्यस्ता कामदारहरूको नाम, ठेगाना र कामको प्रकृति समेत स्पष्ट रूपमा खुलाउनु पर्ने।
जलस्रोत नियमावली, २०५०	नियम १७ (१)	जलस्रोतको उपयोग गर्न चाहने व्यक्ति वा संगठित संस्थाले अनुसूची-५ बमोजिमको ढाँचामा प्रस्तावित परियोजनासँग सम्बन्धित देहायको विवरणहरू खुलाई जिल्ला जलस्रोत समिति समक्ष तीनप्रति दरखास्त फाराम दिनु पर्नेछ।
	नियम १७ (१) (ड)	वातावरणीय प्रभाव विश्लेषण (परियोजनाले वातावरणमा पार्ने उल्लेखनीय प्रतिकूल प्रभावलाई न्यूनतम गर्न अपनाउने उपायहरू तथा जलस्रोतमा रहने जलचर एवं जल वातावरण संरक्षणको लागि अपनाउने उपायहरू, परियोजनाले सम्बन्धित क्षेत्रमा पार्न सक्ने सामाजिक तथा आर्थिक प्रभावको अतिरिक्त विद्यमान स्थानीय श्रम तथा स्रोत र साधनको उपयोग, परियोजना सम्बन्धी कार्य पूरा भएपछि त्यस क्षेत्रका व्यक्तिहरूले पाउने लाभ, निर्माण तथा सञ्चालन सम्भार सम्बन्धमा स्थानीय जनतालाई दिइने तालिम, निर्माण शिविरको लागि आवश्यक पर्ने सुविधाहरू, सुरक्षात्मक व्यवस्थाहरू तथा परियोजना सञ्चालनबाट सम्बन्धित जग्गाधनीहरूलाई गर्न सक्ने असर, विस्थापित जनसंख्याको लागत र तिनीहरूको

नियम तथा नियमावलीहरू	परिच्छेद र खण्ड	सम्बन्धित बुँदा
		पुनर्वासको लागि अपनाउने आवश्यक व्यवस्था समेत स्पष्ट रूपमा खुलाउनु पर्छ।
भू तथा जलाधार संरक्षण नियमावली, २०४२	नियम १२ (१)	जलाधार संरक्षण अधिकृतले ऐनको दफा ४ अन्तर्गतको कुनै काम भएको जग्गामा र त्यस्तो जग्गाको वरपरको जग्गामा भू-क्षय वा भू-कटान हुन सक्ने कामहरू गर्न नपाउने गरी निषेध गर्न सक्नेछ।
नेपाल गुणस्तर (प्रमाण-चिन्ह) नियमावली, २०४०	नियम ४ (१)	परिषदले दिएको नीति र तोकेको कार्यविधिभिन्न रही कार्यालयले विभिन्न पदार्थ, प्रक्रिया र सेवाको गुणस्तर तयार गर्नेछ।
	नियम ६ (१)	कुनै पदार्थ, प्रक्रिया वा सेवाको सम्बन्धमा परिषदद्वारा निर्धारण गरेको वा मान्यता प्राप्त गुणस्तर र तत्सम्बन्धी आवश्यक विवरण कार्यालयले सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरी बिक्री वितरण समेत गर्न सक्नेछ।
	नियम १४ (१)	कुनै पनि पदार्थ वा प्रक्रियाको गुणस्तर सम्बन्धी जाँचबुझ वा निरीक्षण गर्न जाँदा सम्बन्धित पदार्थ उत्पादन गरिने ठाँउ प्रक्रिया चालु रहेको ठाँउ, सेवा प्रदान गरिने ठाँउ, कार्यशाला वा गुण नियन्त्रण एवं परीक्षण गरिने ठाँउ वा त्यस्तो पदार्थ वा पदार्थ सम्बन्धी कोरा वा तयारी माल राखिने गोदाम आदिमा प्रवेश गर्न सक्नेछ। त्यसरी प्रवेश गर्नु भन्दा अगावै निरीक्षकले दरखास्तवाला वा इजाजतपत्रवालालाई आफूले जाँचबुझ वा निरीक्षण गर्न चाहेको कुराको जानकारी दिनु पर्नेछ।

तालिका ४.५: निर्देशिका

निर्देशिका	सम्बन्धित विवरण
अद्यावधिक राष्ट्रिय भवन कोड, २०७७	भूकम्पलाई ध्यानमा राख्दै अद्यावधिक गरिएको हो। भवन कोडको मुख्य उद्देश्य विभिन्न स-साना घरहरू देखि ठूला भवन निर्माण संरचनाहरूलाई भूकम्प-प्रतिरोधात्मक बनाउन विभिन्न इन्जिनियरिङ डिजाइन र निर्माण सामग्रीहरूको लागि मापदण्ड र आवश्यक प्रक्रियात्मक मार्गदर्शन प्रदान गर्नु हो। यसले स्थापित ईन्जिनियरिङ नियम र सिद्धान्तहरूको अनुसार भूकम्पबाट जोगिने भवनहरू डिजाइन गर्ने र विश्लेषण गर्ने मार्गनिर्देशन प्रदान गर्दछ।
औद्योगिक क्षेत्रका लागि वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन निर्देशिका, २०५२	निर्देशिका दुवै प्रारम्भिक वातावरण अध्ययन (IEE) र वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन (EIA) को लागी उल्लेख छ। निर्देशिकाको मुख्य उद्देश्यमा उद्योगको स्थापनाको कारण वातावरणमा हुने सम्भावित प्रभावलाई आकलन गर्नु हो। प्रारम्भिक वातावरण अध्ययन (IEE) ले उद्योगको स्थापना र सञ्चालनमा वातावरणीय विचारहरूलाई एकीकृत गर्न सहयोग गर्नेछ।
राष्ट्रिय वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन निर्देशिका, २०५०	राष्ट्रको विकास निर्माणकार्यहरू कार्यान्वयन गर्दा प्राकृतिक श्रोतको अत्यधिक दोहन हुन नदिन र वातावरण संरक्षण र विकासलाई सँगसँगै अगाडि बढाउन राष्ट्रिय वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन निर्देशिका बनाइएको हो। यस निर्देशिकाले प्रभाव पहिचान र प्रभाव पूर्वानुमान गर्ने विधिका साथै प्रभाव-श्रेणीकरण गर्न संख्यात्मक मान प्रदान गर्दछ। यस निर्देशिकाले EIA को बखत समुदायको सहभागितामा पनि जोड दिन्छ, राम्रो सहभागिता प्राप्त गर्न विधिहरू तोक्छ, जसले EIA मूल्याङ्कनलाई वातावरणीय अनुगमनको पूरकको रूपमा पहिचान गर्दछ।

तालिका ४.६: सन्धि सम्झौता

सन्धि सम्झौता	सम्बन्धित विवरण
जैविक विविधता महासन्धि, १९९२	यस महासन्धिमा कुनै पनि आयोजनाको कार्यान्वयनबाट जैविक विविधतामा पर्न सक्ने प्रतिकूल असरहरू कम गर्ने र वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन आवश्यक पर्ने आयोजनाका लागि उचित प्रक्रियाहरूको परिचय गराउने उल्लेख गरिएको छ। साथै संरक्षित क्षेत्रहरूसँगै जोडिएका क्षेत्रहरूमा विकासको कार्यको योजना भए सो कार्य वातावरणमैत्री र दिगो विकासमा जोड दिनुका साथै संरक्षित क्षेत्रहरूको सुरक्षामा बढोत्तर दिने हुनुपर्दछ।
संयुक्त राष्ट्रसंघको जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी महासन्धि, १९९२	यस महासन्धिमा कुनै पनि विकास निर्माण कार्य कार्यान्वयन गर्दा जलवायु परिवर्तनलाई ध्यानमा राखी सकेसम्म सान्दर्भिक सामाजिक, आर्थिक र वातावरणीय नीति र कार्यहरूमा लागू गर्ने र राष्ट्रको अर्थव्यवस्था, सार्वजनिक स्वास्थ्य र वातावरणमा पर्न सक्ने प्रतिकूल प्रभाव कम गर्न राष्ट्रिय रूपमा तयार र निर्धारित गरेको वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन जस्ता उपयुक्त विधि अपनाउने कुरा समावेश गरिएको छ।
सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तरराष्ट्रिय व्यापार नियन्त्रण महासन्धी, १९७३	महासन्धिले दुर्लभ वन्यजन्तु र वनस्पतिको अन्तरराष्ट्रिय व्यापार नियमन र नियन्त्रण गर्ने उद्देश्यले CITES मा सूचीकृत वन्यजन्तु र वनस्पतिहरूलाई तिनीहरूको अवस्थाको आधारमा ३ वटा Appendix मा वर्गीकरण गरिएको छ। (Appendix I - प्रजाति जो लोप हुने खतरामा पर्दछ; Appendix II - प्रजातिहरू जो खतरामा पर्ने हुन सक्छन्; Appendix III - प्रजातिहरू जुन संरक्षित छन्। यस महासन्धिले आयोजनाहरूले सम्भव भएसम्म CITES प्रजातिहरूमा प्रभाव कम गर्नुपर्ने उल्लेख गरिएको छ।
बेसल कन्भेन्शन अन दि कन्ट्रोल अफ ट्रान्सबाउन्डरी मुभमेन्टस अफ ह्याजार्डियस वेस्टस एण्ड दियर डिस्पोजल, १९८९	यो कन्भेन्सन अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा ह्याजार्डियस फोहोरहरूको व्यवस्थापन सम्बन्धी एक महत्वपूर्ण अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि हो। यस कन्भेन्सनले ह्याजार्डियस फोहोरको ओसारपसार मुख्यतया विकसित देशहरूबाट

	अविकसित देशहरूमा हुने अवैध निर्यातलाई नियन्त्रण गर्दछ। यसले वातावरणीय प्रदूषण र मानव स्वास्थ्यमा पर्ने नकारात्मक प्रभावहरूलाई कम गर्नका लागि ह्याजार्डियस फोहोरको पुनःप्रयोग, पुनःप्रशोधन र सुरक्षित व्यवस्थापनलाई प्रोत्साहन गर्दछ।
--	--

४.१ प्रस्तावसँग सम्बन्धित वातावरणीय तथा अन्य मापदण्ड/कार्यविधि

- व्यावसायिक सामाजिक जिम्मेवारी कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८२

यस कार्यविधिको दफा ३ (१) ले औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०७६ को दफा ५४ को उपदफा (१) बमोजिम मझौला, ठूला उद्योग वा वार्षिक पन्ध्र करोड रुपैयाभन्दा बढी कारोबार हुने घरेलु वा साना उद्योगले व्यावसायिक सामाजिक जिम्मेवारी बहनका क्रममा खर्च गर्ने प्रयोजनका लागि प्रत्येक आर्थिक वर्षमा वार्षिक खुद मुनाफाको कम्तीमा एक प्रतिशत रकम छुट्याउनु पर्ने प्रावधान रहेको छ। दफा ४ (१) ले प्रत्येक उद्योगले व्यावसायिक सामाजिक जिम्मेवारी अन्तर्गत कार्यमा खर्च गर्नका लागि वार्षिक कार्यक्रम सहितको विवरण पेश गर्नुपर्ने प्रावधान रहेको छ। यसै गरी दफा १० अनुसार उद्योगले पेस गरेबमोजिमको विवरण अनुसार खर्च गरे नगरेको सम्बन्धमा विभागले आवश्यकता अनुसार प्रदेश सरकार, स्थानीय तह तथा अन्य निकायसँगको समन्वयमा अनुगमन गर्न सक्ने कुरा उल्लेख गरेको छ।

- ध्वनिको गुणस्तरसम्बन्धी राष्ट्रिय मापदण्ड, २०६९

नेपाल सरकारले वातावरण संरक्षण नियमावली, २०५४ को नियम १५ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी देहाय बमोजिम ध्वनिको गुणस्तरसम्बन्धी राष्ट्रिय मापदण्ड, २०६९ तोकेको छ। प्रस्तावित आयोजना औद्योगिक क्षेत्रमा पर्दछ।

क्षेत्र	ध्वनि सीमा Leq (dBA)	
	दिवा	रात्रि
औद्योगिक क्षेत्र	७५	७०
व्यापारिक क्षेत्र	६५	५५
ग्रामीण आवास क्षेत्र	४५	४०
शहरी आवास क्षेत्र	५५	५०
मिश्रित आवास क्षेत्र	६३	५५

शान्त क्षेत्र	५०	४०
---------------	----	----

(स्रोत: वातावरणीय मापदण्ड तथा सम्बन्धित सूचनाहरूको सँगालो, २०७५)

• वायुको गुणस्तरसम्बन्धी राष्ट्रिय मापदण्ड, २०६९

नेपाल सरकारले वातावरण संरक्षण नियमावली, २०५४ को नियम १५ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी देहाय बमोजिम वायुको गुणस्तरसम्बन्धी राष्ट्रिय मापदण्ड, २०६९ तोकेको छ।

Parameters	Units	Average time	Concentration max	Test Methods
TSP	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	Annual	-	
		24-hours*	230	High Volume Sampling Gravimetric Analysis
PM ₁₀	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	Annual	-	
		24-hours*	120	High Volume Sampler and Gravimetric Analysis, TOEM, Beta Attenuation
Sulphur Dioxide	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	Annual**	50	Ultraviolet Fluorescence, West and Gaeke Method
		24-hours*	70	Same as annual
Nitrogen Dioxide	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	Annual	40	Chemiluminescence
		24-hours*	80	Same as annual
Carbon Monoxide	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	8 hours*	10,000	Non Dispersive Infra Red spectrophotometer (NDIR)
Lead	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	Annual**	0.5	High Volume Sampling, followed by atomic absorption spectrometry
Benzene	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	Annual **	5	Gas Chromatographic Technique
PM _{2.5}	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	24-hours*	40	PM _{2.5} sampling gravimetric analysis
Ozone	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	8-hours*	157	UV spectrophotometer

(स्रोत: वातावरणीय मापदण्ड तथा सम्बन्धित सूचनाहरूको सँगालो, २०७५)

- डिजेल जेनेरेटरबाट निष्काशन भई हावामा जाने धुवाँ सम्बन्धी मापदण्ड, २०६९ नेपाल सरकारले वातावरण संरक्षण नियमावली, २०५४ को नियम १५ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी देहाय बमोजिम उद्योग/प्रतिष्ठानहरूमा जडान भएका डिजेल जेनेरेटरको सञ्चालनबाट निष्काशन भई हावामा जाने धुवाँ सम्बन्धी मापदण्ड तोकेको छः

Category (kW)	CO	HC + NO _x	PM
kW<8	8.00	7.50	0.80
8=kW<19	6.60	7.50	0.80
19=kW<37	5.50	7.50	0.60
37=kW<75	5.00	4.70	0.40
75=kW<130	5.00	4.00	0.30
130=kW<560	3.50	4.00	0.20

(स्रोत: वातावरणीय मापदण्ड तथा सम्बन्धित सूचनाहरूको सँगालो, २०७५)

- सतही पानीमा पठाइने औद्योगिक एफ्ल्युएन्टको लागी घटी बढी सीमा, २०५८ (Tolerance Limits for Different Industrial Effluents Discharged into Land Surface Water/ Generic Effluent Standard) नेपाल सरकारले तोकेको सतही पानीमा पठाइने औद्योगिक एफ्ल्युएन्टको लागी घटी बढी सीमा देहाय तालिकामा दिइएको छ।

S.N.	Parameter	Unit	Tolerance Limit for Land Surface Water
1.	TSS	mg/L	30-200
2.	pH		5.5-9.0
3.	Temperature	°C	Shall not exceed 40°C in any of the stream within 15 meters downstream from effluent outlet
4.	BOD	mg/L	30-100
5.	Oil and grease	mg/L	10
6.	COD	mg/L	250

(स्रोत: वातावरणीय मापदण्ड तथा सम्बन्धित सूचनाहरूको सँगालो, २०७५)

परिच्छेद ५: विद्यमान वातावरणीय अवस्था

यस परिच्छेदमा आयोजना प्रभावित क्षेत्रको विद्यमान भौतिक, जैविक र सामाजिक, आर्थिक तथा साँस्कृतिक आधारभूत वातावरणीय अवस्थाको विस्तृत रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ।

५.१ भौतिक वातावरण

५.१.१ भू-धरातलिय अवस्था

प्राइम स्टील उद्योग पर्सा जिल्ला पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ८ र ९ मा प्रस्ताव गरिएको छ। मधेश प्रदेशमा अवस्थित पर्सा जिल्ला नेपालको एक प्रमुख व्यापारिक नाका तथा औद्योगिक क्षेत्रको रूपमा परिचित जिल्ला हो। यस जिल्लाको कुल क्षेत्रफल १,३५३ वर्ग कि. मि. रहेको छ र जिल्ला २७° देखि २७°२६' उत्तर आक्षांश, र ८४°८' देखि ८४°२७' पूर्वी देशान्तरमा फैलिएको छ। जिल्लाको पूर्वमा बारा जिल्ला अवस्थित छ भने चितवन जिल्ला र भारतको विहार राज्य पश्चिममा अवस्थित छन्। त्यसैगरी जिल्लाको उत्तरतिर मकवानपुर र चितवन जिल्ला, र दक्षिणमा भारतको विहार राज्य अवस्थित छ। यस जिल्लाको उचाई समुद्री सतहदेखि १२२-९२५ मि. अग्लो छ।

पोखरिया नगरपालिकाको कुल क्षेत्रफल ३२.५ वर्ग कि.मी. रहेको छ। यस नगरपालिसँग सिमाना जोडिएका ठाउँहरू क्रमशः पूर्वमा- बिन्दवासिनी गाउँपालिका, बहुदरमाई नगरपालिका, विरगंज महानगरपालिका, पश्चिममा- जगरनाथपुर र कलिकामाई गाउँपालिका, उत्तरमा- सखुवा पर्सौनी र जगरनाथपुर गाउँपालिका र दक्षिणमा- कलिकामाई, पकाहा मैनपुर र बिन्दवासिनी गाउँपालिकाको सिमाना रहेका छन्।

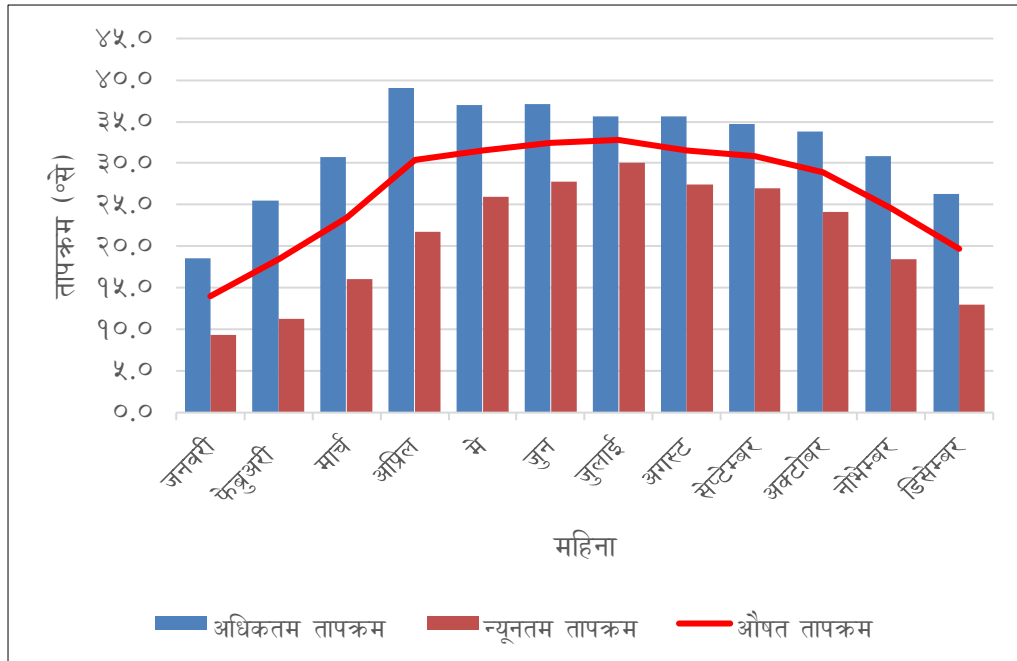
५.१.२ भू-उपयोग

प्रस्तावित उद्योगस्थल कृषिको लागि उपयुक्त रहेको र त्यस क्षेत्र वरपर अन्य उद्योगहरू रहेको र बाँकी जग्गाहरूमा खेतिपाति भइरहेको छ।

पर्सा जिल्लाको कूल क्षेत्रफल १३५३ वर्ग कि.मि.(१३८९४३ हेक्टर) छ। जसमा कृषियोग्य भूमि ५४,७३२ हेक्टर, खेती गरिएको भूमि ५०,०४६ हेक्टर, सिंचित क्षेत्र २३,५६६.५ हेक्टर, वन जंगलले ढाकेको क्षेत्र करिब ७५,८४३ हेक्टर, चरण क्षेत्र २,८५६ हेक्टर र अन्य ४,२३१ हेक्टर पर्दछ। यसैगरी, जिल्लाको कूल क्षेत्रफल मध्ये पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज र चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जले लगभग ५६८.३२ वर्ग कि.मि भूभाग ओगटेको छ।

५.१.३ जलवायु

पर्सा जिल्लाको भौगोलिक बनावट अनुसार जिल्लाको जलवायु उपोष्ण (Sub tropical) हावापानीयुक्त रहेको छ। यहाँको जलवायु गर्मीयाम र जाडोयाममा उल्लेखनीय भिन्नता देखिन्छ। गर्मीयाम (जुन - सेप्टेम्बर) मा औसत तापक्रम २९ °से देखि ३५ °से सम्म पुग्छ जसकारण अत्यन्त गर्मी हुन्छ। यो समयमा मनसूनको कारणले उच्च आर्द्रता महसूस हुन्छ। यस क्षेत्रले मनसूनको समयमा भारी वर्षा प्राप्त गर्छ जसले दैनिक जीवनलाई प्रभावित पार्छ। जाडोयाम (अक्टोबर - फेब्रुअरी) मा तापक्रम १४ °से देखि २५ °से सम्म रहन्छ। सुख्खा मौसममा कम आर्द्रता हुने हुँदा जाडोको समयमा वातावरण सुख्खा र शीतल रहन्छ। पर्सा जिल्लाको सन् २०२४ को तापक्रम (चित्र ५.१) अनुसार अधिकतम तापक्रम अप्रिल र जुन महिनामा क्रमसः ३९.१ °से र ३७.१ °से देखिएको छ भने जनवरी र फेब्रुअरीमा न्यूनतम तापक्रम क्रमसः ९.४ °से र ११.३ °से रहेको छ। यसै गरी, जिल्लाको औषत तापक्रम १४ °से देखि ३२.८ °से सम्म रहेको छ।

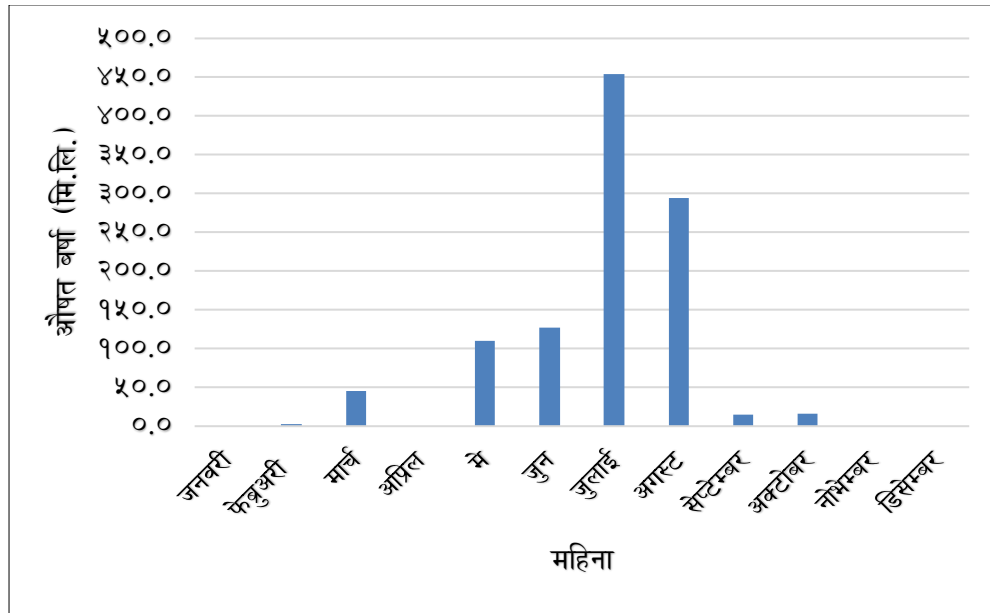
चित्र ५.१: पर्सा जिल्लाको २०२४ को तापक्रम

(श्रोत: जल तथा मौसम विभाग, २०८१)

औषत वर्षा

पर्सा जिल्लामा १,७६०.६ मि.लि. वार्षिक औषत वर्षा हुने गर्दछ। सन् २०२४ को औषत वर्षा (चित्र ५.२) अनुसार यस जिल्लामा मनसून सिजन जुन देखि अगस्ट सम्म रहेको र यस अवधिमा अत्यधिक वर्षा देखिन्छ। जसमध्ये जुलाई महिनामा धेरै वर्षा (४५४.३

मि.लि.) भएको देखिन्छ। यसै गरी, अगस्ट र जुन महिनामा २९४.४ मि.लि. र १२७.२ मि.लि. औषत वर्षा मापन गरिएको छ।

चित्र ५.२: पर्सा जिल्लाको २०२४ को औषत वर्षा

(श्रोत: जल तथा मौसम विभाग, २०८१)

५.१.४ जल तथा जलाधार क्षेत्र

पर्सा जिल्लाको प्रमुख नदीहरू उरिया (ओरिया) नदी, श्रीसिया नदी, गंगोल नदी, नौरङ्गीया नदी, तिलावे नदी, सिक्टा नदी आदि हुन्। यी खोलाहरू चुरे क्षेत्रबाट उत्पत्ति भई दक्षिण तर्फ बग्ने गर्दछन्। यस जिल्लामा बनजारी ताल र कामिनी दह प्रमुख तालका रूपमा रहेका छन्। यसका अतिरिक्त विरगञ्ज महानगरपालिका भित्र घडीअर्वा पोखरी, नगवा पोखरी, मुर्ली पोखरीहरू रहेका छन्। साथै यस जिल्लामा थुप्रै निजी स्वामित्वका तलाउ र पोखरीहरू छन् र यी पोखरीहरू मुख्यतया मत्स्यपालनका लागि प्रख्यात छन्। पर्सा जिल्ला भएर १२५ नदीनाला र १०९ वटा पोखरीहरू बग्ने गर्दछन्।

प्रस्तावित उद्योग क्षेत्र नजिक बग्ने नौरङ्गीया नदी र धुताहा खोला गण्डकी जलाधार क्षेत्रमा पर्दछ। यी नदी र खोला चुरे पहाडबाट उत्पत्ति भएर दक्षिणतर्फ बग्ने गर्दछ। मौसमी (seasonal) प्रकृतिका यी नदी र खोलामा विशेष गरी मनसुनको समयमा पानीको बहाव धेरै हुने गर्दछ।

नौरङ्गीया नदी र धुताहा खोलाको थप विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ:

तालिका ५.१: आयोजना क्षेत्रको नजिकको जलस्रोत

क्र.सं.	नाम	बर्खा याममा नदीको		हिउँद महिनामा नदीको		आयोजना क्षेत्रबाटको	
		चौडाइ	गहिराई	चौडाइ	गहिराई	दुरी	दिशा
१.	नौरङ्गीया नदी	१०.२ मि.	१.७५ मि.	६.१२ मि.	०.४५ मि.	१ कि. मि.	पूर्व
२.	धुताहा खोला	५.६ मि.	१.२ मि.	३.५० मि.	०.२७ मि.	१ कि. मि.	पश्चिम दक्षिण

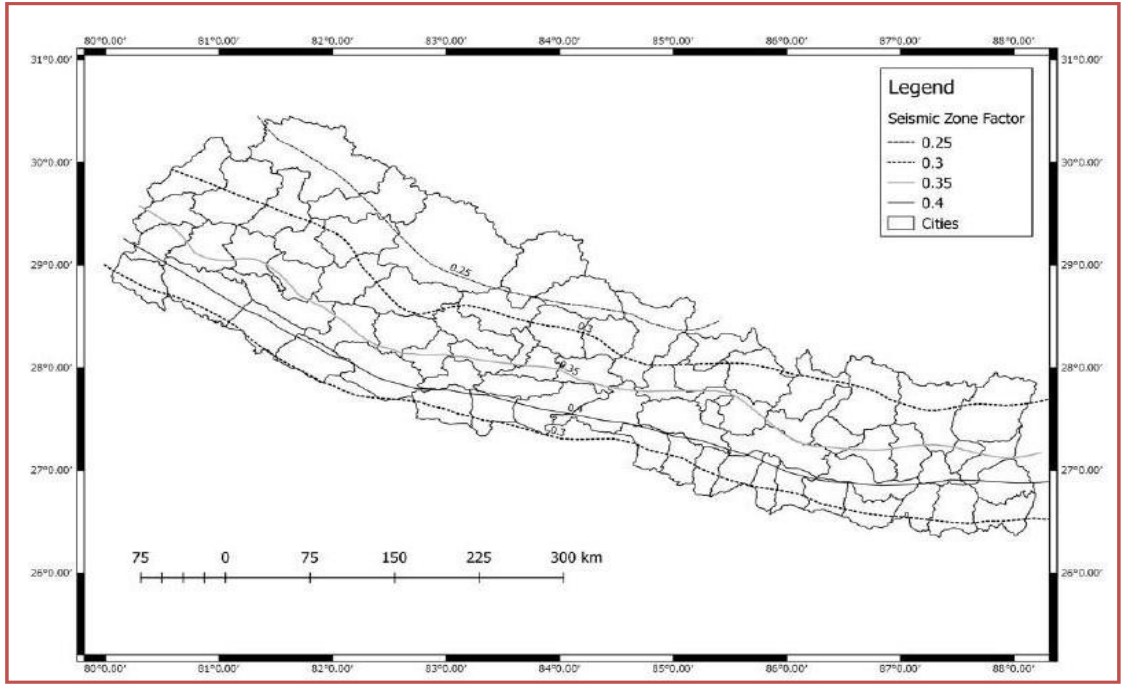
(स्रोत: प्राइम स्टील, क्षेत्र अध्ययन, २०८२)

**सिसिया नदी यस आयोजनाबाट करिब ९.८ किमि को दुरीमा पूर्व दिशामा अवस्थित छ र यस आयोजनाको संचालनबाट सो नदीमा कुनै प्रभाव पर्ने देखिँदैन।

५.१.५ भूकम्पीय जोखिम

नेपालको हिमाली र पहाडी क्षेत्र उच्च भूकम्पीय जोखिम भएको क्षेत्र हो। नेपाल राष्ट्रिय भवन संहिता अनुसार अध्ययन क्षेत्रमा Peak Ground Acceleration (PGA) लगभग ०.३५g मानिएको छ।

नेपालको भूकम्पीय जोखिम नक्सा (Seismic Hazard Map) अनुसार (NBC 105:2019) अध्ययन क्षेत्रको Peak Ground Acceleration (PGA) करिब ३० gal (०.३०g) को आसपास छ। चित्र ५.३ मा नेपाल राष्ट्रिय भवन संहिता (NBC 105:2019) अनुसार नेपालको भूकम्पीय क्षेत्रीकरण नक्सा (Seismic Zoning Map) प्रस्तुत गरिएको छ र सो को आधारमा यस क्षेत्रको Peak Ground Acceleration (PGA) करिब ३०० gal (०.३०g) रहेको छ।

चित्र ५.३: नेपालको भूकम्पीय क्षेत्रीकरण नक्सा (Seismic Zoning Map of Nepal)

स्रोत: (NBC 105:2019) National Building Code of Nepal

५.१.६ भूमिगत पानी सतह

सन् २०१३/२०१४ मा नेपालका तराई जिल्लाका इनारहरूमा पानी स्तर मापन गरिएको थियो। सो क्षेत्रका जलभण्डारहरूका गहिराई जमिन सतहभन्दा लगभग १६ m bgl (बिलो ग्राउण्ड लेवल) सम्मको देखिएको थियो भने तराई जिल्लाहरूमा औसत जलभण्डारको स्तर लगभग ४.५५ m bgl पाइएको थियो (Shrestha et al., 2018)।

पर्सा जिल्लाको औसत जलभण्डार स्तर ३-४ m bgl बीचमा थियो (Shrestha et al., 2018)। जिल्लामा उत्खनन गरिएको जलभण्डारको अधिकतम गहिराई भने लगभग १५०-२०० मि छ जसको औसत उत्पादन ३५-४० lps (लिटर पर सेकन्ड) रहेको छ (Pathak, 2018)। हालको परिस्थिती हेर्दा, पर्सा जिल्लामा चापाकलहरू (tubewell) बाट पानी कम निस्कने र चापाकलनै सुक्ने क्रम बढ्दो छ। यसका मुख्य कारणहरू लामो समयदेखि चुरेमाथिको दोहन, जथाभावी बोरिङ जडान, आवश्यक परिणाममा वर्षा नहुनु, नदी अतिक्रमण, कंक्रीटीकरण, वर्षाको पानी संरक्षण नहुनु आदि हुन् (यादव, २०८०)।

प्रस्तावित आयोजना निर्माण क्षेत्रको भू-प्राविधिक अनुसन्धानको क्रममा गरिएको बोरहोल ड्रिलिङ कार्यबाट परियोजना क्षेत्रमा भूमिगत जलस्तरको अवस्थालाई पनि अभिलेख गरिएको थियो।

प्रस्तावित आयोजना निर्माण क्षेत्रको गरिएको बोरहोल ड्रिलिङ तथा भू-जल अनुगमनका आधारमा परियोजना क्षेत्रको भू-जल सतह करिब ५ मिटरदेखि ६ मिटर गहिराइमा रहेको पाइएको छ। यो स्तर बोरहोल परीक्षणपछि मापन गरिएको हो। अध्ययनका क्रममा खनिएका १० वटा ठाउँमा बोरहोल (BH-1 देखि BH-10) मा जलस्तरको गहिराइ मापन गरिएको थियो। प्राप्त नतिजा अनुसार अधिकांश बोरहोलहरूमा जलस्तर करिब ६.० मिटर गहिराइमा रहेको पाइएको छ। विशेषगरी BH-1, BH-2, BH-3, BH-4, BH-5, BH-7, BH-8, BH-9 र BH-10 मा जलस्तरको गहिराइ समान रूपमा ६.० मिटर मा रहेको देखिएको छ। तर BH-6 मा भने जलस्तर तुलनात्मक रूपमा अलि माथि अर्थात् ५.० मिटर गहिराइमा रहेको पाइएको छ। यसबाट अध्ययन क्षेत्रको भूमिगत जलस्तर सामान्यतया ५.० मिटरदेखि ६.० मिटर को बीचमा रहेको निष्कर्ष निकाल्न सकिन्छ (मल्टि ल्याब (प्रा.) लिमिटेड, २०२५)।

५.१.७ वायु, ध्वनि, पानीको गुणस्तर तथा माटो परीक्षण

वातावरणीय वायु प्रदूषण, सतह र भूमिगत पानीको गुणस्तर र वातावरणीय ध्वनिको स्तर कुनै पनि क्षेत्रका लागि चिन्ताको विषय हो। उद्योग प्रस्तावित क्षेत्रको वायु तथा ध्वनीको गुणस्तर मापन गरियो। साथै सो क्षेत्र नजिकको खोलाको पानीको गुणस्तरको पनि मापन गरियो। मापन गरिएका सुचकहरू तल प्रस्तुत गरिएका छन्।

• वायुको गुणस्तर

विवरण:

नमुना संकलन मिति	: २३ पुस २०८२- २४ पुस २०८२
नमुना संकलन समय	: २३ पुस, ११:०० देखि २४ पुस, ११:१० सम्म
नमुना संकलन अवधि	: २४ घण्टा
जीपीएस	: २७° ०३' ५३" उत्तरी आक्षांश ८४° ४७' १०" पूर्वी देशान्तर
हावाको गति	: १.१ देखि २.५ m/s
हावाको बाहावको दिशा	: पुर्व देखि पश्चिम

परिक्षण गरिएका प्यारामिटरहरू सबै NAAQS, 2012 को मापदण्ड भित्र रहेका थिए। ति प्यारामिटरहरूका values तल उल्लेख गरिएको छ र test report अनुसूची १२ मा समावेश गरिएको छ।

तालिका ५.२: प्रस्तावित आयोजना क्षेत्रको वायु गुणस्तर

S.N.	Location	PM ₁₀	PM _{2.5}	TSP	Lead	SO ₂	NO ₂	Benzene	CO
		(µg/Nm ³)							
1.	Proposed Location GPS Location 27° 03' 53" N 84° 47' 10" E	72	29	110	ND	<0.1	<0.1	ND	1300
NAAQS-2012		120	40	230	0.5	70	80	5	10,000

* ND – Not Detected

* NAAQS- National Ambient Air Quality Standard 2012 (2069 BS)

• ध्वनिको गुणस्तर

प्रस्तावित आयोजना क्षेत्रको ध्वनि स्तर मापन गरियो। ध्वनि स्तरको विवरण तलको तालिकामा दिइएको छ र test report अनुसूची १२ मा समावेश गरिएको छ। ध्वनिको स्तर नेपाल सरकारको ध्वनिको स्तर सम्बन्धी राष्ट्रिय मापदण्ड, २०६९ भित्र रहेको छ।

विवरण:

ध्वनी मापन मिति : २३ पुस २०८२
 ध्वनी मापन समय : बिहान ११:३०
 ध्वनी मापन अवधि : १० मिनेट
 ध्वनी मापन अन्तराल : ३० सेकेन्ड

तालिका ५.३: आयोजना क्षेत्रको ध्वनिको स्तर

S.N.	Location	Day, Leq dBA	Remarks
1.	East side of premises	48	
2.	North side of premises	50	
3.	South side of premises	45	
4.	West side of premises	49	
National Standard on Noise Level (Industrial Area)		75	

- पानीको गुणस्तर

प्रस्तावित उद्योगस्थल नजिकको नौरङ्गीया नदीको उपल्लो तटिय र तल्लो तटियबाट पानी संकलन गरी APHA, 24th EDITION को परीक्षण विधी अनुसार पानीको गुणस्तर जाँच गरियो। परीक्षण गरिएका प्यारामिटरहरूका तथ्याङ्क (value) तल उल्लेख गरिएको छ र test report अनुसूची १२ मा समावेश गरिएको छ।

विवरण:

नमुना संकलन मिति: २ भाद्र २०८२

परीक्षण मिति: ३ भाद्र २०८२ – १० भाद्र २०८२

पानीको स्रोत: नौरङ्गीया नदीको उपल्लो तटिय र तल्लो तटिय क्षेत्र

तालिका ५.४: नौरङ्गीया नदीको उपल्लो तटिय क्षेत्रको पानी गुणस्तर

Parameters	Unit	NWQGIW	NWQGA	Result	Method used
Physical					
Conductivity	µS/cm	<40 mS/cm	-	199	2510B, APHA, 24 th EDITION
pH	-	6.5-8.5	6.5-9.0	7.5	4500-H ⁺ B, APHA, 24 th EDITION
Lab Temperature	°C	-	-	26.9	2550 B, APHA, 24 th EDITION
Total Suspended Solids	mg/l	<50	-	24	2540 D, APHA, 24 th EDITION
Total Dissolved Solids (TDS)	mg/l	<40 mS/cm as EC	<2000	120	2540 C, APHA, 24 th EDITION
Chemical					
Total Hardness	mg/l as CaCO ₃	-	20-100	96	2340 C., APHA, 24 th EDITION
Total Alkalinity	mg/l CaCO ₃	-	20-100*	80	2320 B., APHA, 24 th EDITION
Chloride	mg/l	<100	< 600	<1	4500-CI B, APHA, 24 th EDITION
Fluoride	mg/l	<0.02	< 0.02	0.59	4500-F D, APHA, 24 th EDITION
Copper	mg/l	<0.2	<0.005	0.03	3111 C, APHA, 24 th EDITION
Zinc	mg/l	<1	-	0.03	3111 C, APHA, 24 th EDITION

Total Chromium	mg/l	0.05	0.05	<0.05	3111 C, APHA, 24 th EDITION
DO (Dissolved Oxygen)	mg/l	-	6-9** 5-8*** 5-8****	7.6	4500-O C, APHA, 24 th EDITION
Nitrogen (Inorganic)	mg/l	<5	-	0.1	Calculation
Iron	mg/l	<5	0.01	1.2	3111C., APHA, 24 th EDITION
Manganese	mg/l	<0.02	0.1	0.13	3111 B, APHA, 24 th EDITION
Biological					
Total Coliform	CFU/100 ml	< 1	-	>300	9222 B, APHA, 24 th EDITION
E-coil	CFU/100 ml	-	<10	Nil	9222 D., APHA, 24 th EDITION

तालिका ५.५: नौरङ्गीया नदीको तल्लो तटिय क्षेत्रको पानी गुणस्तर

Parameters	Unit	NWQGIW	NWQGA	Result	Method used
Physical					
Conductivity	µS/cm	<40 mS/cm	-	175	2510B, APHA, 24 th EDITION
pH	-	6.5-8.5	6.5-9.0	7.6	4500-H ⁺ B, APHA, 24 th EDITION
Lab Temperature	°C	-	-	27	2550 B, APHA, 24 th EDITION
Total Suspended Solids	mg/l	<50	-	43	2540 D, APHA, 24 th EDITION
Total Dissolved Solids (TDS)	mg/l	<40 mS/cm as EC	<2000	117	2540 C, APHA, 24 th EDITION
Chemical					
Total Hardness	mg/l as CaCO ₃	-	20-100	96	2340 C., APHA, 24 th EDITION
Total Alkalinity	mg/l CaCO ₃	-	20-100*	82	2320 B., APHA, 24 th EDITION
Chloride	mg/l	<100	< 600	<1	4500-CI B, APHA, 24 th EDITION
Fluoride	mg/l	<0.02	< 0.02	0.46	4500-F D, APHA, 24 th EDITION
Copper	mg/l	<0.2	<0.005	0.02	3111 C, APHA, 24 th EDITION

Zinc	mg/l	<1	-	0.05	3111 C, APHA, 24 th EDITION
Total Chromium	mg/l	0.05	0.05	<0.05	3111 C, APHA, 24 th EDITION
DO (Dissolved Oxygen)	mg/l	-	6-9** 5-8*** 5-8****	7.4	4500-O C, APHA, 24 th EDITION
Nitrogen (Inorganic)	mg/l	<5	-	0.09	Calculation
Iron	mg/l	<5	0.01	3.5	3111C., APHA, 24 th EDITION
Manganese	mg/l	<0.02	0.1	0.31	3111 B, APHA, 24 th EDITION
Biological					
Total Coliform	CFU/100 ml	< 1	-	>300	9222 B, APHA, 24 th EDITION
E-coil	CFU/100 ml	-	<10	Nil	9222 D., APHA, 24 th EDITION

नौरङ्गीया नदीबाट संकलित पानीका नमूनाहरूको विश्लेषण Environment Statistics of Nepal (2024) मा दिइएको Nepal Water Quality Guidelines for Irrigation Water (NWQGIW) and Nepal Water Quality Guidelines for Aquaculture (NWQGA) को आधारमा गरिएको छ। उपल्लो तथा तल्लो तटिय क्षेत्रबाट संकलित पानीका नमूनाहरूको विश्लेषण गर्दा pH, dissolved oxygen, total hardness लगायत अन्य सबै प्यारामिटरहरू स्वीकृत मापदण्डभित्र रहेको पाइएको छ। यद्यपी conductivity र total coliform को स्तर भने उल्लेखनीय रूपमा उच्च देखिएको छ। उच्च conductivity को कारण वरपरका कृषि गतिविधिहरू विशेषगरी रासायनिक मल तथा कीटनाशकको प्रयोग हुनसक्छ। त्यस्तै, total coliform को उच्च मात्रा पानीमा जैविक प्रदूषणको सूचक हो, जुन पशुपालन तथा अपर्याप्त सरसफाइ र ढल व्यवस्थापनका कारण हुनसक्छ। त्यसैले कृषि अभ्यास र सरसफाइ व्यवस्थापनमा सुधार आवश्यक रहेको देखिन्छ।

• माटोको प्रकार

यस परियोजना क्षेत्रको माटोको अवस्था बुझ्न भू-प्राविधिक अध्ययन तथा बोरहोल परीक्षणको आधारमा माटोको प्रकार, संरचना तथा तहगत विशेषताहरूको विश्लेषण गरिएको छ। अध्ययनबाट प्राप्त नतिजा अनुसार परियोजना क्षेत्रमा विभिन्न तहहरूमा फरक-फरक प्रकारका माटोहरू पाइन्छन्, जसले क्षेत्रको भू-भौतिक तथा वातावरणीय अवस्थालाई प्रतिबिम्बित गर्दछ। परियोजना क्षेत्रको सतह नजिकको तहमा मुख्य रूपमा खैरोदेखि सलेटी रंगको

मध्यम प्लास्टिसिटी भएको clayey silt पाइन्छ। यस किसिमको माटोका कणहरू एकआपसमा टाँसिने हुनाले माटोबाट पानी सजिलै पास हुँदैन। यसले माटोलाई केही हदसम्म स्थिरता प्रदान गरे पनि अत्यधिक पानीको उपस्थितिमा माटो नरम हुन सक्ने सम्भावना रहन्छ (मल्टि ल्याब (प्रा.) लिमिटेड, २०२५)।

यसको तलतिरका तहहरूमा मुख्य रूपमा खैरोदेखि सलेटी रंगको silty sand तथा सलेटीदेखि सेतो रंगको silty sand पाइन्छ। यस प्रकारको माटो बालुवायुक्त र सानो कणयुक्त हुने भएकाले पानीको निकास अपेक्षाकृत (relatively) राम्रो हुन्छ। केही स्थानहरूमा पुनः सलेटी रंगको मध्यम प्लास्टिसिटी भएको clayey silt को तह भेटिएको छ, जसले परियोजना क्षेत्रको माटो संरचना मिश्रित प्रकृतिको रहेको देखाउँछ। गहिरो तहहरूमा मुख्यतः सलेटीदेखि खैरो रंगको मध्यमदेखि सानो कण आकार भएको बालुवा (medium to fine sand) पाइन्छ। यो दानादार (granular) प्रकृतिको माटो भएकाले पानीको निकास राम्रो हुन्छ र संरचनात्मक स्थायित्वका दृष्टिले अपेक्षाकृत राम्रो मानिन्छ। यद्यपि, भूकम्पीय गतिविधि भएका क्षेत्रमा यस प्रकारको बालुवायुक्त माटोमा लिक्विफ्याकशन (liquefaction) हुने सम्भावना पनि रहन सक्छ। समग्रमा हेर्दा परियोजना क्षेत्रको माटो clayey silt र silty sand का मिश्रित तहहरूबाट बनेको देखिन्छ (मल्टि ल्याब (प्रा.) लिमिटेड, २०२५)। माटो परिक्षणको रिपोर्ट अनुसूची १३ मा समावेश गरिएको छ।

५.१.८ उद्योगबाट अनुमानित हरितगृह ग्याँस उत्सर्जन

प्रस्तावित उद्योगमा हरितगृह ग्याँसको उत्सर्जन उत्पादन प्रक्रियामा खपत हुने विद्युतको प्रसारण-वितरण र इन्धनको प्रयोग, कच्चा पदार्थ ढुवानी र उत्पादित वस्तुहरूको वितरणमा प्रयोग हुने सवारी साधनहरू, उत्पादन प्रक्रियाबाट निस्कने फोहोर, फोहोर पानी प्रशोधन केन्द्र र उद्योग संचालनमा हुने पानीको खपतबाट हुनेछ। यि श्रोतहरूलाई Scope 1 (Direct Emission Source) र Scope 2 (Indirect Emission Source) मा विभाजन गर्न सकिन्छ।

Scope १ (तालिका ५.६) मा इन्धन, सवारी साधन, फोहोर पानी प्रशोधन केन्द्र र पानी खपत पर्दछन्। यस उद्योग संचालनका लागि वार्षिक ९०० किलोलिटर furnace oil र ३०० किलोलिटर diesel खपतबाट ३,६६९.३६ मे.टन/वर्ष हरित ग्याँस उत्सर्जन हुनेछ। सवारी साधन अन्तर्गत ५ वटा jeep/car/pick up/truck र १५ वटा motor cycle प्रयोग गरिनेछ जुन प्रति वर्ष अनुमानित ११९,६०४ कि.मि. चल्नेछ जसबाट ५८.१८ मे.टन/वर्ष, १०० घन मिटर/दिन क्षमताको फोहोर पानी प्रशोधन केन्द्रको स्थापनाबाट ४.०४

मे.टन/वर्ष र १९६ घन मिटर/दिन पानी खपतबाट ९.६४ मे.टन/वर्ष हरितगृह ग्याँस उत्सर्जन हुनेछ। तसर्थ, उद्योगबाट हुने कुल Scope १ emission ३,७४१.२१ मे.टन/वर्ष रहेको छ भने carbon footprint per ton of product ०.००४७२ मे.टन/वर्ष रहेको छ।

तालिका ५.६: उद्योगबाट हुने वार्षिक Scope १ emission

S. N	Scope 1	Total GHG, kg CO2e	Total GHG, MT CO2e
1	Fuel	3669357.00	3669.36
2	Vehicle	58176.132	58.18
3	ETP	4039.2	4.04
4	Water	9637.32	9.64
	Total	3741209.65	3741.21
	Carbon footprint per ton of product		0.00472

Scope २ (तालिका ५.७) अन्तर्गत उत्पादन प्रक्रियाबाट निस्कने फोहोर र उत्पादन प्रक्रियामा प्रयोग हुने विद्युतको प्रसारण-वितरण प्रणाली पर्दछन्। उत्पादन प्रक्रियाबाट वार्षिक रूपमा निस्कने करिब १२५,२१५ मे.टन फोहोरबाट १,११४.४१ मे.टन/वर्ष र उद्योग संचालनका लागि आवश्यक पर्ने १००,००० kVA/वर्ष विद्युतको प्रसारण-वितरणबाट ८,१२१.६० मे.टन/वर्ष हरित ग्याँस उत्सर्जन हुनेछ। यस उद्योगबाट हुने कुल Scope २ emission ९,२३६.०१ मे.टन/वर्ष रहेको छ भने carbon footprint per ton of product ०.०११६६ मे.टन/वर्ष रहेको छ।

तालिका ५.७: उद्योगबाट हुने वार्षिक Scope २ emission

S. N	Scope 2	Total GHG, kg CO2e	Total GHG, MT CO2e
1	Waste	1114413.50	1114.41
2	Electricity	8121600.00	8121.60
	Total	9236013.5	9236.01
	Carbon footprint per ton of product		0.01166

उद्योगबाट उत्सर्जन हुने कुल (Scope 1 र Scope 2) वार्षिक हरितगृह ग्याँस १२,९७७.२२ मे.टन/वर्ष र कुल carbon footprint per ton of product ०.०१६४ मे.टन/वर्ष (तालिका ५.८) रहेको छ।

तालिका ५.८: उद्योगबाट उत्सर्जन हुने अनुमानित कुल वार्षिक हरितगृह ग्याँस

S. N	Source	Total GHG, kg CO2e	Total GHG, MT CO2e
1	Fuel	3669357.00	3669.36

S. N	Source	Total GHG, kg CO ₂ e	Total GHG, MT CO ₂ e
2	Electricity	8121600.00	8121.60
3	Vehicle	58176.132	58.18
4	Waste	1114413.50	1114.41
5	ETP	4039.2	4.04
6	Water	9637.32	9.64
	Total	12977223.15	12977.22
	Carbon footprint per ton of product		0.0164

५.२ जैविक वातावरण

प्रस्तावित उद्योग क्षेत्र वरपर पाइने वनस्पति र जीव जन्तुहरूको विवरण तल उल्लेख गरिएको छ।

५.२.१ वनस्पति

प्रस्तावित उद्योग स्थापनाको लागि वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदन तयार गर्दा गरिएको स्थलगत भ्रमणको क्रममा विभिन्न प्रजातिका वनस्पतिहरू रेकर्ड गरिएको छ। प्रस्तावित उद्योग क्षेत्रमा मुख्यत वनमारा, रातोरानी, सिसौ, पिपल लगायत अन्य वनस्पतिहरू पाइन्छ।

अन्तर्राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण संघ (International Union for Conservation of Nature -IUCN) को रेड लिष्ट अनुसार आयोजना क्षेत्रमा पाइने वनस्पति मध्ये ७ प्रजातिहरू Least Concern (LC), एक प्रजाति Data Deficient (DD), एक प्रजाति Near Threatened (NT) र एक प्रजाति Vulnerable (VU) को रूपमा सूचिकृत गरिएको छ। त्यसैगरी एक प्रजाति दुर्लभ वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको व्यापार महासन्धि (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora -CITES) को अनुसूची २ (Appendix II) मा सूचिकृत रहेको छ। आयोजना क्षेत्र वरपर पाइने वनस्पतिहरू तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका ५.९: आयोजना क्षेत्र वरपरको वनस्पति

क्र.सं.	स्थानीय नाम	वैज्ञानिक नाम	संरक्षण अवस्था	
			IUCN	CITES
	बिरुवा			
१.	तितेपाती	<i>Artemisia vulgaris</i>	LC	-

२.	वनमारा	<i>Chromolaena odorata</i>	-	-
	फूल			
१.	हजारी	<i>Clerodendrum chinese</i>	-	-
२.	रातोरानी	<i>Cestrum nocturnum</i>	LC	-
३.	पातिफुल	<i>Clitoria ternatea</i>	-	-
	रुख			
१.	सिसौ	<i>Dalbergia sissoo</i>	LC	Appendix II
२.	आँप	<i>Mangifera indica</i>	DD	
३.	सपेता	<i>Manilkara zapota</i>	LC	
४.	साल	<i>Shorea robusta</i>	NT	
५.	पिपल	<i>Ficus religiosa</i>	LC	
६.	लिची	<i>Litchi chinensis</i>	VU	
७.	जामुन	<i>Syzygium cumini</i>	LC	
८.	अम्बा	<i>Psidium guajava</i>	LC	

(स्रोत: प्राइम स्टील, क्षेत्र अध्ययन, २०८२)

५.२.२ जडीबुटी तथा गैर-काष्ठ वन पैदावर

आयोजना क्षेत्र वरपर पाइने जडीबुटी तथा गैर-काष्ठ वन पैदावर मध्ये २ प्रजातिहरू IUCN को रेड लिष्टमा Least Concern (LC) को रूपमा सूचिकृत गरिएको छ र सो को विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका ५.१०: आयोजना क्षेत्र वरपरको औषधीजन्य बोटबिरूवा

क्र.सं.	Local Name	Scientific Name	संरक्षण अवस्था		Medicinal Use
			IUCN	CITES	
१.	बोजो (Bojho)	<i>Acorus calamus</i>	LC	-	रुघाखोकी निको पार्न, घाँटी दुखेको ठिक पार्न प्रयोग गरिन्छ भने यसको Rhizome थोरै मात्रामा

					प्रयोग गर्दा ज्वरो निको हुँदछ।
२.	दुबो (Dubo)	<i>Cynodon dactylon</i>	-	-	आँखा, ल्युकोडर्मा (Leukoderma), ब्रोन्काइटिस (Bronchitis), छाला को वृद्धिको लागि प्रयोग गरिन्छ।
३.	घिउ कुमारी (Ghiu kumari)	<i>Aloe barbadensis</i>	-	-	विभिन्न छाला सम्बन्धि रोग, घाउ, ulcer आदिको लागि प्रयोग गरिन्छ। यसले पाचन (Digestion) र अवशोषण (Absorption) मा पनि सुधार गर्दछ।
४.	तुलसी	<i>Ocimum tenuiflorum</i>	-	-	तुलसीको पातको लेदो बनाई घाउ, सुन्निएको तथा दुखेको ठाउँमा लेपको रूपमा लगाउँदा लाभ मिल्छ। यसको सेवन रुघाखोकि, चिसो, दम, निमोनियालगायतका समस्याको लागि लाभदायी हुन्छ।
५.	नीम	<i>Azadirachta indica</i>	LC	-	नीमको प्रयोग छालाको एलर्जी, पेट दुखाई, दाँत र गीजा सम्बन्धी समस्याको लागि उपयुक्त हुन्छ।

(स्रोत: प्राइम स्टील, क्षेत्र अध्ययन, २०८२)

५.२.३ जीवजन्तु र चराचुरुंगी

स्थानीयको भनाई अनुसार प्रस्तावित आयोजना क्षेत्र वरिपरि सामान्यतया भैंसी, गाई, बाख्रा, सुँगुर, बुँगुर आदि पशुपालन गरिएको छ। यस बाहेक त्यस क्षेत्रमा कहिले काहिँ स्याल,

निलगाई, बाघ, चितुवा र बाँदर पनि देखिने गर्दछ। सो जीवजन्तु मध्ये IUCN को रेड लिष्टमा ३ प्रजातिहरू Least Concern (LC), एक प्रजाति Endangered (EN) र एक प्रजाति Vulnerable (VU) को रूपमा सूचिकृत गरिएको छ। त्यसैगरी CITES को अनुसूची १ (Appendix I) मा २ प्रजाति, अनुसूची २ (Appendix II) मा १ प्रजाति र अनुसूची ३ (Appendix III) मा २ प्रजाति सूचिकृत रहेका छन्। आयोजना क्षेत्र वरपर पाइने जीवजन्तु तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका ५.१२: आयोजना क्षेत्र वरपर पाइने जीवजन्तु तथा चराचुरुङ्गी

क्र.सं.	स्थानीय नाम	वैज्ञानिक नाम	संरक्षण अवस्था	
			IUCN	CITES
	Locally available			
१.	भैंसी	<i>Bubalus bubalis</i>	-	-
२.	गाई	<i>Bos taurus</i>	-	-
३.	बाख्रा	<i>Capra aegagrus hircus</i>	-	-
५.	सुँगुर	<i>Sus scrofa domesticus</i>	-	-
६.	बुँगुर	<i>Sus domesticus</i>	-	-
	Wild			
४.	स्याल	<i>Clerodendrum chinese</i>	LC	Appendix III
५.	निलगाई	<i>Cestrum nocturnum</i>	LC	Appendix III
६.	बाँदर	<i>Macaca Mulatta</i>	LC	Appendix II
	Rare			
१.	बाघ	<i>Panthera tigris</i>	EN	Appendix I
२.	चितुवा	<i>Panthera pardus</i>	VU	Appendix I

(स्रोत: प्राइम स्टील, क्षेत्र अध्ययन, २०८२)

आयोजना क्षेत्रमा सामान्यतय कुखुरा, हाँस, परेवा जस्ता चराचुरुङ्गी मात्र पाइने गरेको र प्रवासी चराको रूपमा कालिज पाइने गरेको स्थानीयको भनाई छ। यी चराचुरुङ्गी मध्ये IUCN को रेड लिष्टमा ३ प्रजातिहरू Least Concern (LC) को रूपमा सूचिकृत गरिएको

छ। त्यसैगरी एक प्रजाति CITES को अनुसूची ३ (Appendix III) मा सूचिकृत रहेको छ। आयोजना क्षेत्र वरपर पाइने चराचुरुंगी तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका ५.१३: आयोजना क्षेत्र वरपर पाइने जीवजन्तु

क्र.सं.	स्थानीय नाम	वैज्ञानिक नाम	संरक्षण अवस्था	
			IUCN	CITES
	Locally available			
१.	कुखुरा	<i>Gallus gallus domesticus</i>	-	-
२.	हाँस	<i>Branta canadensis</i>	LC	-
३.	परेवा	<i>Columba livia</i>	LC	-
	Migratory			
१.	कालिज	<i>Lophura leucomelanos</i>	LC	Appendix III

(स्रोत: प्राइम स्टील, क्षेत्र अध्ययन, २०८२)

५.३ सामाजिक-आर्थिक र साँस्कृतिक वातावरण

५.३.१ प्रस्तावित आयोजना क्षेत्रको जिल्ला र स्थानिय तहमा रहेको जनसंख्या

आयोजना मधेश प्रदेशको पर्सा जिल्लाको पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ८, ९ मा स्थापना हुन गइरहेको छ। पर्सा जिल्ला केन्द्रीय विकास क्षेत्रमा पर्दछ। राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार जिल्लाको कुल जनसंख्या ६५४,४७१ रहेको छ, जसमध्ये पुरुष ३३८,२८६ र महिला ३१६,१८५ रहेका छन्। पोखरिया नगरपालिकाको जनघनत्व १,१६० व्यक्ति प्रति वर्ग कि.मि. छ जुन पर्सा जिल्लाको जनघनत्व (४८४ व्यक्ति/वर्ग कि.मि.) भन्दा धेरै उच्च छ।

तालिका ५.१४: आयोजना क्षेत्रको जिल्ला र स्थानिय तहमा रहेको जनसंख्या

विशेषता	पर्सा जिल्ला	पोखरिया नगरपालिका	वडा नं. ९	वडा नं. ८
घरधूरी	११३,०८०	६,०७६	१,०००	६६५
कुल जनसङ्ख्या	६५४,४७१	३७,६७५	६,४१२	३,७३३

पुरुष	३३८,२८६	१९,५६२	३,३३७	१,९०७
महिला	३१६,१८५	१८,११३	३,०७५	१,८२६
जनघनत्व	४८४ व्यक्ति/वर्ग कि.मि.	११६० व्यक्ति/वर्ग कि.मि.	-	-
क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	१,३५३	३२.४८	-	-

(स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८)

प्रस्तावित आयोजना क्षेत्र नजिकका बस्तीहरूको विवरण निम्न दिइएको छ।

तालिका ५.१५: उद्योग नजिकका बस्तीहरू

बस्तीको नाम	प्रस्तावित आयोजना क्षेत्रबाट		घरधुरी संख्या
	दूरी (किमि)	दिशा	
वैरीया	१.५	उत्तर	१५०
गदौल	१	पूर्व	१९०
मनन्पुर	२	दक्षिण	७००

(स्रोत: प्राइम स्टील, क्षेत्र अध्ययन, २०८१)

५.३.२ साक्षरता

पोखरिया नगरपालिकाको साक्षरता ६४.४ प्रतिशत रहेको छ। वडा नं. ८ को साक्षरता ५५.१ प्रतिशत रहेको छ भने वडा नं. ९ को साक्षरता ५६.३ प्रतिशत रहेको छ।

आयोजना क्षेत्र वरपर रहेको विभिन्न शैक्षिक संस्थानहरू तलको तालिकामा दिइएको छ।

तालिका ५.१६: आयोजना क्षेत्र वरपरको विभिन्न शैक्षिक संस्थानहरू

क्र.सं.	नाम	आयोजना क्षेत्रबाटको दूरी	आयोजना क्षेत्रबाटको दिशा
१.	श्री नेपाल राष्ट्रिय प्राथमिक विद्यालय, वैरिया विर्ता, वडा नं. ८	१ कि. मि.	दक्षिण

२.	श्री नेपाल राष्ट्रिय आधारभूत विद्यालय, शिवर्वा, वडा नं. ९	१.५ कि. मि.	उत्तर-पश्चिम
----	---	-------------	--------------

(स्रोत: प्राइम स्टील, क्षेत्र अध्ययन, २०८१)

५.३.३ स्वास्थ्य र सरसफाई

पर्सा जिल्लाको स्वास्थ्यको अवस्था सन्तोषजनक रहेको मात्र सकिन्छ। जिल्लामा २ सरकारी अस्पताल (नारायणी उपक्षेत्रिय अस्पताल र पोखरिया अस्पताल), २२ निजी/सामुदायिक अस्पताल, ३ प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, ७९ स्वास्थ्य चौकी लगायत अन्य स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रतिकारात्मक, प्रवर्धनात्मक र उपचारात्मक सेवा प्रदान गर्दै आएको छ। जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालयको तथ्याङ्क अनुसार जिल्लाका प्रमुख रोगहरु आँखा सम्बन्धी समस्या, छालाको रोग, पानीजन्य रोग, खाद्यजन्य रोग, संक्रमित रोग, पाइरेक्सिया, मोतियाबिन्दु, स्काबिस, आदि रहेका छन्।

आयोजना क्षेत्र वरपर २ वटा अस्पताल र १ वटा स्वास्थ्य चौकी रहेका छन्। आयोजना क्षेत्र वरपर रहेको विभिन्न स्वास्थ्य संस्थानहरु तलको तालिकामा दिइएको छ।

तालिका ५.१७: आयोजना क्षेत्र वरपरको स्वास्थ्य संस्थानहरू

क्र.सं.	नाम	आयोजना क्षेत्रबाटको दुरी	आयोजना क्षेत्रबाटको दिशा
१.	आयुर्वेद अस्पताल	१.५ कि. मि.	उत्तर
२.	पोखरिया अस्पताल	२.५ कि. मि.	पश्चिम
३.	आधारभूत स्वास्थ्य चौकी, वडा नं. ९	३ कि. मि.	पश्चिम

(स्रोत: प्राइम स्टील, क्षेत्र अध्ययन, २०८१)

पर्सा जिल्लाका प्राय घरधुरीमा शौचालयको व्यवस्था रहेको छ। उद्योग संचालनबाट निष्काशन हुने अनुमानित सेनेटरी ठोस फोहोर निम्न दिइएको छ।

उद्योगको अनुमानित सेनेटरी ठोस फोहोर

Item	Daily	Annual Working Days	Annual
Average Per Capita Waste generation	0.317 Kg/person/day	330	104.61 Kg/person

Waste Generation of 400 workers	126.8 Kg/day		41,844 Kg
---------------------------------	--------------	--	-----------

(Source: CBS, 2022)

५.३.४ पानीको स्रोत

उद्योगका लागि पानीको मुख्य स्रोत भूमिगत पानी रहने छ। पानी भण्डारण ओभरहेड ट्याङ्की र अन्डरग्राउन्ड ट्याङ्कीहरूमा गरिनेछ। ओभरहेड ट्याङ्कीको क्षमता ५०० घन मिटर हुनेछ। यसै गरी ६ वटा अन्डरग्राउन्ड प्राइमरी ट्याङ्कीहरू जडान गरिनेछ जसको कुल क्षमता ३,००० घन मिटर र ४ वटा अन्डरग्राउन्ड सेकेन्डरी ट्याङ्कीहरू जडान गरिनेछ जसको कुल क्षमता २,००० घन मिटर हुनेछ। प्रक्रियामा प्रयोग गरिने पानी कुलिङ टावर मार्फत चिस्याइ प्रक्रियामा पुनःप्रयोग गरिनेछ।

उद्योगमा उत्पादन प्रक्रिया सुरु गर्नको लागि २,२०० घन मिटर प्रति दिन पानी आवश्यक पर्नेछ। प्रयोग गरिने पानी मध्ये १०६ घन मिटर/दिन बाफिकरणबाट क्षय (evaporation loss) हुनेछ र ४५ घन मिटर/दिन रोलिङ मिलबाट तरल फोहोरको रूपमा निष्काशन हुनेछ। बाँकी रहने २,०४९ घन मिटर/दिन पानी कुलिङ टावर मार्फत चिस्याइ प्रक्रियामा पुनःपरिक्रमा (recirculate) गरिनेछ। सो कारणले पुनःपरिक्रमा (recirculate) गरिने पानीमा १५१ घन मिटर/दिन पानी थप गरी २,२०० घन मिटर/दिन पुर्याई उत्पादन गरिनेछ। यसै गरी, सेनिटरी प्रयोगका लागि ४५ घन मिटर/दिन पानी आवश्यक पर्नेछ।

५.३.५ भौतिक/सामुदायिक पूर्वाधार

पर्सा जिल्लासँग जोडिने वीरगन्ज-पथलैया सडक नेपालको अत्यावश्यक यातायात मार्ग हो। बढ्दो ट्राफिकलाई समेट्न र कनेक्टिभिटी बढाउन हाल यस हाइवेलाई ६ लेनको राजमार्गमा विस्तार गर्न लागिएको हो। यसबाहेक प्रस्तावित आयोजना क्षेत्रसँग जोड्ने सडकहरू प्रायः ग्राभेल छन्।

आयोजना क्षेत्रमा नेपाल टेलिकमको लेन्डलाइन तथा मोबाइल सेवा, एनसेल, स्काइ आदिबाट सञ्चालित मोबाइल सेवा उपलब्ध छन्। त्यसैगरी अन्य सञ्चारका साधनमा टेलिभिजन तथा रेडियो पनि रहेका छन्।

पर्सा जिल्लाका स्थानीयहरू खानेपानीको लागि मुख्यतया धारा/पाइप, ट्युबवेल/हातेपम्पमा निर्भर छन्। यसका अलावा ढाकिएको इनार/कुवा, मूल नदी/खोलाको पानी पनि प्रयोग गर्छन्।

५.३.६ उद्योग र तिनका किसिम

पर्सा जिल्लामा कुल २१७ वटा ठुला उद्योगहरू रहेका छन्। यी उद्योगहरूमा मुख्यगरी खाद्यवस्तु, वेभरेज, कपडा, रबर, प्लास्टिक आदि मा आधारित छन्।

आयोजना क्षेत्र वरपर रहेका उद्योगहरू निम्न तालिकामा रहेको छ।

तालिका ५.१८: आयोजना क्षेत्र नजिकका उद्योग

क्र.सं.	नाम	आयोजना क्षेत्रबाटको दुरी	आयोजना क्षेत्रबाटको दिशा
१.	साउथ एसियन वेभरेज	२ कि. मि.	उत्तर
२.	ग्लोबल अटोमोबाइल	२ कि. मि.	उत्तर
३.	हुलास आइरन ईण्डष्ट्रिज	२.५ कि. मि.	पूर्व

(स्रोत: प्राइम स्टील, क्षेत्र अध्ययन, २०८०)

५.३.७ आर्थिक

पर्सा जिल्लामा रहेको कृषियोग्य जमिन मध्ये खेति गरिएको जमिनको क्षेत्रफल ५०,०४६ हेक्टर रहेको छ। यस जिल्लाको प्रमुख कृषि बालीहरू चैते धान, भदैया धान, अगहनी धान, मकै, गहुँ, तोरी, सुर्यमुखी, राजमा आदि रहेका छन्। यसका साथै, तरकारी बालीहरूमा काउली, बन्दा, गोलभेडा, खुर्सानी आदि उत्पादन हुन्छ। जिल्लामा पशुजन्य उत्पादन पनि हुन्छ जस्तै गाई, भैंसी, भेडा, बाख्रा, कुखुरापालन हुन्छन्।

५.३.८ जल उपयोग

पोखरिया नगरपालिकामा पानीको उपभोगको मुख्य स्रोत ट्यूबवेल र ह्यान्डपम्पहरू रहेका छन्। कुल घरदुरीको ७१.७% ले ट्यूबवेल र ह्यान्डपम्प, ७.१४% ले धारा ०.६९% ले इनार, ०.८३% ढुङ्गेधारा र बाँकी ०.०३२% ले खोलाको माध्यमबाट पानीको अपूर्ति गरेका छन्।

सिंचाईका विभिन्न माध्यमबाट सिंचित हुने जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल ४२४८८.७ हेक्टर रहेको छ। सिंचित हुने जग्गा मध्ये सिंचाईको स्रोत अनुसार बाँध/रिजर्वायरबाट ३४.२१%, ट्यूबवेल र बोरिङबाट २९.४८%, नदी/तलाउ (वहाब) बाट ८.११%, नदी/तलाउ (तान्त्रुपर्ने) बाट २३.१५% र बाँकी अन्य स्रोतबाट जग्गा सिंचित भएको देखिन्छ।

५.३.९ धार्मिक, सांस्कृतिक र पर्यटकीय वातावरण

प्रस्ताव कार्यान्वयन क्षेत्रमा जातीय विविधता पाइन्छ। यस जिल्लामा बसोबास गर्ने प्रमुख जातजातिहरूमा मुसलमान, कुर्मी, थारु, यादव, कानु, चमार, तेली, पासवान, कोइरी, बरई आदि रहेका छन्। प्रस्ताव आयोजना प्रस्तावित क्षेत्र (बैरिया सिवर्वा र जगतपुर) मा यादव, चमार, कुर्मी, विन, तेली जस्ता हिन्दु समुदायको बाहुल्यता रहेको छ।

पर्सा जिल्लाका स्थानीयहरू प्रायः हिन्दु धर्मावलम्बी रहेका छन् (८०.८%) भने ईस्लाम धर्मावलम्बी १७.८% रहेका छन्। हिन्दु धर्म मान्ने जातजातिहरूको मुख्य चाडपर्व दशैं, तिहार, माघेसंक्रान्ति, फागुपूर्णिमा, चैते दशैं, चण्डी पूर्णिमा, साउने संक्रान्ति, जनै पूर्णिमा, तिज, कुलपुजा/दिवाली, छठ पर्व, होलि हुन्। सो बाहेक मुसलमान समुदायहरूले मान्दै आएको मुख्य चाडपर्वहरूमा रमजान, इद-उल-फितर, इद-उल-अधा, बकरीद, शबबरात, ईद मिलादुनवि रहेका छन्। आयोजना क्षेत्र वरपर रहेको धार्मिक स्थल तलको तालिकामा दिइएको छ। जिल्लामा मानिने प्रमुख ५ वटा धर्म तालिका ५.१९ मा दिइएको छ।

तालिका ५.१९: जिल्लाका प्रमुख धर्महरू

धर्म	प्रतिशत
हिन्दु	८०.८
इस्लाम	१७.८
बौद्ध	१.२
क्रिस्चियन	०.१
किरात	०.०१

(स्रोत: राष्ट्रिय तथ्यांक कार्यालयको राष्ट्रिय जनगणना, २०७८)

प्रस्ताव कार्यान्वयन हुने क्षेत्र वरपर रहेको धार्मिक स्थलहरू तलको तालिकामा दिइएको छ।

तालिका ५.२०: आयोजना क्षेत्र वरपर रहेको धार्मिक स्थलको विवरण

क्र.सं	नाम	आयोजना क्षेत्रबाटको दुरी	आयोजना क्षेत्रबाटको दिशा
१.	भेदराहा माई मन्दिर	७०० मि.	पश्चिम
२.	जानकी मन्दिर	२.८ कि. मि.	पश्चिम

(स्रोत: प्राइम स्टील, क्षेत्र अध्ययन, २०८०)

५.३.१० भाषा

पोखरिया नगरपालिकाको मुख्य भाषाहरू भोजपुरी, उर्दु, नेपाली, हिन्दि, मैथिली, नेवारी र थामी रहेको छ। उद्योग क्षेत्रमा मुसलमान, कुर्मी, कानु, चमार आदि समुदायको बाहुल्यता रहेको हुनाले यस क्षेत्रमा बोलिने प्रमुख भाषा भोजपुरी हो। साथै उर्दु र नेपाली यस क्षेत्रमा बोलिने अन्य प्रमुख भाषामा पर्दछ।

५.३.११ स्थानीय परम्परा र संस्कृति

पोखरिया नगरपालिकाका स्थानीयहरू प्रायः हिन्दु धर्मावलम्बी रहेका छन् (८५%) भने ईस्लाम धर्मावलम्बी १५% रहेका छन्। हिन्दु धर्म मान्ने जातजातीहरूको मुख्य चाडपर्व दशैं, छठ, तिहार, फागुपूर्णिमा, माघेसंक्रान्ति, चैते दशैं, चण्डी पूर्णिमा, जनै पूर्णिमा, कुलपुजा/दिवाली, छठ पर्व, होलि हुन्। सो बाहेक मुसलमान समुदायहरूले मान्दै आएको मुख्य चाडपर्वहरूमा रमजान, इद-उल-फितर, इद-उल-अधा, बकरीद, शबबरात, ईद मिलादुनवि रहेका छन्।

५.३.१२ ऊर्जा आपूर्ति

यस नगरपालिकाका स्थानीय बासिन्दाहरूले उर्जाको स्रोतको रूपमा दाउरा, LPG ग्याँस, गोबरग्याँस, सोलार, मट्टितेलको प्रयोग गर्ने गरिएको छ। नगरपालिका नजिकै नेपाल विद्युत प्राधिकरणको प्रशारण लाइनको सुविधा अनुरूप बत्ती बाल्न र अन्य क्रियाकलापलाई बिजुलीको उपयोग रहेको छ।

परिच्छेद ६: प्रस्तावको विकल्प विश्लेषण

वैकल्पिक विश्लेषणले कुनै पनि प्रस्ताव संचालन गर्नु पूर्व प्रस्ताव कार्यान्वयनबाट हुन सक्ने वातावरणीय प्रभाव हुन नदिन उपयुक्त विकल्प छनौटमा उल्लेखनीय भूमिका निभाएको हुन्छ। यो वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन अध्ययनको अभिन्न भागको रूपमा मानिन्छ। वैकल्पिक विश्लेषणको उद्देश्य प्रतिकूल प्रभावहरूलाई कम गर्दै अधिकतम लाभदायक फाइदाहरू प्रदान गर्नु हो। आयोजनाका प्रभावहरू कम गर्ने तथा प्रस्ताव उद्देश्यहरू प्राप्त गर्न अपनाएको विकल्पहरू यस प्रकार छलफल गरिएका छन्:

६.१ डिजाइन

उद्योग संचालन गरिने स्थानको भौतिक अवस्थाका साथै भौतिक वातावरण, जैविक वातावरण, सामाजिक आर्थिक तथा सांस्कृतिक वातावरणलाई मध्य नजर गरी उद्योगको डिजाइन गरिएको हो।

उद्योगको डिजाइन कार्यक्षेत्र भित्र प्राकृतिक हावा प्रवाह हुने तथा उचित प्रकाश कायम हुने गरी गरिनेछ। यसै गरी, उद्योग संचालनबाट निस्कने ध्वनीलाई परिसर बाहिर नजाने किसिमले उद्योगको निर्माण गरिनेछ। उद्योगमा बिद्युतबाट संचालन हुने electric arc furnace प्रयोग गरिनेछ। यसका साथै उद्योग संचालनका क्रममा समय सान्दर्भिक रूपमा उत्कृष्ट प्रविधिको अनुसरण गरी भविष्यमा आवश्यकता अनुसार उद्योगको डिजाइन परिमार्जित गरिनेछ।

६.२ आयोजना स्थल र भू-बनौट विकल्प

उद्योग संचालन गर्दा पर्ने वातावरणीय प्रभाव न्यूनीकरण गरी चयन गरिएको छ। हाल प्रस्तावित उद्योगस्थल सहज बाटो (वीरगंज-पोखरिया सडकको बैरिया चोकबाट ४०० मि. पूर्व) को पहुँचमा रहेको हुँदा उद्योग संचालनको लागि आवश्यक सामग्रीहरू सजिलै उपलब्ध हुने र उद्योगको उत्पादन पनि सहजै बजारहरूमा पुर्याउन सकिन्छ। साथै, प्रस्ताव कार्यान्वयन स्थल कुनै पनि ऐतिहासिक, सांस्कृतिक र धार्मिक महत्त्व रहेको स्थानमा पर्दैन र उद्योग संचालनले वरपरको वातावरणमा हुन सक्ने नकारात्मक प्रभावहरू न्यूनीकरण गर्न सकिने भएकोले आयोजना स्थल उत्तम वैकल्पिक क्षेत्रमा रहेको छ।

६.३ प्रविधि विकल्प

यस उद्योगले आधुनिक प्रविधिमा आधारित इलेक्ट्रिक आर्क फरनेसको प्रयोग गरी continuous casting बाट billet बनाउनेछ र billet लाई hot rolling गरी TMT rods, HR strip आदि लगायत अन्य विभिन्न विकास निर्माणका सामग्रीहरू उत्पादन गर्नेछ। सो प्रविधिले कम बिजुली खपत गर्ने, voltage fluctuation/flicker ले कम प्रभाव पार्ने र reheating प्रविधिको तुलनामा कम heat loss हुने हुँदा सो प्रविधि energy efficient रहेको छ। यस furnace विस्फोट हुने सम्भावना पनि कम हुन्छ। यसका साथै, यस प्रविधिको प्रयोगबाट कम solid waste (जस्तै slag) निष्काशन हुन्छ, enclosed/covered EAF हुने हुँदा कम ध्वनी उत्पन्न गर्छ साथै, scraps पगाल्दा निस्कने carbon monoxide (CO) लाई preheating section मा post-combustion गर्छ जसले गर्दा atmosphere मा न्यून CO emission हुनेछ।

यसका अतिरिक्त, हरित इन्धन जस्तै हाइड्रोजन फ्यूलको प्रयोग गरी स्टिल उत्पादन प्रक्रियालाई डिकारबोनाइजिड गर्ने जस्ता थप वातावरणमैत्री विकल्प अपनाइनेछ।

६.४ संचालन विधि, समय तालिका विकल्प र कच्चा पदार्थ विकल्प

उद्योग संचालन कार्यहरू दिनको समयमा मात्र गरिने छ। न्यूनतम फोहोरमैला उत्सर्जनको लागि सावधानी अपनाइने छ। समय तालिकालाई सो क्षेत्रमा उपलब्ध संरचनामा अधिक चाप नपर्ने गरि योजनाबद्ध गरिने छ। सजिलै प्राप्त गर्न सकिने र स्थानीय क्षेत्रमा पाइने कच्चा पदार्थको प्रयोग गरिने छ। वातावरण मैत्री प्रविधि तथा प्रक्रिया प्रयोग गरिने छ।

६.५ वन तथा सरकारी जग्गाको प्रयोग

उद्योगको स्थापनाको लागि वन तथा सरकारी जग्गाको प्रयोग गरिने छैन।

परिच्छेद ७: प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्दा वातावरणमा पर्ने प्रभाव तथा संरक्षणका उपाय

प्रस्तावको कार्यान्वयनबाट भौतिक, जैविक, सामाजिक-आर्थिक र सांस्कृतिक वातावरणमा पर्न सक्ने प्रभावहरूको पहिचान र विश्लेषण गरिएको छ। प्रभावहरूको स्तर अनुसार तय गरिएको अङ्कमान जोडी हरेक प्रभावहरूको कूल अङ्कमान निकाली कूल अङ्कमानको आधारमा प्रभावको उल्लेखनीयता मूल्याङ्कन गरिएको छ। सामान्यतया सकारात्मक प्रभावलाई विस्तार (बढोत्तरी) र नकारात्मक प्रभावलाई न्यूनीकरण उपायहरू प्रस्ताव गरी उद्योग संचालन क्षेत्र वातावरण संरक्षण विधि यस अध्यायमा उल्लेख गरिएको छ। प्रस्ताव कार्यान्वयनबाट पर्न सक्ने सकारात्मक र नकारात्मक प्रभावहरू यस प्रकार रहेका छन्।

७.१ सकारात्मक प्रभाव

७.१.१ निर्माण चरणका लाभहरू

क) सामाजिक, आर्थिक सांस्कृतिक क्षेत्रमा पर्ने प्रभाव

१. आर्थिक गतिविधिहरूमा वृद्धि

निर्माण गतिविधिले विभिन्न सीप स्तरका मानिसहरूलाई रोजगार प्रदान गर्नेछ। यस क्षेत्रका मजदुरहरूको खाना र आवासको मामलामा फरक आवश्यकता हुनेछ। आयोजना क्षेत्रको आर्थिक गतिविधिले गर्दा स्थानीय क्षेत्रका होटल, रेष्टुरेन्टहरू र अन्य सेवा प्रदायकहरूले फाइदा पाउने छन्। आयोजना क्षेत्रमा आर्थिक गतिविधिमा वृद्धिको प्रभाव प्रत्यक्ष, मध्यम परिमाणको, स्थानीय स्तरको र अल्पकालीन हुने आंकलन गरिएको छ।

२. रोजगारीका अवसरहरू

निर्माण चरणमा मजदुरहरूलाई कामको अवसर हुनेछ र परियोजनाले स्थानीय तहका व्यक्तिहरूलाई प्राथमिकतामा सबै तहमा सुनिश्चित गर्नेछ। प्रभावको प्रकृति प्रत्यक्ष, मध्यम परिमाणको, स्थानीय स्तरको र अल्पकालीन अवधिको हुन सक्नेछ।

३. स्थानीय दक्ष जनशक्तिमा वृद्धि

निर्माणका क्रममा स्थानीयवासीहरूलाई नयाँ सीप र प्रविधिहरू सिक्ने अवसर मिल्ने छ। प्रभावको प्रकृति अप्रत्यक्ष, मध्यम परिमाणको, स्थानीय सीमा र दीर्घकालीन अवधिको छ।

तालिका ७.१: निर्माण चरणमा हुने सकारात्मक प्रभावहरूको तह निर्धारण

क्र.स.	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण					जम्मा (अङ्कमान)
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	परिमाण	सीमा	समयावधि	
सामाजिक, आर्थिक साँस्कृतिक क्षेत्र								
१.	आर्थिक गतिविधिहरूमा वृद्धि	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय क्षेत्रका होटल, रेष्टुरेन्टहरू र अन्य सेवा प्रदायकहरूले फाइदा पाउने 	✓		मध्यम(२०)	स्थानीय(२०)	अल्पकालीन (०५)	मध्यम महत्वपूर्ण(४५)
२.	रोजगारीको अवसर	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय तहका मजदुरहरूलाई अस्थायी कामको अवसर हुने 	✓		मध्यम(२०)	स्थानीय(२०)	अल्पकालीन (०५)	मध्यम महत्वपूर्ण(४५)
३.	स्थानीय दक्ष जनशक्तिमा वृद्धि	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीयवासीहरूले नयाँ सीप र प्रविधिहरू सिक्ने अवसर मिल्ने 		✓	मध्यम(२०)	स्थानीय(२०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण(६०)

७.१.२ संचालन चरणका लाभहरू

क. भौतिक क्षेत्रमा पर्ने प्रभाव

१. उच्च धातु प्रशोधन क्षमता (Metallurgical Refining)

प्रस्तावित उद्योगमा प्रयोग गरिने Electric Arc Furnace (EAF)/ induction furnace र ladle refining furnace (LRF) ले Basic Oxygen Furnace को तुलनामा उच्च धातु प्रशोधन गर्ने क्षमता राख्दछ। EAF मा हुने electric arc ले अत्याधिक उच्च तापक्रम (arc क्षेत्रमा 3000°C भन्दा बढी) उत्पन्न गर्छ जसले एकदमै तातो र रियाक्टिभ स्ल्याग (slag) बनाउँछ जुन विभिन्न धातुसँग metallurgical reaction का लागि महत्त्वपूर्ण हुन्छ। यि स्ल्यागले धातुमा भएका impurities जस्तै फोस्फोरस, सल्फर सँग रियाक्शन गरी सो लाई हटाउन (dephosphorization, desulfurization) मद्दत गर्दछ। यसै गरी, EAF मा हुने reaction र LRF मा हुने post-refining बाट धातुको deoxidation पनि गर्दछ। फलस्वरूप, न्यून गैर-धातु समावेश (non-metallic inclusions) भएको धातु तयार हुनेछ। यसको प्रभाव प्रत्यक्ष, उच्च परिमाणको, स्थलगत सीमा र दीर्घकालीन हुनेछ।

२. कच्चा पदार्थको फ्लेक्जिबिलिटी

EAF ले विभिन्न गुणस्तर, आकार र प्रकारका सामान्य देखि औद्योगिक स्क्र्यापहरू ह्यान्डल गर्न सक्दछ। यस फरनेसको उच्च प्रशोधन क्षमताले गर्दा कम गुणस्तरका स्क्र्याप पनि प्रशोधन गर्दछ। यसको प्रभाव प्रत्यक्ष, उच्च परिमाणको, स्थानीय सीमा र दीर्घकालीन हुनेछ।

३. CO को कम उत्सर्जन

प्रस्तावित उद्योगमा प्रयोग गरिने Electric Arc Furnace (EAF) मा स्क्र्याप पगाल्ने प्रक्रियाका दौरान निस्कने carbon monoxide (CO) लाई प्रिहिटिड सेक्सनमा लगेर post-combustion गरिन्छ। CO को पुनःप्रयोग गरिने हुँदा स्थानीय वायु गुणस्तरमा हास नहुने देखिन्छ। हो। यसको प्रभाव अप्रत्यक्ष, उच्च परिमाणको, क्षेत्रीय सीमा र दीर्घकालीन हुनेछ।

४. प्रभावकारी प्रविधि

प्रस्तावित उद्योगले कच्चा पदार्थको रूपमा प्रयोग हुने बिलेट continuous casting बाट आफै उत्पादन गर्ने र रिहिटिडको आवश्यकता नहुने हुँदा उद्योगमा प्रयोग हुने प्रविधि प्रभावकारी र ऊर्जा दक्ष रहेको छ। यसले गर्दा ऊर्जा खपतमा कमी हुने र अप्रत्यक्ष रूपमा उत्पादन

लागत पनि घटाउन मद्दत पुर्याउनेछ। यसको प्रभाव प्रत्यक्ष, उच्च परिमाणको, स्थलगत सीमा र दीर्घकालीन हुनेछ।

५. स्थानीय MS Scraps को उपयोग

उद्योगको स्थापना पछि बिलेट स्वदेशमै उत्पादन हुने हुँदा बिलेट उत्पादनका लागि प्रयोग हुने कच्चा पदार्थ MS Scraps देशका विभिन्न भागहरूबाट खरिद गरिनेछन् जसबाट कच्चा पदार्थको आयात घटाई स्थानीय क्षेत्रका धातुजन्य फोहोर (स्क्रयाप)को सदुपयोग/पुनःप्रयोग हुनेछ र सर्कुलर इकोनोमी प्रवर्द्धनमा टेवा पुर्याउनेछ। प्रभावको प्रकृति प्रत्यक्ष, मध्यम परिमाण, क्षेत्रीय सीमा र दीर्घकालीन अवधिको छ।

ख. जैविक क्षेत्रमा पर्ने प्रभाव

१. हरियाली कायम

प्रस्तावित उद्योग संचालन पछि परिसर भित्र वृक्षारोपण गरिनेछ। उद्योगको कूल जग्गा मध्य पूर्वी खाली क्षेत्र करिब ५९,३९५.०३ वर्ग मि. मा कम्तीमा २०० वटा बिरुवा रोपेर हरित क्षेत्र विकास गरिनेछ। प्रभावको प्रकृति प्रत्यक्ष, मध्यम परिमाण, स्थलगत सीमा र दीर्घकालीन अवधिको छ।

२. जैविक विविधता

उद्योग परिसर भित्र विभिन्न प्रजातिका स्थानीय फूल तथा रुखहरू रोपिनेछन्। स्थानीय जैविक विविधता संरक्षणका लागि स्वदेशी प्रजाति तथा फलफूलका प्रजातिलाई प्राथमिकता दिइनेछ। प्रभावको प्रकृति प्रत्यक्ष, मध्यम परिमाण, स्थलगत सीमा र दीर्घकालीन अवधिको छ।

ग. सामाजिक, आर्थिक सांस्कृतिक क्षेत्रमा पर्ने प्रभाव

१. स्थानीय स्तरको वायुको गुणस्तर

Electric Arc Furnace को संचालन बिजुलीबाट हुने भएकोले जैविक ऊर्जा (fossil fuels) खपतमा कमी आउने र फलस्वरूप हरितगृह ग्याँस उत्सर्जन कम हुने, चिमनीबाट धुवाँ, धूलो उत्सर्जन समेत कमि हुनेछ, जसले गर्दा स्थानीय स्तरमा वायुको गुणस्तरमा हास नहुने देखिन्छ। यसबाट नेपालले सन् २०४५ सम्ममा नेट-जिरो GHG उत्सर्जन गर्ने देश बन्ने राष्ट्रिय प्रतिबद्धतामा योगदान पुऱ्याउँछ। यसको प्रभाव अप्रत्यक्ष, मध्यम परिमाणको, स्थानीय स्तरको र दीर्घकालीन हुनेछ।

२. आर्थिक गतिविधिहरूमा वृद्धि

यस उद्योगको स्थापना भएपछि उद्योगको संचालन चरणमा हुने प्रत्यक्ष रूपमा स्थानीय आर्थिक गतिविधिमा वृद्धि भई उद्योग क्षेत्रका समुदाय लाभान्वित हुनेछन्। उद्योग संचालनको क्रममा जनशक्तिका लागि आवश्यक उपभोग्य वस्तुहरूको आपूर्तिको लागि स्थानीय उत्पादनको माग बढ्नेछ र होटल तथा रेस्टुरेन्ट/चिया पसलजस्ता स्थानीय व्यवसायहरू आर्थिक गतिविधिले लाभान्वित हुनेछन्। उद्योग संचालनले स्थानीय स्तरका स-साना उद्यम तथा आर्थिक गतिविधिको विकासमा राम्रो सहयोग पुर्याउनेछ। आयोजना क्षेत्रमा आर्थिक गतिविधिमा वृद्धिको प्रभाव प्रत्यक्ष, मध्यम परिमाणको, स्थानीय स्तरको र दीर्घकालीन हुने आंकलन गरिएको छ।

३. रोजगारीको अवसर तथा स्थानीय दक्ष जनशक्तिमा वृद्धि

उद्योगमा विभिन्न भागमा काम गर्नका लागि जनशक्तिको आवश्यक हुन्छ जसले गर्दा दक्षता अनुसारको रोजगारीको अवसर सृजना हुनेछ। स्थानीय वासीहरूलाई नयाँ सीप र विधिमा प्रशिक्षण तथा रोजगारी उपलब्ध गराईनेछ। यसले भविष्यमा यस्तै प्रकृतिका उद्योगमा दक्ष कामदारको रूपमा रोजगार पाउने सम्भावना बढाउँदछ। यस बाहेक उद्योग संचालनको अवधिमा स्थानीय जनतालाई जीविकोपार्जन, उद्यमशीलता जस्ता विशिष्ट सीप वृद्धि गर्ने कार्यक्रमहरू प्रदान गर्नेछ। यसको प्रभाव अप्रत्यक्ष, मध्यम परिमाणको, स्थानीय स्तरको र दीर्घकालीन हुनेछ।

४. विकास निर्माण सामग्रीको उपलब्धता तथा नयाँ बजारको अवसर

विकास निर्माण कार्यहरूको बढ्दो गतिसँगै निर्माण सामग्रीहरूको खपत समेत तीव्र रूपमा बढीरहेको छ। आधारभुत निर्माण सामग्रीको रूपमा प्रयोग हुने TMT Rod, Wire Rod, Angles/ Flats/ Channels/ Tees आदि, निर्माण क्षेत्रका अति आवश्यक सामग्री हुन्। तसर्थ, यस उद्योगको स्थापनाबाट उत्पादन हुने HR Strip, TMT Rods, Wire Rod, Angles/ Flats/ Channels/ Tees/ Plain Round, Hexagon Bars, I beam/ H beam/ Structural Items आदिले निर्माण बजारको माग पूरा गर्न सहायता गर्नेछ। उत्पादित सामग्रीले विदेशी उत्पादनलाई प्रतिस्थापन गर्नेछ र स्वदेशी मुद्राको संचितिको साथै नगद प्रवाह स्वदेशमै हुनेछ। प्रभावको प्रकृति प्रत्यक्ष, मध्यम परिमाण, क्षेत्रीय सीमा र दीर्घकालीन अवधिको छ।

५. आर्थिक वृद्धि

Electric Arc Furnace को संचालन बिजुलीबाट हुने भएकोले जैविक ऊर्जा (fossil fuels) खपतमा कमी आउनेछ। सोबाट बिजुली अत्याधिक खपत भई, देशको जलविद्युत आयोजनाहरूलाई टेवा पुर्याउनेछ। साथै फरनेस आयलको आयातलाई प्रतिस्थापन गरी स्वदेशमा उपलब्ध उर्जा (विद्युत) को प्रयोग गरी राज्यको आर्थिक उन्नतिका उल्लेखनिय योगदान दिनेछ। उद्योगको स्थापनाबाट उद्योगले स्थानीय निकाय/राज्यलाई तिर्ने राजश्वमा पनि वृद्धि हुनेछ। प्रभावको प्रकृति प्रत्यक्ष, उच्च परिमाण, क्षेत्रीय सीमा र दीर्घकालीन अवधिको छ।

६. उद्योगको सामाजिक उत्तरदायित्वबाट लाभ

यस उद्योगले स्थानीय निकाय तथा विभिन्न संघ संस्थाहरूसँग समन्वय गरी आवश्यकता अनुसार उद्योगको सामाजिक उत्तरदायित्व अन्तर्गत रही स्थानीय क्षेत्रमा विभिन्न जीविकोपार्जन, उद्यमशीलता जस्ता विशिष्ट सीप तथा स्थानीय क्षमता वृद्धिका कार्यक्रममा सहयोग गर्नेछ। यस्ता क्रियाकलापहरूले स्थानीय समुदायको सीपमा वृद्धि भई आयस्रोतको अन्य उद्यम संचालन गर्न सक्नेछन्। प्रभावको प्रकृति प्रत्यक्ष, निम्न परिमाण, स्थानीय सीमा र दीर्घकालीन अवधिको छ।

७. प्रविधिको हस्तान्तरण

उद्योगमा काम गर्ने जनशक्तिले नयाँ प्रविधि र उपकरण संचालन विधिको अनुभव लिने अवसर मिल्नेछ। यसले भविष्यमा यस्तै प्रकृतिका उद्योगमा दक्ष कामदारको रूपमा रोजगार पाउने सम्भावना बढाउँदछ। यस उद्योगमा प्रयोग हुने प्रविधिलाई अन्य उद्योगमा पनि नकल गरी स्टिल उद्योगबाट हुने वातावरणीय प्रदुषण न्यून गर्न सकिनेछ। प्रभावको प्रकृति अप्रत्यक्ष, निम्न परिमाण, स्थानीय सीमा र दीर्घकालीन अवधिको छ।

तालिका ७.२: संचालन चरणमा हुने सकारात्मक प्रभावहरुको तह निर्धारण

क्र.स.	मुद्दाहरु	प्रभावहरु	तह निर्धारण					जम्मा (अङ्कमान)
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	परिमाण	सीमा	समयावधि	
भौतिक क्षेत्र								
१.	उच्च धातु प्रशोधन क्षमता (Metallurgical Refining)	<ul style="list-style-type: none"> EAF मा हुने electric arc ले अत्याधिक उच्च तापक्रम उत्पन्न गर्छ जसले एकदमै तातो र रियाक्टिभ स्ल्याग बनाउने सो स्ल्यागले धातुमा भएका impurities जस्तै फोस्फोरस, सल्फर सँग रियाक्शन गरी सो लाई हटाउने 	✓		उच्च (६०)	स्थलगत (१०)	दीर्घकालीन (२०)	अत्यधिक महत्वपूर्ण (९०)
२.	कच्चा पदार्थको फ्लेक्जिबिलिटी	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न गुणस्तर, आकार र प्रकारका सामान्य देखि औद्योगिक स्क्रयापहरु ह्यान्डल/प्रशोधन गर्ने 	✓		उच्च (६०)	स्थानीय (२०)	दीर्घकालीन (२०)	अत्यधिक महत्वपूर्ण (१००)
३.	CO को कम उत्सर्जन	<ul style="list-style-type: none"> फरनेसमा scraps पगाल्ने प्रक्रियाका दौरान निस्कने carbon monoxide (CO) लाई 		✓	उच्च (६०)	क्षेत्रीय (६०)	दीर्घकालीन (२०)	अत्यधिक महत्वपूर्ण (१४०)

		प्रिहितिड सेक्सनमा लागि post-combustion गर्ने						
४.	प्रभावकारी प्रविधि	<ul style="list-style-type: none"> कच्चा पदार्थका रूपमा प्रयोग हुने बिलेट continuous casting बाट आफै उत्पादन गर्ने निरन्तर कास्टिङ हुने हुँदा ताप (heat) को सदुपयोग हुने र रिहितिडको आवश्यकता नपर्ने 	✓		उच्च (६०)	स्थलगत (१०)	दीर्घकालीन (२०)	अत्यधिक महत्वपूर्ण (९०)
५.	स्थानीय MS Scraps को उपयोग	<ul style="list-style-type: none"> बिलेट स्वदेशमै उत्पादन हुने र सो को उत्पादनका लागि प्रयोग हुने कच्चा पदार्थ MS Scraps देशका विभिन्न भागहरूबाट खरिद गरिने 	✓		मध्यम (२०)	क्षेत्रीय (६०)	दीर्घकालीन (२०)	अत्यधिक महत्वपूर्ण (१००)
जैविक क्षेत्र								
६.	हरियाली कायम	<ul style="list-style-type: none"> उद्योग परिसर भित्र करिब ५९,३९५.०३ वर्ग मि. मा कम्तीमा २०० वटा बिरुवा वृक्षारोपण गरी हरियाली कायम गरिने 	✓		मध्यम (२०)	स्थलगत (१०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (५०)

७.	जैविक विविधता	• विभिन्न प्रजातिका स्थानीय फूल तथा रुखहरु रोपिने	✓		मध्यम (२०)	स्थलगत (१०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (५०)
सामाजिक, आर्थिक सांस्कृतिक क्षेत्र								
८.	स्थानीय स्तरको वायुको गुणस्तर	• Electric Arc फरनेसको संचालन बिजुलीबाट हुने भएकोले जैविक ऊर्जा (fossil fuels) खपतमा कमी आउने		✓	मध्यम (२०)	स्थानीय (२०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (६०)
९.	आर्थिक गतिविधिहरूमा वृद्धि	• मानिसको आगमन बढ्ने र स्थानीय स्तरका स-साना उद्यम तथा आर्थिक गतिविधिको विकास राम्रो हुने	✓		मध्यम (२०)	स्थानीय (२०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (६०)
१०.	रोजगारीको अवसर तथा स्थानीय दक्ष जनशक्तिमा वृद्धि	• रोजगारीको अवसर सृजना हुनेछ जसमा स्थानीयलाई प्राथमिकता दिइनेछ। स्थानीय जनताले नयाँ प्रविधी सिक्ने अवसर पाउने		✓	मध्यम (२०)	स्थानीय (२०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (६०)
११.	विकास निर्माण सामग्रीको उपलब्धता	• उद्योग स्थापनाबाट बजारमा HR Strip, TMT Rods, Wire Rod, Angles/ Flats/ Channels/ Tees/ Plain Round, Hexagon Bars, I	✓		मध्यम (२०)	क्षेत्रीय (६०)	दीर्घकालीन (२०)	अत्यधिक महत्वपूर्ण (१००)

	तथा नयाँ बजारको अवसर	beam/ H beam/ Structural Items आदि उत्पादन हुने						
१२.	आर्थिक वृद्धि	<ul style="list-style-type: none"> बिजुलीको खपत स्थानीय निकायमा वर्षेनी तिरिने राजश्व 	✓		उच्च (६०)	क्षेत्रीय (६०)	दीर्घकालीन (२०)	अत्यधिक महत्वपूर्ण (१४०)
१३.	उद्योगको सामाजिक उत्तरदायित्वबाट लाभ	<ul style="list-style-type: none"> उद्योगले सामाजिक उत्तरदायित्व अन्तर्गत स्थानीय समुदायका लागि सहयोगको गतिविधि गर्नेछ 	✓		निम्न (१०)	स्थानीय (२०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (५०)
१४.	प्रविधिको हस्तान्तरण	<ul style="list-style-type: none"> उद्योगमा प्रयोग हुने प्रविधि अन्य उद्योगहरूमा नक्कल गर्न सकिने 		✓	निम्न (१०)	स्थानीय (२०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (५०)

७.२ नकारात्मक प्रभाव

७.२.१ निर्माण चरणमा पर्ने नकारात्मक प्रभावहरू

क) भौतिक वातावरण

१. वायु प्रदूषण

उद्योग स्थापनाका लागि आवश्यक पर्ने निर्माण गतिविधिले प्रस्तावित क्षेत्रमा वायु प्रदूषण हुने छैन। यद्यपि निर्माण कार्य र सवारी साधनको आगमन बढ्नाले परियोजना क्षेत्रमा धूलो उत्पन्न गर्नेछ। प्रभावको प्रकृति प्रत्यक्ष, मध्यम परिमाणको, स्थलगत सीमा र अल्पकालीन अवधिको छ।

२. ध्वनि प्रदूषण

निर्माण गतिविधि र मेशिनरी तथा उपकरणहरूको संचालनका कारण वरपरको क्षेत्रमा आवाजको मात्रा बढाउन सक्छ। प्रभावको प्रकृति प्रत्यक्ष, मध्यम परिमाण, स्थलगत सीमा र अल्पकालीन अवधिको छ।

३. जल प्रदूषण

उद्योग स्थापनाका लागि गरिने निर्माण गतिविधिबाट जल प्रदूषण हुने छैन। यद्यपि निर्माण कार्यबाट फोहोर पानी र सेनेटरी फोहोर पानी आउन सक्छ। प्रभावको प्रकृति अप्रत्यक्ष, निम्न परिमाण, स्थलगत सीमा र अल्पकालिन अवधिको छ।

४. भूमि प्रयोगमा परिवर्तन

प्रस्तावित उद्योगको स्थापना कृषियोग्य जग्गामा हुनेछ। विभिन्न संरचनाहरूको निर्माणले आयोजना क्षेत्रको भूमि प्रयोग ढाँचा परिवर्तन हुनेछ। प्रभावको प्रकृति प्रत्यक्ष, मध्यम परिमाण, स्थलगत सीमा र दीर्घकालीन अवधिको छ।

५. निर्माण साइटहरूमा फोहोर व्यवस्थापन

उद्योग स्थापनाका लागि आवश्यक निर्माण कार्यबाट निर्माण सामाग्रीका फोहोरहरू उत्पन्न हुनेछन्। फोहोरको वर्गीकरण गरी नगरपालिकासँग समन्वय गरी व्यवस्थापन गरिनेछ। प्रभावको प्रकृति प्रत्यक्ष, निम्न परिमाण, स्थलगत सीमा र अल्पकालिन अवधिको छ।

ख) जैविक वातावरण

उद्योगको स्थापनाका लागि प्रस्तावित जग्गा कृषियोग्य (धान खेतीयोग्य) जमिन भएकाले उद्योग स्थापनाबाट कृषि उत्पादनमा कमी आउँछ। उद्योगले कुल २०.९४ हेक्टर जग्गा

प्रयोगमा ल्याउनेछ। नेपाल राष्ट्र बैंकद्वारा प्रकाशित आर्थिक गतिविधि अध्ययन अनुसार आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा नेपालको धान बालीको उत्पादकत्व ४.० मे.टन प्रति हेक्टर रहेको मा यस उद्योगको स्थापना हुँदा वार्षिक ८३.७६ मे.टन धान बाली उत्पादनमा हास आउनेछ। उद्योग स्थापनाको लागि प्रयोग हुने जग्गामा हाल धान खेती भईरहेको छ। स्थापनाका लागि भौतिक संरचनाको निर्माण हुँदा जैविक दृष्टिले कुनै पनि महत्वपूर्ण बोट-बिरूवा तथा जिवजन्तुहरूमा कुनै क्षति हुनेछैन। प्रभावको प्रकृति अप्रत्यक्ष, मध्यम परिमाण, स्थलगत सीमा र दीर्घकालीन अवधिको छ।

ग) सामाजिक-आर्थिक तथा साँस्कृतिक वातावरण

१. व्यवसायजन्य सुरक्षा र स्वास्थ्य (OSH)

उद्योग स्थापनाका लागि निर्माण कार्यमा संलग्न श्रमिकहरूले विभिन्न किसिमका जोखिमहरू जस्तै उच्च तापक्रम, उच्च ध्वनि, अपुग प्रकाशको स्तर आदिको सामना गर्नुपर्ने हुनेछ जसले कामदारको स्वास्थ्यमा असर पुऱ्याउन सक्छ। विभिन्न प्रकारका मेशिन तथा उपकरणहरूको प्रयोग तथा मेशिनरी जडान र तिनीहरूको परीक्षणका दौरान लाग्न सक्ने चोटपटक साथै अव्यवस्थित तथा असुरक्षित कार्यस्थल जस्तै चिप्लो भुईँ आदिका कारण निर्माणकर्मीहरूको दुर्घटना हुन सक्छ। त्यसै गरी, असुरक्षित पिउने पानी र सरसफाई अवस्थाले सरुवा रोगको जोखिम बढाउन सक्छ। निर्माण चरणको दौरान बाल श्रमको प्रयोग हुन सक्छ, महिला र पुरुष बीच ज्यालामा असमझदारी पैदा हुन सक्छ साथै स्थानीय र कामदार/आयोजना बीच पनि असमझदारी पैदा हुने सम्भावना रहन्छ। निर्माणका लागि सबै कामदारहरूले कामको अवधिभर उचित व्यवसायजन्य सुरक्षा र स्वास्थ्य मापदण्डहरू पालना गर्नुपर्नेछ। यसको प्रभाव प्रत्यक्ष, उच्च परिमाणको, स्थलगत सीमा र अल्पकालीन अवधिको छ।

घ) रसायनिक प्रभाव

• रसायनको चुहावट

निर्माण सामग्री ढुवानी गर्ने गाडिहरू तथा निर्माण कार्यका लागि प्रयोग गरिने मेशिन र उपकरण संचालनमा रसायन (ग्रेज र लुब्रिकेन्ट) को प्रयोग हुन्छ। सो रसायनहरूको चुहावटले स्थानीय जलश्रोत तथा कृषि क्षेत्रमा असर गर्न सक्छ। प्रभावको प्रकृति प्रत्यक्ष, मध्यम परिमाण, स्थलगत सीमा र अल्पकालीन अवधिको छ।

तालिका ७.३: निर्माण चरणमा हुने नकारात्मक प्रभावहरूको तह निर्धारण

क्र.स.	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण					जम्मा (अङ्कमान)
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	परिमाण	सीमा	समयावधि	
भौतिक वातावरण								
१.	वायु प्रदूषण	<ul style="list-style-type: none"> निर्माण कार्य र सवारी साधनको आगमन बढ्नाले परियोजना क्षेत्रमा धूलो उत्पन्न हुने 	✓		मध्यम (२०)	स्थलगत(१०)	अल्पकालीन (०५)	नगण्य(३५)
२.	ध्वनि प्रदूषण	<ul style="list-style-type: none"> निर्माण गतिविधि र मेशिनरी तथा उपकरणहरूको संचालनका कारण ध्वनिको स्तरमा बढोत्तरी हुने 	✓		मध्यम (२०)	स्थलगत(१०)	अल्पकालीन (०५)	नगण्य(३५)
३.	जल प्रदूषण	<ul style="list-style-type: none"> निर्माण कार्यबाट निष्काशन हुने फोहोर पानी तथा सेनेटरी फोहोर पानी निष्काशन 		✓	निम्न (१०)	स्थलगत(१०)	अल्पकालीन (०५)	नगण्य(२५)
४.	भूमि प्रयोगमा परिवर्तन	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न संरचनाहरूको निर्माणबाट आयोजना 	✓		मध्यम (२०)	स्थलगत(१०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण(५०)

		क्षेत्रको भूमि प्रयोग ढाँचा परिवर्तन हुने						
५.	फोहोर व्यवस्थापन	<ul style="list-style-type: none"> निर्माण सामाग्रीका फोहोरहरु उत्पन्न हुने 	✓		निम्न(१०)	स्थलगत(१०)	अल्पकालीन (०५)	नगण्य(२५)
जैविक वातावरण								
१.	स्थापनाको लागि प्रस्तावित जग्गा	<ul style="list-style-type: none"> प्रस्तावित जग्गामा धान खेती रहेको 	✓		मध्यम (२०)	स्थलगत(१०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण(५०)
सामाजिक आर्थिक तथा साँस्कृतिक-वातावरण								
१.	व्यावसायजन्य सुरक्षा र स्वास्थ्य (OSH)	<ul style="list-style-type: none"> निर्माण गतिविधिहरूमा संलग्न कामदारहरूलाई दुर्घटनाको जोखिम हुनसक्छ। मेशिन तथा उपकरणहरूको प्रयोग, मेशिनरी जडान तथा तिनीहरूको परीक्षण र अव्यवस्थित तथा 	✓		उच्च(६०)	स्थलगत(१०)	अल्पकालीन (०५)	अत्यधिक महत्वपूर्ण (७५)

		<p>असुरक्षित कार्यस्थलका कारण हुने दुर्घटना</p> <ul style="list-style-type: none"> • असुरक्षित पिउने पानी र सरसफाइ अवस्थाले सरुवा रोगहरुको जोखिम बढाउन सक्ने • बाल श्रमको प्रयोग हुन सक्ने • महिला र पुरुष बीच ज्यालामा असमझदारी पैदा हुन सक्ने 						
रसायनिक प्रभाव								
१.	रसायनको चुहावट	<ul style="list-style-type: none"> • निर्माण सामग्री ढुवानी गर्ने गाडिहरु तथा मेसिन र उपकरणमा प्रयोग हुने रसायन (ग्रीज र लुब्रिकेन्ट) को चुहावटले वातावरणमा असर गर्न सक्छ 	✓		मध्यम (२०)	स्थलगत (१०)	अल्पकालीन (०५)	नगण्य(३५)

७.२.२ संचालन चरणमा पर्ने नकारात्मक प्रभावहरू

क) भौतिक वातावरण

१. वायु

उत्पादन प्रक्रियाका दौरान MS scrap, sponge iron ह्यान्डलिड (लोडिड-अनलोडिड) बाट धूलो, मेल्टिङ्ग (इलेक्ट्रिक आर्क फरनेस/इन्डकशन फरनेस) बाट कार्बोन मोनोअक्साइड, मेटल अक्साइड जस्ता ग्याँस तथा मेटल फ्युम्स उत्सर्जन हुन्छ। यसका साथै विद्युत नभएको अवस्थामा संचालन गरिने डिजेल जेनेरेटरबाट CO, PM, NO_x र HC उत्सर्जन हुन्छ। त्यसैगरी, प्रस्ताव कार्यान्वयन क्षेत्र भित्र र वरिपरि ढुवानी गर्ने सवारी साधनको प्रयोगबाट पनि वायु प्रदूषणमा वृद्धि हुन्छ। प्रभावको प्रकृति प्रत्यक्ष, उच्च परिमाण, स्थानीय सीमा र दीर्घकालीन अवधिको छ।

२. ध्वनी

उद्योग संचालनको लागि प्रयोग हुने मेसिनरी, उपकरणहरू र जेनेरेटरको कारण प्रस्ताव कार्यान्वयन भित्र ध्वनिको स्तर बढ्नेछ। साथै, उद्योग क्षेत्रभित्र र वरिपरि कच्चा पदार्थ र उद्योगका उत्पादनहरू ढुवानीको लागि प्रयोग हुने सवारी साधनको कारणले वरपरको वातावरणमा ध्वनिको स्तरमा बढोत्तरी हुनेछ। प्रभावको प्रकृति प्रत्यक्ष, मध्यम परिमाण, स्थानीय सीमा र दीर्घकालीन अवधिको छ।

३. पानी

उत्पादन प्रक्रियाको लागि १५१ घन मिटर/दिन र सेनिटरी प्रयोगको लागि ४५ घन मिटर/दिन हुनेछ। सो पानीको प्रयोगले उक्त क्षेत्रमा भूमिगत पानीको उपलब्धतामा कमि आउन सक्नेछ।

उत्पादन प्रक्रियामा तरल फोहोर उत्पादनको प्रमुख स्रोत quenching प्रक्रिया हुनेछ। यसका अलावा, सेनेटरी फोहोर पानी पनि निष्काशन हुनेछ। प्रभावको प्रकृति प्रत्यक्ष, मध्यम परिमाणको, स्थानीय सीमा र दीर्घकालीन अवधिको छ।

४. ठोस फोहोरको निष्काशन

उद्योग संचालनको क्रममा ठोस फोहोरहरू जस्तै mill scale (iron dust), slag/dross, rejected billets, misrolled, rejected products, end-cuts/cut pieces आदि उत्पादन हुन्छन्। साथै, उद्योगमा काम गर्ने कर्मचारी तथा कामदारहरूको आवासबाट पनि ठोस फोहोर निष्काशन

हुन्छ। प्रभावको प्रकृति प्रत्यक्ष, मध्यम परिमाण, स्थलगत सीमा र दीर्घकालीन अवधिको छ।

५. विपद जोखिम व्यवस्थापन

उद्योग सञ्चालन चरणमा हुन सक्ने सम्भावित आपतकालिन अवस्थाहरू आगलागी, भूकम्प, बिस्फोट, बाढी हुन्। बिजुली सर्ट सर्किटको कारण आगलागीको जोखिम हुन सक्छ। साथै भूकम्पको कारणले उद्योगको संरचनामा क्षति पुगी मानवीय तथा आर्थिक क्षति हुन सक्छ। त्यसै गरी, वर्षाको पानीको उचित निकास नभएमा डुवानको सम्भावित जोखिम हुन सक्छ। इन्डक्शन फरनेसको संचालनमा प्राविधिक कमजोरी भएमा बिस्फोट हुन सक्ने छ। प्रभावको प्रकृति अप्रत्यक्ष, मध्यम परिमाण, स्थलगत सीमा र दीर्घकालीन अवधिको छ।

६. यातायात व्यवस्थापन सम्बन्धी समस्या

उद्योगको स्थापनाबाट उत्पादन हुने HR Strip, TMT Rods, Wire Rod, Angles/Flats/Channels/Tees/Plain Round, Hexagon Bars, I beam/H beam/Structural Items etc. र Billet बजारमा पठाउनको लागि सवारी साधनको आवश्यक पर्नेछ। उद्योगमा दैनिक करिब २० देखि २५ वटा १७-३८ मे.टन लोड क्षमता भएका ट्रकहरूको आवागमन हुन्छ। स्थानीय तथा मुख्य सडकमा प्रत्यक्ष रूपमा यातायातको चाप बढ्नेछ। प्रभावको प्रकृति प्रत्यक्ष, निम्न परिमाण, स्थलगत सीमा र दीर्घकालीन अवधिको छ।

ख) जैविक वातावरण

उद्योग संचालन हुँदा उत्सर्जन हुने धूलो र धुँवाले उद्योग परिसर भित्र वृक्षारोपण गरिएका रूख-बिरुवामा प्रतिकूल प्रभाव पारि हरियालीमा प्रभाव पर्न सक्छ भने सामान दुवानीका बखत उद्योग क्षेत्र वरपरका जीवजन्तुलाई हानी पुग्न सक्छ। प्रभावको प्रकृति प्रत्यक्ष, निम्न परिमाण, स्थलगत सीमा र दीर्घकालीन अवधिको छ।

ग) सामाजिक-आर्थिक तथा साँस्कृतिक वातावरण

उद्योग स्थापना तथा संचालनबाट हुने विभिन्न प्रकारका प्रदूषण र अन्य पक्षले गर्दा स्थानीय मानिस तथा समाजमा पर्न सक्ने असरहरूलाई माथिको अध्यायमा पहिचान गरि विश्लेषण गरिएका छन्। यस अध्यायमा यी बाहेक अन्य प्रभाव पहिचान गरी उल्लेख गरिएको छ।

१. व्यावसायजन्य सुरक्षा र स्वास्थ्य (OSH)

उद्योग संचालनमा संलग्न कामदारहरूलाई दुर्घटनाको जोखिम हुनसक्छ। कार्यक्षेत्रमा स्क्र्याप ह्यान्डलिङ यूनिटमा MS scrap, sponge iron लोडिङ-अनलोडिङ गर्दा अत्याधिक

धूलो उत्सर्जन हुन्छ। इलेक्ट्रिक आर्क फरनेस/इन्डकशन फरनेसमा उच्च तापक्रम (~१६५० °C) मा MS scrap, sponge iron लगायत अन्य कच्चा पदार्थहरू मेल्टिड गर्ने हुँदा heat stress उत्पन्न हुनुका साथै मोल्टन मेटल स्प्ल्याश हुन सक्छ। यसै गरी, मेल्टिड प्रक्रियाको दौरान कार्बोन मोनोअक्साइड, मेटल अक्साइड जस्ता ग्याँस तथा मेटल फ्युम्सको एक्सपोजरले श्वास-प्रश्वास प्रणालीमा अल्पकालीन देखि दीर्घकालीन स्वास्थ्य समस्याको सम्भावना हुन्छ। इन्डकशन फरनेस बिस्फोट भएर चोटपटक लाग्ने पनि सम्भावना हुन्छ। यसैगरी, quenching सेक्शनमा हट एण्ड ह्यूमिड वातावरण सिर्जना हुनसक्छ जसले गर्दा छालामा घमौरा लगायत अन्य एलर्जीहरू हुन सक्दछ। भारी मेसिनरी तथा उपकरणहरूको प्रयोग हुने हुँदा अल्झिएर लड्ने/खस्ने जस्ता मेकानिकल हजार्ड हुन सक्छन्। इलेक्ट्रिक आर्क फरनेस/इन्डकशन फरनेस बिजुलीबाट संचालन हुने हुँदा विद्युतीय झटका/इलेक्ट्रोक्विसन र बिजुलीको तारहरू सर्ट सर्किट भएर आगलागी हुने (इलेक्ट्रिकल फायर) जोखिम उच्च हुन्छ। साथै, मेसिन उपकरणबाट हुने अत्याधिक ध्वनीका कारणले हुने समस्या, काम गर्दा गलत पोष्चरले गर्दा विभिन्न समस्याहरू जस्तै घाँटी दुख्ने, हातखुट्टा दुख्ने आदि निम्त्याउन सक्छ। प्रभावको प्रकृति प्रत्यक्ष, उच्च परिमाणको, स्थलगत सीमा र दीर्घकालीन अवधिको छ।

२. आयोजना क्षेत्र आसपासमा स्वास्थ्य र सरसफाई

उद्योगमा उत्पादन प्रक्रियाबाट र कामदारको शिविरबाट निस्कने कुहिने र नकुहिने फोहोरको उचित व्यवस्थापन नभएमा वरपरको वातावरणमा हास ल्याउन सक्छ। कुहिने फोहोरको उचित व्यवस्थापन नहुँदा दुर्गन्ध बढ्न गई सामुदायिक स्वास्थ्यमा असर गर्न सक्छ। ढल निकासको उचित व्यवस्थापन नहुँदा वरपरको वातावरणलाई बिगार्न सक्छ। ढलको पानी चुहावट भई भूमिगत पानीमा मिसिन गएमा जमिनको पानी दुषित हुने र समुदायको स्वास्थ्यमा असर गर्न सक्छ। प्रभावको प्रकृति प्रत्यक्ष, मध्यम परिमाण, स्थानीय सीमा र दीर्घकालीन अवधिको छ।

३. व्यवस्थापन इकाई, बाहिरी व्यक्ति र स्थानिय व्यक्तिहरू बीचको विवाद

उद्योग संचालनको क्रममा स्थानीय बासिन्दा र उद्योग व्यवस्थापन इकाई, सरोकारवालाहरू साथै स्थानिय बासिन्दा तथा कामदारहरू बीच विभिन्न प्रकारका मतभेद हुन सक्छन्। प्रभावको प्रकृति प्रत्यक्ष, मध्यम परिमाण, स्थानीय सीमा र दीर्घकालीन अवधिको छ।

४. लैंगिक भेदभाव

उद्योग संचालनको क्रममा पुरुष र महिला कामदारहरूलाई प्रदान गरिने पारिश्रमिक भिन्नता, कामदार छनौटमा लैंगिक विभेद, काम गर्ने समय जस्ता पक्षहरूमा लैंगिक विभेद हुन सक्ने सम्भावना रहन्छ। प्रभावको प्रकृति प्रत्यक्ष, मध्यम परिमाण, स्थलगत सीमा र दीर्घकालीन अवधिको छ।

५. गुनासो व्यवस्थापन

उद्योग संचालनबाट हुन सक्ने अव्यवस्थित फोहोरमैला व्यवस्थापन, उच्च ध्वनीको स्तर, अव्यवस्थित यातायात आदिले स्थानीयहरूमा उद्योग प्रति गुनासो उत्पन्न हुन सक्छ। प्रभावको प्रकृति प्रत्यक्ष, मध्यम परिमाण, स्थलगत सीमा र दीर्घकालीन अवधिको छ।

घ) रसायनिक प्रभाव

१. रसायनको चुहावट

उत्पादन प्रक्रियाका क्रममा कच्चा पदार्थको रूपमा विभिन्न रसायनहरूको प्रयोग हुन्छन्। यसका साथै, कच्चा पदार्थ र उत्पादित वस्तु ढुवानी गर्ने गाडिहरू तथा मेसिन र उपकरण संचालनमा पनि रसायन (ग्रीज र लुब्रिकेन्ट) को प्रयोग हुन्छ। यि रसायन लगातय फरनेस आयल, फोहोर पानी प्रशोधनका लागि प्रयोग गरिने रसायनहरूको चुहावटले स्थानीय जलश्रोत तथा कृषि क्षेत्रमा असर गर्न सक्छ। प्रभावको प्रकृति प्रत्यक्ष, मध्यम परिमाण, स्थलगत सीमा र दीर्घकालीन अवधिको छ।

तालिका ७.४: संचालन चरणमा हुने नकारात्मक प्रभावहरुको तह निर्धारण

क्र.स.	मुद्दाहरु	प्रभावहरु	तह निर्धारण					जम्मा (अङ्कमान)
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	परिमाण	सीमा	समयावधि	
भौतिक वातावरण								
१.	वायु	<ul style="list-style-type: none"> उत्पादन प्रक्रियाबाट धूलो, ग्याँस तथा मेटल फ्युम्सको उत्सर्जन, डिजेल जेनेरेटरको संचालनबाट निस्कने धुँवा, सवारी साधनको प्रयोगबाट हुने वायु प्रदुषण 	✓		उच्च (६०)	स्थानीय (२०)	दीर्घकालीन (२०)	अत्यधिक महत्वपूर्ण (१००)
२.	ध्वनी	<ul style="list-style-type: none"> मेसिनरी, उपकरणहरू र जेनेरेटरको प्रयोगका साथै कच्चा पदार्थ र उद्योगका उत्पादनहरू ढुवानीको लागि प्रयोग हुने सवारी साधनले ध्वनीको स्तरमा वृद्धि 	✓		मध्यम (२०)	स्थानीय (२०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (६०)
३.	पानी	<ul style="list-style-type: none"> भूमिगत पानीको प्रयोगले उक्त क्षेत्रमा भूमिगत पानीको 	✓		मध्यम (२०)	स्थानीय (२०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (६०)

		<p>उपलब्धतामा कमि आउन सक्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> • Quenching प्रक्रियाबाट निस्कने तरल फोहोर • सेनेटरी फोहोर पानीको निष्काशन 						
४.	ठोस फोहोरको निष्काशन	<ul style="list-style-type: none"> • Mill scale (iron dust), slag/dross, rejected billets, misrolled, rejected products, end-cuts/cut pieces आदि को उत्पादन • काम गर्ने कर्मचारी तथा कामदारहरूको आवासबाट निष्काशन हुने ठोस फोहोर 	✓		मध्यम(२०)	स्थलगत(१०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (५०)
५.	विपद जोखिम व्यवस्थापन	<ul style="list-style-type: none"> • आपतकालिन अवस्थाहरू जस्तै आगलागी, भूकम्प, विस्फोट, बाढी आदि • बिजुलीको सर्ट सर्किटबाट हुन सक्ने आगलागी र उद्योगको संरचनामा पर्ने प्रभाव 		✓	मध्यम (२०)	स्थलगत(१०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (५०)

		<ul style="list-style-type: none"> वर्षाको पानीको उचित निकास नभएमा inundation को सम्भावना 						
६.	यातायात व्यवस्थापन सम्बन्धी समस्या	<ul style="list-style-type: none"> स्थापनाबाट उत्पादन हुने उद्योगका उत्पादनहरू बजारमा पठाउनको लागि सवारी साधनको प्रयोगले यातायातको चाप बढाउनेछ 	✓		निम्न (१०)	स्थलगत (१०)	दीर्घकालीन (२०)	नगण्य (४०)
जैविक वातावरण								
१.	उद्योग भित्र हरियाली कायम र जैविक विवधता	<ul style="list-style-type: none"> उद्योगमा उत्सर्जन हुने धूलो र धुँवाले परिसर भित्र रोपिने रूख-बिरुवामा प्रतिकूल प्रभाव पर्न सक्ने उद्योग क्षेत्र वरपर पाइने जीव जन्तुलाई सामान दुवानीका बखत हानी पुग्न सक्ने 	✓		निम्न (१०)	स्थलगत(१०)	दीर्घकालीन (२०)	नगण्य (४०)
सामाजिक-आर्थिक तथा साँस्कृतिक वातावरण								

१.	व्यावसायजन्य सुरक्षा र स्वास्थ्य (OSH)	<ul style="list-style-type: none"> संचालन गतिविधिहरूमा संलग्न कामदारहरूलाई दुर्घटनाको जोखिम हुनसक्छ। स्क्र्याप ह्यान्डलिङ यूनिटमा हुने धूलो उत्सर्जन, कार्यक्षेत्रमा हुने उच्च तापक्रमका कारण heat stress उत्पन्न हुन सक्छ, बिलेट बनाउन कच्चा पदार्थ पगाल्ने क्रममा निष्काशन हुने कार्बोन मोनोअक्साइड, मेटल अक्साइड जस्ता ग्याँस तथा मेटल फ्युम्सको प्रभाव मोल्टन मेटल स्प्ल्याश हुने सम्भावना मेकानिकल हजार्ड जस्तै अल्ट्राएर लड्ने/खस्ने, 	✓		उच्च (६०)	स्थलगत (१०)	दीर्घकालीन (२०)	अत्यधिक महत्वपूर्ण (९०)
----	--	--	---	--	-----------	-------------	-----------------	-------------------------

		<ul style="list-style-type: none"> • मेसिन उपकरणबाट हुने अत्याधिक ध्वनीका कारणले हुने समस्या • विद्युतीय झटका/इलेक्ट्रोक्विसन र बिजुलीको तारहरू सर्त सर्किट भएर आगलागी हुने • गलत पोस्चरबाट उत्पन्न हुने समस्या 						
२.	आयोजना क्षेत्र आसपासमा स्वास्थ्य र सरसफाई	<ul style="list-style-type: none"> • कुहिने फोहोरको उचित व्यवस्थापन नहुँदा दुर्गन्ध बढ्न गई सामुदायिक स्वास्थ्यमा पर्ने असर, ढल पाइपको चुहावटको कारण भूमिगत पानी प्रदुषण 	✓		मध्यम (२०)	स्थानीय (२०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (६०)
३.	व्यवस्थापन इकाई, बाहिरी व्यक्ति र स्थानिय	<ul style="list-style-type: none"> • उद्योग संचालनको अवधिमा स्थानीय जनता र व्यवस्थापन इकाई, स्थानिय सरोकारवालाहरू, स्थानिय 	✓		मध्यम (२०)	स्थानीय (२०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (६०)

	व्यक्तिहरू बीचको विवाद	वासिन्दा तथा कामदारहरूबीच द्वन्द्व र विवाद उत्पन्न हुन सक्ने						
४.	लैंगिक भेदभाव	<ul style="list-style-type: none"> पुरुष र महिला कामदारहरूमा हुने यौन हिंसा, ज्यालामा हुने भेदभाव जस्ता लैंगिक विभेद हुन सक्ने 	✓		मध्यम (२०)	स्थलगत(१०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (५०)
५.	गुनासो व्यवस्थापन	<ul style="list-style-type: none"> उद्योग संचालनबाट हुन सक्ने अव्यवस्थित फोहोरमैला व्यवस्थापन, उच्च ध्वनीको स्तर, अव्यवस्थित यातायात आदिले स्थानीयहरूको उद्योगप्रति गुनासो उत्पन्न हुन सक्छ 	✓		मध्यम (२०)	स्थलगत (१०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (५०)
रसायनिक प्रभाव								

१.	रसायनको चुहावट	<ul style="list-style-type: none"> कच्चा पदार्थको रूपमा प्रयोग हुने विभिन्न रसायनहरू तथा गाडि, मेसिन र उपकरणमा प्रयोग हुने रसायन (ग्रीज र लुब्रिकेन्ट) तथा फरनेस आयल, फोहोर पानी प्रशोधनका लागि प्रयोग गरिने रसायनहरूको चुहावटले स्थानीय वातावरणमा असर पर्न सक्छ 	✓		मध्यम (२०)	स्थलगत (१०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (५०)
----	----------------	---	---	--	------------	-------------	-----------------	-----------------------

परिच्छेद ८: अनुकूल प्रभाव अधिकतम अभिवृद्धि गर्ने तथा प्रतिकूल प्रभाव न्यून गर्ने उपाय

यो परिच्छेदमा प्रस्ताव कार्यन्वयनबाट वातावरणमा पर्न सक्ने प्रतिकूल र अनुकूल प्रभावलाई पहिचान तथा विश्लेषण गरि प्रतिकूल प्रभाव न्यूनीकरण र अनुकूल प्रभाव अभिवृद्धिका विभिन्न उपायहरू प्रस्तुत गरिएको छ। कुनै पनि प्रस्ताव कार्यन्वयन गर्दा कार्यन्वयनबाट हुन सक्ने प्रतिकूल प्रभाव न्यूनीकरणका उपायहरूलाई तीन (क्षतिपूर्ति, सुधारात्मक वा प्रतिरोधात्मक) प्रकारमा वर्गीकरण गरी उल्लेख गरिएको छ।

क्षतिपूर्ति उपायहरू (Compensatory Measures): कम गर्न वा हटाउन नसकिने खालको प्रतिकूल प्रभावको क्षतिपूर्तिक उपायहरू समावेश गरिएको छ।

सुधारात्मक उपायहरू (Corrective Measures): प्रतिकूल प्रभावहरूलाई कम गरेर स्वीकारयोग्य तहसम्म ल्याउनका लागि सुधारात्मक उपाय समावेश गरिएको छ।

प्रतिरोधात्मक उपायहरू (Preventive Measures): केहि गम्भीर खालको प्रभावलाई त्यस्ता प्रभाव देखा पर्न थाल्नु अगाडी नै कम गर्न प्रतिरोधात्मक उपायहरू सामवेश गरिएको हुन्छ।

८.१ अनुकूल प्रभावहरू अभिवृद्धिका उपायहरू

निर्माण चरण

तालिका ८.१: निर्माण चरणमा हुने सकारात्मक प्रभावहरूको अभिवृद्धि

क्र.स	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								अभिवृद्धिका उपाय	
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान		
सामाजिक, आर्थिक सांस्कृतिक क्षेत्र												
१.	आर्थिक गतिविधिहरूमा वृद्धि	स्थानीय क्षेत्रका होटल, रेष्टुरेन्टहरू र अन्य सेवा प्रदायकहरूले फाइदा पाउने	✓		✓			मध्यम (२०)	स्थानीय (२०)	अल्पकालीन (०५)	मध्यम महत्वपूर्ण (४५)	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय पसल र व्यवसायबाट सामान खरिद गर्ने
२.	रोजगारीको अवसर	स्थानीय तहका मजदुरहरूलाई अस्थायी कामको अवसर हुने	✓		✓			मध्यम (२०)	स्थानीय (२०)	अल्पकालीन (०५)	मध्यम महत्वपूर्ण (४५)	<ul style="list-style-type: none"> कामदारहरूलाई उनीहरूको क्षमता अनुसार रोजगारीको अवसर दिने। यद्यपि बाल श्रमलाई प्रतिबन्धित गरिनेछ।

क्र.स .	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								अभिवृद्धिका उपाय	
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान		
३.	स्थानीय दक्ष जनशक्तिमा वृद्धि	स्थानीय मानिसहरूले नयाँ सीप र प्रविधिहरू सिक्ने अवसर मिल्ने		✓	✓			मध्यम (२०)	स्थानीय (२०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (६०)	

संचालन चरण

तालिका ८.२: संचालन चरणमा हुने सकारात्मक प्रभावहरूको अभिवृद्धि

क्र.स .	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								अभिवृद्धिका उपाय	
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान		
भौतिक क्षेत्र												
१.	उच्च धातु प्रशोधन क्षमता (Metallurgical Refining)	<ul style="list-style-type: none"> EAF मा हुने electric arc ले अत्याधिक उच्च तापक्रम उत्पन्न गर्छ जसले एकदमै 	✓		✓			उच्च (६०)	स्थलगत (१०)	दीर्घकालीन (२०)	अत्यधिक महत्वपूर्ण (९०)	<ul style="list-style-type: none"> EAF को प्रयोग गर्ने EAF मा हुने उच्च तापक्रम मेन्टेन गर्ने

क्र.स	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								अभिवृद्धिका उपाय	
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान		
		तातो र रियाक्टिभ स्ल्याग बनाउने <ul style="list-style-type: none"> सो स्ल्यागले धातुमा भएका impurities जस्तै फोस्फोरस, सल्फर सँग रियाक्शन गरी सो लाई हटाउने 										
२.	कच्चा पदार्थको फ्लेक्जिबिलिटी	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न स्क्रयापहरू ह्यान्डल/प्रशोधन गर्ने 	✓		✓			उच्च (६०)	स्थानीय (२०)	दीर्घकालीन (२०)	अत्यधिक महत्वपूर्ण (१००)	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न गुणस्तर, आकार र प्रकारका सामान्य देखि औद्योगिक स्क्रयापहरू प्रयोग गर्ने
३.	CO को कम उत्सर्जन	<ul style="list-style-type: none"> स्क्रयाप पगाल्ने प्रक्रियामा उत्सर्जन हुने carbon 		✓	✓			उच्च (६०)	क्षेत्रीय (६०)	दीर्घकालीन (२०)	अत्यधिक महत्वपूर्ण (१४०)	<ul style="list-style-type: none"> फरनेसमा स्क्रयाप पगाल्ने प्रक्रियाका दौरान निस्कने carbon monoxide (CO) लाई प्रिहिटिड

क्र.स	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								अभिवृद्धिका उपाय	
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान		
		monoxide (CO) को पुनःप्रयोग गर्ने										सेक्सनमा लागि post-combustion गर्ने
४.	प्रभावकारी प्रविधि	<ul style="list-style-type: none"> कच्चा पदार्थका रूपमा प्रयोग हुने बिलेट continuous casting बाट आफै उत्पादन गर्ने निरन्तर कास्टिङ हुने हुँदा ताप (heat) को सदुपयोग हुने र रिहिटिङको आवश्यकता नपर्ने 	✓		✓			उच्च (६०)	स्थलगत (१०)	दीर्घकालीन (२०)	अत्यधिक महत्वपूर्ण (९०)	<ul style="list-style-type: none"> फलामयुक्त ठोस फोहरको प्रयोग गरि बिलेट आफै उत्पादन गरि बिलेटको आयात नगर्ने उत्पादन प्रक्रिया निरन्तर हुने हुनाले प्रक्रिया उर्जा दक्ष हुने
५.	स्थानीय MS Scraps को उपयोग	<ul style="list-style-type: none"> बिलेट स्वदेशमै उत्पादन हुने र सो को उत्पादनका लागि प्रयोग हुने कच्चा 	✓		✓			मध्यम (२०)	क्षेत्रीय (६०)	दीर्घकालीन (२०)	अत्यधिक महत्वपूर्ण (१००)	<ul style="list-style-type: none"> देशका विभिन्न भागहरूबाट फलाम युक्त ठोस फोहर (स्क्रयाप) खरिद गरी

क्र.स	मुदाहरु	प्रभावहरु	तह निर्धारण								अभिवृद्धिका उपाय	
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान		
		पदार्थ MS Scraps देशका विभिन्न भागहरुबाट खरिद गरिने										फोहोरको पुनःप्रयोग (recycling) गरी सर्कुलर इकोनोमी प्रवर्द्धन गर्ने
जैविक क्षेत्र												
६.	हरियाली कायम	<ul style="list-style-type: none"> उद्योग परिसर भित्र करिब ५९,३९५.०३ वर्ग मि. मा वृक्षारोपण गरी हरित क्षेत्र विकास गर्ने 	✓		✓			मध्यम (२०)	स्थल गत (१०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (५०)	उद्योग परिसरको पूर्व दिशाको खाली जग्गामा कम्तीमा २०० बोट रुख-विरुवा तथा फूलहरु वृक्षारोपण गरी हरित क्षेत्र बनाउने
७.	जैविक विविधता	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न प्रजातिका स्थानीय फूल तथा रुखहरु रोपिने 	✓		✓			मध्यम (२०)	स्थल गत (१०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (५०)	<ul style="list-style-type: none"> वृक्षारोपण गर्दा स्वदेशी प्रजाति तथा फलफूलका प्रजातिलाई

क्र.स .	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								अभिवृद्धिका उपाय	
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान		
											<p>प्राथमिकता दिइनेछ, जस्तै:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ काठ/छायाँका लागि: साल ✓ फलफूल: आँप, लिची, केरा, बडहर, मेवा ✓ औषधीजन्य: सहजन (Moringa) 	
सामाजिक, आर्थिक सांस्कृतिक क्षेत्र												
८.	स्थानीय स्तरको वायुको गुणस्तर	Electric Arc फरनेसको संचालन बिजुलीबाट हुने भएकोले जैविक ऊर्जा (fossil fuels) खपतमा कमी आउने		✓	✓			मध्यम (२०)	स्थानीय (२०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (६०)	<ul style="list-style-type: none"> • विद्युतबाट संचालन हुने Electric Arc फरनेस/इन्डक्शन फरनेस प्रयोग गर्ने • गोदम तथा प्रशासनिक भवनहरूमा रुफटप

क्र.स .	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								अभिवृद्धिका उपाय	
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान		
											<p>सोलार प्यानल जडान गरी प्रकाश र अन्य उपयोगिताहरूका लागि गैर-नवीकरणीय ऊर्जाको निर्भरता थप कम गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> हरित इन्धन जस्तै हइड्रोजन फ्यूल प्रयोगमा ल्याउने 	
९.	आर्थिक गतिविधिहरूमा वृद्धि	मानिसको आगमन बढ्ने र स्थानीय स्तरका स-साना उद्यम तथा आर्थिक गतिविधिको विकास राम्रो हुने	✓		✓			मध्यम (२०)	स्थानीय (२०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (६०)	आवश्यक सामग्री तथा सेवाहरू खरिद गर्दा "Local First" नीति अपनाउने र स्थानीय क्षेत्रका व्यवसायहरू जस्तै होटल, रेष्टुरेन्टहरू र अन्य सेवा

क्र.स	मुदाहरु	प्रभावहरु	तह निर्धारण								अभिवृद्धिका उपाय	
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान		
											प्रदायकहरूलाई प्राथमिकता दिने	
१०.	रोजगारीको अवसर तथा स्थानीय दक्ष जनशक्तिमा वृद्धि	रोजगारीको अवसर सृजना हुनेछ जसमा स्थानीयलाई प्राथमिकता दिइनेछ। स्थानीय जनताले नयाँ प्रविधि सिक्ने अवसर पाउने		✓	✓			मध्यम (२०)	स्थानीय (२०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (६०)	उद्योग व्यवस्थापन पक्षले समय समयमा नियमित प्राविधिक तालिम तथा व्यवसायिक (vocational) प्रशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गरी स्थानीय सीप अभिवृद्धि गर्ने तथा रोजगारीको अवसर दिने
११.	विकास निर्माण सामग्रीको उपलब्धता तथा नयाँ बजारको अवसर	उद्योग स्थापनाबाट बजारमा HR Strip, TMT Rods, Wire Rod, Angles/Flats/Channels /Tees/Plain Round, Hexagon Bars, I beam/ H beam/ Structural	✓		✓			मध्यम (२०)	क्षेत्रीय (६०)	दीर्घकालीन (२०)	अत्यधिक महत्वपूर्ण (१००)	आवश्यकता अनुसारको निर्माण सामग्रीहरु उत्पादन गर्ने

क्र.स	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								अभिवृद्धिका उपाय	
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान		
		Items etc. आदि उत्पादन हुने										
१२.	आर्थिक वृद्धि	<ul style="list-style-type: none"> बिजुली खपत स्थानीय निकायमा वर्षेनी तिरिने राजश्व 	✓		✓			उच्च (६०)	क्षेत्रीय (६०)	दीर्घकालीन (२०)	अत्यधिक महत्वपूर्ण (१४०)	<ul style="list-style-type: none"> बिजुलीको प्रयोग भए अनुसार विद्युत प्राधिकरणलाई समयमा महशुल बुझाउने उद्योगले स्थानीय निकायलाई बुझाउनु पर्ने राजश्व समयमा नै तिर्नेछ
१३.	उद्योगको सामाजिक उत्तरदायित्वबाट लाभ	उद्योगले सामाजिक उत्तरदायित्व अन्तर्गत स्थानीय समुदायका लागि सहयोगको गतिविधि गर्नेछ	✓		✓			निम्न (१०)	स्थानीय (२०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (५०)	सामाजिक उत्तरदायित्व (CSR) अन्तर्गत बजेट विनियोजन गर्ने र स्थानीय समुदायका लागि समुदाय आधारित कार्यक्रम र

क्र.स .	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								अभिवृद्धिका उपाय	
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान		
											गतिविधिहरूमा भाग लिई प्रत्यक्ष सहयोग गर्ने	
१४.	प्रविधिको हस्तान्तरण	उद्योगमा प्रयोग हुने प्रविधि अन्य उद्योगहरूमा नक्कल गर्न सकिने		✓	✓			निम्न (१०)	स्थानीय (२०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (५०)	अन्य स्टील उद्योगलाई यस नयाँ प्रविधिको बारे जानकारी दिने

द.२ प्रतिकूल प्रभावहरू न्यूनीकरणका उपायहरू

निर्माण चरण

तालिका द.३: निर्माण चरणमा हुने नकारात्मक प्रभावहरूको न्यूनीकरण

क्र.स	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
भौतिक वातावरण											
१.	वायु	निर्माण कार्य र सवारी साधनको आगमन बढनाले परियोजना क्षेत्रमा धूलो उत्पन्न हुने	✓			✓	मध्यम (२०)	स्थलगत(१०)	अल्पकालीन (०५)	नगण्य(३५)	<ul style="list-style-type: none"> निर्माण क्षेत्र वरपर सर-सफाई गर्ने निर्माण सामाग्रीलाई छोपेर राख्ने दिनमा तीन पटक वरपरको क्षेत्र र बाटोमा पानी छर्कने (वर्षाको बखत पानी छर्कन नपर्ने)

क्र.स	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
२.	ध्वनी	निर्माण गतिविधि र मेशिनरी तथा उपकरणहरूको संचालनका कारण ध्वनिको स्तरमा बढोत्तरी हुने	✓			✓	मध्यम (२०)	स्थलगत (१०)	अल्पकालीन (०५)	नगण्य (३५)	<ul style="list-style-type: none"> निर्माण कार्य दिनको समयमा मात्र गर्ने (बिहान ८ देखि बेलुकी ६ बजेसम्म)
३.	जल	<ul style="list-style-type: none"> निर्माण कार्यबाट निष्काशन हुने फोहोर पानी तथा सेनेटरी फोहोर पानी निष्काशन 		✓		✓	निम्न (१०)	स्थलगत (१०)	अल्पकालीन (०५)	नगण्य (२५)	<ul style="list-style-type: none"> निर्माण कार्यबाट निष्काशन हुने फोहोर पानीलाई उद्योग भित्र ढल बनाई उचित निकास गर्ने सेनेटरी फोहोरपानीलाई सेफटिक टयाङ्कीमा पठाउने व्यवस्था गर्ने

क्र.स .	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
४.	भूमि प्रयोगमा परिवर्तन	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न संरचनाहरूको निर्माणबाट आयोजना क्षेत्रको भूमि प्रयोग ढाँचा परिवर्तन हुने 	✓			✓	निम्न (१०)	स्थलगत (१०)	दीर्घकालीन (२०)	नगण्य (४०)	<ul style="list-style-type: none"> नक्सामा उल्लेख भए अनुसार संरचनाहरू निर्माण गर्ने
५.	फोहोर व्यवस्थापन	<ul style="list-style-type: none"> निर्माण सामाग्रीका फोहोरहरू उत्पन्न हुने 	✓			✓	निम्न (१०)	स्थलगत (१०)	अल्पकालीन (०५)	नगण्य (२५)	<ul style="list-style-type: none"> निर्माण कार्यबाट निस्कने ठोस वस्तुहरूको एक ठाउँमा संकलन गरी नगरपालिकाले तोकेको शुल्क तिरी व्यवस्थापन गर्ने सर-सफाई गर्ने
जैविक वातावरण											

क्र.स .	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
१.	स्थापनाको लागि प्रस्तावित जग्गा	<ul style="list-style-type: none"> प्रस्तावित जग्गामा धान बाली लगाइएको 		✓		✓	निम्न (१०)	स्थलगत (१०)	दीर्घकालीन (२०)	नगण्य (४०)	
सामाजिक आर्थिक तथा साँस्कृतिक-वातावरण											
१.	व्यावसायजन्य सुरक्षा र स्वास्थ्य (OSH)	<ul style="list-style-type: none"> निर्माण गतिविधिहरूमा संलग्न कामदारहरूलाई दुर्घटनाको जोखिम हुनसक्छ। मेशिन तथा उपकरणहरूको प्रयोग र अव्यवस्थित तथा असुरक्षित 	✓			✓	उच्च (६०)	स्थलगत (१०)	अल्पकालीन (०५)	अत्यधिक महत्वपूर्ण (७५)	<ul style="list-style-type: none"> श्रम ऐन, २०७४ र श्रम नियमावली, २०७५ को पालना गर्ने घुम्ने मेशिन तथा खाल्डोहरूको लागि घेरा र छेकबारको व्यवस्था गर्ने प्राथमिक उपचारको सामग्री कार्यस्थलमा राख्ने

क्र.स	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
		<p>कार्यस्थलका कारण हुने दुर्घटना</p> <ul style="list-style-type: none"> असुरक्षित पिउने पानी र सरसफाइ अवस्थाले सरुवा रोगहरूको जोखिम बढाउन सक्ने बाल श्रमको प्रयोग हुन सक्ने महिला र पुरुष बीच ज्यालामा असमझदारी पैदा हुन सक्ने 									<ul style="list-style-type: none"> सबै कामदारहरूलाई व्यवसायजन्य सुरक्षा र स्वास्थ्य सम्बन्धी जनचेतना तथा तालिम प्रदान गर्ने कार्यस्थलमा सेफिट साइन र पोस्टरहरू राख्ने आवश्यकता अनुसार कामदारहरूलाई व्यक्तिगत सुरक्षाका साधन (Personal Protective Equipment) प्रदान गर्ने
रसायनिक प्रभाव											

क्र.स .	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
१.	रसायनको चुहावट	मेसिन र उपकरणमा प्रयोग हुने रसायन (ग्रीज र लुब्रिकेन्ट) को चुहावटले वा पोखिनाले वातावरणमा असर गर्न सक्छ	✓			✓	मध्यम (२०)	स्थलगत (१०)	अल्पकालीन (०५)	नगण्य (३५)	रसायनको चुहावट रोकथाम गर्न रसायनको प्रयोग वैज्ञानिक तरिकाले closed pumping system बाट गर्ने, चुहावट हुन नदिने र समय समयमा मेसिनहरूको चेक जाँच गरी मर्मत गर्ने

संचालन चरण

तालिका ८.४: संचालन चरणमा हुने नकारात्मक प्रभावहरुको न्यूनीकरण

क्र.स	मुद्दाहरु	प्रभावहरु	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
भौतिक वातावरण											
१.	वायु	कच्चा पदार्थको ह्यान्डलिङबाट उड्ने धूलो, मेल्टिङ्गबाट निष्काशन हुने ग्याँस तथा मेटल फ्युम्स, हट रोलिङ्गबाट उत्सर्जन हुने धूलो, डिजेल जेनेरेटरको संचालनबाट निस्कने धुँवा, सवारी साधनको प्रयोगबाट हुने वायु प्रदुषण	✓			✓	उच्च (६०)	स्थानीय (२०)	दीर्घकालीन (२०)	अत्यधिक महत्वपूर्ण (१००)	<ul style="list-style-type: none"> बिजुलिबाट संचालित इलेक्ट्रिक आर्क फरनेस/इन्डक्शन फरनेसबाट निस्कने धुवाँ व्यवस्थापनका निमित्त आधुनिक fume exhaust system जडान गर्ने- fume exhaust system मा bag-filter जडान गरिनेछ Bag-filter मा जम्मा हुने धुलोको कणलाई

क्र.स .	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
											<p>उत्पादकले दिएको निर्देशिका अनुसार निकालेर उद्योग परिसर भित्र पुरिनेछ</p> <ul style="list-style-type: none"> • प्रयोग गरिने सवारीसाधनमा नेपाल प्रदुषण मापदण्ड बमोजिम प्रदुषण स्टीकरको सुनिश्चितता गरिनेछ • कच्चा पदार्थ भण्डारण गर्ने सतह पक्कि र ठोस बनाइनेछ • उद्योगको लागि चाहिने कच्चा पदार्थ र उत्पादित वस्तुको

क्र.स .	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
											<p>लोड-अनलोड गर्ने सडकमा नियमित अन्तरालमा पानी छर्किनेछ</p> <ul style="list-style-type: none"> • डिजेल जेनेरेटरको उर्जा दक्षता बढाउने • डिजेल जेनेरेटरको प्रयोग विद्युत नभएको अवस्थामा मात्र गर्ने • फरनेस, डिजेल जेनेरेटर र अन्य मेसिनहरूको निर्धारित समयमा मर्मत सम्भार गर्ने • वायु प्रदूषण नियन्त्रण गर्ने उपकरण जडान गरी नियमित

क्र.स .	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
											<p>अनुगमन तथा मर्मत-सम्भार गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> वायु र जेनेरेटरबाट हुने उत्सर्जनको नियमित अनुगमन गरी राष्ट्रिय वातावरणीय मापदण्ड पालना गर्ने सकुवा, आँप, लिच्ची, केरा, आशोका, बदहर, सहजन, पपिस्टा जस्ता धूलो अवशोषित गर्ने रुख-विरुवाहरू रोप्ने
२.	ध्वनी	मेसिनरी, उपकरणहरू र जेनेरेटरको प्रयोगका साथै कच्चा पदार्थ र	✓			✓	मध्यम (२०)	स्थानीय (२०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (६०)	<ul style="list-style-type: none"> मेसिनहरूमा आयलिड/ग्रीजिङ गर्नुका साथै डिजेल

क्र.स	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय	
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान		
		उद्योगका उत्पादनहरू ढुवानीको लागि प्रयोग हुने सवारी साधनले ध्वनीको स्तरमा वृद्धि हुन्छ।										<p>जेनेरेटर र अन्य मेसिनहरूको नियमित मर्मत सम्भार गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> • डिजेल जेनेरेटरलाई इन्सुलेट गरिएको छुट्टै सेडमा राख्ने • उच्च ध्वनी हुने कार्यक्षेत्र डिमार्क गर्ने र सो क्षेत्रमा काम गर्ने प्रत्येक कामदारलाई इयर पलग/मफ दिने • उद्योगले सवारीसाधनहरूलाई प्रेसर हरनको प्रयोग निषेध गर्ने

क्र.स .	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
											<ul style="list-style-type: none"> • आवश्यक मेसिनहरूमा ध्वनी नियन्त्रक छेकवार (acoustic barrier) जडान गर्ने • उद्योगमा प्रयोग हुने सवारी साधनहरूको नियमित मर्मत गरी इन्जिनको आवाज र धुवाँलाई कानुनी सीमाभित्र राख्ने • उद्योग परिसरमा पर्खाल निर्माण गर्ने • ध्वनि उत्सर्जनको राष्ट्रिय वातावरणीय मापदण्ड पालना तथा अनुगमन गर्ने

क्र.स .	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
											<ul style="list-style-type: none"> सकुवा, बदहर, आशोका, लिच्ची जस्ता ध्वनी अवशोषित गर्ने रुख-विरुवाहरू रोप्ने
३.	पानी	<ul style="list-style-type: none"> भूमिगत पानीको प्रयोगले उक्त क्षेत्रमा भूमिगत पानीको उपलब्धतामा कमि आउन सक्ने Quenching प्रक्रियाबाट निस्कने तरल फोहोर सेनेटरी फोहोर पानीको निष्काशन 	✓			✓	मध्यम (२०)	स्थानीय (२०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (६०)	<ul style="list-style-type: none"> Quenching गरिने पानीलाई प्रशोधन गरी पुनःप्रयोग गर्नका लागि closed-loop system स्थापना गरिनेछ। रोलिङ मिलमा quenching प्रक्रियाबाट चुहावट भई निस्कने पानी तथा आयल/ग्रीज मिश्रित पानी

क्र.स .	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
											<p>प्रशोधनको लागि आयल तथा ग्रीज ट्रयाप सहितको मेकानिकल ऐरियशन प्रविधियुक्त १०० घन मिटर/दिन क्षमताको फोहोर पानी प्रशोधन केन्द्रको स्थापना गरी फोहोर पानी प्रशोधन गरी शत प्रतिशत अन-साइट रिसाइकल गरी zero-liquid discharge (ZLD) पालना गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> आयल तथा ग्रीज ट्रयापमा जम्मा हुने

क्र.स .	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
											<p>आयल तथा ग्रीजलाई राम्रोसँग लेबल गरी ड्रममा चुहावट नहुने गरी भण्डारण गर्ने र पुनःप्रशोधनका लागि मोबिल उद्योगलाई बिक्री गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> • उद्योग परिसर भित्र वर्षाको पानी संकलन गरी भूमिगत पानी रिचार्ज गर्नका लागि करिब १० वटा रिचार्जिङ्ग पिट बनाउने • सेनेटरी फोहोर पानीलाई सेफ्टिक टयाङ्कीमा पठाउने र

क्र.स	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
											<p>व्यवस्थाको निमित्त नगरपालिकासँग समन्वय गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> वर्षाको पानीलाई व्यवस्थित नालीमार्फत रिचार्ज पिटमा पठाई भूमिगत पानी पुनर्भरण गर्ने
४.	ठोस फोहोरको निष्काशन	<ul style="list-style-type: none"> Mill scale (iron dust), slag/dross, rejected billets, misrolled, rejected products, end-cuts/cut pieces आदि को उत्पादन काम गर्ने कर्मचारी तथा कामदारहरूको आवासबाट 	✓			✓	मध्यम (२०)	स्थलगत (१०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (५०)	<ul style="list-style-type: none"> कच्चा पदार्थको specification तोकि सोहि बमोजिम आयात/खरिद गर्ने ठोस फोहोरको वर्गीकरण स्क्रयाप यार्डमा गर्ने ठोस फोहोरको वर्गीकरण गरी:

क्र.स .	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
		निष्काशन हुने ठोस फोहोर									<ul style="list-style-type: none"> ✓ Slag/dross लाई crushing गरी निस्कने grinded waste लाई magnet बाट पास गरेर फलाम छुट्ट्याई अनसाइट रिसाइक्लिंग गर्ने र बाँकी भएको सिलिका (वास्तविक फोहोर) लाई ल्यान्ड फिलिड/कम्प्याक्ट सिमेन्ट ब्रिक/ब्लक बनाउनका लागि बिक्रि गर्ने

क्र.स .	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
											<ul style="list-style-type: none"> ✓ Mill scale (iron dust) सिमेन्ट उद्योगमा बिक्री गर्ने ✓ Rejected billets, misrolled, rejected products, end-cuts/cut pieces लाई पुनःप्रयोग/ पुनःप्रशोधन गर्ने • सेनेटरी फोहोरको वर्गीकरण गरी पुनःप्रशोधन गर्न मिल्ने, नमिल्ने र जैविक फोहोर छुट्टाउने र ✓ पुनःप्रशोधन गर्न मिल्ने फोहोरलाई बिक्री गर्ने

क्र.स	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
											<ul style="list-style-type: none"> ✓ जैविक फोहोरलाई कम्पोष्टरमा कम्पोष्टिड गर्ने र सोलाई बगैँचामा मलको रूपमा प्रयोग गर्ने ✓ पुनःप्रशोधन नहुने फोहोर डिस्पोजलका निम्ति नगरपालिका/निजी फोहोर व्यवस्थापकलाई जिम्मा दिने • नियमित सर-सफाइ गर्ने • क्लिनर प्रडक्सनको कार्यान्वयन गर्न

क्र.स	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
											फोहोरलाई श्रोतमा न्यूनीकरण गर्ने
५.	विपद जोखिम व्यवस्थापन	<ul style="list-style-type: none"> आपतकालिन अवस्थाहरू जस्तै आगलागी, भूकम्प, बिस्फोट, बाढी आदि बिजुलीको सर्ट सर्किटबाट हुन सक्ने आगलागी र उद्योगको संरचनामा पर्ने प्रभाव वर्षाको पानीको उचित निकास नभएमा inundation को सम्भावना 		✓		✓	मध्यम (२०)	स्थलगत (१०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (५०)	<ul style="list-style-type: none"> आगो नियन्त्रणका सामग्री (fire extinguisher, fire hydrant) जडान गर्ने र समय-समयमा जाँच गर्ने <ul style="list-style-type: none"> CO₂ type fire extinguisher लाई electrical panel नजिक जडान गर्ने भने अन्य ठाउँमा dry chemical powder (ABC type) fire extinguisher जडान गर्ने र

क्र.स .	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
											<p>समय-समयमा check गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ १०० घन मिटर क्षमता युक्त पानी ट्याङ्की भएको Fire hydrant जडान गर्ने • Emergency Preparedness Plan तयार गर्ने र सो लाई प्रभावकारी बनाउन mock drills गर्ने • उद्योग परिसरमा आपतकालिन साइरन जडान गर्ने र समय-समयमा जाँच गर्ने

क्र.स	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय	
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान		
												<ul style="list-style-type: none"> आपतकालीन समयमा भेला हुने करिब ३ वटा स्थान (एसेम्बली एरिया) को पहिचान गर्ने र सबैले देखिने गरी सुरक्षा संकेतहरू राख्ने
६.	यातायात व्यवस्थापन सम्बन्धी समस्या	<ul style="list-style-type: none"> उद्योगका उत्पादनहरू बजारमा पठाउनको लागि सवारी साधनको प्रयोगले यातायातको चाप बढाउनेछ 	✓			✓	निम्न (१०)	स्थलगत (१०)	दीर्घकालीन (२०)	नगण्य (४०)	<ul style="list-style-type: none"> सडकमा यातायातको चाप घटानको लागि Peak hour (9-10 am and 4-5 pm) मा सामानको ढुवानी नगर्ने लाइसेन्स भएका सवारी चालकलाई मात्र गाडी चलाउन दिने 	

क्र.स .	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय	
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान		
												<ul style="list-style-type: none"> • सवारी चालकलाई तालिमका साथै ट्राफिक नियम तथा सुरक्षाको जानकारी प्रदान गर्ने • संवेदनशील स्थानहरूमा ट्राफिक संकेतहरू र साइन बोर्डहरू राख्ने • उद्योगसँग जोडिने सडकको नियमित मर्मत गर्ने • सडक बत्तीको व्यवस्था गर्ने
जैविक वातावरण												

क्र.स	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण							न्यूनीकरणका उपाय	
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि		जम्मा अङ्कमान
२.	उद्योग परिसर भित्र गरिने वृक्षारोपणमा प्रभाव	<ul style="list-style-type: none"> उद्योगमा उत्सर्जन हुने धूलो र धुँवाले परिसर भित्र रोपिएका रूख-बिरुवामा प्रतिकूल प्रभाव पर्न सक्ने उद्योग क्षेत्र वरपर पाइने जीव जन्तुलाई सामान दुवानीका बखत हानी पुग्न सक्ने 	✓			✓	निम्न (१०)	स्थलगत (१०)	दीर्घकालीन (२०)	नगण्य (४०)	<ul style="list-style-type: none"> प्रदूषण नियन्त्रण उपकरणहरूको नियमित मर्मत सम्भार गर्ने कच्चा पदार्थ ह्यान्डलिङ क्षेत्र तथा उद्योगको लागि चाहिने कच्चा पदार्थ र उत्पादित वस्तुको लोड-अनलोड गर्ने सडकमा नियमित अन्तरालमा पानी छर्किने प्रभावित रूख-बिरुवाहरू समय-समयमा पानीले पखाल्ने र गोडमेल

क्र.स .	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
											<p>गरी दीर्घकालीन समयका लागि सुनिश्चित गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> उद्योग वरपरका जीवजन्तुलाई असर नहुने गरी सामान ढुवानी गर्ने र गाडीको गति नियन्त्रण गर्ने सावधानीपूर्वक सवारी चलाउन तालिम दिइनेछ
सामाजिक आर्थिक तथा साँस्कृतिक-वातावरण											
१.	व्यावसायजन्य सुरक्षार स्वास्थ्य (OSH)	<ul style="list-style-type: none"> संचालन गतिविधिहरूमा संलग्न कामदारहरूलाई 	✓			✓	उच्च (६०)	स्थलगत (१०)	दीर्घकालीन (२०)	अत्यधिक महत्वपूर्ण (९०)	<ul style="list-style-type: none"> कार्यस्थलमा हुने जोखिम न्युनिकरणका विभिन्न वैज्ञानिक

क्र.स	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण							न्यूनीकरणका उपाय	
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि		जम्मा अङ्कमान
		<p>दुर्घटनाको जोखिम हुनसक्छ।</p> <ul style="list-style-type: none"> स्क्रयाप ह्यान्डलिङ यूनिटमा हुने धूलो उत्सर्जन, कार्यक्षेत्रमा हुने उच्च तापक्रमका कारण heat stress उत्पन्न हुन सक्छ, बिलेट बनाउन कच्चा पदार्थ पगाल्ने क्रममा निष्काशन हुने कार्बोन मोनोअक्साइड, मेटल अक्साइड 									<p>उपायहरूको कार्यव्यवस्था गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> Hazard Identification and Risk Assessment (HIRA) गरी hazard र त्यसको जोखिमको मूल्याङ्कनको आधारमा Hierarchy of control measures (Elimination, Substitution, Engineering control, Administrative control, Personal Protective Equipment) को पूर्ण पालना गर्ने

क्र.स	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण							न्यूनीकरणका उपाय	
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि		जम्मा अङ्कमान
		<p>जस्ता ग्याँस तथा मेटल फ्युम्सको प्रभाव</p> <ul style="list-style-type: none"> मोल्टन मेटल स्प्ल्याश हुने सम्भावना मेकानिकल हार्ड जस्तै अल्झिएर लड्ने/खस्ने, मेसिन उपकरणबाट हुने अत्याधिक ध्वनीका कारणले हुने समस्या विद्युतीय झटका/इलेक्ट्रोक्विसन र बिजुलीको 									<ul style="list-style-type: none"> श्रम ऐन, २०७४ र श्रम नियमावली, २०७५ को पालना गर्ने व्यवसायजन्य सुरक्षा र स्वास्थ्य निती बनाउने र कार्यान्वयन गर्ने व्यवसायजन्य सुरक्षा र स्वास्थ्य समिति गठन गर्ने र सो समितिले व्यवसायजन्य सुरक्षा र स्वास्थ्य नितीको कार्यान्वयन भए-नभएको निरीक्षण गर्ने

क्र.स	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
		<p>तारहरू सर्ट सर्किट भएर आगलागी हुने</p> <ul style="list-style-type: none"> गलत पोस्चरबाट उत्पन्न हुने समस्या 									<ul style="list-style-type: none"> इन्डक्शन फरनेस विस्फोटबाट बचाउन moisture मा विशेष निगरानी गर्ने र आधुनिक सेफ्टी अलार्म जडान गर्ने, scrap मा कुनै पनि pressure vessels नभएको यकिन गर्ने तथा प्रति दिन crucible को lining को निरिक्षण गर्ने Emergency Preparedness Plan लाई प्रभावकारी बनाउन प्रत्येक ६ महिनामा mock drills गर्ने

क्र.स .	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
											<ul style="list-style-type: none"> सम्भावित दीर्घकालीन व्यवसायजन्य रोग रोकथामको लागि उचित प्रकाश र एर्गोनोमिक कार्यक्षेत्र डिजाइन सुनिश्चित गर्ने आवश्यकता अनुसार कार्यस्थल भित्र ठाउँ ठाउँमा अनिवार्य सुरक्षा संकेतहरू तथा चिन्हहरू लगाउने घुम्ने मेसिन तथा खाल्डोहरूमा घेरा तथा छेकबारको व्यवस्था गर्ने

क्र.स .	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
											<ul style="list-style-type: none"> • Preventive Maintenance System को अवलम्बन गर्ने • आगो नियन्त्रणका सामाग्री (fire extinguisher, fire hydrant) को समय-समयमा जाँच गर्ने • सबै कामदारहरूलाई नियमित व्यवसायजन्य सुरक्षार स्वास्थ्य सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्ने • सबै कामदारहरूको दुर्घटना बिमा गर्ने

क्र.स .	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
											<ul style="list-style-type: none"> • प्राथमिक उपचारको सामाग्री कार्यस्थलमा राख्ने • Labor Audit वार्षिक रूपमा गर्ने • सबै कामदारहरूको वार्षिक स्वास्थ्य परीक्षण गर्ने • महिला र पुरुषको लागि छुट्टै शौचालयको व्यवस्था गर्ने • आवश्यकता अनुसार कामदारहरूलाई व्यक्तिगत सुरक्षाका साधन प्रदान गर्ने जस्तै स्क्रयाप

क्र.स	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
											ह्यान्डलिङ युनिटका कामदारहरूलाई PM २.५ फिल्टर मास्कको व्यवस्था गर्ने आदि
२.	आयोजना क्षेत्र आसपासमा स्वास्थ्य र सरसफाई	<ul style="list-style-type: none"> कुहिने फोहोरको उचित व्यवस्थापन नहुँदा दुर्गन्ध बढ्न गई सामुदायिक स्वास्थ्यमा असर गर्न सक्ने ढल पाइपको चुहावटको कारण भूमिगत पानी प्रदुषण 	✓			✓	मध्यम (२०)	स्थानीय (२०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (६०)	<ul style="list-style-type: none"> उत्पादित फोहोरमैलालाई स्रोतमा नै कुहिने र नकुहिने प्रकृतिका आधारमा छुट्याउने व्यवस्था अनिवार्य गर्ने 4R Principle अर्थात् Reduce, Reuse, Recycle र Recover सिद्धान्त अपनाई

क्र.स	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय	
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान		
											<p>स्रोतमा फोहोर न्यूनकरण गरिनेछ</p> <ul style="list-style-type: none"> सेनेटरी फोहोर पानीको ढल निकास प्रणालीको समय-समयमा जाँच गरी सम्भावित माटो तथा भूमिगत पानी प्रदूषण हुन नदिन चुहावट रोक्ने 	
३.	व्यवस्थापन इकाई, बाहिरी व्यक्ति र स्थानिय व्यक्तिहरू	उद्योग संचालनको अवधिमा स्थानीय जनता र व्यवस्थापन इकाई, स्थानिय सरोकारवालाहरू, स्थानिय बासिन्दा तथा कामदारहरूबीच उद्योग	✓			✓		मध्यम (२०)	स्थानीय (२०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (६०)	<ul style="list-style-type: none"> उद्योग व्यवस्थापन सम्बन्धी क्रियाकलापहरू पारदर्शी बनाउने उद्योग व्यवस्थापक समितिले समावेशी तथा समान कार्य

क्र.स .	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय	
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान		
	बीचको विवाद	संचालन सम्बन्धी विवाद उत्पन्न हुन सक्ने										वातावरण सुनिश्चित गर्ने • आपसी समझदारी कायम गर्ने
४.	लैंगिक भेदभाव	पुरुष र महिला कामदारहरूमा हुने यौन हिंसा, ज्यालामा हुने भेदभाव जस्ता लैंगिक बिभेद हुन सक्ने	✓			✓	मध्यम (२०)	स्थलगत (१०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (५०)	• उद्योग व्यवस्थापन इकाईले महिला र पुरुषलाई समान रोजगारीको लागि महिला र पुरुषलाई समान अवसर र पारिश्रमिक प्रदान गर्न • पुरुष र महिला कामदारको लागि छुट्टै शौचालय र शिविरहरूको व्यवस्था गरिनेछ	

क्र.स	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण							न्यूनीकरणका उपाय		
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि		जम्मा अङ्कमान	
५.	गुनासो व्यवस्थापन	उद्योग संचालनबाट हुन सक्ने अव्यवस्थित फोहोरमैला व्यवस्थापन, उच्च ध्वनीको स्तर, अव्यवस्थित यातायात आदिले स्थानीयहरूमा गुनासो उत्पन्न हुन सक्छ	✓			✓		मध्यम (२०)	स्थलगत (१०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (५०)	<ul style="list-style-type: none"> गुनासो व्यवस्थापनका लागि औपचारिक गुनासो व्यवस्थापन समिति गठन गरिनेछ स्थानीय, सरोकारवाला र मजदुरहरूको गुनासो राख्नका निम्ति ठाउँ-ठाउँमा गुनासो पेटिकाको व्यवस्था गरिनेछ स्थानीयबासीसँग कुराकानी गर्न र जनचासोलाई सम्बोधन गर्न पारदर्शी सामुदायिक

क्र.स .	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
											liaison office स्थापना गर्ने • स्थानीय र सरोकारवालाहरूको उचित गुनासो, टिप्पणीहरू र सुझावहरूलाई छलफल गरी कार्यान्वयन गर्ने (गुनासो व्यवस्थापनको organogram अनुसूची २० मा समावेश गरिएको)
रसायनिक प्रभाव											
१.	रसायनको चुहावट	कच्चा पदार्थको रूपमा प्रयोग हुने विभिन्न रसायनहरू तथा	✓			✓	मध्यम (२०)	स्थलगत (१०)	दीर्घकालीन (२०)	मध्यम महत्वपूर्ण (५०)	• तरल रसायन भण्डारण क्षेत्रहरूमा चुहावट भइ पानी र माटो प्रदुषण

क्र.स	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
		गाडिहरू, मेसिन र उपकरणमा प्रयोग हुने रसायन (ग्रीज र लुब्रिकेन्ट) तथा फरनेस आयल, फोहोर पानी प्रशोधनका लागि प्रयोग गरिने रसायनहरूको चुहावटले वा पोखिनाले वातावरणमा असर गर्न सक्छ									<p>हुन नदिन bund wall वा drip tray जस्ता secondary containment प्रणालीको व्यवस्था गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> उचित गृहसम्भार का लागि “Clean-as-you-go” पद्धति लागू गर्ने रसायनका कन्टेनरहरू राम्रोसँग बन्द गरी स्पष्ट लेबल लगाई उचित हावाप्रवाह हुने छुट्टै स्थानमा राख्ने रसायनहरूको सम्भावित जोखिमपूर्ण रियाक्सन हुन नदिन Safety Data Sheet

क्र.स .	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
											<p>(SDS) बनाई incompatible रसायनहरूलाई अलग-अलग भण्डारण गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> • पाइपलाइन, भल्भ र रासायनिक प्रशोधन मेसिनरीहरूमा खिया लाग्नु वा यान्त्रिक रूपमा बिग्रनु जस्ता प्रारम्भिक संकेतहरू पहिचान गर्न नियमित निरीक्षण गर्ने • कुनै पनि चुहावट वा उपकरण बिग्रिएको पाइएमा तुरुन्त मर्मत गर्ने

क्र.स	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
											<ul style="list-style-type: none"> रसायन चुहिएमा वा पोखिनाले मानव तथा वातावरणमा हुने असर कम गर्न रसायन प्रयोग हुने स्थानहरूमा absorbent र neutralizing सामग्री सहितका spill response kit राख्ने उद्योगभित्र रसायनको डिक्यान्टिड, मिश्रण र ढुवानीको लागि स्पष्ट Standard Operating Procedures (SOPs) तयार गर्ने रसायनका गुण, जोखिम तथा

क्र.स .	मुद्दाहरू	प्रभावहरू	तह निर्धारण								न्यूनीकरणका उपाय
			प्रत्यक्ष	अप्रत्यक्ष	अनुकूल	प्रतिकूल	परिमाण	सीमा	समयावधि	जम्मा अङ्कमान	
											chemical-resistant PPE को सही प्रयोगबारे कामदारहरूलाई विशेष तालिम प्रदान गर्ने • प्रयोग हुने सबै रसायनहरूको Safety Data Sheet (SDS) कायम गर्ने

द.३ वातावरण व्यवस्थापन योजना

तालिका ८.५: वातावरणीय व्यवस्थापन योजना

विषयगत क्षेत्र	सकारात्मक प्रभावको बढोत्तरीका क्रियाकलाप	के के गर्ने	कहाँ गर्ने	कसरी गर्ने	कहिले गर्ने	कसले गर्ने	अनुमानित जनशक्ति बजेट समय	अनुगमन तथा मूल्यांकन
निर्माण चरण सकारात्मक प्रभावको बढोत्तरीका क्रियाकलाप								
सामाजिक , आर्थिक तथा सांस्कृतिक क्षेत्र	आर्थिक गतिविधिहरूमा बृद्धि	स्थानीय क्षेत्रका व्यवसायहरू जस्तै होटल, रेष्टुरेन्टहरू र अन्य सेवा प्रदायकहरूलाई प्राथमिकता दिइनेछ।	स्थानीय क्षेत्र	स्थानीय पसल र व्यवसायबाट सामान खरिद गर्ने।	निर्माण अवधि	निर्माण गर्ने ठेकेदार	थप खर्च नलाग्ने	
	रोजगारीको अवसर	अस्थायी रोजगारीको अवसर सृजना हुनेछ जसमा स्थानीयलाई प्राथमिकता दिइनेछ।	स्थानीय क्षेत्र	कामदारहरूलाई उनीहरूको दक्षता अनुसार रोजगारको अवसर दिने। यद्यपि बाल श्रमलाई प्रतिबन्धित गरिनेछ।	निर्माण अवधि	निर्माण गर्ने ठेकेदार	थप खर्च नलाग्ने	
	स्थानीय दक्ष जनशक्तिमा बृद्धि	स्थानीय कामदारहरूलाई नयाँ सीप र प्रविधिहरू सिकाउने	स्थानीय क्षेत्र		निर्माण अवधि	निर्माण गर्ने ठेकेदार	थप खर्च नलाग्ने	

संचालन चरणका सकारात्मक प्रभावको बढोत्तरीका क्रियाकलाप							
भौतिक क्षेत्र	उच्च धातु प्रशोधन क्षमता (Metallurgical Refining)	<ul style="list-style-type: none"> • Electric Arc Furnace (EAF) मा बन्ने रियाक्टिभ स्ल्यागले • धातुमा भएका impurities जस्तै फोस्फोरस, सल्फर सँग रियाक्शन गरी सो लाई हटाउने 	उद्योग	<ul style="list-style-type: none"> • EAF को प्रयोग गर्ने • EAF मा हुने उच्च तापक्रम मेन्टेन गर्ने 	संचालन चरण	उद्योग व्यवस्थापक	थप खर्च नलाग्ने
	कच्चा पदार्थको फ्लेक्जिबिलिटी	<ul style="list-style-type: none"> • विभिन्न स्क्र्यापहरू ह्यान्डल/प्रशोधन गर्ने 	उद्योग	<ul style="list-style-type: none"> • विभिन्न गुणस्तर, आकार र प्रकारका सामान्य देखि औद्योगिक स्क्र्यापहरू प्रयोग गर्ने 	संचालन चरण	उद्योग व्यवस्थापक	थप खर्च नलाग्ने
	CO को कम उत्सर्जन	<ul style="list-style-type: none"> • स्क्र्याप पगाल्ने प्रक्रियामा उत्सर्जन हुने carbon monoxide (CO) को पुनःप्रयोग गर्ने 	उद्योग	<ul style="list-style-type: none"> • फरनेसमा स्क्र्याप पगाल्ने प्रक्रियाका दौरान निस्कने carbon monoxide (CO) लाई प्रिहिटिड सेक्सनमा लागि post-combustion गर्ने 	संचालन चरण	उद्योग व्यवस्थापक	थप खर्च नलाग्ने
	प्रभावकारी प्रविधि	<ul style="list-style-type: none"> • कच्चा पदार्थका रूपमा प्रयोग हुने बिलेट continuous casting बाट आफै उत्पादन गर्ने 		<ul style="list-style-type: none"> • फलामयुक्त ठोस फोहरको प्रयोग गरि बिलेट आफै 			

		<ul style="list-style-type: none"> • निरन्तर कास्टिङ्ग हुने हुँदा ताप (heat) को सदुपयोग हुने र रिहिटिडको आवश्यकता नपर्ने 		<p>उत्पादन गरि बिलेटको आयात नगर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> • उत्पादन प्रक्रिया निरन्तर हुने हुनाले प्रक्रिया उर्जा दक्ष हुने 				
	स्थानीय MS Scraps को उपयोग	बिलेट उत्पादनका लागि कच्चा पदार्थको रूपमा MS Scraps प्रयोग गर्ने	क्षेत्रीय स्तर	देशका विभिन्न भागहरूबाट scrap खरिद गरी फोहोरको पुनःप्रयोग (recycling) गरी सर्कुलर इकोनोमी प्रवर्द्धन गर्ने	संचालन चरण	उद्योग व्यवस्थापक	थप खर्च नलाग्ने	
जैविक क्षेत्र	उद्योग परिसर भित्र हरियाली कायम र जैविक विवधता संरक्षण	<ul style="list-style-type: none"> • उद्योग परिसर भित्र वृक्षारोपण गरी हरित क्षेत्र विकास गर्ने र संरक्षण गर्ने 	उद्योग परिसर	<ul style="list-style-type: none"> • उद्योग परिसरको पूर्व दिशाको खाली जग्गामा कम्तीमा २०० बोट विभिन्न स्थानीय प्रजातीका रुख-विरुवा तथा फूलहरू वृक्षारोपण गरी हरित क्षेत्र बनाउने • वृक्षारोपण गर्दा स्वदेशी प्रजाति तथा फलफूलका 	संचालन चरण	उद्योग व्यवस्थापक	रु. ७५,०००	हरियाली

				<p>प्रजातिलाई प्राथमिकता दिइनेछ, जस्तै:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ काठ/छायाँका लागि: साल ✓ फलफूल: आँप, लिची, केरा, बडहर, मेवा ✓ औषधीजन्य: सहजन (Moringa) 				
सामाजिक, आर्थिक सांस्कृतिक क्षेत्र	स्थानीय स्तरको वायुको गुणस्तर	<ul style="list-style-type: none"> • ऊर्जाको रूपमा fossil fuels को सट्टामा विद्युतको प्रयोग गर्ने 	उद्योग	<ul style="list-style-type: none"> • विद्युतबाट संचालन हुने Electric Arc फरनेस/इन्डक्शन फरनेस प्रयोग गर्ने • गोदम तथा प्रशासनिक भवनहरूमा रुफटप सोलार प्यानल जडान गरी प्रकाश र अन्य उपयोगिताहरूका लागि गैर-नवीकरणीय ऊर्जाको निर्भरता थप कम गर्ने 	संचालन चरण	उद्योग व्यवस्थापक	थप खर्च नलाग्ने	

				<ul style="list-style-type: none"> हरित इन्धन जस्तै हइड्रोजन फ्यूल प्रयोगमा ल्याउने 				
आर्थिक गतिविधिहरूमा वृद्धि	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय क्षेत्रका व्यवसायहरू जस्तै होटल, रेष्टुरेन्टहरू र अन्य सेवा प्रदायकहरूलाई प्राथमिकता दिइनेछ। 	स्थानीय क्षेत्र	<ul style="list-style-type: none"> आवश्यक सामग्री तथा सेवाहरू खरिद गर्दा "Local First" नीति अपनाउने र स्थानीय क्षेत्रका व्यवसायहरू जस्तै होटल, रेष्टुरेन्टहरू र अन्य सेवा प्रदायकहरूलाई प्राथमिकता दिने 	संचालन चरण	उद्योग व्यवस्थापक	थप खर्च नलाग्ने		
रोजगारीको अवसर तथा स्थानीय दक्ष जनशक्तिमा वृद्धि	<ul style="list-style-type: none"> उद्योग व्यवस्थापन पक्षले समय समयमा प्राविधिक सीप तथा तालिम प्रदान गरी स्थानीय सीप अभिवृद्धि गर्ने तथा रोजगारीको अवसर दिने 	उद्योग	<ul style="list-style-type: none"> उद्योग व्यवस्थापन पक्षले समय समयमा नियमित प्राविधिक तालिम तथा व्यवसायिक (vocational) प्रशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गरी स्थानीय सीप अभिवृद्धि गर्ने तथा रोजगारीको अवसर दिने 	संचालन चरण	उद्योग व्यवस्थापक	थप खर्च नलाग्ने		

विकास निर्माण सामाग्रीको उपलब्धता तथा नयाँ बजारको अवसर	<ul style="list-style-type: none"> उद्योगको उत्पादनले बजारमा हुने निर्माण सामाग्री जस्तै HR Strip, TMT Rods, Wire Rod, Angles/Flats/Channels/Tees /Plain Round, Hexagon Bars, I beam/ H beam/ Structural Items etc. आदिको मागलाई पुरा गर्ने 	स्थानीय क्षेत्र	आवश्यकता अनुसारको निर्माण सामाग्रीहरु उत्पादन गर्ने	संचालन चरण	उद्योग व्यवस्थापक	थप खर्च नलाग्ने	
आर्थिक वृद्धि	बिजुली महशुल बुझाउने र स्थानीय निकायमा वर्षेनी राजश्व तिर्ने	क्षेत्रीय	<ul style="list-style-type: none"> बिजुलीको प्रयोग भए अनुसार विद्युत प्राधिकरणलाई समयमा महशुल बुझाउने उद्योगले स्थानीय निकायलाई बुझाउनु पर्ने राजश्व समयमा नै तिर्नेछ 	संचालन चरण	उद्योग व्यवस्थापक	-	
उद्योगको सामाजिक उत्तरदायित्व बाट लाभ	<ul style="list-style-type: none"> सामाजिक उत्तरदायित्व अन्तर्गत स्थानीय समुदायलाई सहयोग गर्ने 	स्थानीय क्षेत्रमा	सामाजिक उत्तरदायित्व (CSR) अन्तर्गत बजेट विनियोजन गर्ने र स्थानीय समुदायका लागि समुदाय आधारित कार्यक्रम र	संचालन चरण	उद्योग व्यवस्थापक	सरकारको नियम अनुसार	

				गतिविधिहरूमा भाग लिई प्रत्यक्ष सहयोग गर्ने				
	प्रविधिको हस्तान्तरण	<ul style="list-style-type: none"> उद्योगमा प्रयोग हुने प्रविधि अन्य उद्योगहरूमा सुधार गर्दै नक्कल गर्ने 	स्थानीय क्षेत्र	अन्य स्टील उद्योगलाई यस नयाँ प्रविधिको बारे जानकारी दिने	संचालन चरण	उद्योग व्यवस्थापक	थप खर्च नलाग्ने	
विषयगत क्षेत्र	नकारात्मक प्रभावको न्यूनीकरणका क्रियाकलाप	के के गर्ने	कहाँ गर्ने	कसरी गर्ने	कहिले गर्ने	कसले गर्ने	अनुमानित जनशक्ति बजेट समय	अनुगमन तथा मूल्यांकन
निर्माण चरणका नकारात्मक प्रभावको न्यूनीकरणका क्रियाकलाप								
भौतिक क्षेत्र	वायु	<ul style="list-style-type: none"> सर-सफाई गर्ने धूलो उड्न नदिने 	निर्माण क्षेत्र	<ul style="list-style-type: none"> निर्माण क्षेत्र वरपर सर-सफाई गर्ने निर्माण सामग्रीलाई छोपेर राख्ने दिनको तीन पटक वरपरको क्षेत्र र बाटोमा पानी छर्कने (वर्षाको बखत पानी छर्कन नपर्ने) 	निर्माण अवधि	निर्माण गर्ने ठेकेदार	थप खर्च नलाग्ने	

	ध्वनी	ध्वनिको स्तर कम गर्ने	निर्माण क्षेत्र	<ul style="list-style-type: none"> निर्माण कार्य दिनको समयमा मात्र गर्ने (बिहान ८ - बेलुकी ६ बजेसम्म) 	निर्माण अवधि	निर्माण गर्ने ठेकेदार	थप खर्च नलाग्ने	ध्वनिको स्तर
	पानी	निर्माण कार्यबाट निष्काशन हुने फोहोर पानी तथा सेनेटरी फोहोर पानीको व्यवस्थापन गर्ने	निर्माण क्षेत्र	<ul style="list-style-type: none"> निर्माण कार्यबाट निष्काशन हुने फोहोर पानीलाई उद्योग भित्र ढल बनाई उचित निकास गर्ने सेनेटरी फोहोर पानीलाई सेफटिक टयाङ्कीमा पठाउने व्यवस्था गर्ने 	निर्माण अवधि	निर्माण गर्ने ठेकेदार	थप खर्च नलाग्ने	
	ठोस फोहोर व्यवस्थापन	<ul style="list-style-type: none"> फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्ने नियमित सर-सफाइ गर्ने 	निर्माण क्षेत्र	<ul style="list-style-type: none"> निर्माण कार्यबाट निस्कने ठोस वस्तुहरूको एक ठाउँमा संकलन गरी नगरपालिकाले तोकेको शुल्क तिरी व्यवस्थापन गर्ने सर-सफाइ गर्ने 	निर्माण अवधि	निर्माण गर्ने ठेकेदार	थप खर्च नलाग्ने	सरसफाई र फोहोरमैला व्यवस्थापन

<p>सामाजिक , आर्थिक तथा सांस्कृतिक क्षेत्र</p>	<p>व्यावसायिक सुरक्षा र स्वास्थ्य (OSH)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • श्रम ऐन र नियमावलीको पूर्ण पालना गर्ने • घुम्ने मेसिन तथा खाल्डोहरुको व्यवस्थापन गर्ने • सुरक्षाको व्यवस्था गर्ने • प्राथमिक उपचारको व्यवस्था गर्ने • जनचेतना तथा तालिम प्रदान गर्ने 	<p>निर्माण क्षेत्र</p>	<ul style="list-style-type: none"> • श्रम ऐन, २०७४ र श्रम नियमावली, २०७५ को पालना गर्ने • घुम्ने मेसिन तथा खाल्डोहरुको लागि घेरा र छेकवारको व्यवस्था गर्ने • प्राथमिक उपचारको सामग्री कार्यस्थलमा राख्ने • सबै कामदारहरुलाई व्यवसायजन्य सुरक्षा र स्वास्थ्य सम्बन्धी जनचेतना तथा तालिम प्रदान गर्ने • कार्यस्थलमा सेफिट साइन र पोस्टरहरु राख्ने • आवश्यकता अनुसार कामदारहरुलाई व्यक्तिगत सुरक्षाका साधन प्रदान गर्ने 	<p>निर्माण अवधि</p>	<p>निर्माण गर्ने ठेकेदार</p>	<p>रु. १००,०००</p>	<p>सुरक्षा र स्वास्थ्य जाँच</p>
--	---	--	------------------------	--	---------------------	------------------------------	--------------------	---------------------------------

रसायनिक वातावरण	रसायनको चुहावट	<ul style="list-style-type: none"> रसायनको प्रयोग गर्दा सावधानी अपनाउने, पोखिन नदिने 	उद्योग परिसर	<ul style="list-style-type: none"> रसायनको चुहावट रोकथाम गर्न राम्रो गृह सम्भार तथा रसायनको प्रयोग वैज्ञानिक तरिकाले closed pumping system बाट गर्ने र समय समयमा मेसिनहरूको चेक जाँच गरी मर्मत गर्ने 	निर्माण अवधि	निर्माण गर्ने ठेकेदार	थप खर्च नलाग्ने	
संचालन चरणका नकारात्मक प्रभावको न्यूनीकरणका क्रियाकलाप								
भौतिक क्षेत्र	वायु	<ul style="list-style-type: none"> जैविक उर्जाको खपत कम गर्ने धूलो/धुवाँको नियन्त्रण गर्ने मेसिनहरूको नियमित मर्मत सम्भार गर्ने डिजेल जेनेरेटरको राष्ट्रिय वातावरणीय मापदण्डको पूर्ण पालना गर्ने उद्योग परिसर सफा राख्ने 	उद्योग परिसर	<ul style="list-style-type: none"> बिजुलिबाट संचालित इलेक्ट्रिक आर्क फरनेस/इन्डक्शन फरनेसबाट निस्कने धुवाँ व्यवस्थापनका निमित्त आधुनिक fume exhaust system जडान गर्ने-fume exhaust system मा bag-filter जडान गरिनेछ 	संचालन चरण	उद्योग व्यवस्थापक	रु. १०,०००,०००	वायु र DG बाट हुने उत्सर्जन

			<ul style="list-style-type: none"> • Bag-filter मा जम्मा हुने धुलोको कणलाई उत्पादकले दिएको निर्देशिका अनुसार निकालेर उद्योग परिसर भित्र पुरिनेछ • प्रयोग गरिने सवारीसाधनमा नेपाल प्रदुषण मापदण्ड बमोजिम प्रदुषण स्टीकरको सुनिश्चितता गर्ने • कच्चा पदार्थ भण्डारण गर्ने सतह पक्कि र ठोस बनाइनेछ • उद्योगको लागि चाहिने कच्चा पदार्थ र उत्पादित वस्तुको लोड-अनलोड गर्ने सडकमा नियमित अन्तरालमा पानी छर्किने 			
--	--	--	--	--	--	--

				<ul style="list-style-type: none"> • डिजेल जेनेरेटरको उर्जा दक्षता बढाउने • डिजेल जेनेरेटरको प्रयोग विद्युत नभएको अवस्थामा मात्र गर्ने • फरनेस, डिजेल जेनेरेटर र अन्य मेसिनहरूको निर्धारित समयमा मर्मत सम्भार गर्ने • वायु प्रदूषण नियन्त्रण गर्ने उपकरणको नियमित अनुगमन तथा मर्मत-सम्भार गर्ने • वायु तथा डिजेल जेनेरेटरको चिमनी उत्सर्जनको नियमित अनुगमन गरी राष्ट्रिय वातावरणीय मापदण्ड पालना गर्ने 				
--	--	--	--	---	--	--	--	--

				<ul style="list-style-type: none"> सकुवा, आँप, लिच्ची, केरा, आशोका, बदहर, सहजन, पपिस्टा जस्ता धूलो अवशोषित गर्ने रुख-विरुवाहरु रोप्ने 				
	ध्वनि	<ul style="list-style-type: none"> मेसिनबाट निस्कने ध्वनीको व्यवस्थापन गर्ने ध्वनिलाई उद्योग परिसर भित्र सिमित राख्ने मेसिनहरुको नियमित मर्मत सम्भार गर्ने ध्वनि उत्सर्जनको राष्ट्रिय वातावरणीय मापदण्डको पूर्ण पालना गर्ने 	उद्योग परिसर	<ul style="list-style-type: none"> मेसिनहरुमा आयलिड/ग्रीजिङ्ग गर्नुका साथै डिजेल जेनेरेटर र अन्य मेसिनहरुको नियमित मर्मत सम्भार गर्ने डिजेल जेनेरेटरलाई इन्सुलेट गरिएको छुट्टै सेडमा राख्ने उच्च ध्वनी हुने कार्यक्षेत्र डिमार्क गर्ने र सो क्षेत्रमा काम गर्ने प्रत्येक कामदारलाई इयर पलग/मफ दिने 	संचालन चरणमा	उद्योग व्यवस्थापक	रु. ७००,०००	ध्वनिको स्तर

				<ul style="list-style-type: none"> • उद्योगले सवारीसाधनहरूलाई प्रेसर हरनको प्रयोग निषेध गर्ने • आवश्यक मेसिनहरूमा ध्वनी नियन्त्रक छेकबार (acoustic barrier) जडान गर्ने • उद्योगमा प्रयोग हुने सवारी साधनहरूको नियमित मर्मत गरी इन्जिनको आवाज र धुवाँलाई कानुनी सीमाभित्र राख्ने • उद्योग परिसरमा पर्खाल निर्माण गर्ने • ध्वनि उत्सर्जनको राष्ट्रिय वातावरणीय मापदण्ड पालना तथा अनुगमन गर्ने • सकुवा, बदहर, आशोका, लिच्ची जस्ता ध्वनी 				
--	--	--	--	--	--	--	--	--

				अवशोषित गर्ने रुख- विरुवाहरु रोप्ने				
	पानी	<ul style="list-style-type: none"> • Quenching प्रक्रियाबाट निस्कने पानीको पुनःप्रयोग • कुलिङ प्रक्रियाबाट निस्कने पानीको पुनःप्रयोग • भूमिगत पानीको उपलब्धता कायम राख्न उद्योग परिसर भित्र पानी रिचार्ज पिट बनाउने • सेनेटरी फोहोर पानी र वर्षाको पानीको उचित व्यवस्था गर्ने 	उद्योग परिसर	<ul style="list-style-type: none"> • Quenching गरिने पानीलाई प्रशोधन गरी पुनःप्रयोग गर्नका लागि closed-loop system स्थापना गर्ने • रोलिङ मिलमा quenching प्रक्रियाबाट चुहावट भई निस्कने पानी तथा आयल/ग्रीज मिश्रित पानी प्रशोधनको लागि आयल तथा ग्रीज ट्रयाप सहितको मेकानिकल ऐरियशन प्रविधियुक्त १०० घन मिटर/दिन क्षमताको फोहोर पानी प्रशोधन केन्द्रको स्थापना गरी फोहोर पानी प्रशोधन 	संचालन चरण	उद्योग व्यवस्थापक	रु. ३,०००,०००	फोहोर पानीको स्तर

				<p>गरी शत प्रतिशत अन-साइट रिसाइकल गरी zero-liquid discharge (ZLD) पालना गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> • आयल तथा ग्रीज ट्रयापमा जम्मा हुने आयल तथा ग्रीजलाई राम्रोसँग लेबल गरी ड्रममा चुहावट नहुने गरी भण्डारण गर्ने र पुनःप्रशोधनका लागि मोबिल उद्योगलाई बिक्री गर्ने • उद्योग परिसर भित्र वर्षाको पानी संकलन गरी भूमिगत पानी रिचार्ज गर्नका लागि करिब १० वटा रिचार्ज पिट बनाउने • सेनेटरी फोहोर पानीलाई सेफ्टिक टयाङ्कीमा पठाउने र व्यवस्थाको 				
--	--	--	--	--	--	--	--	--

				निमित्त नगरपालिकासँग समन्वय गर्ने <ul style="list-style-type: none"> वर्षाको पानीलाई व्यवस्थित नालीमार्फत रिचार्ज पिटमा पठाई भूमिगत पानी पुनर्भरण गर्ने 				
ठोस फोहोर व्यवस्थापन	<ul style="list-style-type: none"> उच्च गुणस्तरको कच्चा पदार्थको आयात/खरिद गर्ने स्रोतमा फोहोरको निष्काशन रोकथाम गर्ने निष्काशित फोहोरलाई वर्गीकरण गरी पुनःप्रयोग हुने फोहोरको उपयोग गर्ने नियमित सर-सफाइ गर्ने 	उद्योग परिसर	<ul style="list-style-type: none"> कच्चा पदार्थको specification तोकि सोहि बमोजिम आयात/खरिद गर्ने ठोस फोहोरको वर्गीकरण स्क्रयाप यार्डमा गर्ने ठोस फोहोरको वर्गीकरण गरी: ✓ Slag/dross लाई crushing गरी निस्कने grinded waste लाई magnet बाट पास गरेर फलाम छुट्ट्याई अनसाइट 	संचाल न चरण	उद्योग व्यवस्थाप क	रु. ८००,०० ०	सरसफाई र फोहोरमै ला व्यवस्थाप न	

				<p>रिसाइक्लिंग गर्ने र बाँकी भएको सिलिका (वास्तविक फोहोर) लाई ल्यान्ड फिलिड/कम्प्याक्ट सिमेन्ट ब्रिक/ब्लक बनाउनका लागि बिक्री गर्ने</p> <p>✓ Mill scale (iron dust) सिमेन्ट उद्योगमा बिक्री गर्ने</p> <p>✓ Rejected billets, misrolled, rejected products, end-cuts/cut pieces लाई पुनःप्रयोग/पुनःप्रशोधन गर्ने</p> <p>• सेनेटरी फोहोरको वर्गीकरण गरी पुनःप्रशोधन गर्न मिल्ने,</p>				
--	--	--	--	--	--	--	--	--

				<p>नमिल्ने र जैविक फोहोर छुट्टाउने र</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ पुनःप्रशोधन गर्न मिल्ने फोहोरलाई बिक्री गर्ने ✓ जैविक फोहोरलाई कम्पोस्टरमा कम्पोस्टिङ गर्ने र सो लाई बगैचामा मलको रूपमा प्रयोग गर्ने ✓ पुनःप्रशोधन नहुने फोहोर डिस्पोजलका निम्ति नगरपालिका/निजी फोहोर व्यवस्थापकलाई जिम्मा दिने • नियमित सर-सफाइ गर्ने • क्लिनर प्रडक्सनको कार्यान्वयन गर्न फोहोरलाई श्रोतमा न्यूनीकरण गर्ने 				
--	--	--	--	---	--	--	--	--

	विपद जोखिम व्यवस्थापन	<ul style="list-style-type: none"> आगलागी, भुकम्प जस्ता विपदको पूर्वी तयारी गर्ने 	उद्योग परिसर	<ul style="list-style-type: none"> आगो नियन्त्रणका सामग्री (fire extinguisher, fire hydrant) जडान गर्ने र समय-समयमा जाँच गर्ने <ul style="list-style-type: none"> CO₂ type fire extinguisher लाई electrical panel नजिक जडान गर्ने भने अन्य ठाउँमा dry chemical powder (ABC type) fire extinguisher जडान गर्ने र समय-समयमा check गर्ने १०० घन मिटर क्षमता युक्त पानी ट्याङ्की भएको Fire hydrant जडान गर्ने Emergency Preparedness Plan तयार गर्ने र सो लाई 	संचालन चरण	उद्योग व्यवस्थापक	रु. ७००,०००	
--	-----------------------	--	--------------	---	------------	-------------------	-------------	--

				<p>प्रभावकारी बनाउन mock drills गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> उद्योग परिसरमा आपतकालिन साइरन जडान गर्ने र समय-समयमा जाँच गर्ने आपतकालीन समयमा भेला हुने करिब ३ वटा स्थान (एसेम्बली एरिया) को पहिचान गर्ने र सबैले देखिने गरी सुरक्षा संकेतहरू राख्ने 				
यातायात व्यवस्थापन सम्बन्धी समस्या	<ul style="list-style-type: none"> सामान ढुँवानीबाट हुन सक्ने सडकमा यातायातको चापको व्यवस्थापन गर्ने 	उद्योग वरपर	<ul style="list-style-type: none"> सडकमा यातायातको चाप घटानको लागि Peak hour (9- 10 am and 4-5 pm) मा सामानको ढुवानी नगर्ने संवेदनशील स्थानहरूमा टाफ्रिक संकेतहरू र साइन बोर्डहरू राख्ने 	संचालन चरण	उद्योग व्यवस्थापक	रु. २००,०००		

				<ul style="list-style-type: none"> उद्योगसँग जोडिने सडकको नियमित मर्मत गर्ने सडक बत्तीको व्यवस्था गर्ने लाइसेन्स भएका सवारी चालकलाई मात्र गाडी चलाउन दिने सवारी चालकलाई तालिमका साथै ट्राफिक नियम तथा सुरक्षाको जानकारी प्रदान गर्ने 				
जैविक वातावरण	उद्योग परिसर भित्र गरिने वृक्षारोपणमा प्रभाव	<ul style="list-style-type: none"> हरित क्षेत्रको संरक्षण गर्ने उद्योगमा उत्सर्जन हुने धूलो र धुँवाले परिसर भित्र रोपिएका रूख-बिरुवामा प्रतिकूल प्रभाव पर्न सक्ने उद्योग क्षेत्र वरपर पाइने जीव जन्तुलाई सामान ढुवानीका बखत हानी पुग्न सक्ने 	उद्योग परिसर	<ul style="list-style-type: none"> प्रदूषण नियन्त्रण उपकरणहरूको नियमित मर्मत सम्भार गर्ने कच्चा पदार्थ ह्यान्डलिङ क्षेत्र तथा उद्योगको लागि चाहिने कच्चा पदार्थ र उत्पादित वस्तुको लोड-अनलोड गर्ने सडकमा 	संचालन चरण	उद्योग व्यवस्थापक	रु. ५०,०००	हरियालीको प्रतिशत

				<p>नियमित अन्तरालमा पानी छर्किने</p> <ul style="list-style-type: none"> • प्रभावित रूख-बिरुवाहरु समय-समयमा पानीले पखाल्ने र गोडमेल गरी दीर्घकालीन समयका लागि सुनिश्चित गर्ने • उद्योग वरपरका जीवजन्तुलाई असर नहुने गरी सामान ढुवानी गर्ने र गाडीको गति नियन्त्रण गर्ने • सावधानीपूर्वक सवारी चलाउन तालिम दिने 				
सामाजिक , आर्थिक तथा सांस्कृतिक क्षेत्र	व्यवसाय जन्य सुरक्षा र स्वास्थ्य	<ul style="list-style-type: none"> • श्रम ऐन र नियमावलीको पूर्ण पालना गर्ने • व्यवसायजन्य सुरक्षा र स्वास्थ्य निती बनाउने 	उद्योग परिसर	<ul style="list-style-type: none"> • कार्यस्थलमा हुने जोखिम न्युनिकरणका विभिन्न वैज्ञानिक उपायहरुको कार्यव्यवस्था गर्ने • Hazard Identification and Risk Assessment 	संचालन अवधि भर	उद्योग व्यवस्थापक	रु. १,०००,०००	OSH अनुगमन र सुरक्षा अडिट

	<ul style="list-style-type: none"> • व्यवसायजन्य सुरक्षा र स्वास्थ्य समिति बनाउने • घुम्ने मेसिन तथा खाल्डोहरुको व्यवस्थापन गर्ने • आगो नियन्त्रणका उपायहरु अपनाउने • तालिम प्रदान गर्ने • प्राथमिक उपचारको व्यवस्था • कामदारहरुको सुरक्षाको व्यवस्था गर्ने 		<p>(HIRA) गरी hazard र त्यसको जोखिमको मूल्याङ्कनको आधारमा Hierarchy of control measures (Elimination, Substitution, Engineering control, Administrative control, Personal Protective Equipment) को पूर्ण पालना गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> • श्रम ऐन, २०७४ र श्रम नियमावली, २०७५ को पालना गर्ने • व्यवसायजन्य सुरक्षा र स्वास्थ्य निती बनाउने र कार्यान्वयन गर्ने • व्यवसायजन्य सुरक्षा र स्वास्थ्य समिति गठन गर्ने र सो समितिले 				
--	---	--	--	--	--	--	--

				<p>व्यवसायजन्य सुरक्षा र स्वास्थ्य नितीको कार्यान्वयन भए-नभएको निरीक्षण गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> • इन्डक्शन फरनेस विस्फोटबाट बचाउन moisture मा विशेष निगरानी गर्ने र आधुनिक सेफ्टी अलार्म जडान गर्ने, scrap मा कुनै पनि pressure vessels नभएको यकिन गर्ने तथा प्रति दिन crucible को lining को निरीक्षण गर्ने • Emergency Preparedness Plan लाई प्रभावकारी बनाउन ६ महिनामा mock drills गर्ने • सम्भावित दीर्घकालीन व्यवसायजन्य रोग 				
--	--	--	--	--	--	--	--	--

				<p>रोकथामको लागि उचित प्रकाश र एर्गोनोमिक कार्यक्षेत्र डिजाइन सुनिश्चित गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> • आवश्यकता अनुसार कार्यस्थल भित्र ठाउँ ठाउँमा अनिवार्य सुरक्षा संकेतहरू तथा चिन्हहरू लगाउने • घुम्ने मेसिन तथा खाल्डोहरूमा घेरा तथा छेकबारको व्यवस्था गर्ने • Preventive Maintenance System को अवलम्बन गर्ने • आगो नियन्त्रणका सामग्री (fire extinguisher, fire 				
--	--	--	--	--	--	--	--	--

				<p>hydrant) को समय-समयमा जाँच गर्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> • सबै कामदारहरुलाई नियमित व्यवसायजन्य सुरक्षा र स्वास्थ्य सम्बन्धी जनचेतना तथा तालिम प्रदान गर्ने • सबै कामदारहरुको दुर्घटना बिमा गर्ने • प्राथमिक उपचारको सामग्री कार्यस्थलमा राख्ने • Labor Audit वार्षिक रूपमा गर्ने • सबै कामदारहरुको वार्षिक स्वास्थ्य परीक्षण गर्ने • महिला र पुरुषलाई छुट्टै शौचालयको व्यवस्था गर्ने 				
--	--	--	--	--	--	--	--	--

				<ul style="list-style-type: none"> • आवश्यकता अनुसार कामदारहरूलाई व्यक्तिगत सुरक्षाका साधन प्रदान गर्ने जस्तै स्क्र्याप ह्यान्डलिङ यूनिटका कामदारहरूलाई PM २.५ फिल्टर मास्कको व्यवस्था गर्ने आदि 				
आयोजना क्षेत्र आसपासमा स्वास्थ्य र सरसफाई	<ul style="list-style-type: none"> • 4R Principle कार्यान्वयन गर्ने • सेनेटरी फोहोर पानीको ढल निकास लाई जाँच गर्ने 	उद्योग परिसर	<ul style="list-style-type: none"> • उत्पादित फोहोरमैलालाई स्रोतमा नै कुहिने र नकुहिने प्रकृतिका आधारमा छुट्याउने व्यवस्था अनिवार्य गर्ने • 4R Principle अर्थात Reduce, Reuse, Recycle र Recover सिद्धान्त अपनाई स्रोतमा फोहोर न्यूनकरण गर्ने • सेनेटरी फोहोर पानीको ढल निकास प्रणालीको 	संचालन अवधि भर	उद्योग व्यवस्थापक			

				समय-समयमा जाँच गरी सम्भावित माटो तथा भूमिगत पानी प्रदूषण हुन नदिन चुहावट रोक्ने				
व्यवस्थापन इकाई, बाहिरी व्यक्ति र स्थानिय व्यक्तिहरू बीचको विवाद	• व्यवस्थापनको बढाउने	पारदर्शीता	उद्योग परिसर	<ul style="list-style-type: none"> उद्योग व्यवस्थापन सम्बन्धी क्रियाकलापहरू पारदर्शी बनाउने उद्योग व्यवस्थापक समितिले समावेशी तथा समान कार्य वातावरण सुनिश्चित गर्ने आपसी समझदारी कायम गर्ने 	संचालन अवधि भर	उद्योग व्यवस्थापक	थप खर्च नलाग्ने	
लैंगिक भेदभाव	• रोजगारीको प्रदान गर्ने	समान अवसर	उद्योग परिसर	<ul style="list-style-type: none"> उद्योग व्यवस्थापन इकाईले महिला र पुरुषलाई समान रोजगारीको लागि महिला र पुरुषलाई समान अवसर र पारिश्रमिक प्रदान गर्न 	संचालन अवधि भर	उद्योग व्यवस्थापक	थप खर्च नलाग्ने	

				<ul style="list-style-type: none"> • पुरुष र महिला कामदारको लागि छुट्टै शौचालय र शिविरहरूको व्यवस्था गर्ने 				
	गुनासो व्यवस्थापन	<ul style="list-style-type: none"> • गुनासो व्यवस्थापन समिति गठन गर्ने • गुनासो पेटिकाको व्यवस्था गर्ने • नियमित छलफल गर्ने 	उद्योग परिसर	<ul style="list-style-type: none"> • गुनासो व्यवस्थापनका लागि औपचारिक गुनासो व्यवस्थापन समिति गठन गर्ने • स्थानीय, सरोकारवाला र मजदुरहरूको गुनासो राख्नका निम्ति ठाउँ-ठाउँमा गुनासो पेटिकाको व्यवस्था गर्ने • स्थानीयबासीसँग कुराकानी गर्न र जनचासोलाई सम्बोधन गर्न पारदर्शी सामुदायिक liaison office स्थापना गर्ने 	संचालन अवधि भर	उद्योग व्यवस्थापक	थप खर्च नलाग्ने	

				<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय र सरोकारवालाहरूको उचित गुनासो, टिप्पणीहरू र सुझावहरूलाई छलफल गरी कार्यान्वयन गर्ने (गुनासो व्यवस्थापनको organogram अनुसूची २० मा समावेश गरिएको) 				
रसायनिक वातावरण	रसायनको चुहावट	<ul style="list-style-type: none"> रसायनको प्रयोग गर्दा सावधानी अपनाउने, पोखिन नदिने 	उद्योग परिसर	<ul style="list-style-type: none"> तरल रसायन भण्डारण क्षेत्रहरूमा चुहावट भइ पानी र माटो प्रदुषण हुन नदिन bund wall वा drip tray जस्ता secondary containment प्रणालीको व्यवस्था गर्ने उचित गृहसम्भार का लागि “Clean-as-you-go” पद्धति लागू गर्ने रसायनका कन्टेनरहरू राम्रोसँग बन्द गरी स्पष्ट 	संचालन अवधि भर	उद्योग व्यवस्थापक	थप खर्च नलाग्ने	

				<p>लेबल लगाई उचित हावाप्रवाह हुने छुट्टै स्थानमा राख्ने</p> <ul style="list-style-type: none"> • रसायनहरूको सम्भावित जोखिमपूर्ण रियाक्सन हुन नदिन Safety Data Sheet (SDS) बनाई incompatible रसायनहरूलाई अलग-अलग भण्डारण गर्ने • पाइपलाइन, भल्भ र रासायनिक प्रशोधन मेसिनरीहरूमा खिया लाग्नु वा यान्त्रिक रूपमा बिग्रनु जस्ता प्रारम्भिक संकेतहरू पहिचान गर्न नियमित निरीक्षण गर्ने • कुनै पनि चुहावट वा उपकरण बिग्रिएको पाइएमा तुरुन्त मर्मत गर्ने 				
--	--	--	--	--	--	--	--	--

				<ul style="list-style-type: none"> • रसायन चुहिएमा वा पोखिनाले मानव तथा वातावरणमा हुने असर कम गर्न रसायन प्रयोग हुने स्थानहरूमा absorbent र neutralizing सामग्री सहितका spill response kit राख्ने • उद्योगभित्र रसायनको डिक्यान्टिड, मिश्रण र ढुवानीको लागि स्पष्ट Standard Operating Procedures (SOPs) तयार गर्ने • रसायनका गुण, जोखिम तथा chemical-resistant PPE को सही प्रयोगबारे कामदारहरूलाई विशेष तालिम प्रदान गर्ने 				
--	--	--	--	---	--	--	--	--

				<ul style="list-style-type: none">• प्रयोग हुने सबै रसायनहरूको Safety Data Sheet (SDS) कायम गर्ने				
--	--	--	--	---	--	--	--	--

द.४ वातावरणीय व्यवस्थापन योजनाको अनुमानित लागत

यस अध्यायमा उल्लेख गरिएका न्यूनीकरणका उपायहरू कार्यान्वयन गर्न केहि लागत अनुमान गरिएको छ।

तालिका द.६: न्यूनीकरण तथा बढोत्तरीका क्रियाकलापको लागि अनुमानित लागत

क्र.सं.	न्यूनीकरणका क्रियाकलाप	कुल रकम (रु.)	अवधि
संचालन चरण			
क. भौतिक वातावरण			
१.	वायु प्रदुषण	९,५००,०००	एक पटक खर्च
		५००,०००	वार्षिक खर्च
२.	ध्वनी प्रदुषण	६००,०००	एक पटक खर्च
		१००,०००	वार्षिक खर्च
३.	पानी प्रदुषण	२,५००,०००	एक पटक खर्च
		५००,०००	वार्षिक खर्च
४.	ठोस फोहोर व्यवस्थापन	७००,०००	एक पटक खर्च
		१००,०००	वार्षिक खर्च
५.	विपद जोखिम व्यवस्थापन	५००,०००	एक पटक खर्च
		२००,०००	वार्षिक खर्च
६.	यातायत व्यवस्थापन सम्बन्धी समस्या	२००,०००	वार्षिक खर्च
ख. जैविक वातावरण			
१.	हरियाली संरक्षण र व्यवस्थापन	५०,०००	वार्षिक खर्च
ग. सामाजिक-आर्थिक तथा सांस्कृतिक क्षेत्र			
१.	व्यवसायजन्य सुरक्षा र स्वास्थ्य	७००,०००	एक पटक खर्च
		३००,०००	वार्षिक खर्च
	जम्मा रकम	१६,४५०,०००	
	एक पटक खर्च	१४,५००,०००	
	वार्षिक खर्च	१,९५०,०००	
क्र.सं.	बढोत्तरीका क्रियाकलाप	कुल रकम (रु.)	अवधि
१.	उद्योगको समाजिक उत्तरदायित्व अन्तर्गत स्थानीय समुदायका लागि गरिने सहयोग	सरकारको नियम बमोजिम	वार्षिक खर्च

परिच्छेद ९: वातावरणीय अनुगमन

प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्दा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदनमा उल्लेख भए बमोजिमका न्यूनीकरणका उपायहरू र बढोत्तरीका उपायहरू अवलम्बन गरे नगरेको, कानूनले तोकेको सीमाभन्दा बढी मात्रामा प्रभाव भए-नभएको, सम्भावित वातावरणीय क्षतिबारे समयमै सचेत गराउन वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ र वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ मा आधारभूत वा प्रारम्भिक अवस्थाको अनुगमन (Baseline Monitoring), प्रभाव अनुगमन (Impact Monitoring) तथा नियमपालन अनुगमन (Compliance Monitoring) गर्नु पर्ने उल्लेख गरिएको छ।

प्रस्तावकद्वारा आन्तरिक रूपमा आवधिक अनुगमन गरिनेछ भने सरकारी पक्षबाट पनि अनुगमन गरिनेछ। वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ को दफा ३९ को उपदफा (१) र (२) अनुसार यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम, निर्देशिका, कार्यविधि वा मापदण्डको कार्यान्वयन भए नभएको सम्बन्धमा मन्त्रालय, विभाग, प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहले अनुगमन तथा निरीक्षण गर्ने प्रावधान रहेको छ। यस उद्योगको वातावरण अनुगमन लागि श्री वन तथा वातावरण मन्त्रालय, उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, उद्योग विभाग र स्थानीय तहहरूको समन्वयमा हुनेछ।

त्यसैगरी, वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ को नियम ४५(१) ले प्रस्तावकले प्रस्तावको निर्माण तथा संचालन गर्ने चरणमा सोबाट वातावरणमा परेको प्रभावको विषयमा प्रत्येक ६ महिनामा स्व:अनुगमन गरी सोको प्रतिवेदन सम्बन्धित निकाय वा विभागमा पेश गर्नु पर्ने प्रावधान उल्लेख गरिएको छ। त्यसैगरी, नियम ४५(२) बमोजिम प्रभावहरूको अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने क्रममा, वास्तविक प्रभाव उल्लेखित सिमा भन्दा अधिक मात्रामा पाइएमा प्रभावहरू कम गर्न वा नियन्त्रण गर्न आवश्यक उपायहरू अपनाइने छ।

यस उद्योग संचालनको लागि आवश्यक अनुगमन योजना, अनुगमनका सूचक, अनुगमन विधि, समयतालिका र जिम्मेवार पक्ष देहाय बमोजिम हुनेछ।

९.१ अनुगमनका प्रकार

यस उद्योगले निम्न प्रकारका वातावरणीय अनुगमनहरू गर्नु आवश्यक हुनेछ।

क) प्रारम्भिक अवस्थाको अनुगमन (Baseline Monitoring)

यस उद्योगको स्थापनाका लागि हुने निर्माण कार्य सुरु गर्नु पूर्व गरिने आधारभूत वा प्रारम्भिक अवस्थाको अनुगमन निम्न (तालिका ९.१) बमोजिमको हुनेछ। यसले गर्दा अनुगमनको सिलसिलामा प्रारम्भिक अवस्थाको तुलनामा वातावरणीय पक्षमा भएको परिवर्तन बारेमा थाहा पाउन सकिन्छ।

ख) प्रभाव अनुगमन (Impact Monitoring)

उद्योग संचालनबाट वरपर तथा स्थानीय क्षेत्रमा पर्ने प्रभावको वास्तविक स्तर थाहा पाउन प्रभाव अनुगमन आवश्यक छ। प्रस्ताव कार्यान्वयनबाट भएका वातावरणीय परिवर्तन पत्ता लगाउन उद्योग संचालनका क्रममा त्यस क्षेत्रको जनस्वास्थ्य लगायत पर्यावरणीय, सामाजिक र आर्थिक अवस्थाका सूचकको मूल्याङ्कन गरिने छ।

ग) नियमपालन अनुगमन (Compliance Monitoring)

यस अन्तर्गत प्रस्तावकले वातावरण संरक्षण सम्बन्धी निर्धारित मापदण्डको पालना गरेको छ भन्ने कुरा सुनिश्चित गर्न वातावरणीय गुणस्तरका विशेष सूचक वा प्रदुषणको अवस्था बारेमा आवधिक वा लगातार रूपमा अनुगमन गरी अभिलेख राखिने छ।

उद्योगले गर्ने अनुगमन निम्न तालिकामा दिइएको छ।

तालिका ९.१: अनुगमनका सूचक, विधि, अवधि, स्थान र निकाय

अनुगमनका सूचक	अनुगमनको विधि	स्थान	अवधि	अनुगमन गर्ने निकाय
प्रारम्भिक अवस्थाको अनुगमन (निर्माण चरण)				
भैतिक वातावरण				
उद्योग स्थापनाका लागि प्रस्तावित क्षेत्रको ध्वनी स्तर मापन	प्रस्तावित क्षेत्रमा ध्वनी मापन यन्त्र मार्फत डेसिबलमा ध्वनीको स्तर मापन	प्रस्तावित क्षेत्र	निर्माण अवधि	वन तथा वातावरण मन्त्रालय, उद्योग
फोहोरमैला व्यवस्थापन	क्षेत्रगत निरीक्षण, दृश्य अनुगमन	निर्माण स्थल	पूरा अवधि	वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, वातावरण विभाग, उद्योग

अनुगमनका सूचक	अनुगमनको विधि	स्थान	अवधि	अनुगमन गर्ने निकाय	
				विभाग र स्थानीय निकाय	
सामाजिक आर्थिक वातावरण					
OSH Audit	दुर्घटनाको संख्या/Measurement of different hazards	निर्माण स्थल	वार्षिक रूपमा	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय	
प्रभाव अनुगमन (संचालन चरण)					
भैतिक वातावरण					
उद्योग क्षेत्रको ध्वनी स्तर मापन	उद्योग परिसरको चार दिशामा ध्वनी मापन यन्त्र मार्फत डेसिबेलमा ध्वनीको स्तर मापन	उद्योग परिसर	अर्ध वार्षिक	वन तथा वातावरण मन्त्रालय, उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, वातावरण विभाग, उद्योग विभाग र स्थानीय निकाय	
वायु	वायुको गुणस्तर सम्बन्धी राष्ट्रिय मापदण्ड, २०६९ बमोजिम	उद्योग परिसर	अर्ध वार्षिक		
जेनेरेटरबाट हुने उत्सर्जन	स्ट्याक स्याम्प्लर बाट जाँच	उद्योग परिसर	अर्ध वार्षिक		
उद्योगबाट फाइनल डिस्चार्ज हुने पानीको गुणस्तर	प्रयोगशाला परिक्षण	फाइनल निस्काशन	अर्ध वार्षिक		
फोहोरमैला व्यवस्थापन	रेकर्ड, विश्लेषण, दृश्य अनुगमन	उद्योग परिसर	पूरा अवधि		
वातावरणीय अडिट	निरीक्षण	उद्योग परिसर	वार्षिक रूपमा		
जैविक वातावरण					
उद्योग परिसरमा हरियालीको प्रतिशत	क्षेत्र अवलोकन	उद्योग परिसर	वार्षिक रूपमा		स्थानीय निकाय

अनुगमनका सूचक	अनुगमनको विधि	स्थान	अवधि	अनुगमन गर्ने निकाय
सामाजिक आर्थिक वातावरण				
OSH Audit	विभिन्न हजार्डको मापन	उद्योग परिसर	अर्ध वार्षिक	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
दुर्घटनाहरूको प्रकार र संख्या	रेकर्डहरूको समिक्षा तथा कामदारहरूसँग अन्तर्क्रिया	उद्योग परिसर	वार्षिक रूपमा	
गुनासोको संख्या र व्यवस्थापन	रेकर्ड, माइन्सूट, स्थानीयसँग कुराकानी	उद्योग परिसर	अर्ध वार्षिक	स्थानीय निकाय
नियमपालन अनुगमन (संचालन चरण)				
भैतिक वातावरण				
सवारी साधन, डिजेल जेनरेटरहरूको आवधिक मर्मत	अवलोकन/मर्मत रेकर्ड	उद्योग परिसर	अर्ध वार्षिक	प्रस्तावक
आपतकालीन निकास र आगो निभाउने उपकरण र चेतावनी संकेतहरूको प्रावधान	साइट अवलोकन/ रेकर्ड	उद्योग परिसर	हरेक महिना	
ऊर्जा कम खपत गर्ने उपकरणको प्रयोग	साइट अवलोकन/ रेकर्ड	उद्योग परिसर	संचालन चरणको बखत	
प्रयोगमा नभएको बेला विद्युतीय उपकरणहरू बन्द				
सवारी चालक तथा कामदारलाई ट्राफिक नियम तथा सुरक्षाको बारे जानकारी	साइट अवलोकन/ रेकर्ड	उद्योग परिसर	हरेक महिना	

अनुगमनका सूचक	अनुगमनको विधि	स्थान	अवधि	अनुगमन गर्ने निकाय
4R (Reduce, Reuse, Recycle, Recover) सिद्धान्तको अभ्यास	साइट अवलोकन/ रेकर्ड	उद्योग परिसर	अर्ध वार्षिक	
जैविक वातावरण				
वृक्षारोपण	उद्योग क्षेत्र अवलोकन	उद्योग परिसर	वार्षिक रूपमा	स्थानीय निकाय
सामाजिक आर्थिक वातावरण				
स्वास्थ्य बिमा र स्वास्थ्य जाँच	बिमा रेकर्ड, कामदारहरुको अन्तर्वार्ता	उद्योग परिसर	वार्षिक रूपमा	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय
कामदारहरुलाई आवश्यकता अनुसार व्यक्तिगत सुरक्षाका साधनको प्रावधान	कामदारहरुको साथ अन्तर्वार्ता	उद्योग परिसर	हरेक महिना	
गुनासो व्यवस्थापन टोलीको गठन	छलफल र रेकर्डहरुको समिक्षा	उद्योग परिसर	अर्ध वार्षिक	स्थानीय निकाय

९.२ स्व:अनुगमनको लागि अनुमानित लागत

उद्योग संचालनको क्रममा प्रस्तावक वा प्रस्तावकले तोकेको निकायले निम्न बमोजिमको स्व:अनुगमन गर्नेछ। अनुगमनका लागि आवश्यक प्रर्ने लागत तालिका ९.२ मा दिइएको छ। प्रचलित कानून बमोजिम सरोकारवाला निकायको अनुगमनको लागत यसमा समावेश छैन।

तालिका ९.२: अनुगमनको लागत

क्र.स.	अनुगमन प्यारामिटर	परिमाण प्रति वर्ष	लागत (रु.)	जम्मा (रु.)
१.	वायुको गुणस्तर Ambient air PM ₁₀ , PM _{2.5} , Total Suspended Particulate (TSP), Lead, Sulphur Dioxide (SO ₂), Nitrogen Dioxide (NO ₂)	२	९५,०००	१९०,०००

क्र.स.	अनुगमन प्यारामिटर	परिमाण प्रति वर्ष	लागत (रु.)	जम्मा (रु.)
	DG emission CO, HC, NO _x , PM			
२.	ध्वनि मापन Noise level Leq (dBA)	२	५,०००	१०,०००
३.	पानी Temperature, Total Suspended Solids, pH, COD, BOD, Oil & Grease	२	१०,०००	२०,०००
४.	OSH Monitoring दुर्घटनाको संख्या, illumination level, noise level Leq,	१	४०,०००	४०,०००
	कुल वार्षिक लागत			२६०,०००

परिच्छेद १०: वातावरणीय परीक्षण

वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ को दफा १२ उपदफा १ बमोजिम वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गर्नु पर्ने प्रस्तावको कार्यान्वयन सुरु गरी सेवा वा वस्तु उत्पादन वा वितरण सुरु गरेको दुई वर्ष भुक्तान भएको मितिले ६ महिनाभित्र त्यस्तो प्रस्तावको कार्यान्वयनबाट वातावरणमा परेको प्रतिकूल प्रभाव, त्यस्ता प्रभावलाई कम गर्न अपनाएको उपायहरू तथा त्यस्तो उपायहरूको प्रभावकारिता र न्यूनीकरण हुन नसकेको वा आँकलन नै नभएको प्रतिकूल प्रभाव उत्पन्न भएकोमा सो समेत विश्लेषण गरी वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदन अद्यावधिक रूपमा राख्नु पर्नेछ।

त्यसै गरी सोही दफाको उपदफा २ बमोजिम उद्योगसँग सम्बन्धित वातावरणीय परीक्षणको लागि जिम्मेवार मन्त्रालय श्री वन तथा वातावरण मन्त्रालय हुनेछ। यद्यपि, श्री उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, श्री उद्योग विभाग तथा अन्य सम्बन्धित संस्थाहरूसँग वातावरणीय परीक्षणको क्रममा परामर्श लिइनेछ।

वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदनमा निम्न लिखित कुराहरू समावेश हुनेछन्

- वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदनमा उल्लेख गरिएका न्यूनीकरणका उपायहरू कार्यान्वयन सम्बन्धी परीक्षण
- उद्योगले अपनाएको न्यूनीकरणका उपायहरूको प्रभावकारिताको परीक्षण
- वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदनमा पूर्वानुमानित प्रभावहरूको विरुद्ध उद्योग परिसरमा हुने वास्तविक प्रभावहरूको आकलन
- वातावरण व्यवस्थापन योजना र राष्ट्रिय वातावरणीय मापदण्डहरूको नियमपालनाको नाप
- परिभाषित गतिविधिहरूको प्रभावहरू कम गर्नका लागि सुधारात्मक कार्यहरू सुझाव गरिएको

यस उद्योगको वातावरणीय परीक्षण प्रतिवेदनको ढाँचा तलको तालिकामा दिए बमोजिमको हुनेछ।

तालिका १०.१: वातावरण परीक्षण प्रतिवेदन ढाँचा

अध्याय १	कार्यकारी सारांश
अध्याय २	परीक्षण प्रशासनिक तथा परीक्षण कार्यको विवरण, आयोजना स्थलमा गरिएका अन्तर्वार्ता, परीक्षण गर्ने पक्ष तथा परीक्षणका

	क्षेत्र र विधि यो अध्ययनमा समावेश गर्नु पर्नेछ। साथै वातावरणीय अनुगमन, परीक्षणसँग सम्बन्धित तथ्याङ्क तथा विवरण पनि समावेश गर्नु पर्नेछ।
अध्याय ३	परीक्षणको पूर्ण विवरण
अध्याय ४	आयोजना सम्बन्धमा पालना गर्नु पर्ने सुझाव तथा सुधारात्मक कार्य
अनुसूची	सम्बन्धित तथ्याङ्क र विवरण
परीक्षण गर्ने समूहमा समावेश हुनु पर्ने जनशक्ति	
प्राविधिक	प्रस्तावकसँग विषय मिल्ने विज्ञ
	वातावरण विज्ञ
	सामाजिक, आर्थिक, साँस्कृतिक विज्ञ
	प्रस्तावको क्षेत्र, किसिम र यसले पारेको प्रभावको गाम्भीर्यताको आधारमा थप अन्य विज्ञ
वातावरणीय परीक्षणको लागि चेकलिष्ट	

यस उद्योगले वातावरणीय परीक्षण गर्दा प्रयोग गर्ने चेकलिष्ट तलको तालिकामा दिए बमोजिमको हुनेछ।

तालिका १०.२: वातावरणीय परीक्षणको चेकलिष्ट

क्र. सं.	विवरण	आयोजनाको क्रियाकलाप	अनुमान गरिएको	खास प्रभाव	न्यूनिकरणका उपाय	प्रभावकारीता	सूचना	तथ्याङ्कको स्रोत
भौतिक पक्ष								
१.	वायुको गुण							

क्र. सं.	विवरण	आयोजनाको क्रियाकलाप	अनुमान गरिएको	खास प्रभाव	न्यूनिकरणका उपाय	प्रभावकारीता	सूचना	तथ्याङ्कको स्रोत
२.	पानीको गुण							
३.	ध्वनिको मात्रा							
४.	भूउपयोग							
५.	जलस्रोत							
जैविक पक्ष								
१.	वन जंगल							
२.	वनस्पति							
३.	जीवजन्तु							
४.	गैरकाष्ठ							
५.	माछा							
६.	दुर्लभ र सङ्कटापन्न प्रजाति							
७.	संरक्षण क्षेत्र							
सामाजिक आर्थिक तथा साँस्कृतिक पक्ष								
१.	शिक्षा							
२.	कृषि							
३.	रोजगारी							
४.	बसाइँ सराई							
५.	स्वास्थ्य र सरसफाइ							
६.	वातावरणीय सौन्दर्यता							
७.	लैङ्गिक सवाल							

क्र. सं	विवरण	आयोजनाको क्रियाकलाप	अनुमान गरिएको	खास प्रभाव	न्यूनिकरणका उपाय	प्रभावकारीता	सूचना	तथ्याङ्कको स्रोत
८.	धार्मिक तथा साँस्कृतिक स्थिति							
९.	सामाजिक स्थिति							

प्राइम स्टील उद्योगको विस्तृत परीक्षणको योजना तालिका १०.३ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका १०.३: वातावरणीय परीक्षण योजना

विवरण	विधिहरू	स्थान	सूचक
भौतिक वातावरण			
वायुको गुणस्तर	Gravimetric analysis & West and Gaeke method बाट जाँच	उद्योग परिसर	PM ₁₀ , PM _{2.5} , Total Suspended Particulate (TSP), Lead, Sulphur Dioxide (SO ₂), Nitrogen Dioxide (NO ₂)
फोहोर पानीको गुणस्तर	पानीका नमुना संकलन, प्रयोगशाला परीक्षण	फाइनल निस्काशन	Temperature, Total Suspended Solids, pH, COD, BOD, Oil & Grease
ध्वनि	निरीक्षण र मापन	उद्योग परिसर	Noise level Leq (dB)
फोहोरमैला व्यवस्थापन	अवलोकन, स्थलगत सर्वेक्षण	उद्योग परिसर	फोहोरमैलाको स्थिति
जैविक वातावरण			
उद्योगले ओगटेको क्षेत्र र हरियाली	अवलोकन, स्थलगत सर्वेक्षण	उद्योग परिसर	ओगटेको क्षेत्रको प्रतिशत
सामाजिक आर्थिक तथा साँस्कृतिक वातावरण			
व्यवसायजन्य सुरक्षा तथा स्वास्थ्यको जोखिम	रेकर्डको समीक्षा र अन्तर्वार्ता	उद्योग परिसर	दुर्घटना/रोगहरूको संख्या र प्रकार
सामाजिक सेवाहरूमा दबाव	सामाजिक सर्वेक्षण	उद्योग परिसर वरपर	स्थानीय क्षेत्र/वडाको रेकर्ड

विवरण	विधिहरु	स्थान	सूचक
स्थानीयवासीको गुनासो	सामाजिक सर्वेक्षण	उद्योग परिसर वरपर	रेकर्ड, गुनासो, नगरपालिका अधिकारी

यस उद्योगको आन्तरिक वातावरणीय परीक्षण उद्योगको वातावरणीय तथा सामाजिक व्यवस्थापन एकाईले गर्नेछ र यसको वार्षिक परिक्षण तेस्रो पक्षद्वारा गराइनेछ। यसको अन्तिम परीक्षण भने मन्त्रालयले गर्नेछ।

परिच्छेद ११: निष्कर्ष र प्रतिबद्धता

११.१ अध्ययनको निष्कर्ष

यस प्राइम स्टील, पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ८, ९ मा स्थापना तथा संचालन हुनेछ। यस उद्योगले इलेक्ट्रिक आर्क फरनेस/इन्डक्शन फरनेसमा आधारित रही HR Strip, TMT Rods, Wire Rod, Angles/Flats/Channels/Tees/Plain Round, Hexagon Bars, I beam/H beam/Structural Items etc. र Billet उत्पादन गर्ने उद्देश्य राखेको छ। यस उद्योग स्थापनाको वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदन, उद्योगले पार्न सक्ने सबै सम्भावित सकारात्मक र नकारात्मक प्रभावहरूको पहिचान र सार्वजनिक सुनुवाई, FGD बाट प्राप्त सरोकारवालाहरूको सवाललाई सम्बोधन गरी तयार गरिएको छ।

यस आयोजनाबाट स्थानीय क्षेत्रमा महत्वपूर्ण औद्योगिक गतिविधि हुने भएता पनि वातावरणीय व्यवस्थापन योजनाको कार्यान्वयन मार्फत संभावित जोखिमहरू व्यवस्थापन गर्न सकिने देखिन्छ। यस उद्योगको स्थापनाले स्थानीय स्तर तथा राष्ट्रिय स्तरमा फाइदा पुर्याउनेछ। यस आयोजनाले स्थानीय रोजगारी सिर्जना गर्ने, steel rolling mills का लागि अत्यावश्यक कच्चा पदार्थ- “बिलेट” स्थानीय रूपमा आपूर्ति गराई विदेशी आयातमा निर्भरता कम हुने, प्रविधि हस्तान्तरण र इलेक्ट्रिक आर्क फरनेस/इन्डक्सन फरनेस प्रविधिको प्रयोग तथा घरेलु (नेपालको) स्क्र्याप पुनःप्रशोधन गरी नेपालको नेट-जिरो २०४५ लक्ष्यमा योगदान दिने सहित उल्लेखनीय सकारात्मक प्रभावहरू प्रदान गर्दछ। आयोजनाबाट २०.९४ हेक्टर कृषि भूमिको रूपान्तरण र वायु, ध्वनि र जल प्रदूषणको सम्भावना आदि उल्लेखनीय चुनौतीहरू रहन्छन्, तर १०० घनमिटर/दिनको फोहोर पानी प्रशोधन केन्द्र, आधुनिक धुवाँ निकासी प्रणाली, र २०० स्थानीय प्रजातिहरूको वृक्षारोपण आदि जस्ता प्रस्तावित प्राविधिक न्यूनीकरणका उपायहरूले प्रभाव न्यूनीकरण गर्न टेवा पुर्याउनेछ। तसर्थ, प्राविधिक लगनशीलता र सामाजिक उत्तरदायित्वका साथ न्यूनीकरण र वृद्धिका उपायहरू कार्यान्वयन गरिएको खण्डमा, प्राइम स्टील उद्योग औद्योगिक वृद्धि तथा वातावरणीय व्यवस्थापनसँग सन्तुलनमा राख्न सकिने परियोजना रहेको छ।

११.२ प्रतिबद्धता

यस उद्योगको स्थापनाको निमित्त तयार गरिएको वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदनमा उल्लेख अनुरूप आयोजनाको दिगो सञ्चालन सुनिश्चित गर्न, उद्योगले आधुनिक प्रदूषण नियन्त्रण प्रविधिहरू कायम राख्ने, स्थानीय सामाजिक-आर्थिक विकासलाई प्राथमिकता दिने,

र नेपालको राष्ट्रिय नियमहरूको पूर्ण पालन गर्न वायु, पानी र कार्यस्थलको सुरक्षा मापदण्डहरूको पालना तथा अनुगमन गरी वातावरणीय व्यवस्थापन योजना उद्योगद्वारा पूर्ण पालना गरिनेछ। साथै भविष्यमा कुनै अन्य वातावरणीय प्रभाव हुन आएमा, उक्त प्रभावको उचित व्यवस्थापनको उपायहरू कार्यान्वयन गर्न उद्योग प्रतिवद्ध छ। यसैगरी, प्रतिवेदनमा समावेश भएका अनुगमनका योजना तथा वातावरणीय परीक्षण योजना पनि उद्योगले अनिवार्य कार्यान्वयन गर्नेछ।

सन्दर्भ सूची

- केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग (२०७४). *नयाँ स्थानीय तह अनुसार जिल्ला वस्तुगत विवरण (पर्सा, २०७४)*. राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, पर्सा।
- केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग (२०७८). *राष्ट्रिय जनगणना २०७८, अन्तिम नतिजा*. नेपाल सरकार, थापाथली, काठमाडौं।
- जल तथा मौसम विभाग (२०८१). *Monthly Reports: Preliminary Precipitation and Temperature Summary*, नेपाल सरकार, ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाइ मन्त्रालय, सिंहदरबार, काठमाडौं। <https://www.dhm.gov.np/climate-services/climate%20reports/monthly-reports>
- पोखरिया नगरपालिका (२०७८), पोखरिया नगरपालिका पाश्चिमाञ्चल, पोखरिया नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, पर्सा, नेपाल।
- नेपाल सरकार (२०५०), *राष्ट्रिय वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन निर्देशिका २०५०*. नेपाल सरकार, काठमाडौं, नेपाल।
- नेपाल सरकार (२०७२), *नेपालको संविधान*. नेपाल सरकार, कानून किताब व्यवस्था समिति, काठमाडौं, नेपाल।
- नेपाल सरकार (२०७६), *वातावरण संरक्षण ऐन २०७६*. नेपाल सरकार, कानून किताब व्यवस्था समिति, काठमाडौं, नेपाल।
- नेपाल सरकार (२०७७), *वातावरण संरक्षण नियमावली २०७७*. नेपाल सरकार, कानून किताब व्यवस्था समिति, काठमाडौं, नेपाल।
- राष्ट्रिय योजना आयोग, (२०८१). *सोह्रौं पञ्चवर्षीय योजना (आर्थिक वर्ष २०८१/८२-२०८५/८६)*. नेपाल सरकार, सिंहदरबार, काठमाडौं।
- वन तथा वातावरण मन्त्रालय (२०७५). *वातावरणीय मापदण्ड तथा सम्बन्धित सूचनाहरूको सँगालो*, सिंहदरबार, काठमाडौं।
- यादव, भूषण. (२०८०, श्रावण ११). *पर्सामा भूमिगत पानीको सतह घट्दा हाहाकार*. *कान्तिपुर* दैनिक
[.https://ekantipur.com/news/2023/07/27/169042234888379814.html](https://ekantipur.com/news/2023/07/27/169042234888379814.html)
- BIGMINT. (2024). 3rd Nepal Trade Summit | Steel | Power | Cement. <https://www.bigmint.co/events/3rd-nepal-trade-summit-steel-power-cement>

- CBS. (2022). *Solid Waste Account for Urban Municipalities of Nepal 2022*. Central Bureau of Statistics, National Planning Commission, Government of Nepal, Thapathali, Kathmandu.
- CITES (2025). The Checklist of CITES Species. <https://checklist.cites.org/#/en>
- Government of Nepal, National Statistics Office. (2024). *Environment statistics of Nepal 2024*. https://giwmscdnone.gov.np/media/pdf_upload/Environment_Statistics_of_Nepal_2024.pdf
- IUCN. (2025). IUCN Red List of Threatened Species. <https://www.iucnredlist.org/>
- Multi Lab (P) Ltd. (2025). *Geotechnical Investigation for Prime Steel Construction Project at Bindabasini, Birgunj*. Multi Lab (P) Ltd., Kupondole, Lalitpur.
- Pathak, D. (2018). Status of Groundwater Exploitation and Investigation in Terai and Inner Terai Region of Nepal. *Bulletin of Nepal Hydrogeological Association*, 3(April), 77–83. <https://www.researchgate.net/publication/332224031>
- Shrestha, S. R., Tripathi, G. N., & Laudari, D. (2018). *Groundwater Resources of Nepal: An Overview*. Springer Singapore. https://doi.org/10.1007/978-981-10-3889-1_11

अनूसूची

अनुसूची १: सार्वजनिक सूचना

सौर्य दैनिक

www.souryaonline.com

वर्ष १४ अंक ३२२ आठवाँ, ४ माघ २०८२

SOURYA NATIONAL DAILY

Sunday, 18 January 2026 पृष्ठ : ६२२ मूल्य रु. १०

प्राइम स्टील प्रा. लि. आयोजनाको स्थापना निमित्त वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदन तयारी सम्बन्धी सार्वजनिक सूचना

(प्रकाशन मिति: २०८२/१०/०४)

मधेश प्रदेश, पर्सा जिल्ला, पोखरिया नगरपालिकामा प्राइम स्टील प्रा. लि. द्वारा निम्न बमोजिमको स्थापनाको प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्न लागिएको छ।

प्रस्तावकको नाम र ठेगाना	प्राइम स्टील प्रा. लि. काठमाण्डौं महानगरपालिका-२८, काठमाण्डौं, नेपाल (केन्द्रिय कार्यालय) पोखरिया नगरपालिका- ८ र ९, पर्सा, मधेश प्रदेश, नेपाल (उद्योग) ईमेल: account@primesteel.com.np फोन नं.: ९७०७०५३८२०	
प्रस्तावको व्यहोरा	वार्षिक ३९६,००० मे.टन HR Strip, ७९,२०० मे.टन TMT Rods, ११८,८०० मे.टन Wire Rod, ११८,८०० मे.टन Angles/Flats/Channels/Tees/Plain Round, Hexagon Bars, I beam/ H beam/ Structural Items etc. र ७९,२०० मे.टन Billet उत्पादन गर्ने उद्देश्यले उद्योग स्थापना गर्न लागिएको	
प्रभाव पर्ने सबै जिल्ला न.पा./गा.पा.	पर्सा जिल्ला, पोखरिया नगरपालिका, वडा नं. ८ र ९	
कित्ता नं.	साविक- वडा नं. ५ हाल- वडा नं. ८	१५७, २७६, १५८, १५६, १०८९, १०८७, १०८८, ९३५, ९३३, ६०५, १२४७, १२४८, १३३१, १०६२, ७५९, १०६१, २८७, २८९, ८२४, ८२५, ८८१, २७९, २७५, १०१७, १४६३, १४३०, ११०६, ९२२, ४५४, ११०५, २८०, ६१६, ९२३, ४२९, ६१५, ६१४, २८६, १४२९, ७३९, ९२४, ९२५, ११०७, ११०८, ६७१, ३३२, २९०, ३००, ३०२, १४५४, ७४८, ३१३ ४१९, १३५५, १३५४, १६९, ९७३, ४२१, ४२२, १३५६, १३५३, ६७३, ७२७, १२५९, १२५८, ११०२, ४६२, ४६३, ४६४, ४६५, ८०१, ४२४, १०११, ११०१, ४९३, ८८०, १०४५, ३०८, ८७९, ७४७, १०१२, ९७२, १०१८, १२९९, १२७६, १२७३, १२७८, १२७५, १२७४, १२७७, ४६७, ८५५, १५५, १२९८, ३३३, १८२, ४६९, ४७०
	साविक- वडा नं ७ र ९ हाल- वडा नं ९	३४७, १९८, ४१८, ४२०, ७३९, ७३७, ७४०, ७४१, ७३८, ७३६, ३२९, ३१९, १३६७, ७१०, १३४५, ३२७, ३२४, ३२५, ३२६, ७०३, ९५३, ९५४, ७०४, ९५२, ९५१, ११६९, १३५८, ६७५, १३५९, ७९८, ७९७, ३३३, १२५७, १२५८, ३१७, ३३१, ६५६, ६५७, ११७०, ११६८, ८५७, १२१४, ५२७, २८३, ७६९, ७०६, ७०७, १२१५, ९४७, ९४८, १३६८, ३३५, ३३४, ६८८, ३१८, ६८७, ११७१, ४२७, ४७२, ९५०

माथि उल्लिखित प्रस्तावको वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन (EIA) अध्ययन प्रतिवेदन तयारी गर्ने क्रममा सो क्षेत्रको प्राकृतिक भौतिक प्रणाली, जैविक प्रणाली, सामाजिक प्रणाली, सांस्कृतिक प्रणाली र आर्थिक प्रणालीबिच के कस्तो प्रभाव पर्दछ भनी यकिन गर्न सो स्थानको न.पा. तथा त्यस क्षेत्रका विद्यालय, अस्पताल, स्वास्थ्य चौकी तथा सरोकारवाला व्यक्ति वा संस्थाको लिखित राय सुझाव लिन आवश्यक भएकोले यो सार्वजनिक सूचना प्रकाशन भएको मितिले ७ (सात) दिनभित्र निम्न ठेगानामा आई पुग्ने गरी लिखित राय सुझाव उपलब्ध गराई दिनु हुन अनुरोध गरिन्छ।

राय सुझावको लागी पत्राचार गर्ने ठेगाना:

पोखरिया नगरपालिका वडा नं ८ र ९ को कार्यालय	
वन तथा वातावरण मन्त्रालय, सिंहदरबार, काठमाण्डौं, नेपाल उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, सिंहदरबार, काठमाण्डौं, नेपाल	
प्रस्तावकको नाम र ठेगाना	प्राइम स्टील प्रा. लि. काठमाण्डौं महानगरपालिका-२८, काठमाण्डौं, नेपाल (केन्द्रिय कार्यालय) पोखरिया नगरपालिका- ८ र ९, पर्सा, मधेश प्रदेश, नेपाल (उद्योग) ईमेल: account@primesteel.com.np फोन नं.: ९७०७०५३८२०
परामर्शदाताको नाम र ठेगाना	एस एम एस ईन्भ्याष्टमेन्ट एण्ड ईन्जिनियरिङ्ग प्रा. लि. महालक्ष्मी नगरपालिका १, इमाडोल, ललितपुर, नेपाल ईमेल: smse Nepal@gmail.com फोन नं.: ०१-५४३११११

अनुसूची २: सूचना टाँसको मुचुल्का

वडा नं. ०८

सूचना टाँसको मुचुल्का

मधेश प्रदेश, पर्सा जिल्लाको पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ८ को कित्ता नं. १५७, २७६, १५८, १५६, १०८९, १०८७, १०८८, ९३५, ९३३, ६०५, १२४७, १२४८, १३३१, १०६२, ७५१, १०६१, २८७, २८१, ८२४, ८२५, ८८१, २७९, २७५, १०१७, १४६३, १४३०, ११०६, ९२२, ४५४, ११०५, २८०, ६१६, ९२३, ४२९, ६१५, ६१४, २८६, १४२९, ७३९, ९२४, ९२५, ११०७, ११०८, ६७१, ३३२, २९०, ३००, ३०२, १४५४, ७४८, ३१३, ४१९, १३५५, १३५४, १६९, ९७३, ४२१, ४२२, १३५६, १३५३, ६७३, ७२७, १२५९, १२५८, ११०२, ४६२, ४६३, ४६४, ४६५, ८०१, ४२४, १०११, ११०१, ४९३, ८८०, १०४५, ३०८, ८७९, ७४७, १०१२, ९७२, १०१८, १२९९, १२७६, १२७३, १२७८, १२७५, १२७४, १२७७, ४६७, ८५५, १५५, १२९८, ३३३, १८२, ४६९, ४७० र वडा नं. ९ को कित्ता नं ३४७, १९८, ४१८, ४२०, ७३९, ७३७, ७४०, ७४१, ७३८, ७३६, ३२९, ३१९, १३६७, ७१०, १३४५, ३२७, १३४६, ३२३, ३२४, ३२५, ३२६, ७०३, ९५३, ९५४, ७०४, ९५२, ९५१, ११६९, १३५८, ६७५, १३५९, ७९८, ७९७, ३३३, १२५७, १२५८, ३१७, ३३१, ६५६, ६५७, ११७०, ११६८, ८५७, १२१४, ५२७, २८३, ७६९, ७०६, ७०७, १२१५, ९४७, ९४८, १३६८, ३३४, ३३४, ६८८, ३१८, ६८७, ११७१, ४२७, ४७२, ९५० को कूल क्षेत्रफल २५८,८२३.९५ वर्ग मिटरको जग्गामा कुल वार्षिक ३९६,००० मे.टन HR Strip, ७९,२०० मे.टन TMT Rods, ११८,८०० मे.टन Wire Rod, ११८,८०० मे.टन Angles/Flats/Channels/Tees/Plain Round, Hexagon Bars, I beam/ H beam/ Structural Items etc. र ७९,२०० मे.टन Billet उत्पादन गर्ने उद्देश्यले स्थापना गर्न लागिएको हुँदा सो सिलसिलामा उद्योगको तर्फबाट श्री एस एम एस ईन्भ्यारोमेन्ट एण्ड ईन्जिनियरिङ प्रा. लि. ले वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ को स्थापना प्रयोजनार्थ वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन (EIA) प्रतिवेदनको तयार गर्ने क्रममा सो स्थापनाबाट यस क्षेत्रमा पर्ने प्रभावहरूको राय सुझाव संकलन निमित्त यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ। सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक, जैविक, भौतिक आदि क्षेत्र तथा त्यसका कुनै अवयवहरूमा कुनै किसिमको प्रतिकूल प्रभाव पर्ने देखिएमा सरोकारवाला व्यक्ति वा संस्थाले ७ दिन भित्र राय सुझाव दिने उद्देश्यको सार्वजनिक सूचना यस कार्यालयको सूचना पाटिमा मिति २०८२/१०/०४ मा टाँस गरेको व्यहोरा साँचो छ।

उपरोक्त व्यहोरा साँचो हो भनि रोहवरका व्यक्तिहरु

- १ जिल्ला ...पर्सा... को ...महतपुर... न.पा.को वडा नं. ...०२... बस्ने वर्ष ...३३ को श्री/श्रीमती ...श.प्र. यु.श.र. उ.श.र. (सहि) ...श.प्र. यु.श.र.
- २ जिल्ला ...पर्सा... को ...महतपुर... न.पा.को वडा नं. ...०८... बस्ने वर्ष ...४४ को श्री/श्रीमती ...वि.श.प्र. यु.श.र. (सहि) ...वि.श.प्र. यु.श.र.

३ जिल्ला पसा को जगतपुर न.पा.को वडा नं. ०८ बस्ने वर्ष १९५ को
श्री/श्रीमती पंकजा साह (सहि) पिता
४ जिल्ला पसा को जगतपुर न.पा.को वडा नं. ०८ बस्ने वर्ष १९९ को
श्री/श्रीमती सागर थापा (सहि) साह

प्रमाणित गर्ने

सहि

नाम:

पद:

कार्यालयको छाप

किशोरी साह
१९९५
किशोरी साह
वडा अध्यक्ष

सूचना दैसको मुचुन्का

मधेश प्रदेश, पर्सा जिल्लाको पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ८ को कित्ता नं. १५७, २७६, १५८, १५६, १०८९, १०८७, १०८८, १३५, १३३, ६०५, १२४७, १२४८, १३३१, १०६२, ७५१, १०६१, २८७, २८१, ८२४, ८२५, ८८१, २७९, २७५, १०१७, १४६३, १४३०, ११०६, ९२२, ४५४, ११०५, २८०, ६१६, ९२३, ४२९, ६१५, ६१४, २८६, १४२९, ७३९, ९२४, ९२५, ११०७, ११०८, ६७१, ३३२, २९०, ३००, ३०२, १४५४, ७४८, ३१३, ४१९, १३५५, १३५४, १६९, ९७३, ४२१, ४२२, १३५६, १३५३, ६७३, ७२७, १२५९, १२५८, ११०२, ४६२, ४६३, ४६४, ४६५, ८०१, ४२४, १०११, ११०१, ४९३, ८८०, १०४५, ३०८, ८७९, ७४७, १०१२, ९७२, १०१८, १२९९, १२७६, १२७३, १२७८, १२७५, १२७४, १२७७, ४६७, ८५५, १५५, १२९८, ३३३, १८२, ४६९, ४७० र वडा नं. ९ को कित्ता नं. ३४७, १९८, ४१८, ४२०, ७३९, ७३७, ७४०, ७४१, ७३८, ७३६, ३२९, ३१९, १३६७, ७१०, १३४५, ३२७, १३४६, ३२३, ३२४, ३२५, ३२६, ७०३, ९५३, ९५४, ७०४, ९५२, ९५१, ११६९, १३५८, ६७५, १३५९, ७९८, ७९७, ३३३, १२५७, १२५८, ३१७, ३३१, ६५६, ६५७, ११७०, ११६८, ८५७, १२१४, ५२७, २८३, ७६९, ७०६, ७०७, १२१५, ९४७, ९४८, १३६८, ३३५, ३३४, ६८८, ३१८, ६८७, ११७१, ४२७, ४७२, ९५० को कूल श्रेत्रफल २५८,८२३.९५ वर्ग मिटरको जग्गामा कुल वार्षिक ३९६,००० मे.टन HR Strip, ७९,२०० मे.टन TMT Rods, ११८,८०० मे.टन Wire Rod, ११८,८०० मे.टन Angles/Flats/Channels/Tees/Plain Round, Hexagon Bars, I beam/ H beam/ Structural Items etc. र ७९,२०० मे.टन Billet उत्पादन गर्ने उद्देश्यले स्थापना गर्न लागिएको हुँदा सो सिलसिलामा उद्योगको तर्फबाट श्री एस एम एस इन्भ्यास्टमेन्ट एण्ड इन्जिनियरिङ प्रा. लि. ले वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ को स्थापना प्रयोजनार्थ वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन (EIA) प्रतिवेदनको तयार गर्ने क्रममा सो स्थापनाबाट यस क्षेत्रमा पर्ने प्रभावहरूको राय सुझाव संकलन निमित्त यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ। सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक, जैविक, भौतिक आदि क्षेत्र तथा त्यसका कुनै अवयवहरूमा कुनै किसिमको प्रतिकूल प्रभाव पर्ने देखिएमा सरोकारवाला व्यक्ति वा संस्थाले ७ दिन भित्र राय सुझाव दिने उद्देश्यको सार्वजनिक सूचना यस कार्यालयको सूचना पाटिमा मिति २०८२/१०/०४ मा टाँस गरेको व्यहोरा साँचो छ।

उपरोक्त व्यहोरा साँचो हो भनि रोहबरका व्यक्तिहरू

१ जिल्ला पर्सा को पोखरिया न.पा.को वडा नं. ९ बस्ने वर्ष ४० को श्री/श्रीमती गो.प.स.स. (सहि).....

२ जिल्ला पर्सा को पोखरिया न.पा.को वडा नं. ९ बस्ने वर्ष ६५ को श्री/श्रीमती ए.के.स.स.स. (सहि).....

३ जिल्ला...पर्व को ५१९०५ न.पा.को वडा नं. ९ बस्ने वर्ष ६२ को
श्री/श्रीमती जयलक्ष्मी (सहि).....
४ जिल्ला पर्व को ५१९०५ न.पा.को वडा नं. ०९ बस्ने वर्ष ४२ को
श्री/श्रीमती मन्तु देल (सहि) AM.....

प्रमाणित गर्ने

सहि

नाम:

पद:

कार्यालयको छाप

अनुसूची ३: सूचना टाँस प्रमाणित

वडा नं. ०८

पोखरिया नगरपालिका

८ नं. वडा कार्यालय

जगतपुर, मन्मपुर पर्सा
मधेश प्रदेश, नेपाल

मिति : २०८२/१०/२६

पत्र संख्या : २०८१/०८२

चलानी नं. : २२६

श्री वन तथा वातावरण मन्त्रालय,
वातावरण तथा जैविक विविधता महाशाखा,
सिंहदरवार, काठमाडौं।

विषय: सूचना टाँस गरी प्रमाणित गरिएको बारे।

उपरोक्त सम्बन्धमा यस पोखरिया नगरपालिका अन्तर्गत वडा नं. ८ र ९ मा श्री प्राइम स्टील प्रा. लि. उद्योगको स्थापनाको लागि वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन (EIA) प्रतिवेदन तयारी सम्बन्धी, प्रस्तावकले मिति २०८२/१०/०४ मा सौर्य दैनिक पत्रिकामा प्रकाशित सार्वजनिक सूचना यस वडा नं. ८ को कार्यालयको सूचना पाटीमा मिति २०८२/१०/०४ गते टाँस गरिएको व्यहोरा प्रमाणित गरिन्छ।

दस्तखत:

नाम:

पद:

१०/२६
किशोरी साह
वडा अध्यक्ष

बोधार्थ:

श्री प्राइम स्टील प्रा. लि., पोखरिया नगरपालिका-८, पर्स, नेपाल
श्री वन तथा वातावरण मन्त्रालय, सिंहदरवार, काठमाडौं, नेपाल
श्री उद्योग, बाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, सिंहदरवार, काठमाडौं, नेपाल
श्री एस एम एस ईन्भ्याएरोमेन्ट एण्ड ईन्जिनियरिङ्ग प्रा. लि., इमाडोल, ललितपुर, नेपाल

वडा नं. ०९

पोखरिया नगरपालिका

९ न. वडा कार्यालय

बैरिया सिवर्वा पर्सा
मधेश प्रदेश, नेपाल

पत्र संख्या: २०८२/०८३

चलानी नं.: ६८५

मिति २०८२/१०/२९

श्री वन तथा वातावरण मन्त्रालय,
वातावरण तथा जैविक विविधता महाराखा,
सिंहदरवार, काठमाडौं।

विषय: सूचना टाँस गरी प्रमाणित गरिएको बारे।

उपरोक्त सम्बन्धमा यस पोखरिया नगरपालिका अन्तर्गत वडा नं. ८ र ९ मा श्री प्राइम स्टील प्रा. लि. उद्योगको स्थापनाको लागि वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन (EIA) प्रतिवेदन तयारी सम्बन्धी, प्रस्तावकले मिति २०८२/१०/०४ मा सौर्य दैनिक पत्रिकामा प्रकाशित सार्वजनिक सूचना यस वडा नं. ९ को कार्यालयको सूचना पाटीमा मिति २०८२/१०/०४ गते टाँस गरिएको व्यहोरा प्रमाणित गरिन्छ।

दस्तखत:

नाम:

पद:

मौसाद आलाल
वडा अध्यक्ष

बोधार्थ:

श्री प्राइम स्टील प्रा. लि., पोखरिया नगरपालिका-९, पर्सा, नेपाल

श्री वन तथा वातावरण मन्त्रालय, सिंहदरवार, काठमाडौं, नेपाल

श्री उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, सिंहदरवार, काठमाडौं, नेपाल

श्री एस एम एस ईन्भ्यास्टमेन्ट एण्ड ईन्जिनियरिङ प्रा. लि., इमाडोल, ललितपुर, नेपाल

अनुसूची ४: सिफारिस

वडा नं. ०८

पत्र संख्या : २०८१/०८२
चलानी नं. २३६

पोखरिया नगरपालिका

८ नं. वडा कार्यालय

जगतपुर पोखरी पर्सो
मधेश क्षेत्र विकास
कार्यालय
ज. तपुर, मन्सिरा
मधेश प्रदेश
२०७२

मिति : २०८२/१०/२८

विषय: राय सुझाव सहित सिफारिस गरिएको बारे ।

श्री प्राइम स्टील प्रा. लि.,
पोखरिया ०९ पर्सो, नेपाल

प्रस्तुत विषयमा श्री प्राइम स्टील प्रा. लि. को मिति २०८२/१०/०४ मा सौर्य दैनिक पत्रिकामा प्रकाशित वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन (EIA) प्रतिवेदन तयारी सम्बन्धी सूचना अनुसार कार्यान्वयन हुने कुल वार्षिक ३९६,००० मे.टन HR Strip, ७९,२०० मे.टन TMT Rods, ११८,८०० मे.टन Wire Rod, ११८,८०० मे.टन Angles/Flats/Channels/Tees/Plain Round, Hexagon Bars, I beam/ H beam/ Structural Items etc. र ७९,२०० मे.टन Billet उत्पादन गर्ने उद्देश्यका साथ स्थापना गर्न लागिएको विषयको प्रस्तावबाट यस क्षेत्रमा निम्नानुसारको वातावरणीय प्रभाव पर्न जाने देखिन्छ:-

- क. सकारात्मक प्रभाव: आर्थिक अभिवृद्धि, रोजगारीको अवसर, स्थानीय स्तरमा विकास
- ख. नकारात्मक प्रभाव: छैन

उल्लिखित प्रभावको आधारमा सकारात्मक प्रभाव अभिवृद्धि गर्ने र नकारात्मक प्रभाव न्यून गर्ने वातावरणीय व्यवस्थापनको योजना कार्यान्वयन गर्दा उल्लिखित प्रस्तावको सकारात्मक प्रभाव बढी हुने देखिएकोले उल्लिखित प्रस्ताव निम्न आधारमा कार्यान्वयन गर्न मिल्ने व्यहोरा उल्लेख गरी यो सिफारिस गरिएको छ।

प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्न मिल्ने आधार

१. आर्थिक अभिवृद्धि
२. रोजगारीको अवसर
३. स्थानीय स्तरमा विकास

दस्तखत:

नाम:

पद:

किशोरी साह
वडा अध्यक्ष

बोधार्थ:

श्री वन तथा वातावरण मन्त्रालय, सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल
श्री उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल
श्री एस एम एस ईन्भाएरोमेन्ट एण्ड इंजिनियरिङ प्रा. लि., इमाडोल, ललितपुर, नेपाल

वडा नं. ०९

पोखरिया नगरपालिका

९ नं. वडा कार्यालय

बैरहिया सिवर्वा पर्सा
मधेश प्रदेश, नेपाल

पत्र संख्या: २०८२/०८३

चलानी नं.: ८६७

मिति .२०८२/११/१०

विषय: राय सुझाव सहित सिफारिस गरिएको बारे ।

श्री प्राइम स्टील प्रा. लि.,
पोखरिया ०९, पर्सा, नेपाल

प्रस्तुत विषयमा श्री प्राइम स्टील प्रा. लि. को मिति २०८२/१०/०४ मा सौर्य दैनिक पत्रिकामा प्रकाशित वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन (EIA) प्रतिवेदन तयारी सम्बन्धी सूचना अनुसार कार्यान्वयन हुने कुल वार्षिक ३९६,००० मे.टन HR Strip, ७९,२०० मे.टन TMT Rods, ११८,८०० मे.टन Wire Rod, ११८,८०० मे.टन Angles/Flats/Channels/Tees/Plain Round, Hexagon Bars, I beam/ H beam/ Structural Items etc. र ७९,२०० मे.टन Billet उत्पादन गर्ने उद्देश्यका साथ स्थापना गर्न लागिएको विषयको प्रस्तावबाट यस क्षेत्रमा निम्नानुसारको वातावरणीय प्रभाव पर्न जाने देखिन्छ:-

- क. सकारात्मक प्रभाव: आर्थिक अभिवृद्धि, रोजगारीको अवसर, स्थानीय स्तरमा विकास
- ख. नकारात्मक प्रभाव: छैन

उल्लिखित प्रभावको आधारमा सकारात्मक प्रभाव अभिवृद्धि गर्ने र नकारात्मक प्रभाव न्यून गर्ने वातावरणीय व्यवस्थापनको योजना कार्यान्वयन गर्दा उल्लिखित प्रस्तावको सकारात्मक प्रभाव बढी हुने देखिएकोले उल्लिखित प्रस्ताव निम्न आधारमा कार्यान्वयन गर्न मिल्ने व्यहोरा उल्लेख गरी यो सिफारिस गरिएको छ।

प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्न मिल्ने आधार

१. आर्थिक अभिवृद्धि
२. रोजगारीको अवसर
३. स्थानीय स्तरमा विकास

वोचार्थ:

श्री वन तथा वातावरण मन्त्रालय, सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल
श्री उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ती मन्त्रालय, सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल
श्री एस एम एस ईन्भ्याएरोमेन्ट एण्ड इंजिनियरिङ्ग प्रा. लि., इमाडोल, ललितपुर, नेपाल

दस्तखत:

नाम:

पद:

नौसाद आलम
वडा अध्यक्ष

२०८२/११/१०

विषय: राय सुभाष सहित सिफारिस गरिएको बारे ।

श्री प्राइम स्टील प्रा. लि.,
पोखरिया नगरपालिका-८ र ९, पर्सा ।

प्रस्तुत विषयमा श्री प्राइम स्टील प्रा. लि. को मिति २०८२/१०/०४ मा सौर्य दैनिक पत्रिकामा प्रकाशित वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन (EIA) प्रतिवेदन तयारी सम्वन्धी सूचना अनुसार कार्यान्वयन हुने कुल वार्षिक २९६,००० मे. टन HR Strip, ७९, २०० मे. टन TMT Rods, ११८,८०० मे. टन Wire Rod, ११८, ८०० मे. टन Angles/Flats/Channels/Tees/Plain Round, Hexagon Bars, I beam/H beam/Structural Items etc २७९,२०० मे. टन Billet उत्पादन गर्ने उद्देश्यका साथ स्थापना गर्न लागिएको विषयको प्रस्तावबाट यस क्षेत्रमा निम्नानुसारको वातावरणीय प्रभाव पर्न जाने देखिन्छ ।

- क. सकारात्मक प्रभाव: आर्थिक अभिवृद्धि, रोजगारीको अवसर, स्थानीय स्तरमा विकास ।
ख. नकारात्मक प्रभाव: ध्वनि प्रदुपण, वायुप्रदुपण, तरल फोहोर निष्काशन, कामदारहरुको व्यवसायजन्य स्वास्थ्य तथा सुरक्षामा असर ।

उल्लिखित प्रभावको आधारमा सकारात्मक प्रभाव अभिवृद्धि गर्ने र नकारात्मक प्रभाव न्यून गर्ने वातावरणीय व्यवस्थापनको योजना कार्यान्वयन गर्दा उल्लिखित प्रस्तावको सकारात्मक प्रभाव बढी हुने देखिएकोले उल्लिखित प्रस्ताव निम्न आधारमा कार्यान्वयन गर्न मिल्ने व्यहोरा उल्लेख गरी यो सिफारिस गरिएको छ ।

प्रस्ताव कार्यान्वयन गर्न मिल्ने आधार

१. आर्थिक अभिवृद्धि
२. रोजगारीको अवसर
३. स्थानीय स्तरमा विकास

दस्तखत:
नाम: संजय कुमार पाण्डेय
पद: नि. प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
नि. प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

बोधार्थ:
श्रीवन तथा वातावरण मन्त्रालय, सिंहदरवार, काठमाडौं, नेपाल ।
श्री उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, सिंहदरवार, काठमाडौं, नेपाल
श्रीएस एम एस ईन्भ्यारोमेन्ट एण्ड ईन्जिनियरिङ प्रा.लि., इमाडोल, ललितपुर, नेपाल ।

- २) जिल्ला पर्सा पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ८ मा बस्ने वर्ष २७ को अफ्ताब मिया हजाम
ना.प्र.प.नं. ३१२५१८६३ जारी मिति २०६१/०६/०६ जिल्ला पर्सा। अफ्ताब मिया
- ३) जिल्ला पर्सा पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ८ मा बस्ने वर्ष ६७ को हसन तारा खातुन
ना.प्र.प.नं. ३५३००६/४० जारी मिति २०६१/०६/१० जिल्ला पर्सा। हसन
- ४) जिल्ला पर्सा पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ८ मा बस्ने वर्ष ५२ को तद्विहसन मिया हजाम
ना.प्र.प.नं. ०५२३०३०३ जारी मिति २०६३/१०/१३ जिल्ला पर्सा। तद्विहसन
- ५) जिल्ला पर्सा पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ८ मा बस्ने वर्ष ५२ को तवल किशोर प्रसाद
ना.प्र.प.नं. ०५२३२२-३६ जारी मिति २०५१/०२/०३ जिल्ला पर्सा। तवल
- ६) जिल्ला पर्सा पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ८ मा बस्ने वर्ष ४० को आतद कुमार् मेहता
ना.प्र.प.नं. ०५२३३२५०५ जारी मिति २०५१/०२/०६ जिल्ला पर्सा। आतद कुमार् मेहता
- ७) जिल्ला पर्सा पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ८ मा बस्ने वर्ष ४८ को सन्तोष कुमार पौरसिया
ना.प्र.प.नं. ३४-०१-६०-१३१३६ जारी मिति २०६०/११/१५ जिल्ला पर्सा। सन्तोष

विजय अग्र वडा कार्यालयमा कार्यरत मुचुल्का लोचन गर्ने पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ८
राजिब
मुचुल्का प्रमाणित गर्ने

विजय अग्र वडा अध्यक्ष, पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ८ को कार्यालय

ईति विजय अग्र माघ गते रोज शुभम्

किशोरी साह
वडा अध्यक्ष

सर्जमिन मुचुल्का

लिखितम जिल्ला पर्सा, पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ८ को कित्ता नं. १५७, २७६, १५८, १५६, १०८९, १०८७, १०८८, ९३५, ९३३, ६०५, १२४७, १२४८, १३३१, १०६२, ७५१, १०६१, २८७, २८१, ८२४, ८२५, ८८१, २७९, २७५, १०१७, १४६३, १४३०, ११०६, ९२२, ४५४, ११०५, २८०, ६१६, ९२३, ४२९, ६१५, ६१४, २८६, १४२९, ७३९, ९२४, ९२५, ११०७, ११०८, ६७१, ३३२, २९०, ३००, ३०२, १४५४, ७४८, ३१३ ४१९, १३५५, १३५४, १६९, ९७३, ४२१, ४२२, १३५६, १३५३, ६७३, ७२७, १२५९, १२५८, ११०२, ४६२, ४६३, ४६४, ४६५, ८०१, ४२४, १०११, ११०१, ४९३, ८८०, १०४५, ३०८, ८७९, ७४७, १०१२, ९७२, १०१८, १२९९, १२७६, १२७३, १२७८, १२७५, १२७४, १२७७, ४६७, ८५५, १५५, १२९८, ३३३, १८२, ४६९, ४७० र वडा नं. ९ को कित्ता नं. ३४७, १९८, ४१८, ४२०, ७३९, ७३७, ७४०, ७४१, ७३८, ७३६, ३२९, ३१९, १३६७, ७१०, १३४५, ३२७, १३४६, ३२३, ३२४, ३२५, ३२६, ७०३, ९५३, ९५४, ७०४, ९५२, ९५१, ११६९, १३५८, ६७५, १३५९, ७९८, ७९७, ३३३, १२५७, १२५८, ३१७, ३३१, ६५६, ६५७, ११७०, ११६८, ८५७, १२१४, ५२७, २८३, ७६९, ७०६, ७०७, १२१५, ९४७, ९४८, १३६८, ३३५, ३३४, ६८८, ३१८, ६८७, ११७१, ४२७, ४७२, ९५० को कूल क्षेत्रफल २५८,८२३.९५ वर्ग मिटर जग्गामा यस प्राइम स्टील प्रा. लि. ले कुल वार्षिक ३९६,००० मे.टन HR Strip, ७९,२०० मे.टन TMT Rods, ११८,८०० मे.टन Wire Rod, ११८,८०० मे.टन Angles/Flats/Channels/Tees/Plain Round, Hexagon Bars, I beam/ H beam/ Structural Items etc. र ७९,२०० मे.टन Billet उत्पादन गर्ने उद्देश्यले स्थापना गर्न लागिएको हुँदा सो सिलसिलामा सो स्थानमा उक्त उद्योगबाट कसैलाई असर पर्ने नपर्ने सम्बन्धमा साँध संधियार राखि सर्जमिन मुचुल्का गर्ने प्रयोजनका लागि यस पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ९ को कार्यालयमा दिएको निवेदनको सम्बन्धमा कुनै किसिमको राय सुभाव भए यस कार्यालयमा र उद्योगको नाममा उजुर गर्नलाई मिति २०८२ माघ ०४ गतेका दिन सार्वजनिक सुचना प्रकाशन भएकोमा उक्त म्याद भित्र कोहि कसैले दावी विरोध नगरेको हुँदा पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ९ को कार्यालयबाट खटि आउनु भएका कर्मचारीले हामी तपसीलका व्यक्तिहरूलाई भेला पारी सोधनी हुँदा उक्त उद्योगको स्थापना गर्दा कोहि कसैलाई असर नपर्ने, सार्वजनिक स्थलको अतिक्रमण नहुने र वातावरणीय प्रदुषण नहुने कुरा हामी तपसीलका व्यक्तिहरूलाई सोधनी गर्दा यसमा कुनै किसिमको फरका पर्ने छैन, परेमा प्रचलित ऐन कानुन बमोजिम सहुँला बुझाउला भनी आ-आफ्नो मनोमान राजीखुशीका साथ यो सर्जमिन मुचुल्काको कागज लेखी लेखाई सहीछाप गरी पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ९ को कार्यालयमा चढायौं।

तपसील

Handwritten signature and scribbles on the left side of the document.

१) जिल्ला पर्सा पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ९ मा बस्ने वर्ष २४ को ... बलिराज महतो को
ना.प्र.प.नं ... ६०.२३३९२२९ जारी मिति २०४१/२४ जिल्ला ... पर्सा ।

२) जिल्ला पर्सा पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ९ मा बस्ने वर्ष ६० को रघुनाथ साह को
ना.प्र.प.नं ३४३०६३/२०३ जारी मिति २०६३/११/०९ जिल्ला ... पर्सा ।

३) जिल्ला पर्सा पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ९ मा बस्ने वर्ष ६० को रंजी दास (एजा)
ना.प्र.प.नं ... ६०.९३०.५० जारी मिति २०४१/१२ जिल्ला ... पर्सा ।

Handwritten signature and scribbles on the left side of the document.

४) जिल्ला पर्सा पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ९ मा बस्ने वर्ष २० को रमेश मीरा को
ना.प्र.प.नं ०२६६३३०६ जारी मिति २०६१/०९/२४ जिल्ला ... पर्सा ।

Handwritten signature and scribbles on the left side of the document.

५) जिल्ला पर्सा पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ९ मा बस्ने वर्ष २६ को आबिनशामा को
ना.प्र.प.नं ३४९०६३/१०९ जारी मिति २०६१/१२ जिल्ला ... पर्सा ।

Handwritten signature and scribbles on the left side of the document.

६) जिल्ला पर्सा पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ९ मा बस्ने वर्ष ३० को समान आलम
ना.प्र.प.नं ... ०.२६४३२४९ जारी मिति २०६१/१२ जिल्ला ... पर्सा ।

Handwritten signature and scribbles on the left side of the document.

७) जिल्ला पर्सा पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ९ मा बस्ने वर्ष २० को बलिराज महतो
ना.प्र.प.नं ... ६०.३०.९२२२ जारी मिति २०६१/१२ जिल्ला ... पर्सा ।

Handwritten signature and scribbles on the left side of the document.

मुचलका तयार गर्ने
राजकमल महता, ५/६
पोखरिया नगरपालिका

वडा कार्यालयमा कार्यरत ... पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ९

मुचलका प्रमाणित गर्ने

मौसाद आलम, वडा अध्यक्ष, पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ९ को कार्यालय

इति सम्बन्धित वर्ष २०६३ साल माघ ... गते रोज ... शुभम्

अनुसूची ६: चारकिल्ला

वडा नं. ०८

पोखरिया नगरपालिका

८ नं. वडा कार्यालय

जगतपुर, पर्सामध्ये

पोखरिया नगरपालिका

८ नं. वडा कार्यालय

जगतपुर, पर्सामध्ये

२०७२

पत्र संख्या : २०८२/०८३
चलानी नं. २६९

मिति : २०८२/०९/२५ गते ।

विषय:- चार किल्ला प्रमाणित गरेको बारे ।

श्री यो जो जस संग सम्बन्ध राख्छ ।

उपरोक्त सम्बन्धमा जिल्ला पर्सामध्ये पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ८ स्थित प्राईम स्टील प्रा.लि.को नाउँमा नम्बरी दर्ता रहेको तपसील बमोजिमको जग्गामा तपसील अनुसार साथ सधियार रहनु भएको व्यहोरा प्रमाणित गरिन्छ ।

तपसिल

जिल्ला	गा.वि.स.	वडा नं.	किता नं.	क्षेत्रफल	पुर्व तर्फको सधियार	पश्चिम तर्फको सधियार	उत्तर तर्फको सधियार	दक्षिण तर्फको सधियार
पर्सामध्ये	वैरिया विर्ता	५	१५७	६.५०	प्राईम स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.
पर्सामध्ये	वैरिया विर्ता	५	२७६	१०.४५	प्राईम स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.
पर्सामध्ये	वैरिया विर्ता	५	१२९८	१.००	सुर्या आईरन स्टील प्रा.लि.	सुर्या आईरन स्टील प्रा.लि.	सुर्या आईरन स्टील प्रा.लि.	सुर्या आईरन स्टील प्रा.लि.
पर्सामध्ये	वैरिया विर्ता	५	१५८	१२.५०	प्राईम स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.
पर्सामध्ये	वैरिया विर्ता	५	१५६	४.२५	प्राईम स्टील प्रा.लि.	सुर्या आईरन स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.
पर्सामध्ये	वैरिया विर्ता	५	१०८९	१.७०	स्टार स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.

कमशः

किशोरी साह
वडा अध्यक्ष

जिल्ला	गा.वि.स.	वाड नं.	कृषि क्षेत्र नं.	क्षेत्रफल	पूर्व तर्फको संधियार	पश्चिम तर्फको संधियार	उत्तर तर्फको संधियार	दक्षिण तर्फको संधियार
पर्सा	वैरिया विर्ता	५	१०८७	२.५०	स्टार स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.
पर्सा	वैरिया विर्ता	५	१०८८	२.५०	स्टार स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.
पर्सा	वैरिया विर्ता	५	९३५	५.८५	प्राईम स्टील प्रा.लि.	शिव मलाह	प्राईम स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.
पर्सा	वैरिया विर्ता	५	९३३	०.८०	प्राईम स्टील प्रा.लि.	मोती मलाह	प्राईम स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.
पर्सा	वैरिया विर्ता	५	६०५	५.००	प्राईम स्टील प्रा.लि.	शिव बालक	सुर्या आईरन स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.
पर्सा	वैरिया विर्ता	५	१२४७	३.५०	स्टार स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.	गलोवल स्टील प्रा.लि.
पर्सा	वैरिया विर्ता	५	१२४८	३.५०	प्राईम स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.	गलोवल स्टील प्रा.लि.
पर्सा	वैरिया विर्ता	५	१३३१	८.००	स्टार स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.
पर्सा	वैरिया विर्ता	५	१०६२	२.१३	स्टार स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.
पर्सा	वैरिया विर्ता	५	७५१	३.७५	स्टार स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.	गलोवल स्टील प्रा.लि.
पर्सा	वैरिया विर्ता	५	१०६१	३.००	स्टार स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.
पर्सा	वैरिया विर्ता	५	२८७	४.००	स्टार स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.

 किशोरी साह
 वडा अध्यक्ष

जिल्ला	गा.वि.स.	वाड	क्षेत्रफल	पुर्व तर्फको संधियार	पश्चिम तर्फको संधियार	उत्तर तर्फको संधियार	दक्षिण तर्फको संधियार
पर्सा	वैरिया विर्ता	५	२८१	४.००	स्टार स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.
पर्सा	वैरिया विर्ता	५	८२४	१.८८	स्टार स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.
पर्सा	वैरिया विर्ता	५	८२५	१.८८	स्टार स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.
पर्सा	वैरिया विर्ता	५	८८१	२.५०	स्टार स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.
पर्सा	वैरिया विर्ता	५	२७९	७.००	स्टार स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.
पर्सा	वैरिया विर्ता	५	२७५	४.००	स्टार स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.	प्राईम स्टील प्रा.लि.
पर्सा	वैरिया विर्ता	५	१०१७	१.२५	स्टार स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.
पर्सा	वैरिया विर्ता	५	१४६३	३.००	स्टार स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.
पर्सा	वैरिया विर्ता	५	१४३०	८.००	स्टार स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.
पर्सा	वैरिया विर्ता	५	११०६	७.२५	एपोलो स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.
पर्सा	वैरिया विर्ता	५	९२२	३.५०	एपोलो स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.
पर्सा	वैरिया विर्ता	५	४५४	३.५०	स्टार स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.	स्टार स्टील प्रा.लि.

 किशोरी साह
 वडा अध्यक्ष

पसां	वैरिया वितां		१२७३	२.६०	सुर्य आइरन स्टील प्रा.लि.	सुर्य आइरन स्टील प्रा.लि.	सुर्य आइरन स्टील प्रा.लि.	सुर्य आइरन स्टील प्रा.लि.
पसां	वैरिया वितां		१२७८	१.६५	सुर्य आइरन स्टील प्रा.लि.	सुर्य आइरन स्टील प्रा.लि.	सुर्य आइरन स्टील प्रा.लि.	सुर्य आइरन स्टील प्रा.लि.
पसां	वैरिया वितां	५	१२७५	२.५०	सुर्य आइरन स्टील प्रा.लि.	सुर्य आइरन स्टील प्रा.लि.	सुर्य आइरन स्टील प्रा.लि.	सुर्य आइरन स्टील प्रा.लि.
पसां	वैरिया वितां	५	१२७४	२.७०	सुर्य आइरन स्टील प्रा.लि.	सुर्य आइरन स्टील प्रा.लि.	सुर्य आइरन स्टील प्रा.लि.	सुर्य आइरन स्टील प्रा.लि.
पसां	वैरिया वितां	५	१२७७	१.४५	सुर्य आइरन स्टील प्रा.लि.	सुर्य आइरन स्टील प्रा.लि.	सुर्य आइरन स्टील प्रा.लि.	सुर्य आइरन स्टील प्रा.लि.
पसां	वैरिया वितां	५	४६७	६.२५	प्राइम स्टील प्रा.लि.	वाल कृष्णी यादव	सुर्य आइरन स्टील प्रा.लि.	ग्लोबल स्टील प्रा.लि.
पसां	वैरिया वितां	५	८५५	४.२५	सुर्य आइरन स्टील प्रा.लि.	सुर्य आइरन स्टील प्रा.लि.	सुर्य आइरन स्टील प्रा.लि.	सुर्य आइरन स्टील प्रा.लि.
पसां	वैरिया वितां	५	१५५	९.००	सुर्य आइरन स्टील प्रा.लि.	सुर्य आइरन स्टील प्रा.लि.	सुर्य आइरन स्टील प्रा.लि.	सुर्य आइरन स्टील प्रा.लि.

किशोरी साह
वडा अध्यक्ष

वडा नं. ०९

पत्र संख्या २०८२/०५३
चलानी नं.: ६८९

पोखरिया नगरपालिका

९ नं वडा कार्यालय
वैरिया सिवर्वा पर्सा
मधेश प्रदेश, नेपाल

मिति २०८२/०५/१९

विषय :- चार किल्ला प्रमाणित गरेको बारे ।

श्री यो जो जससँग सम्बन्ध राख्दछ ।

उपरोक्त सम्बन्धमा जिल्ला पर्सा यस पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ९ स्थित रहेको प्राईम स्टिल प्रा.लि. को नाउँमा नम्बरी दर्ता कायम रहेको तपसिलको जग्गा निम्न अनुसारको साथ सधियार रहनु भएको ब्यहोरा प्रमाणित गरिन्छ ।

तपसिल

क्र.स.	जिल्ला	गा.वि.स.	हाल वार्ड नं.	कितानं.	क्षेत्रफल	पूर्व तर्फको सधियार	पश्चिम तर्फको सधियार	उत्तर तर्फको सधियार	दक्षिण तर्फको सधियार
१.	पर्सा	सिवर्वा-९	९	३२९	३१४५.००	आफै	सुर्या आईरन स्टिल प्रा.लि.	आफै	आफै
२.	पर्सा	सिवर्वा-९	९	३१९	१३१०.००	आफै	सुर्या आईरन स्टिल	आफै	आफै
३.	पर्सा	सिवर्वा-९	९	१३६७	४७५१.८२	स्टार स्टिल प्रा.लि.	सुर्या आईरन स्टिल प्रा.लि.	ईस्लाम मिया	आफै
४.	पर्सा	सिवर्वा-९	९	७१०	७९५०.००	आफै	सुर्या आईरन स्टिल प्रा.लि.	आफै	आफै
५.	पर्सा	सिवर्वा-९	९	१३४५	४२८८.०६	स्टार स्टिल	आफै	आफै	आफै
६.	पर्सा	सिवर्वा-९	९	३२७	३९२०.००	स्टार स्टिल प्रा.लि.	आफै	आफै	स्टार स्टिल प्रा.लि.
७.	पर्सा	वैरियावित्ता ७	९	३४७	३४७०.९५	कृष्णा मेटल एण्ड मेडिकल प्रा.लि.	राम किशोर चौबे	बाटो	आफै
८.	पर्सा	वैरियावित्ता ७	९	१९८	२०३१.७८	कृष्णा मेटल एण्ड मेडिकल प्रा.लि.	राम बिलास पटेल	आफै	आफै
९.	पर्सा	वैरियावित्ता ७	९	४१८	२२१८.०१	कृष्णा मेटल एण्ड मेडिकल प्रा.लि.	आफै	आफै	आफै
१०.	पर्सा	वैरियावित्ता ७	९	४२०	१०१५.८९	आफै	आफै	राम बिलास पटेल	आफै
११.	पर्सा	वैरियावित्ता ७	९	७३९	७७०.३०	आफै	आफै	आफै	आफै

email-ito.pokhariyamun@gmail.com / wada9pokhariyanagarpalika@gmail.com / Mob. 9845250683

२०८२/०५/१९
सहायक आयुक्त
उडा अख्तियार

पोखरिया नगरपालिका

९ नं वडा कार्यालय
वैरिया सिवर्वा पर्सो
मधेश प्रदेश, नेपाल

पत्र संख्या २०८२१०८३

चलानी न.: ६८९

मिति २०८२/०९/२९

क्र.सं.	पर्सो	वैरियाबिर्ता	९	७३७	३३८.६३	आफै	आफै	आफै	आफै
१२.	पर्सो	वैरियाबिर्ता	९	७४०	१०१५.८९	आफै	हनिफ मिया तेली	राम बिलास पटेल	आफै
१४.	पर्सो	वैरियाबिर्ता	९	७४१	१०१५.८९	आफै	आफै	राम बिलास पटेल	आफै
१५.	पर्सो	वैरियाबिर्ता	९	७३८	७७०.३९	आफै	आफै	आफै	आफै
१६.	पर्सो	वैरियाबिर्ता	९	७३६	३३८.६३	आफै	आफै	आफै	आफै

नौसाद आलम
वडा अध्यक्ष

नौसाद आलम
वडा अध्यक्ष

पोखरिया नगरपालिका

९ नं वडा कार्यालय
वैरिया सिवर्वा पर्सा
मधेश प्रदेश, नेपाल

पत्र संख्या २०८२१०८३
चलानी न.: ६९०

मिति: २०८२.१०.१२

विषय :- चार किल्ला प्रमाणित गरेको बारे ।

श्री यो जो जससँग सम्बन्ध राख्छ ।

उपरोक्त सम्बन्धमा जिल्ला पर्सा यस पोखरिया नगरपालिका वडा न. ९ स्थित रहेको सुर्य आईरन एण्ड स्टील प्रा.लि.को नाउँमा नम्बरी दर्ता कायम रहेको तपसिलको जग्गा निम्न अनुसारको साध सधियार रहनु भएको ब्यहोरा प्रमाणित गरिन्छ ।

तपसिल

क्र.स	जिल्ला	गा.वि.स.	हाल वार्ड न.	किता न.	क्षेत्रफल	पूर्व तर्फको सधियार	पश्चिम तर्फको सधियार	उत्तर तर्फको सधियार	दक्षिण तर्फको सधियार
१.	पर्सा	सिवर्वा-९	९	७९८	१८४१.३१	आफै	हनिफ मिया तेली	आफै	आफै
२.	पर्सा	सिवर्वा-९	९	७९७	८६७.७३	आफै	हनिफ मिया तेली	नुर आलम	आफै
३.	पर्सा	सिवर्वा-९	९	३३३	२७१०.००	आफै	आफै	आफै	आफै
४.	पर्सा	सिवर्वा-९	९	१२५७	१३८७.५०	आफै	आफै	आफै	आफै
५.	पर्सा	सिवर्वा-९	९	१२५८	१३८७.५०	आफै	आफै	आफै	आफै
६.	पर्सा	सिवर्वा-९	९	३१७	१०५०.००	आफै	आफै	आफै	आफै
७.	पर्सा	सिवर्वा-९	९	३३१	११३५.००	आफै	आफै	आफै	आफै
८.	पर्सा	सिवर्वा-९	९	११७०	४७३०.८३	प्राईम स्टील प्रा.लि.	आफै	आफै	आफै
९.	पर्सा	सिवर्वा-९	९	११६८	२२८०.८७	आफै	आफै	आफै	आफै
१०.	पर्सा	सिवर्वा-९	९	८५७	१४३८.३२	आफै	आफै	आफै	आफै
११.	पर्सा	सिवर्वा-९	९	१२१४	१६९३.१५	आफै	आफै	आफै	आफै

(Signature)
नुर आलम

पोखरिया नगरपालिका

९ नं वडा कार्यालय
वैरिया सिवर्वा पर्सो
मधेश प्रदेश, नेपाल

पत्र संख्या २०८२।०८३
चलानी न.: ६९०

मिति २०८२।०८।२९

१२.	पर्सो	सिवर्वा-९	२८३	९४०.००	आफै	हनिफ मिया तेली	आफै	आफै
१३.	पर्सो	सिवर्वा-९	७६९	१५८५.९६	आफै	हनिफ मिया तेली	आफै	आफै
१४.	पर्सो	सिवर्वा-९	७०६	६९०.००	प्राईम स्टिल प्रा.लि.	आफै	आफै	आफै
१५.	पर्सो	सिवर्वा-९	७०७	१८६०.००	प्राईम स्टिल प्रा.लि.	आफै	आफै	आफै
१६.	पर्सो	सिवर्वा-९	१२१५	२८२०.२८	प्राईम स्टिल प्रा.लि.	आफै	आफै	आफै
१७.	पर्सो	सिवर्वा-९	९४७	८२२.५०	आफै	आफै	आफै	आफै
१८.	पर्सो	सिवर्वा-९	९४८	८२२.५०	आफै	आफै	आफै	आफै
१९.	पर्सो	सिवर्वा-९	१३६८	२१३३.००	आफै	आफै	आफै	आफै
२०.	पर्सो	सिवर्वा-९	३३५	९४५.००	आफै	आफै	आफै	आफै
२१.	पर्सो	सिवर्वा-९	३३४	८१०.००	आफै	आफै	आफै	आफै
२२.	पर्सो	सिवर्वा-९	६८८	७८५.६०	आफै	आफै	आफै	प्राईम स्टिल प्रा.लि.
२३.	पर्सो	सिवर्वा-९	३१८	९५०.००	प्राईम स्टिल प्रा.लि.	आफै	आफै	आफै
२४.	पर्सो	सिवर्वा-९	६८७	४०४.४०	प्राईम स्टिल प्रा.लि.	आफै	आफै	आफै
२५.	पर्सो	सिवर्वा-९	११७१	३८३९.१७	प्राईम स्टिल प्रा.लि.	आफै	आफै	आफै
२६.	पर्सो	वैरियाविर्ता ७	६५६	११८५.१९	आफै	आफै	आफै	आफै
२७.	पर्सो	वैरियाविर्ता ७	६५७	११८५.१९	आफै	आफै	आफै	आफै
२८.	पर्सो	वैरियाविर्ता ७	५२७	६७७.२६	आफै	आफै	रामेश्वर साह	आफै

(Handwritten signature)
२०८२/०८/२९
सोसाइटी आलाय
का प्रशासक

पोखरिया नगरपालिका

९ नं वडा कार्यालय

वैरिया सिवर्वा पर्सो
मधेश प्रदेश, नेपाल

मिति २०७३/०९/२९

पत्र संख्या २०८२/०८३

चलानी नः ६५०

२९.	पर्सो	वैरियाबिर्ता ७	३३३	११८.५१	आफै	आफै	आफै	आफै
३०.	पर्सो	वैरियाबिर्ता ७	१८२	१६९३.१२	राजेश पटेल	आफै	बाटो	आफै
३१.	पर्सो	वैरियाबिर्ता ७	४६९	३८०.९७	आफै	हनिफ मिया तेली	आफै	आफै
३२.	पर्सो	वैरियाबिर्ता ७	४७०	४६५.६२	आफै	हनिफ मिया तेली	आफै	आफै
३३.	पर्सो	सिवर्वा ९	९५०	८४६.५७	आफै	आफै	आफै	आफै
३४.	पर्सो	वैरियाबिर्ता ७	४२७	८४६.५६	आफै	आफै	राजा आलम	आफै
३५.	पर्सो	वैरियाबिर्ता ७	४७२	६७७.२६	आफै	आफै	आफै	आफै

नौसाद आलम
वडा अध्यक्ष

नौसाद आलम
वडा अध्यक्ष

पोखरिया नगरपालिका

९ नं वडा कार्यालय
बैरिया सिवर्वा पर्सामा
मधेश प्रदेश, नेपाल १९ नं वडा कार्यालय
पोखरिया नगरपालिका
२०७२

पत्र संख्या २०८२१०८३
चलानी नं.: ६९९

मिति २०८२/०५/२९

विषय :- चार किल्ला प्रमाणित गरेको बारे ।

श्री यो जो जससँग सम्बन्ध राख्दछ ।

उपरोक्त सम्बन्धमा जिल्ला पर्सा यस पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ९ स्थित रहेको स्टार
स्टिल प्रा.लि. को नाउँमा नम्बरी दर्ता कायम रहेको तपसिलको जग्गा निम्न अनुसारको साध साधियार रहनु
भएको व्यहोरा प्रमाणित गरिन्छ ।

तपसिल

क्र.सं.	जिल्ला	गा.वि.स.	हाल वार्ड नं.	कितानं.	क्षेत्रफल	पूर्व तर्फको साधियार	पश्चिम तर्फको साधियार	उत्तर तर्फको साधियार	दक्षिण तर्फको साधियार
१.	पर्सा	सिवर्वा-९	९	१३४६	९९६१.९४	आफै	प्राईम स्टिल प्रा.लि.	प्राईम स्टिल प्रा.लि.	आफै
२.	पर्सा	सिवर्वा-९	९	३२३	३४९०.००	अपोलो स्टिल प्रा.लि.	आफै	आफै	आफै
३.	पर्सा	सिवर्वा-९	९	३२४	२५३०.००	अपोलो स्टिल प्रा.लि.	आफै	आफै	आफै
४.	पर्सा	सिवर्वा-९	९	३२५	८५०.००	आफै	आफै	प्राईम स्टिल प्रा.लि.	आफै
५.	पर्सा	सिवर्वा-९	९	३२६	९९०.००	आफै	प्राईम स्टिल प्रा.लि.	प्राईम स्टिल प्रा.लि.	आफै
६.	पर्सा	सिवर्वा-९	९	७०३	३३६०.००	आफै	आफै	आफै	आफै
७.	पर्सा	सिवर्वा-९	९	९५३	१३४४.५०	आफै	आफै	आफै	अपोलो स्टिल प्रा.लि.
८.	पर्सा	सिवर्वा-९	९	९५४	१३५४.५०	आफै	आफै	आफै	अपोलो स्टिल प्रा.लि.
९.	पर्सा	सिवर्वा-९	९	७०४	२७९०.००	आफै	आफै	आफै	आफै
१०.	पर्सा	सिवर्वा-९	९	९५२	१४५६.००	आफै	आफै	आफै	अपोलो स्टिल प्रा.लि.

email-to.pokhariyamun@gmail.com /wada9pokhariyanagarपालिका@gmail.com/Mob. 98452506

२०८२/०५/२९
वडा आरक्षक

पत्र संख्या २०८२१०८३
चलानी न.: ६९१

पोखरिया नगरपालिका

९ नं वडा कार्यालय
बैरिया सिवर्वा पर्सा
मधेश प्रदेश, नेपाल

मिति २०८२/०३/२३

क्र.	पता	सिवर्वा-९	९	९५१	१८९५.००	आफै	आफै	आफै	अपोलो स्टिल प्रा. लि.
------	-----	-----------	---	-----	---------	-----	-----	-----	-----------------------

[Handwritten Signature]
नौसाद अलम
वडा अध्यक्ष
नौसाद अलम
वडा अध्यक्ष

पोखरिया नगरपालिका

९ नं वडा कार्यालय
बैरिया सिवर्वा पसा
मधेश प्रदेश, नेपाल

पत्र संख्या २०८२।०८३
चलानी नं.: ६९२

मिति २०८२।०९।२९

विषय :- चार किल्ला प्रमाणित गरेको बारे ।

श्री यो जो जससँग सम्बन्ध राख्छ ।

उपरोक्त सम्बन्धमा जिल्ला पसा यस पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ९ स्थित रहेको अपोलो स्टिल प्रा.लि. को नाउमा नम्बरी दर्ता कायम रहेको तपसिलको जग्गा निम्न अनुसारको साध सधियार रहनु भएको ब्यहोरा प्रमाणित गरिन्छ ।

तपसिल

क्र. सं.	जिल्ला	गा.वि.स.	हाल वार्ड नं.	किता नं.	क्षेत्रफल	पूर्व तर्फको सधियार	पश्चिम तर्फको सधियार	उत्तर तर्फको सधियार	दक्षिण तर्फको सधियार
१.	पसा	सिवर्वा-९	९	११६९	३७७९.१३	आफै	स्टार स्टिल प्रा.लि.	आफै	आफै
२.	पसा	सिवर्वा-९	९	१३५८	८४६.५८	कृष्णा मेटल एण्ड मेडिकल प्रा.लि.	आफै	आफै	आफै
३.	पसा	सिवर्वा-९	९	६७५	२८०.००	कृष्णा मेटल एण्ड मेडिकल प्रा.लि.	आफै	आफै	आफै
४.	पसा	सिवर्वा-९	९	१३५९	११३७.०९	पानालाम राउत	आफै	कृष्णा मेटल एण्ड मेडिकल प्रा.लि.	आफै

नौसाद आलम
वडा अध्यक्ष
पोखरिया नगरपालिका

अनुसूची ७: सार्वजनिक सुनुवाई

वडा नं. ०९

सार्वजनिक सुनुवाईको सुचना

सौर्य दैनिक

www.souryaonline.com

वर्ष १४ अंक १७४ मंगलवार, २७ साउन २०८२

SOURYA NATIONAL DAILY

Tuesday, 12 August 2025 पृष्ठ : ८ मूल्य रु. १०

सार्वजनिक सुनुवाई

प्राइम स्टील प्रा. लि. को स्थापनाको निमित्त हुन गईरहेको वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन (EIA) को प्रयोजनार्थ तल उल्लेखित मिति, समय र स्थानमा सार्वजनिक सुनुवाई हुने भएकोले सरोकारवालाको उपस्थितिको लागि अनुरोध छ।

मिति: २०८२/०४/२९ गते बिहीबार

समय: बिहान ११:३० बजे

स्थान: पर्सा जिल्ला पोखरिया नगरपालिका-०९ स्थित प्रस्तावित उद्योगस्थल

सार्वजनिक सुनुवाईको सूचना टाँस मुचुल्का

सूचना टाँसको मुचुल्का

पर्सा जिल्लाको पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ९, मा प्राइम स्टील प्रा. लि. उद्योग स्थापना गर्न लागिएको हुँदा सो सिलसिलामा वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ को प्रयोजनार्थ वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदन तयार गर्ने क्रममा सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमका लागि सरोकारवालाको उपस्थितिको लागि सूचना प्रकाशित गरिएको छ। सो सूचना यस कार्यालयको सूचना पाटिमा मिति २०८२।०४।२७ मा टाँस गरेको व्यहोरा साँचो छ।

उपरोक्त व्यहोरा साँचो हो भनि रोहबरका व्यक्तिहरु

- १ जिल्ला.प.प.को.पो.को.पो. न.पा.को वडा नं.९...वस्ने वर्ष.२९.को श्री/श्रीमती.आ.न.स.श.स. (सहि).आ.न.स.
- २ जिल्ला.प.प.को.पो.को.पो. न.पा.को वडा नं.९...वस्ने वर्ष.२९.को श्री/श्रीमती.सु.स.स.स. (सहि).सु.स.स.
- ३ जिल्ला.प.प.को.पो.को.पो. न.पा.को वडा नं.९...वस्ने वर्ष.२९.को श्री/श्रीमती.स.स.स.स. (सहि).स.स.स.स.
- ४ जिल्ला.प.प.को.पो.को.पो. न.पा.को वडा नं.९...वस्ने वर्ष.२९.को श्री/श्रीमती.स.स.स.स. (सहि).स.स.स.स.

पोखरिया नगरपालिका
वडा कार्यालय
पोखरिया शिववा
सुदूरपश्चिम प्रदेश
२०७२

संघमार्णित गर्ने

सहि

नाम:

पद:

कार्यालयको छाप

जोसाद आलम
जोसाद आलम
वडा अध्यक्ष

सार्वजनिक सुनुवाईमा भएको उपस्थिति र सुनुवाईमा पेश गरिएको आयोजनाको विवरण

सार्वजनिक सुनुवाई

प्राईम स्टील प्रा. लि. को स्थापनाका विभिन्न हुन गइरहेको वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन (EIA) को प्रयोजनार्थ सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम ।

पर्सा जिल्ला, पोखरिया नगरपालिका वडा नं ९ मा प्राईम स्टील प्रा. लि. को स्थापना गर्ने वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ ले तोके बमोजिम वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन (EIA) को मिलाइलामा सो नियमावलीको नियम ६ बमोजिम सार्वजनिक सुनुवाईको कार्यक्रमको लागि मिति २०८२/०४/२७ गतेका दिन भोर्ज दैनिक पत्रिकामा प्रकाशित सूचना अनुसार आज मिति २०८२/०४/२९ गते ११:३० बजे भ्योग प्रस्तावित स्थल, वैश्या विर्तामा स्थानीय तथा सरोकारवालाको उपस्थितिमा पशमर्शदाताबाट प्रस्तुतिकरण गराई छलफल तथा राय सुझावहरू संकलन गर्ने गरी सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम गरियो ।

उपस्थिति

क्र.सं.	नाम	पद/ठेगाना	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
१	श्री नारायण आचार्य	वडा अध्यक्ष	९८४४४४०६८४	
२	फुलैना प्रसाद चौधरी	वडा अध्यक्ष	-	
३	सैमान कुमार कुशवाहा	वडा अध्यक्ष	-	
४	ज्योती मिश्रा	वडा अध्यक्ष	-	
५	उमा देवी चौधरी	वडा अध्यक्ष	-	
६	साधु साह शैनिवाल	वडा अध्यक्ष	-	
७	सुरिन्द्र प्रसाद सिंह	वडा अध्यक्ष	-	
८	समयुक्त मिश्रा	वडा अध्यक्ष	-	
९	सजान थापा	वडा अध्यक्ष	-	
१०	जाकोमल शं	वडा अध्यक्ष	-	
११	रमेश साह	वडा अध्यक्ष	-	
१२	नजमुल होश	वडा अध्यक्ष	-	
१३	भारत मन्डल	वडा अध्यक्ष	-	

सं.	नाम	पद/ठेगाना	सम्पर्क नं.	दस्तावेज
१४	घासीनाडत	पोखरीया	९	सिद्ध
१५	मिषतण पट्टे	पोखरीया	९	मिषतण
१६	बालेशाव साह	पोखरीया	९	मिषतण
१७	आपाणी प्रभाद यादव	पोखरीया	९	मानिक
१८	जेजा देवी साहनी	पोखरीया	९	
१९	जिजा देवी बोरु	पोखरीया	९	सजाफ
२०	सुगेला देवी बोरु	पोखरीया	९	
२१	अशोक साह	पोखरीया	९८१९२१३०५४	मर
२२	पुनिलाल जेजल कट्टिया पट्टे	पोखरीया	९ ९८२५२४३६०२	भाताली
२३	हदियु पाणवान	पोखरीया	९ ९८१५२३९१२	सजाफ
२४	मोडेय सल्लगी	पोखरीया	९ ९८२२२७११९३	मिषतण
२५	जोडल मुळिया	पोखरीया	९	मिषतण
२६	किन्देवकरी यादव	पोखरीया	९ ९२०६९५९५७६	मिषतण
२७	मजीन पोडल	पोखरीया	९ ९८०७२५५१२९	मिषतण
२८	मुफ्त मुळिया बोरु	पोखरीया - ९		मुषत
२९	मिषा पट्टे	पोखरीया - ९		मिषतण
३०	मीरग महेला	पोखरीया - ९	९८०२९५०५५	सजाफ
३१	मिषा मुळिया	पोखरीया - ९		मिषतण
३२	दिना देवी	पोखरीया - ९		दिना
३३	रामबालक सल्लगी	पोखरीया - ९		दिना महेला
३४	सिता देवी	पोखरीया - ९		सिता
३५	हदियु सल्लगी	पोखरीया - ९	९८१७६००९७	मिषतण

क्र	नाम	पद/पेगाना	सम्पर्क नं	एस्टाब्लिश
५९	प्रिन्स कु. त्रिपाठी	पोखरीपा-९	०९८०९१२२३३६	
६०	दिल्ल कु. घाढव	"	९८२९०६४८१०	
६१	हरवल लाल प्र. चौहान	"	९८०९२१२६६६	
६२	शक्तिनाथ कु. चौहान	"	९८०४२०९८०८	
६३	प्रेमाल पुरबीपा बिन	"		
६४	राज नारायण महल	"		
६५	पेरिलाल पुरबीपा	पोखरीपा-८	९८१९८४४०२८	राजेश
६६	हरि राज राडत	पोखरीपा-८	९८०६२९९९९८	
६७	सम्भूसाद तील	"		
६८	बुला नाथका प्रताप	"	९८०६११०४६०	
६९	लाहा बाबु गिरी	"	९८६५१८०८९८	
७०	राज भुजल महल	"		
७१	हरिनाथ पुरबीपा	"	९८११९०४१२६	
७२	नधु राडत कुर्मी	"	९८०४२२१२१०	ए.पी.
७३	हकी संकर घाढव	"		नधु
७४	जयाराज शाह	"		ए.पी. पाठ
७५	दुध नाथ लहवार	" - ९	९८२२६६२९०६	जाय
७६	सम्भू घाढव	" ८	९८४८०९८६१८	सुधा
७७	राज सुशं पण्डत	"	९८६१०१६३६०	राज
७८	जगा लाल राडत	"		
७९	बालड कुलिपादि	"		

क्र.सं.	नाम	पदा/व्यवस्था	सम्पत्ति नं.	दस्तावेज
८१	विश्वराज	पेंसवरीया	९	विश्वराज
८२	राजू पटेल	पेंसवरीया	९	राजू
८४	मोला मुखीया	पेंसवरीया	९	मोला
८५	शंभूनाथ	पेंसवरीया	९	शंभूनाथ
८६	विजय मुखीया	पेंसवरीया	९	विजय
८७	कुलदेवराज	पेंसवरीया	९	कुलदेव
८८	राजेश वैठ	पेंसवरीया	९	राजेश
८९	ललज पणोत	पेंसवरीया	९	ललज
९०	धर्मराजराज	पेंसवरीया	९	धर्मराज
९१	राम नरेशनाथ	पेंसवरीया	९	राम नरेशनाथ
९२	रुद्र पटेल	पेंसवरीया	९	रुद्र
९३	अमिल पटेल	पेंसवरीया	९	अमिल
९४	बालेज कुमार	पेंसवरीया	९	बालेज
९५	मुजा मधुना	पेंसवरीया	९	मुजा मधुना
९६	निरज कुर्मी	Industrial Employee	९	निरज
९७	Neeraj Sharma	Industrial Employee	९	Neeraj
९८	दिवे नाथराज मुखिया विन	पो. न. पा	९	दिवे नाथराज मुखिया विन
९९	गण मुखिया	" "	" "	गण मुखिया
१००	जगदीश मुखिया विन	" "	" "	जगदीश मुखिया विन
१०१	देवी मुखिया विन	" "	" "	देवी मुखिया विन
१०२	विश्वपुत्र नरेश	" "	" "	विश्वपुत्र

क्र.सं.	नाम	पद/विवरण	संपर्क नं.	प्लान
908	प्रदीप कुमार	Plant Head		1
902	गिना लाल			
906	Anand Anand अनंद अनंद	पाइप लाइन	985320959 984202829	गिना लाल
908	अथ प्रकाश ठाकुर	पावर प्लान	9812248862	फाउण्डेशन
907	अथ प्रकाश ठाकुर			
909	कापक साहू			
990	विनय कुमार शिंदे रामनारायण मूर्ति			फाउण्डेशन
991	पूजा मजुंधर	consultant	984229317	फाउण्डेशन
992	शांता मजुंधर	consultant		फाउण्डेशन
993	रंजी ठाकुर	पो. न. प. ड.		अधीनस्थ
994	रंजी ठाकुर	" "		
995	जगन्नाथ ठाकुर	" "		
996	जगन्नाथ ठाकुर	" "		जगन्नाथ ठाकुर
997	महेश ठाकुर	" "		
998	सागर ठाकुर	" "		
999	मोहन ठाकुर	" "		
1000	भागीरथ ठाकुर	" "		
929	प्रेम प्रसाद	" "		
922	विकास मण्डल	" "		
922	सुलोचना ठाकुर	" "		
923	निताशा ठाकुर	" "		
926	साधन ठाकुर	" "		

क्र.सं.	नाम	पद/ठेगाना	संपर्क नं.	दस्तावेज
१२५	रघुनाथ साह तेली	पोस्टरिया नं.पा.-१	9811723980	२६ पाने
१२६	शमेश मुखिया बीन	"	9811735932	रमेश
१२७	कल्लाम सहिक मित्रा	"	9812596783	Kommlayi 9
१२८	रसतम आलम	"	9803562047	
१२९	वलिराम महतो मुखिया	"	9815782448	रसतम
१३०	असिम रेग्मी	Consultant	9843599955	वलिराम महतो सिंह

सार्वजनिक सुनुवाईका तस्बिरहरु
वडा नं. ९

वडा नं. ०८

सार्वजनिक सुनुवाईको सूचना

सौर्य दैनिक

www.souryaonline.com

वर्ष १४ अंक ३०९ सोमबार, २१ पुष २०८२

SOURYA NATIONAL DAILY

Monday, 5 January 2026 पृष्ठ : ८-६ मूल्य रु. १०

सार्वजनिक सुनुवाई

प्राइम स्टील प्रा. लि. को स्थापनाको निमित्त हुन गईरहेको वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन (EIA) को प्रयोजनार्थ तल उल्लेखित मिति, समय र स्थानमा सार्वजनिक सुनुवाई हुने भएकोले सरोकारवालाको उपस्थितिको लागि अनुरोध छ।

मिति: २०८२/०९/२३ गते बुधबार

समय: बिहान ११:३० बजे

स्थान: पर्सा जिल्ला पोखरिया नगरपालिका-०८ र ०९ स्थित
प्रस्तावित उद्योगस्थल

सार्वजनिक सुनुवाईको सूचना टाँस मुचुल्का

सूचना टाँसको मुचुल्का

पर्सा जिल्लाको पोखरिया नगरपालिका वडा नं. ०८ र ०९ मा प्राइम स्टील प्रा. लि. उद्योग स्थापना गर्न लागिएको हुँदा सो सिलसिलामा वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ को प्रयोजनार्थ वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदन तयार गर्ने क्रममा सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमका लागि सरोकारवालाको उपस्थितिको लागि सूचना प्रकाशित गरिएको छ। सो सूचना यस कार्यालयको सूचना पाटिमा मिति २०८२।०९।२१ मा टाँस गरेको ब्यहोरा साँचो छ।

उपरोक्त ब्यहोरा साँचो हो भनि रोहवरका ब्यक्तिहरु

- १ जिल्ला... पर्सा ...को... पोखरिया न.पा.को वडा
नं. ०८ ...बले वर्ष...को
श्री/श्रीमती... रामबृक्ष साह कानु (सहि) रामबृक्ष साह
- २ जिल्ला... पर्सा ...को... पोखरिया न.पा.को वडा
नं. ०८ ...बले वर्ष...को
श्री/श्रीमती... हरिन्द्र उसाह थाप (सहि) हरिन्द्र उसाह थाप
- ३ जिल्ला... पर्सा ...को... पोखरिया न.पा.को वडा
नं. ०८ ...बले वर्ष...को
श्री/श्रीमती... सनदेव महतो (सहि) सनदेव महतो
- ४ जिल्ला... पर्सा ...को... पोखरिया न.पा.को वडा
नं. ०८ ...बले वर्ष...को
श्री/श्रीमती... सुरेश साह गौट (सहि) सुरेश साह गौट

प्रमाणित गर्ने
सहि किशोरी साह
नाम
पद: पडा उपरक्ष
कार्यालयको छाप

सार्वजनिक सुनुवाईमा भएको उपस्थिति र सुनुवाईमा पेश गरिएको आयोजनाको विवरण

सार्वजनिक सुनुवाई

प्राइम स्टील प्रा. लि. को स्थापनाका निमित्त हुने गरइहेको वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन (EIA) को प्रयोजनार्थ सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम ।

पर्सा जिल्ला, पोखरिया नगरपालिका वडा नं ८ र ९ मा प्राइम स्टील प्रा. लि. को स्थापना गर्न वातावरण संरक्षण निगमावली, २०७७ ले तोके बमोजिम वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन (EIA) को प्रिलिमिनरी सो निगमावलीको निगम ६ बमोजिम सार्वजनिक सुनुवाईको कार्यक्रमको लागि मिति २०८२/०९/२१ गतेका दिन सोर्स दैनिक पत्रिकामा प्रकाशित सूचना अनुसार आज मिति २०८२/०९/२५ गते ११:३० बजे उद्योग प्रस्तावित स्थल, जगतपुर मा स्थानीय तथा सरोकारवालाको उपस्थितिमा परामर्शदाताबाट प्रस्तुतिकरण गराई दलफल तथा शय मुकतावदरु संकलन गर्ने गरी सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम गरियो ।

उपस्थिति

क्र.सं.	नाम	पद/ठेगाना	सम्पर्क नं	स्थिति
१.	किशोरी शिवा	चौ.न.पा. वडा अध्यक्ष, वडा ट ९	९८४३१०६६२०	
२.	विजय बाबुर	चौ.न.पा वडा नं. ८ को वडा-सचिव	९८४५२५०३६३	
३.	श्याम शर्मा	चौ.न.पा. वडा नं. ९ को वडा अध्यक्ष	९९५५५०६८३	
४.	कमलेश्वर शर्मा चौधुरिया		९९६०९८९२८७	Kambh
५.	विष्णु शर्मा		९९९९९९९९९९	
६.	संजय पटेल		९८१३१५२६५९	
७.	सुमित पटेल		९८१५२९३३०२	
८.	प्रदिप शर्मा		९९६३५५२०६८	
९.	विष्णु पौडेल		९८१५२५-५९८८६६	
१०.	सुकेन्द्र शर्मा		९८१५२३९६०९	
११.	जाकीर		९८१५२९९५५२	
१२.	ललसा देवी			

किशोरी साठ
वडा अध्यक्ष

क्र.सं.	नाम	पद/पेशा	आपत्क नं.	परतमवत
१३.	हरिशंकर झा	पोखरीया न.पा. ट	-	हरिशंकर
१४.	लीपल देव झा	पोखरीया न.पा. ट	११३१७६५५७७७	लीपल
१५.	अमीर अली	अ. ॥	११७६२८११७३	अमीर
१६.	मण्डु साहू तेली			मण्डु
१७.	उदय प्रहल	पोखरीया नं. पा. ट	११२१२७६३०१	उदय
१८.	महिन्द्र साह	पोखरीया नं. पा. ट	११८२२२५१८५०	महिन्द्र
१९.	शमशेर प्रसाद	॥ ॥	-	शमशेर
२०.	सजय पटेल	॥ ॥	-	सजय
२१.	दिन सठनी	Birgunj near A. 23	१११३१५२६५९	दिन
२२.	शंकर साहू	Pokhariya - 8	१११७७८७८०९	शंकर
२३.	संत पटेल	पोखरीया - ८	१११२१८५७३०	संत
२४.	सुमित प्र. पटेल	पोखरीया - ८	११२२२७९३०५	सुमित
२५.	कपिल देव पटेल	॥	१११५२५३३०२	कपिल
२६.	कमलेश्वर			कमलेश्वर
२७.	अनिल राम	पोखरीया	११२५२८७९७६	अनिल
२८.	जोशिका	पोखरीया	११२६२७५७३०	जोशिका
२९.	रामनाथ मंडल	पोखरीया	१११९८५५०२८	रामनाथ
३०.	प्रीत	पोखरीया ट	११०१३२३६६०	प्रीत
३१.	ममोज	पोखरीया ट	१२११२२२८२६	ममोज
३२.	शमशेर पटेल	पोखरीया ट	१११११५५७३८	शमशेर
३३.	नवल विशाल साह	पोखरीया ट	११०९३९०३०२	नवल
३४.	मुकेश साह	पोखरीया ट	१११२२६३५३०	मुकेश
३५.	विप्लव साह	पोखरीया ट	११०९९०२२८८६	विप्लव
३६.	जितेंद्र साह	पोखरीया ट	११०६२४६९६५	जितेंद्र
३७.	सागर पटेल	पोखरीया न.पा. ट	१११६५५४६५	सागर
३८.	विकास साह	॥	११२८२०३७०५	विकास
३९.	रवि पटेल	॥	११२२२२६५८५	रवि
४०.			११०९५३०६५१	

क्र.सं	नाम	पद / ठेगाना	सम्पर्क नं	हस्ताक्षर
४४.	विरज लडनी	ई टीपाटी	9817787809	विरज
४५.	सजय वडेन	पोखरिया नगरपालिका - ८	9813142659	सजय
४६.	विद्या देवी	पोखरिया न.पा. - ८.		
४७.	नालसा देवी	" "	9897297922	
४८.	विमराती देवी	" "	"	
४९.	पूजा मानन्धर	consultant	9843229319	
५०.	प्रतिमा पौडेल	consultant	9860897337	
५१.	शोभा विमान	consultant	9851157311	
५२.	सरिता प्रधान	consultant	9843777908	
५३.	आनन्द कुमार मैहना	पोखरिया - ८	9821717872	
५४.	अफजल मिया हजाम	"	98173449205	
५५.	सन्तोष कुमर चौंसिया	"	9811798019	
५६.	नदिहसन मिया हजाम	"		
५७.	हसन तारा रवानुन	"		
५८.	असिम रेग्मी	Consultant	9843599955	

सार्वजनिक सुनुवाईका तस्बिरहरु

वडा नं. ०८

अनुसूची ८: भू-वर्गीकरणको सिफारिस

वडा नं. ०८

पोखरिया नगरपालिका
८ नं. वडा कार्यालय
जगतपुर मन्नुपुर, पर्सा
मधेश प्रदेश, नेपाल

पत्र संख्या : २०८२/०८३
चलानी नं.

मिति : २०८२/११/२९

विषय :- औद्योगिक क्षेत्र प्रमाणित सम्बन्धमा ।

श्री : यो जो जस संग सम्बन्ध राख्दछ ।

उपरोक्त सम्बन्धमा जिल्ला काठमाडौं, काठमाडौं महानगरपालिका वडा नं २८ मा रहेको संस्था जिल्ला पर्सा साविक गा.वि.स. वैरिया विर्ता नौतज हाल पोखरिया नगरपालिका वडा नं ८ स्थित प्राईम स्टील प्रा.लि.को नाउँमा तपसीलमा लेखिएका जग्गाहरु दर्ता कायम रहेकोमा सो जग्गाहरु औद्योगिक क्षेत्रमा परेको तथा सो को पाना थान -४ यसै पत्र साथ संलग्न राखी पठाईएको व्यहोरा सिफारिस साथ अनुरोध छ ।

किशोरी साह
वडा अध्यक्ष

कित्ता विवरण

S.no.	Passed in Name	Kitta No.	Area
			Total Kattha
1	Prime Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 5	157 6.50
2	Prime Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 5	276 10.45
3	Prime Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 5	1298 1.00
4	Prime Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta- 5	158 12.50
5	Prime Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta- 5	156 4.25
6	Prime Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 5	1089 1.70
7	Prime Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 5	1087 2.50
8	Prime Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 5	1088 2.50
9	Prime Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta- 5	935 5.85
10	Prime Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 5	933 0.80
11	Prime Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 5	605 5.00
12	Prime Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta-5	1247 3.50
13	Prime Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta-5	1248 3.50
14	Star Steel Pvt Ltd	Bairiya Birta- 5	1331 8.00
15	Star Steel Pvt Ltd	Bairiya Birta 5	1062 2.13
16	Star Steel Pvt Ltd	Bairiya Birta 5	751 3.75
17	Star Steel Pvt Ltd	Bairiya Birta- 5	1061 3.00
18	Star Steel Pvt Ltd	Bairiya Birta 5	287 4.00
19	Star Steel Pvt Ltd	Bairiya Birta 5	281 4.00
20	Star Steel Pvt Ltd	Bairiya Birta 5	824 1.88
21	Star Steel Pvt Ltd	Bairiya Birta 5	825 1.88
22	Star Steel Pvt Ltd	Bairiya Birta 5	881 2.50
23	Star Steel Pvt Ltd	Bairiya Birta 5	279 7.00
24	Star Steel Pvt Ltd	Bairiya Birta - 5	275 4.00
25	Star Steel Pvt Ltd	Bairiya Birta 5	1017 1.25
26	Star Steel Pvt Ltd	Bairiya Birta 5	1463 3.00
27	Star Steel Pvt Ltd	Bairiya Birta 5	1430 8.00
28	Star Steel Pvt Ltd	Bairiya Birta 5	1106 7.25

किशोरी साह
बडा अध्यक्ष

29	Star Steel Pvt Ltd	Bairiya Birta 5	922	3.50
30	Star Steel Pvt Ltd	Bairiya Birta 5	454	3.50
31	Star Steel Pvt Ltd	Bairiya Birta 5	1105	4.25
32	Star Steel Pvt Ltd	Bairiya Birta 5	280	1.50
33	Star Steel Pvt Ltd	Bairiya Birta 5	616	2.38
34	Star Steel Pvt Ltd	Bairiya Birta 5	923	3.50
35	Star Steel Pvt Ltd	Bairiya Birta 5	429	10.00
36	Star Steel Pvt Ltd	Bairiya Birta- 5	615	3.00
37	Star Steel Pvt Ltd	Bairiya Birta- 5	614	8.00
38	Star Steel Pvt Ltd	Bairiya Birta- 5	286	2.50
39	Star Steel Pvt Ltd	Bairiya Birta- 5	1429	8.00
40	Apollo Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta- 5	739	10.55
41	Apollo Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta- 5	924	3.15
42	Apollo Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta- 5	925	2.25
43	Apollo Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta- 5	1107	1.00
44	Apollo Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta- 5	1108	1.00
45	Apollo Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta- 5	671	4.50
46	Apollo Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta- 5	332	3.00
47	Apollo Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta- 5	290	11.00
48	Apollo Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta-5	300	4.00
49	Apollo Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta-5	302	2.50
50	Apollo Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta-5	1454	2.00
51	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta- 5	748	1.25
52	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta- 5	313	2.60
53	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta- 5	419	1.50
54	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 5	1355	4.00
55	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 5	1354	3.50
56	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 5	169	6.20
57	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta- 5	973	2.00
58	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta- 5	421	2.00
59	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta- 5	422	1.75

किशोरी साह
वडा अध्यक्ष

60	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 5	1356	2.00
61	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 5	1353	3.50
62	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta-5	673	2.00
63	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta-5	727	12.50
64	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta-5	1259	5.00
65	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta-5	1258	1.00
66	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta-5	1102	13.13
67	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta-5	462	4.00
68	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta-5	463	3.00
69	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta-5	464	5.00
70	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta-5	465	2.25
71	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta-5	801	1.00
72	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta-5	424	5.30
73	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta-5	1011	2.00
74	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 5	1101	13.13
75	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 5	493	10.00
76	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 5	880	1.75
77	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 5	1045	2.25
78	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 5	308	19.00
79	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 5	879	1.75
80	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta-5	747	1.25
81	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta-5	1012	10.50
82	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta-5	972	4.00
83	Global Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta-5	1018	4.50
84	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta-5	1299	2.00
85	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 5	1276	1.40
86	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 5	1273	2.80
87	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 5	1278	1.65
88	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 5	1275	2.50
89	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta-5	1274	2.70
90	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta-5	1277	1.45

किशोरी साह
वडा अध्यक्ष

91	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta- 5	467	6.25
92	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta- 5	855	4.25
93	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 5	155	9.00

मधेश प्रसाद
2019

किशोरी साह
वडा अध्यक्ष

वडा नं. ०९

पोखरिया नगरपालिका

९ नं. वडा कार्यालय

वैरिया सिवर्वा पर्सा
मधेश प्रदेश, नेपाल

पत्र संख्या: २०८२।०८३
चलानी नं.: ९९३

मिति: २०८२।११।२९

विषय: औद्योगिक क्षेत्र प्रमाणित सम्बन्धमा।

श्री यो जो जससँग सम्बन्ध राख्दछ।

उपरोक्त सम्बन्धमा जिल्ला काठमाण्डौ काठमाण्डौ महानगरपालिका वडा नं २८ मा रहेको संस्था जिल्ला पर्सा साविक गा.वि.स. वैरियावित्ता नौतज हाल पोखरिया नगरपालिका वडा नं ९ स्थित प्राईम स्टील प्रा.लि. को नाउँमा लेखिएका जग्गाहरु दर्ता कायम रहेकोमा सो जग्गाहरु औद्योगिक क्षेत्रमा परेको तथा सो को पाना थान २ यसै पत्र साथ संलग्न गरी पठाईएको ब्यहोरा सिफारीस साथ अनुरोध छ।

.....
नौसाद आलम

वडा अध्यक्ष

नौसाद आलम
वडा अध्यक्ष

किता विवरण

S.no.	Passed in Name of	V.D.C	Kitta No.	Area
				Total Kattha
1	Prime Steel Pvt. Ltd.	Siburwa-9	329	9.29
2	Prime Steel Pvt. Ltd.	Siburwa-9	319	3.87
3	Prime Steel Pvt. Ltd.	Sibarwa 9	1367	14.03
4	Prime Steel Pvt. Ltd.	Sibarwa 9	710	23.48
5	Prime Steel Pvt. Ltd.	Sibarwa -9	1345	12.67
6	Prime Steel Pvt. Ltd.	Sibarwa -9	327	11.58
7	Prime Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 7	347	10.25
8	Prime Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 7	198	6
9	Prime Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 7	418	6.55
10	Prime Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 7	420	3
11	Prime Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 7	739	2.28
12	Prime Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 7	737	1
13	Prime Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 7	740	3
14	Prime Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 7	741	3
15	Prime Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 7	738	2.28
16	Prime Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 7	736	1
17	Apollo Steel Pvt. Ltd.	Sibarwa 9	1169	11.16
18	Apollo Steel Pvt. Ltd.	Sibarwa-09	1358	2.5
19	Apollo Steel Pvt. Ltd.	Sibarwa-09	675	0.83
20	Apollo Steel Pvt. Ltd.	Sibarwa-09	1359	3.36
21	Star Steel Pvt Ltd	Sibarwa -9	1346	27.06
22	Star Steel Pvt Ltd	Shivbarma-9	323	10.31
23	Star Steel Pvt Ltd	Shivbarma-9	324	7.47
24	Star Steel Pvt Ltd	Shivbarma-9	325	2.51
25	Star Steel Pvt Ltd	Sibarwa 9	326	2.69
26	Star Steel Pvt Ltd	Sibarwa 9	703	9.92
27	Star Steel Pvt Ltd	Sibarwa 9	953	4
28	Star Steel Pvt Ltd	Sibarwa 9	954	4
29	Star Steel Pvt Ltd	Sibarwa 9	704	8.24
30	Star Steel Pvt Ltd	Sibarwa 9	952	4.21
31	Star Steel Pvt Ltd	Sibarwa 9	951	5.59
32	Surya Iron and Steel Pvt. Ltd.	Sibarwa -9	950	2.5
33	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Sibarwa -9	798	5.44

4/11/2022
 नौसाद आलम
 2022/11/04

34	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Sibarwa -9	797	2.56
35	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Shivbarma-9	333	8
36	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Shivbarma-9	1257	4.1
37	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Shivbarma-9	1258	4.1
38	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Shivbarma-9	317	3.1
39	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Shivbarma-9	331	3.35
40	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Shivbarma-9	1170	13.97
41	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Shivbarma-9	1168	6.73
42	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Sibarwa -9	857	4.25
43	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Sibarwa -9	1214	5
44	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Sibarwa -9	283	2.78
45	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Sibarwa -9	769	4.68
46	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Sibarwa 9	706	2.04
47	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Sibarwa 9	707	5.49
48	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Sibarwa 9	1215	8.33
49	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Sibarwa 9	947	2.43
50	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Sibarwa 9	948	2.43
51	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Sibarwa 9	1368	6.3
52	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Sibarwa 9	335	2.39
53	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Sibarwa 9	334	2.79
54	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Sibarwa 9	688	2.32
55	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Sibarwa 9	318	2.8
56	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Sibarwa 9	687	1.19
57	Surya Iron And Steel Pvt. Ltd.	Sibarwa 9	1171	11.34
58	Surya Iron and Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 7	656	3.5
59	Surya Iron and Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 7	657	3.5
60	Surya Iron and Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 7	527	2
61	Surya Iron and Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 7	333	0.35
62	Surya Iron and Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 7	182	5
63	Surya Iron and Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 7	469	1.38
64	Surya Iron and Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 7	470	1.38
65	Surya Iron and Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 7	427	2.5
66	Surya Iron and Steel Pvt. Ltd.	Bairiya Birta 7	472	2

 बायरीया शिवरा
 नं. ६ वडा कार्यालय

अनुसूची ९: क्षेत्र निर्धारण प्रतिवेदन र कार्यसूची स्वीकृतीको पत्र

पत्रोत्तरमा पत्र संख्या मिति उल्लेखित हुन अपेक्षित छ ।

नेपाल सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
(वातावरण तथा जैविक विविधता महाशाखा)

EX: पो.ब.नं. :३९८७
सिंहदरवार, काठमाडौं

पत्र संख्या : ०८२१०८३
चलानी नं ०८
प्राप्त पत्र संख्या र मिति :-

वि.सं.२०८२/०४/०९

श्री प्राइम स्टील प्रा.लि.,
पोखरीया न.पा.-०९, पर्सा।

विषय:- क्षेत्र निर्धारण प्रतिवेदन र कार्यसूची स्वीकृत सम्बन्धमा ।

उपर्युक्त विषयमा श्री उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयको घ.नं. ३३५ मिति २०८१/०३/२४ को पत्रबाट सिफारिस भएबमोजिम तहाँ प्रा.लि. प्रस्तावक रही पर्सा जिल्लाको पोखरीया न.पा.-०९ मा स्थापना गरिने प्राइम स्टील प्रा.लि. आयोजनाको लागि वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन प्रतिवेदन तयार गर्ने उद्देश्यले पेश क्षेत्र निर्धारण प्रतिवेदन र कार्यसूची (SD & ToR) स्वीकृतीका लागि प्रस्तुत हुँदा प्रस्तावकले निम्न शर्तहरूको पालना गर्नेगरी र प्रचलित कानूनको विपरित समेत नहुनेगरी वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ तथा वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ को नियम (४) र (५) बमोजिम ती प्रतिवेदनहरू वन तथा वातावरण मन्त्रालय (सचिवस्तर) को मिति २०८२/३/३२ को निर्णयानुसार स्वीकृत गरिएको व्यहोरा अनुरोध छ । उक्त स्वीकृत (SD & ToR) प्रतिवेदन एक/एक प्रति संलग्न छ ।

निम्न ०:

- प्रस्तावकले पेश गरेको क्षेत्र निर्धारण (SD) प्रतिवेदनमा पहिचान भएका सवालहरू संगसंगै वातावरणीय प्रभावहरू अध्ययनको सिलसिलामा यदि कुनै नयाँ थप सवाल (Issue) पहिचान हुन आएमा प्रस्तावकले तिनलाई समेत वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन प्रतिवेदनमा सम्बोधन गर्नु पर्नेछ । स्वीकृत बिजनेस स्कीम बमोजिम आयोजनाबाट उत्पादन हुने HR Strip , TMT Rod , Weir Rod र अन्य स्टील / फेरस बस्तुको लागि निर्माण हुने उत्पादन प्लान्ट, कारखाना, भेसिनरीस्थल, उर्जाघर, सेडघर, कच्चा पदार्थ भण्डारणस्थल र भूमिगत पानीको स्रोतको दीगोपनका लागि समेत यथेष्ट भौगर्भिक अध्ययन, बाटर टेबल र माटो परीक्षण बिबरण जस्ता विषयमा विस्तृत रूपले अध्ययन गरी प्रतिवेदनमा समेटनु पर्नेछ । वातावरणीय अध्ययन प्रकृत्यामा स्थानीय तह/कार्यालय/समुदाय र जनतासंग प्रयास सुचना र जानकारी लिइ उद्योगले सम्पूर्ण वातावरणीय सम्बन्धनशील पक्षको गहन विश्लेषण गरेको हुनु पर्नेछ ।
- क्षेत्र निर्धारण प्रतिवेदनले औल्याएका सवालहरू, प्रभाव क्षेत्र र कार्यसूचीमा तोकिएका विषयगत कार्यबिबरण, तथ्याङ्क संकलन एवं विश्लेषण औजार र अध्ययन विधिहरू (Methods, Statistics Tools, Technique & Methodology) अनुसार प्राकृतिक, भौतिक, जैविक, रसायनिक, आर्थिक-सामाजिक-सांस्कृतिक जस्ता क्षेत्रमा पर्ने वातावरणीय प्रभावहरूको विस्तृत अध्ययन / आकलन गर्ने र नकारात्मक प्रभाव न्यूनीकरणका उपायहरू क्रमबद्ध रूपमा वातावरणीय प्रतिवेदनमा प्रस्तुत गर्नु पर्नेछ ।
- प्रस्ताव अध्ययन र विश्लेषणको सन्दर्भमा वातावरणसँग सम्बन्धित तथा विषयगत क्षेत्रसँग सम्बन्धित ऐन, नियम, निर्देशिका, मापदण्ड तथा परिपत्रहरूको पूर्ण रूपमा पालना गर्नुपर्नेछ ।
- वातावरण व्यवस्थापन योजना (EMP) मा सकारात्मक प्रभाव अभिवृद्धि र नकारात्मक प्रभाव न्यूनीकरणका उपायहरू के-कहाँ, कसरी कसले र कहिले गर्नेबारे स्पष्ट उल्लेख भएको हुनु पर्नेछ । सोका लागि आवश्यक बजेट तथा स्रोतसाधन समेत उल्लेख गर्ने ।
- क. प्रस्तावित आयोजना निर्माण तथा सञ्चालनको क्रममा निस्कने ठोस तथा तरल काम नलाग्ने बिजहरू (Chemical Hazards, Pollutant & Waste materials) को विसर्जन प्रभावकारी र उचित व्यवस्थापन प्रणालीबाट गर्नेगरी यसको पुर्ण बिबरण वातावरणीय प्रभाव अध्ययन प्रतिवेदनमा स्पष्ट रूपमा उल्लेख भएको हुनु पर्नेछ ।

फोन नं. :- ४२११७०३, ४२११७३७, ४२११५९९, ४२११८६४ फ्याक्स नं. :- ४२११८६८

(९)

पत्रोत्तरमा पत्र संख्या मिति उल्लेखित हुन अपेक्षित छ ।

नेपाल सरकार

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

(वातावरण तथा जैविक विविधता महाशाखा)

EX: पो.ब.नं. : ३९८७
सिंहदरवार, काठमाण्डौ

पत्र संख्या : ०२२/०२३

चलानी नं. ०९

प्राप्त पत्र संख्या र मिति :-

ख. उद्योगबाट उत्सर्जन हुने मुख्य हरितगृह ग्यास जस्तो: कार्बनडाइअक्साइड र मिथेन लगायत अन्य हानिकारक ग्यासहरू कार्बन मोनोअक्साइड, सल्फर र मर्करी आदिको उत्सर्जन कमभन्दा कम गर्ने र वायु प्रदुषण न्युन हुने विकल्पको मोड अफ अपरेसन तथा उत्पादन प्रविधी समेतको विश्लेषण अध्ययनले समेटनु पर्नेछ । उद्योगको Total Material Input-Output (Billet-Wire rod) गणना र सम्भव भएसम्म सोको कार्बन फुटप्रिन्ट समेतको विश्लेषण गरी कार्बन अफसेट/न्युनीकरण योजना EMP मा समेटने ।
ग. उद्योग निर्माणस्थल नजिकै र प्रभावित क्षेत्रभित्र रहेका प्राकृतिक बहाव, सिमसार, नदीनाला (नौरड र धुताह खोला) मा पर्ने प्रभावको विस्तृत अध्ययन विवरण समेटने । यस्ता नदी प्रणालीमा पर्ने प्रतिकुल प्रभाव रोकथाम र निराकरणका उपाय उल्लेख गर्ने ।

६.क. वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदन तयारीको क्रममा गरिने सार्वजनिक सुनुवाईमा स्थानीय निकाय र कार्यालयका प्रतिनिधि एवम् महिला तथा अल्पसंख्यक समुदायका प्रतिनिधि समेतको सहभागी गर्नु पर्नेछ ।

ख. सार्वजनिक सुनुवाई गर्दा तहाँ उठेका सवालहरूलाई मार्ड्युटिङ्ग गरी सबै सरोकारवालाहरूको हस्ताक्षर सहित प्रतिवेदनमा समावेश गर्नुपर्ने छ । प्रभावित क्षेत्रको कम्तिमा २/३ घरधुरी सार्वजनिक सुनुवाईमा उपस्थिती हुनुपर्ने, सोमा सम्बन्धित वडा अध्यक्ष वा गापा/नपाको अध्यक्षको समेत उपस्थिति गराइ सबैको सहीछाप र मोबाइल नं. राखी निर्णय पुस्तिका संलग्न गर्नु पर्नेछ । संधियारहरू समेत सार्वजनिक सुनुवाईमा उपस्थित भइ दस्तखत गराएको हुनुपर्नेछ ।

७. प्रस्तावकले वातावरणीय प्रभाव अध्ययन प्रतिवेदन वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ र वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ (७) र (८) मा भएका व्यवस्था तथा ढाँचासहित प्रचलित कानुनले तोकेका अन्य प्रावधानहरू समेत पालना गरी तयार गर्नु पर्नेछ । प्रस्तावकले वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन (EIA) प्रतिवेदन तोकिएको ढाँचामा उच्चस्तरको गुणस्तरीयता, शुद्धता (Accuracy & Precision), वैधता (Validity) र विश्वसनीयता (Reliability) कायम गरी तयार गर्नु पर्नेछ ।

८. स्थानीय निकायको सिफारिश संलग्न गर्दा सार्वजनिक सुनुवाईको मिति पछातको हुनु पर्नेछ । प्रस्तावकले वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ को अनुसुची १४ अनुसार सिफारिसपत्र संलग्न राख्नु पर्नेछ ।

९.क. वातावरणीय प्रभाव अध्ययनको सिलसिलामा लिइने प्राकृतिक, भौतिक, जैविक, रसायनिक, आर्थिक- सामाजिक- सांस्कृतिक र पुरातात्विक तथ्य एव प्रारम्भिक सुचना आयोजनास्थलमा नै गइ संकलन गर्नु पर्ने र यीनको वैज्ञानिक विधी अनुसार विश्लेषण समेत गर्नु पर्नेछ । गलत, अपुरो र त्रुटीजन्य सुचना/तथ्यांक संकलन गरी प्रतिवेदन तयार भएमा प्रस्तावक र परामर्शदाता नियमानुसार कारवाहीको भागीदार हुनु पर्नेछ । यसबाट हुने जुनसुकै नोक्सानी र धनजन क्षतिको क्षतिपूर्ति प्रस्तावक र परामर्शदाताबाटै ब्यहोर्नु पर्नेछ ।

ख. प्रस्तावक/परामर्शदाता नै संकलित तथ्याकको विश्वसनीयता र यथार्थताप्रति जवाफदेही रहनु पर्नेछ । आयोजनाको EIA प्रतिवेदनमा विकल्प विश्लेषण योग्य विषयविशेषहरूबाट गराउने र सो विस्तृत र थयार्थमुलक हुनु पर्नेछ । विस्तृत तवरले विकल्प विश्लेषण भएको नपाइएमा यस मन्त्रालयले पुनः सोको अध्ययन गराउने आदेश दिनसक्नेछ ।

ग. पहिचान भएका वातावरणीय प्रभावहरू अल्पकालीन छोटो, मध्यम, दीर्घकालीन गरी बर्गीकृत गरेको हुनु पर्नेछ ।

घ. प्राइम स्टील उत्पादन /प्रशोधन/ भण्डारण प्लान्टको यान्त्रिकीबाट तहाँ काम गर्ने कामदार, बरपरको कृषि, खेती, खोल्सानाला र सार्वजनिक जमीन तथा स्रोत तथा स्थानीय जन समुदाय/मानव स्वास्थ्यमा पर्न सक्ने वायु र जल प्रदुषणको असर, रसायनिक असर वा अन्य खाले प्रतिकुल असर रोकथामका कार्यहरू प्रस्तावकले जिम्मेवारीसाथ गरेको हुनु पर्नेछ भने यसको व्यवस्थापन र न्युनीकरण योजना इएमपीमा विस्तृत उल्लेखित गर्नु पर्नेछ ।

फोन नं. :- ४२९९७०३, ४२९९७३७, ४२९९५९९, ४२९९८६४ फ्याक्स नं. :- ४२९९८६८

२

पत्रोत्तरमा पत्र संख्या मिति उल्लेखित हुन अपेक्षित छ ।

नेपाल सरकार

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

(वातावरण तथा जैविक विविधता महाराखा)

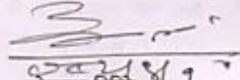
EX: पो.ब.नं. :३९८७
सिंहदरवार, काठमाण्डौ

पत्र संख्या ०८२१८३
चलानी नं. ०९
प्राप्त पत्र संख्या र मिति :-

३

१०. वातावरणीय प्रभाव मुल्यांकन प्रतिवेदनमा आयोजनाको विपद व्यवस्थापन कार्ययोजना समावेश गर्नु पर्नेछ ।
११. प्रस्तावकले तयार गरेको वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन (EIA) प्रतिवेदन उपर उद्योग विभाग/उद्योग मन्त्रालयमा प्रारम्भिक छलफल गर्ने, त्रुटी भए सच्चाउने र प्रतिवेदनको उच्च गुणस्तरीयता कायम गरी सम्बन्धित मन्त्रालयको निर्णयसिफारिससहित मात्र यस मन्त्रालयमा पेश गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।
१२. वातावरणीय प्रभाव अध्ययनका क्रममा वन तथा वातावरण मन्त्रालय र उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयबाट दिइने थप निर्देशनहरू प्रस्तावकले अनिवार्य पालना गर्नुपर्नेछ । प्रस्तावकले वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ र वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ सहित सबै प्रचलित कानूनहरू पालना गर्नु पर्नेछ ।

लोकनाथ घिमिरे
वन अधिकृत
(वातावरण प्रभाव अध्ययन शाखा)

बोधार्थः

श्री उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय,

सिंहदरवार ०: १/१ प्रति उक्त प्रतिवेदन सलग्न छन् । प्रस्तावित EIA अध्ययनको कार्यलाई गुणस्तरीयता प्रदान गर्न तहाँ मन्त्रालय / मातहत विभागबाट सुपरीवेक्षण समेत गर्ने गराउने व्यवस्थाका लागि समेत अनुरोध छ ।

अनुसूची १०: चेकलिष्ट

Physical Environment

1. Road condition (Black topped/gravel)
2. List of the crops that have been cultivated in and around the proposed industry land
3. Land classification as per भू-उपयोग नियमावली, २०७९
4. Sensitive Areas around the industry

	Distance from project area	Direction
School		
College		
Health post		
Hospital		
Rivers- name, depth, width		
Settlements/residential area		
Temples/religious site		
Tourist area		
Industries		
Community forest		
Private forest		
Protected areas		
Place with national significance		
बैंक/वित्तीय संस्था		
मुख्य बजार		
स्थानीय बजार		
सडक		
वडा कार्यलय		
पालिका कार्यलय		
जिल्ला सदरमुकाम		

5. Planned emission/pollution controlling device inbuilt in machineries, wastewater management (ETP details-technology, capacity etc.) and waste management systems
6. Width & depth of river
7. Will staff quarter be constructed?
8. How many trucks/loaders (specify type and capacities) will be used daily to transport products from industry in market? How will this impact the traffic in the road (frequency of public vehicles)?
9. Level & availability of ground water table study, Soil Test of proposed location (possibility of liquefaction etc.)
10. Structural Drawings of Industry
11. Field images

Biological Environment

Flora	Plants	
	Flowers	
	Trees	
Fauna [Mammals, reptiles (snakes, frog), insects]	Local	
	Wild	
	Rare	
Birds	Local	
	Migratory	
Medicinal and Ethno- botany plants (name and uses)		
Community forest (Nos, activities done (plantation, use of non-forest timber products etc.)		
Private Forest		

Socio-Economic Environment

1. Details of Pokhariya Municipality & Ward no. 8 and 9

	Pokhariya Municipality	Ward no. 8	Ward no. 9
Household number			
Major occupation			
Major Religions			
Temples & places with cultural & religious importance			
Attractions for tourist			
Festivals			
Languages			
Road condition/network			
Means of transportation			
Commonly used energy source (LPG, Solar, Diesel, Induction, biogas etc.)			
Electricity service			
Most used internet service			
Source of water (Hand pump, tap water etc.)			
Source of drinking water (Hand pump, tap water etc.)			
Land use type			
Major crops (food crops & cash crops)			
Irrigation facility (name, कति area लाई पुग्छ etc.)			
Waste management (private sector, government sector etc.)			
Public Sewerage System available or not (Stormwater sewers & Sanitary sewers)	 (also, in the village where industry is going to be established)	

	Pokhariya Municipality	Ward no. 8	Ward no. 9
Migration status (to & from)			
संक्रमक रोगहरु			

2. Population details

	Village Name	Distance from project area	Direction	Population	House hold number	Type of settlement (sparse/dense)	Major Castes	Major Religions	Languages
Village in which industry is located									
Surrounding Nearby villages (name)			East						
			West						
			North						
			South						

3. Geology, geography, weather & climate, water resources, watershed, water usage, biodiversity, irrigation, status of ground water

Key Informant Interview & FGD

1. Positive impacts of industry establishment
 - Job & market opportunities
 - Infrastructure development
 - Increase in land prices around the project area
 - Flow of people that will increase flow in local market
 - Contribution through CSR (school, temple, enhancement of infrastructure etc.) in affected area
 - Easy availability of construction materials
 - Market for MS scraps etc. (i.e. reuse/utilization of waste)

2. Negative impacts
 - Possible impacts of Industry on environment (during construction & operation)
 - Air
 - Noise
 - Waste
 - Wastewater
 - River water pollution
 - Impact on agriculture, wildlife
 - Irrigation facility
 - Local resources depletion
 - Food security
 - Chemical impacts
 - Migration of people may impact local community
 - Conflicts & Social security
 - Impact on vulnerable groups (women, children, elderly)
 - Increased traffic congestion (width of road, average traffic)
 - GHG emission & climate change (extreme rainfall, extreme temperatures, flood, inundation etc.)

3. What are your expectations from Industry for society?

अनुसूची ११: कम्पनी दर्ताको प्रमाण पत्र

	<p>नेपाल सरकार उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय कम्पनी रजिष्टारको कार्यालय कम्पनी दर्ताको प्रमाण - पत्र</p>
दर्ता नं: २८३२२५/०७८/०७९	
श्री प्राइम स्टील नामको प्राइभेट लिमिटेड कम्पनी संवत् २०७८ साल माघ महिना २३ गते रोज १ मा दर्ता भएको हुनाले कम्पनी ऐन, २०६३ को दफा ५ को उपदफा (१) बमोजिम यो प्रमाण- पत्र दिइएको छ ।	
मिति: २०७८-१०-२३	 स. रजिष्टार सहायक रजिष्टार
Government of Nepal Ministry of Industry, Commerce & Supplies Office of the Company Registrar Registration No: 283225/078/079	
<u>CERTIFICATE OF INCORPORATION OF COMPANY</u>	
This Certificate of Incorporation has been issued to	
M/s Prime Steel Private Limited having incorporated it on the 6 day of February, 2022 pursuant to sub-section (1) of section 5 of the Companies Act, 2006.	
Date: 2022-02-06	 Asst. Registrar
शुर्त	कम्पनी संस्थापनलाई मात्र कम्पनीको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्ने इजाजत प्रदान गरिएको समानिने हुनाले कानून अनुसार लिनुपर्ने अनुमति सम्बन्धित त्रिकायबाट लिएर मात्र कम्पनीको उद्देश्य अनुसार कारोबार गर्नु पर्नेछ ।

अनुसूची १२: उद्योग दर्ताको प्रमाण पत्र

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय
उद्योग विभाग
त्रिपुरेश्वर, काठमाण्डौ, नेपाल
उद्योग दर्ता प्रमाण-पत्र

CERTIFICATE OF INDUSTRY REGISTRATION

उद्योग दर्ता नं.: ६४९३

मिति: २०७९।०३।०९

Industry Registration No: 6493

Date: 2022-06-23

औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०७६ को दफा ५ बमोजिम निम्न अनुसारको विवरण भएको उद्योग दर्ता गरी यो प्रमाण-पत्र प्रदान गरिएको छ।

१. उद्योगको नाम:-	प्राइम स्टील प्रा. लि.	
Industry Name:	PRIME STEEL PVT. LTD.	
२. उद्योगको ठेगाना:-	पर्सा जिल्ला पोखरीया नगरपालिका वडा नं. ९	
३. उद्योगको उद्देश्य:-	फलामजन्य बस्तुहरु उत्पादन गर्ने	
Objective of Industry:	PRODUCTION OF VARIOUS IRON PRODUCTS	
४. उद्योगको कूल पुँजी रु:-	५,५०,००,००,०००।-	(NRs. 5,500,000,000.00)
(क) स्थिर पुँजी रु:-	३,८७,००,००,०००।-	(NRs. 3,870,000,000.00)
(ख) चालु पुँजी रु:-	१,६३,००,००,०००।-	(NRs. 1,630,000,000.00)
५. उद्योगको स्तर:-	ठूला (LARGE)	७. सिफ्ट संख्या:- ३
६. विद्युत शक्ति:-	100000 KVA	९. संचालन दिन (प्रति वर्ष) :- ३३०
८. उद्योगको वर्ग:-	उत्पादनमूलक (MANUFACTURING)	११. रोजगारी: ४०० जना
१०. उद्योगपति संचालनको नाम :-	शरद गोल्छा समेत	
१२. उद्योगको क्षमता :-	HR STRIP - 396000 MT. TMPRODS - 79200 MT. WIRE ROD - 118800 MT. ANGLE/FLATS/CHANNELS/PLAIN ROUND/HEXAGON BARS/ I BEAM/ STRUCTURAL ITEMS ETC. - 118800 MT. BILLET - 79200 MT.	

Official Signature

विश्वबन्धु रेग्मी

अनुसूची १३: आयोजनाको Scheme

Project Highlight

1	Name of the Industry	M/S Prime Steel Pvt. Ltd.,	
2	Factory Location	Pokhariya Municipality -9, Parsa	
		Parsa District	
3	Registered office	Kathmandu Metropolitan City-28	
4	Product	Various Iron Products	
5	Annual Capacity	Quantity	Unit
	Various Iron Products		
1	HR Strip	396,000	MT
2	TMT Rods	79,200	MT
3	Wire Rod	118,800	MT
4	Angles/Flats/Channels/Tees/Plain Round,Hexagon Bars, I beam/ H beam/ Structural Items etc.	118,800	MT
5	Billet	79,200	MT
6	Total Investment (Rs)		5,500,000,000
a	Fixed Asset Investment	3,870,000,000	
b	Working Capital	1,630,000,000	
7	Loan from financial institution(Rs)		4,400,000,000
a	Loan on Fixed asset	3,096,000,000	
b	Loan on Working Capital	1,304,000,000	
8	Promoters Equity(Rs)		1,100,000,000
a	On Fixed asset	774,000,000	
b	On Working Capital	326,000,000	
9	Annual operating cost Rs. (At Full Capacity)	71,091,518,436	
	Fixed operating cost	1,133,125,300	
	Variable operating cost	69,958,393,136	
10	Annual net sales revenue Rs.(At full capacity)	72,437,349,600	
11	Annual profit before tax-Rs.(At full capacity)	1,345,831,164	
12	Power Requirement	100,000	KVA
13	Employment Nos		400
	Direct	350	
	Indirect	50	
14	Break Even Point	38%	
15	Return on Equity	98%	
16	Return on Investment	20%	

अनुसूची १४: प्रतिवेदन साथ पेश गर्नु पर्ने कागजात तथा विवरणहरूको
चेकलिष्ट

नेपाल सरकार
उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय

वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ र वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ बमोजिम विभिन्न प्रस्ताव/आयोजनाहरूको वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन सम्बन्धमा संबन्धित प्रस्तावक र सेवा प्रदायक संस्थाले अनिवार्य रूपमा प्रतिवेदनमा समावेश गर्नुपर्ने विषयहरू र प्रतिवेदन साथ पेश गर्नु पर्ने कागजातहरूको

जाँच सूची विवरण

प्रस्तावकको नाम, ठेगाना: **प्राइम स्टील प्र. लि., पर्सा**
 प्रस्ताव कार्यान्वयन हुने स्थान: **पेखरिया नगरपालिका - २, १, पर्सा**
 प्रस्तावकको सम्पर्क नं.: **९०००४३८२०** इमेल ठेगाना: **account@primsteel.com.np**
 सेवा प्रदायक संस्थाको नाम र ठेगाना: **एस.एन.एस इंटरप्राइजेन्ट एण्ड इंजिनियरिंग, प्र. लि., नमोस्टेन, ललितपुर**
 अध्ययन टोली प्रमुखको नाम र ठेगाना: **सरिना मर्दान, काठमाडौं**
 सेवा प्रदायकको सम्पर्क नं.: **९८५१००९२३६** इमेल ठेगाना: **smse Nepal@gmail.com**
 सेवा प्रदायकको करदाता परिचयपत्र नम्बर: **६०३५१०१७९**

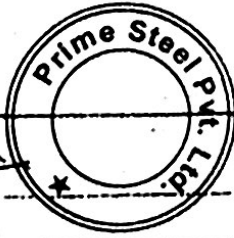
क) वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन सम्बन्धमा आवश्यक कागजात तथा प्रक्रियाको चेकलिष्ट

सि.न	पेश गर्नु पर्ने कागजात तथा विवरणहरूको चेकलिष्ट	छ	छैन	कैफियत
१.	प्रस्ताव कार्यान्वयन हुने क्षेत्र वन क्षेत्र पर्छ वा पर्दैन ?		✓	
२.	वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ को अनुसूची-१३ मा तोकिए बमोजिम अध्ययन प्रक्रियामा संलग्न विषय विज्ञहरूको शैक्षिक योग्यता र कार्य अनुभव पुगेको छ वा छैन ?	✓		
३.	परामर्शदाता विज्ञहरूको शैक्षिक योग्यता, वैयक्तिक विवरण (CV) र स्व-घोषणापत्रमा सम्बन्धित विज्ञको हस्तालिखित दस्ताखत भएको छ वा छैन ?	✓		
४.	संभाव्यता अध्ययन वा विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (DPR) संलग्न छ वा छैन ?		✓	
५.	संभाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन वा DPR अनुसार आयोजना कार्यान्वयन हुने क्षेत्रफल (हे.)हे. / व.मि.		
६.	वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ बमोजिम तोकिएको ढाँचा (Format) मा प्रतिवेदन तयार भै पेश भएको छ वा छैन ?	✓		
७.	सार्वजनिक सुनुवाईको लागि सूचना जारी वा प्रकाशन भएको	✓		

	सम्पुष्टी हुने कागजात छ वा छैन?			
८.	सूचना प्रकाशन भएको पत्रिकाको संकलन प्रति संलग्न छ वा छैन?	✓		
९.	सार्वजनिक सुनुवाई भएको छ वा छैन?	✓		
१०.	सार्वजनिक सुनुवाई भएको • स्थान: प्रस्तावित इष्टोअस्थल, पोखरिया ने.पा. -२, ६ पर्छ • मिति: २०२२/०४/२९ र २०२२/०९/२३ • सार्वजनिक सुनुवाईमा उपस्थित विज्ञहरूको नाम १. सरिना मर्जन २. बुजा मानन्धर ३. सचिन धिमरे ४. अश्विन श्रेष्ठ			
११.	सार्वजनिक सुनुवाई गरेको सबै विवरण देखिने गरी अध्ययनमा संलग्न विज्ञहरू सहितको फोटो संलग्न छ वा छैन? मिति समय खुल्ने	✓		
१२.	वातावरण संरक्षण नियमावली २०७७ को अनुसूची-९ बमोजिमको सूचना प्रकाशन गरी राय सुझाव लिएको छ वा छैन?	✓		
१३.	वातावरण संरक्षण नियमावली २०७७ को अनुसूची-१४ को ढाँचामा सम्बन्धित स्थानीय तह र प्रस्तावसँग सम्बन्धित विषयगत कार्यालयको सिफारिस संलग्न छ वा छैन?	✓		
१४.	प्रतिवेदन नेपाली भाषामा छ वा छैन?	✓		
१५.	प्रतिवेदन अंग्रेजी भाषामा बनाउनु पर्ने अवस्थामा कारण खुल्ने कागजात छ वा छैन?			
१६.	भाषामा शुद्धाशुद्धी, अक्षरको साइज, फन्ट, आदि सम्बन्धमा वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ बमोजिम छ वा छैन?	✓		
१७.	मन्त्रालयमा प्रतिवेदन प्रस्तुती गर्ने अध्ययनमा संलग्न विज्ञहरू उपस्थित हुनु पर्नेछ ।			
१८.	तोकेएका क्षेत्र (संरक्षित क्षेत्र)मा वातावरणीय अध्ययन गर्नु पूर्व अध्ययन सहमति लिएको पत्र छ वा छैन?			असान्दर्भिक
१९.	प्रचलित कानून बमोजिम अनुमति पत्र लिनुपर्ने प्रस्ताव वा आयोजनाले सम्बन्धित निकायबाट अनुमतिपत्र लिएको छ वा छैन	✓		

	र गरी लिएकोमा सोको म्याद कायम छ वा छैन ?			
२०.	वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७ को नियम ८ को उपनियम (२) आकर्षित हुने बहुउद्देशिय आयोजनाको वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन तयार गर्दा प्रस्तावकले प्रस्तावसँग सम्बन्धित सरोकारवाला मन्त्रालयको राय सुझाव समेत संलग्न गरी प्रतिवेदन पेशको छ वा छैन ?			
२१.	प्रस्तावकको आधिकारीक प्रतिनिधिको नाम र सम्पर्क नं प्रतिवेदनमा संलग्न छ वा छैन ?	✓		
	वातावरणीय अध्ययन सहमति दिदाका बखत राखिएका सर्तहरू बमोजिम प्रतिवेदन तयार गरिएको छ वा छैन ?	✓		
२३.	वातावरणीय अध्ययन गर्दा राष्ट्रिय वन क्षेत्र प्रयोग गर्नुपर्ने भएमा वन नियमावली २०७९ को नियम ८७ बमोजिम संबन्धित डिभिजन वन कार्यालय र वन व्यवस्थापन गर्ने निकायसँग समन्वय गरिएको छ वा छैन ? समन्वय भएको खुल्ने कागजात पेश भएको छ वा छैन ?		✓	
२४.	संरक्षण क्षेत्र वा मध्यवर्ती क्षेत्रमा वातावरणीय अध्ययन कार्य गर्दा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागको अधिकृत प्रतिनिधि वा संरक्षण क्षेत्र व्यवस्थापन आयोजना/समिति/कार्यालयको आधिकारीक प्रतिनिधि संलग्न छ वा छैन ?			
२५.	क्षेत्र निर्धारण प्रतिवेदन तथा कार्यसूची स्वीकृत हुँदाका बखत राखिएका सर्तहरू बमोजिम प्रतिवेदन तयार गरिएको छ वा छैन ?	✓		
२६.	वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदनको विद्युतीय प्रति पेश भएको छ वा छैन ?		✓	
२७.	वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदनको हार्डकपी स्पाइरल बाइण्डिङ गरी बुझाएको छ वा छैन ?	✓		
२८.	वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदनको हार्डकपी स्पाइरल बाइण्डिङ गरी प्रत्येक पेजमा आधिकारिक छाप र दस्ताखत छ वा छैन ?	✓		
२९.	प्रस्तावसँग सम्बन्धित मन्त्रालय वा निकायको निर्णय सहितको सिफारिस पत्र संलग्न छ वा छैन ?			
३०.	प्रस्तुत प्रस्ताव वातावरण संरक्षण ऐन २०७६ को दफा ८			✓

	आकर्षित हुन्छ वा हुँदैन ?			
३१	वातावरण संरक्षण ऐन २०७६ को दफा ८ आकर्षित हुन्छ भने दफा ३५ बमोजिम जरिवाना गर्नु पर्छ वा पर्दैन ?			

रुजु तथा प्रमाणित गर्ने:

दस्ताखत.....	दस्ताखत.....
मिति: २०८२/१२/०३	मिति: २०८२/१२/०३
सम्बन्धित मन्त्रालयको तर्फबाट आधिकारीक प्रतिनिधि	सेवा प्रदायकको तर्फबाट
नाम: सञ्जीव श्रीवास्तव	नाम: दिनेश प्रसाद साह
पद: vice president	पद: कार्यकारी निर्देशक
सम्पर्क नं: ९८०१९२२२००	सम्पर्क नं: ९८५९००९५३६
ईमेल ठेगाना: sanjeev.hsi@gmail.com	ईमेल ठेगाना: smseenepal@gmail.com
दस्ताखत.....	दस्ताखत.....
मिति:	मिति:
सम्बन्धित मन्त्रालयको तर्फबाट	मन्त्रालयको तर्फबाट
नाम:	नाम:
पद:	पद:
सम्पर्क नं:	सम्पर्क नं: